KEHIDAKUSTÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Kehidakustány

Integrált Településfejlesztési Koncepció

– KK ITK –

(2015-2020)

2015. szeptember - október

„Nem a legerősebb és nem a legokosabb marad fenn, hanem az, aki leginkább képes a változásra.”
(Charles Darwin)

1. Tartalomjegyzék

1. TARTALOMJEGYZÉK 3

2. BEVEZETÉS 7

2.1 ELŐZMÉNYEK 7
2.2 A DOKUMENTUM CÉLJA 7
2.1 A DOKUMENTUM FELÉPÍTÉSE 8

3. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 9

3.1 BEVEZETŐ 9
3.2 HELYZETKÉP ÖSSZEFOGLALÓ 9
3.3 SWOT ELEMZÉS EREDMÉNYEI 11
3.4 KEHIDAKUSTÁNY JÖVŐKÉPE 2020 12
3.5 STRATÉGIAI IRÁNYOK, FEJLŐDÉSI PILLÉREK 13
3.6 STRATÉGIAI ILLESZKEDÉS 13
3.7 KEHIDAKUSTÁNY ITK CÉLTÉRKÉP 2020 14
3.8 FORRÁSOLDALI MEGALAPOZÁS 15

4. FOGALMAK 16

5. KÖZSÉGI ITK ILLESZKEDÉSE 21

5.1 FÖLÉRENDELT TERVDOKUMENTUMOK 21
5.1.1 Országos tervdokumentumok 21
5.1.1.1 Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 21
5.1.1.2 Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 26
5.1.1.3 Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024 (Tervezet) 28
5.1.2 Megyei tervdokumentumok 34
5.1.2.1 Zala megyei integrált területi program és fejlesztési terv (2014-2020) 34
5.1.2.2 Zala megye területfejlesztési program – Stratégiai Program 39
5.2 OPERATÍV PROGRAMOK 42
5.2.1 Vidékfejlesztési Program 2014-2020 42
5.2.2 Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 45
5.2.3 Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program 48
5.3 STRATÉGIAI IDŐSZAKOT ÉRINTŐ ÉS AZT MEGELŐZŐ TELEPÜLÉSI FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK 51
5.3.1 Kehidakustány Község Önkormányzatának gazdasági programja 2011-2014 51
5.3.2 Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013) 52
5.3.3 Kehidakustány Turisztikai Koncepciója 2013-2018 54

6. KÖZSÉGI HELYZETKÉP 56

6.1 TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET 56
6.1.1 Megyei és országos szerepkör 56
6.1.2 Járás és települési vonzáskörzet 58
6.1.3 Fekvés, elérhetőség 59
6.1.4 Helyi történelmi, kulturális értékek 59
6.1.5 Természeti értékek 62
6.1.5.1 Termál gyógyvíz 62

6.1.5.2 Zala völgye ... 63
6.1.6 Épített értékek ... 65
6.1.6.1 Kehida Termál Gyógy- és Élményfürdő ... 65
6.1.6.2 Zala Springs Golf Resort ... 66
6.1.6.3 Deák Ferenc kúria ... 67
6.1.6.4 Deák-kút ... 69
6.1.6.5 Gyümölcsoltó Boldogasszony Templom ... 69
6.1.6.6 Romtemplom ... 69
6.1.6.7 Harangláb ... 70
6.1.6.8 Tájház ... 70
6.1.6.9 Kallósd – Szent Anna Kerektemplom ... 71
6.2 TÁRSADALMI HELYZET ... 72
6.2.1 Demográfia ... 72
6.2.2 Foglalkoztatás és munkaerő-piaci helyzet ... 76
6.2.2.1 Inaktívak helyzete ... 76
6.2.3 Társadalmi környezet és civil élet ... 77
6.2.3.1 Lakhatás ... 84
6.3 KÖZSZOLGÁLTATÁSOK ... 86
6.3.1 Ifjúság- és oktatásügy ... 86
6.3.2 Szociális- és idősügy, gyermekvédelem ... 87
6.3.2.1 Idősügyi tevékenység ... 88
6.3.2.2 Gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység ... 88
6.3.2.3 Bűnmegelőzés, közbiztonság ... 91
6.3.3 Sportélet ... 92
6.3.4 Közműellátottság ... 92
6.3.5 Fenntarthatóság ... 95
6.3.6 Gyógyhely ... 96
6.4 GAZDASÁG ... 98
6.4.1 Vállalkozások helyzete ... 98
6.4.2 Idegenforgalom ... 100
6.4.3 Elnyert támogatások, közelmúlt fejlesztései ... 103
6.5 SWOT ELEMZÉS ... 107
7. KEHIDAKUSTÁNY JÖVŐKÉPE 2020 ... 108
8. KEHIDAKUSTÁNY STRATÉGIATÉRKÉPE 2020 ... 110
8.1 STRATÉGIAI IRÁNYOK ... 110
8.1.1 Fenntarthatóság ... 110
8.1.2 Versenyképes, fejlődő gazdaság ... 110
8.2 FEJLŐDÉSI PILLÉREK ... 111
8.2.1 Partnerség és együttműködés ... 111
8.2.2 Vonzó, élhető település ... 111
8.2.3 Élvonalbeli gyógyhely ... 112
8.2.4 Virágzó turizmus ... 112
8.2.5 Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség ... 113
8.3 KEHIDAKUSTÁNY ITK CÉLTÉRKÉP 2020 ... 113
8.4 STRATÉGIAI ILLESZKEDÉS ... 115
8.5 CÉLKITŰZÉSEK ... 116
8.5.1 A célkitűzések struktúrája ... 116
8.5.2 Ügyfél-versenyelőnyök ... 117

8.5.2.1 Összetartó, aktív, nyitott közösség ... 117
8.5.2.2 Erős stratégiai partnerségek (Zala Völgye) ... 118
8.5.2.3 Nemzetközi kapcsolatok, ismertség ... 119
8.5.2.4 Lakossági életminőség javul, ifjúságmegtartó erő nő ... 119
8.5.2.5 Igényalapú, egyedi vonzerőkre alapozott, minőségi szolgáltatások ... 120
8.5.2.6 Attraktív befektetési, épített és természeti környezet ... 120
8.5.2.7 Nemzetközi színvonalú gyógyhely ... 121
8.5.2.8 Preventív, rekreációs és rehabilitációs szolgáltatások ... 121
8.5.2.9 Egészség- és élményforrás ... 122
8.5.2.10 Kiemelt hazai és EU-s desztináció ... 122
8.5.2.11 Egyedi vonzerőkre alapozott élmény-szolgáltatások ... 123
8.5.2.12 Családi imázs ... 123
8.5.2.13 Zalai hagyományok, helyi értékek a termelésben ... 124
8.5.2.14 Magasabb hozzáadott értékű, kreatív termékek ... 124
8.5.2.15 Önellátó gazdálkodás („földtől az asztalig") ... 124
8.5.3 Növekedési területek ... 126
8.5.3.1 Hálózatosodás ... 126
8.5.3.2 Társadalmi depresszió kezelése ... 126
8.5.3.3 VIP gazdasági szereplő kezelés ... 127
8.5.3.4 Összefogás-alapú marketing erősítése ... 128
8.5.3.5 Vállalkozó önkormányzat / Foglalkoztatás bővítése ... 128
8.5.3.6 Együttműködésen alapuló, autonóm civil élet ... 129
8.5.3.7 Gyógyhelyfejlesztés ... 129
8.5.3.8 Gyógyvízre épülő innováció ... 130
8.5.3.9 Környezet védelme, ökoszemléletű fejlesztés ... 130
8.5.3.10 Falusi vendéglátás ... 131
8.5.3.11 Több lábon álló turizmus ... 131
8.5.3.12 Sport-rekreációs és szabadidős fejlődés ... 133
8.5.3.13 Kis- és nagytermelők együttműködésének erősítése ... 134
8.5.3.14 Helyi brand építése ... 134
8.5.3.15 Korszerű, minőségi technológiák ... 135
8.5.4 Fejlődési alapok, feltételek ... 135
8.5.4.1 Lobby-erő növelése ... 135
8.5.4.2 Együttműködési kultúra fejlesztése ... 136
8.5.4.3 Külső és belső kommunikáció fejlesztése ... 136
8.5.4.4 Infrastrukturális és környezeti feltételek javítása ... 137
8.5.4.5 Forrásteremtő képesség erősítése ... 137
8.5.4.6 Fókuszált erőforrás-allokáció ... 138
8.5.4.7 Turisztikai, idegenforgalmi beruházás-ösztönzés ... 138
8.5.4.8 Pályázási összefogás ... 138
8.5.4.9 Értékesítés-támogatás ... 139
8.5.4.10 Őstermelők támogatása ... 139

9. FORRÁSOLDALI MEGALAPOZÁS ... 140

9.1 ÁTTEKINTÉS ... 140
9.2 KEHIDAKUSTÁNY ITK 2020 FEJLŐDÉSI PILLÉREINEK FORRÁSLEHETŐSÉGEI ... 141
9.2.1 Partnerség és együttműködés ... 141
9.2.2 Vonzó, élhető település ... 145
9.2.3 Élvonalbeli gyógyhely ... 156
9.2.4 Virágzó turizmus ... 161
9.2.5 Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség ... 164

10. MELLÉKLETEK 171

10.1 KITEKINTÉS: FEJLESZTÉSI TÉMATERÜLETEK, ÖTLETEK, JAVASLATOK 172

10.2 IRÁNYADÓ TERVDOKUMENTUMOK 175

10.2.1 Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (kivonat) 175

10.2.2 Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 201

10.2.3 Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024 (Tervezet) 206

10.2.4 Zala megyei integrált területi program és fejlesztési terv 2014-2020 (Kivonat) 214

10.2.5 Zala megye területfejlesztési program – Stratégiai Program (Kivonat) 236

10.2.6 Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014-2020 (kivonat) 246

10.2.7 Terület és Településfejlesztési Operatív Program (kivonat) 249

10.2.8 Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (Kivonat) 260

11. FELHASZNÁLT IRODALOM 266

12. A TERVEZÉS KÖRÜLMÉNYEIT BEFOLYÁSOLÓ JOGSZABÁLYOK, HATÁLYOS DOKUMENTUMOK 267

2. Bevezetés

2.1 Előzmények

Kehidakustány Község Képviselő-testülete 2015. március 31-én meghozott 46/2015.(III.31.) sz. Kt. határozata szerint a 2014-2020 időszakra szükségesnek ítélte Kehidakustány községre vonatkozóan az Integrált Településfejlesztési Koncepció elkészítését.

2.2 A dokumentum célja

Jelen integrált településfejlesztési koncepció dokumentum célja

- meghatározni a község hosszabb távú jövőképét és az ennek megvalósulása irányába mutató hosszabb távú, átfogó célokat,
- bemutatni az illeszkedés lehetőségét az aktuális fejlődési trendekhez és a fölérendelt stratégiai tervdokumentumokhoz (érintett hatályos nemzeti, térségi koncepciók és stratégiák),
- feltérképezni a település erősségeit, a fejlesztendő területeket, számba venni a kínálkozó lehetőségeket és veszélyforrásokat,
- megoldási irányokat felmutatni a település legfontosabb aktuális társadalmi, gazdasági, technikai, intézményi és környezeti kihívásainak kezelésére,
- megalapozni a részletes tervezést az alábbi tématerületeken:
  - Fenntarthatóság,
  - Gyógyhelyfejlesztés,
  - Gazdaságfejlesztés,
  - Települési turizmusfejlesztés,
  - Ifjúsági és oktatásügy,
  - Idősügy,
- a felsorolt témakörökben vizsgálni a fejlesztéspolitikai érintettséget és szakpolitikai vonatkozásokat, megfogalmazni a lehetséges helyi fejlődési irányokat és az azokat leíró hosszabb távú célkitűzéseket.

2.1 A dokumentum felépítése

A bevezető fejezetek és a dokumentum eredményeit, lényegi megállapításait sűrítő „***3. Vezetői összefoglaló***” után, az „***5. Községi ITK illeszkedése***” főfejezet tartalmazza az ITK tervezésben figyelembe veendő országos és megyei szintű tervdokumentumok, valamint a 2014-2020 tervezési időszakra megfogalmazott, vonatkozó európai uniós fejlesztési tervdokumentumok irányadó megállapításait.

A „***6. Községi helyzetkép***” főfejezet a község alapvető adottságait, értékeit foglalja össze, bemutatja statisztikai jellemzőit és fejlődési sajátosságait, valamint a település SWOT elemzését.

Az ezután következő tartalmi elemek írják le Kehidakustány hosszabb távra szóló fejlődési törekvéseit. A „***7. Kehidakustány jövőképe 2020***” fejezet tartalmaz egy tömörített, kommunikációs elemként is szolgáló jövőkép-definíciót, illetve egy kiterjesztett, az öt stratégiai fejlődési pillér tagolásában megfogalmazott jövőkép-leírást. Ezt követően a „***8. Kehidakustány stratégiatérképe 2020***” fejezet szoros logikai rendbe szervezi az elérni kívánt jövőképhez vezető célkitűzéseket.

Végül a „***9. Forrásoldali megalapozás***” rész az ITK fejlődési pilléreinek szintjén számba veszi azokat a 2014-2020-as forráslehetőségeket, pályázati tématerületeket, melyek az ITK rögzített céljaival korrelációba hozhatók, és a stratégia- illetve programtervezési szinten számításba vehetők.

A mellékletek közül kiemelt figyelmet érdemel a „***10.1. Kitekintés: fejlesztési tématerületek, ötletek, javaslatok***” fejezet, ahol az egyes pillérekhez illesztetten fellistáztuk a tervezési munka során felszínre került konkrét akció-javaslatokat, melyek a későbbiekben a stratégia- illetve programtervezési szinten értékelendők és adott esetben felhasználhatók.

3. Vezetői összefoglaló

3.1 Bevezető

Kehidakustány Község Képviselő-testülete 2015. március 31-én meghozott 46/2015.(III.31.) sz. Kt. határozata szerint a 2014-2020 időszakra szükségesnek ítélte Kehidakustány községre vonatkozóan az Integrált Településfejlesztési Koncepció elkészítését.

Az integrált településfejlesztési koncepció dokumentum fő célja, Kehidakustány megújulását előrevetítő jövőkép (2020-ig), valamint a futó tervezési időszakra szóló fejlődési irányok és célkitűzések kijelölése, mellyel a programtervezési és megvalósítási munka és a fejlesztési erőforrások hatóereje fókuszálható lesz.

3.2 Helyzetkép összefoglaló

Az 1970-es évek végén a településen megszűnt az oly sok embernek munkát adó mezőgazdasági szakiskola és állami gazdaság. Sokan elvándoroltak városra, vagy ingáztak a napi megélhetésért. A másik nagy munkaadó a termelőszövetkezet az 1990-es évek közepén szűnt meg, újabb munkanélküliséget zúdítva a falura. Reményt az 1980-as évek elején lassan, majd az 1990-es években fokozatosan kiépített termálfürdő, az ezzel járó munkalehetőségek jelentettek. A fürdő mai formáját a 2000-es évek elején, a magántőke bevonása után érte el. Elmondható, hogy a település egészére meghatározó hatást gyakorolt. Új utcák nyíltak, sok új és felújító építkezés folyt. Úgy az állandó, mint az ideiglenes lakosaink száma az elmúlt években lassan, de folyamatosan nőtt. Munkalehetőséget jelenleg már nem csak a fürdő, a helyi önkormányzat intézményei az iskola, óvoda, művelődési házak, vagy a megyei önkormányzat intézménye jelent, hanem a községen megtelepedő, a turizmushoz kapcsolódó, különböző szolgáltatások bővülése is.[1]

A település húzóágazata a fejlődésben tapasztalható megtorpanás ellenére is a turizmus maradt. Az elmúlt években a fürdő miatt településre látogató turisták és kapcsolódó vendégéjszakák száma csökkenést mutat, amely egyrészt a gazdasági környezet hatásaival, az erősödő versennyel és annak következményeivel magyarázható.

Ez a megtorpanás felerősíti a jelenlegi „egy lábon-állás” kockázatát, vagyis annak veszélyét, hogy napjainkban sok tevékenység (akár közvetetten) a termálvízre épül a

[1] http://www.kehidakustany.hu

faluban, a vállalkozások jelentős hányada a turizmusban tevékenykedik. A kockázatot tovább növeli, hogy a szálláshelyek és szolgáltatásaik minősége fejlesztésre szorul.

A település másik meghatározó gazdasági ágazata az agrárium, amely még további fejlesztési lehetőségeket rejt magában.

A Kehida név és a Deák-kultusz még mindig ismert országszerte, az érintetlen természeti környezet és az élhető kistelepülési létforma mind-mind erőssége a településnek, amelyek vonzóvá teszik.

A település fejlődését segítheti és támogathatja továbbá a gyógyhellyé nyilvánítása, amely 2016 tavaszán várható, illetve a szomszédos Zalacsány és Kehidakustány határában, mindkét település területén található Zala Springs Golf Resort beruházás, amely akár hasonló mértékű lehetőségeket kínálhat, mint anno a Fürdő.

Azonban, Kehidakustány is, mint megannyi hazai kistelepülés számára kihívást jelent a fiatalok elvándorlása, korosodó lakosság-összetétel, a felbomló közösségek, a passzív civil élet, és az elszigetelődés veszélye. Ezeket a gondokat még nehezítik településen belüli ellentétek, a társadalmi összefogás hiánya.

Kehidakustány mindezzel együtt, országos szintű természeti kincseivel és épített értékeivel, valamint eddigi beruházásaival komoly „második” megújulási lehetőség előtt áll, amennyiben képes egy közös, elfogadott jövőkép inspirációjára összefogni és új fejlődési hullámot gerjeszteni.

3.3 SWOT elemzés eredményei

Az alábbi táblázat foglalja össze a SWOT elemzés kiemelt elemeit:

Erősségek	Fejlesztendők
Határok közelsége Vonzáskörzetének munkahelyeket ad Érintetlen természeti környezet Termál- és gyógyvíz Háztáji gazdaságok a helyi kereslet ellátására Jól ismert Kehida név Deák „kultusz” Vonzó kistelepülési létforma	Szolgáltatások hiánya, minősége Nincs helyi piaca a helyi terméknek Termálvízre épül minden – erős kitettség Elégtelen kommunikáció településen belül és kifelé Gyenge lobbi-képesség Passzív civil élet Nem egységes falu – összefogás hiánya Személyes ellentétek, belső viszályok, felbomló közösség Hiányzó, illetve félbemaradt infrastrukturális fejlesztések Nincs agrár feldolgozóipar a környéken
Lehetőségek	**Veszélyek**
Újabb fejlesztések és beruházói érdeklődés a környéken (Zala Spring) Gyógyhellyé nyilvánítás Gyógyvízre épülő gyógyászat Támogató pályázati környezet Kézműves termékek iránti kereslet (trend) Vidéki létforma a nagyváros alternatívájaként	Rossz gazdasági környezet Fiatalok elvándorlása Intézmények fenntartása egyre nehezebb Pályázati bizonytalanságok, forrásszerzési nehézségek Fürdő állagromlása

3.4 Kehidakustány Jövőképe 2020

Rövid változat:

Kehidakustány a Zala Völgye integráns részeként, élvonalbeli rekreációs és gyógyközpont, értékőrző és értékteremtő, megújuló település.

Kiterjesztett változat:

Élvonalbeli gyógyhely. A Kehidakustány-Zalacsány-Keszthely-Zalakaros-Hévíz egészségturisztikai tengelyben, a „Közép-Európa Gyógyászati és Rekreációs Központja" (Zala Termálvölgye) integráns részeként, Kehidakustány nemzetközi színvonalú gyógyhely, élvonalbeli rekreációs és gyógyászati desztináció.

Virágzó turizmus. Egyedi természeti és kulturális vonzerőire alapozott szolgáltatásaival, turisztikai attrakcióival, a családok, idősek és gyógyulni vágyók, sportolók közkedvelt célpontja.

A jellegzetes zalai dombok között húzódó, a hagyományokat és helyi értékeket őrző, nyugodt környezetet, aktív kikapcsolódást biztosító település összetéveszthetetlen élményt nyújt hazai és külföldi látogatóinak.

Partnerség és együttműködés. A település erős járási, kistérségi együttműködésben emeli ismertségét, növeli települési, befektetési és turisztikai vonzerejét. Kiterjedt kapcsolatokat ápol határainkon túl is, első sorban a környező államok és a német ajkú területek irányában.

A meghatározó helyi gazdasági szereplőkkel, a közös érdekek mentén támogatja a hosszú távú fenntartható fejlődés irányába ható programokat, fejlesztéseket.

Erősödő közösség, összefogás alapú települési élet jellemzi. A lakosság motivált, és az önszerveződő, autonóm civil közösségekben a hagyományok ápolásával és az új, innovatív megoldások befogadásával növeli a település megtartó erejét.

Vonzó, élhető település.

A zalai vidéki élet értékeit középpontba állító, egységes, rendezett és ápolt település megőrzi egyedi jegyeit, természet-közeliségét.

Felelősen, fenntartható tájhasználatra, a zalai dombok, földek értékének megőrzésére törekszik. Sokszínű gazdálkodás jellemzi. A tájnak és a település adottságainak kedvező gazdaságszerkezetben, stabilan fejlődik. Növekvő eltartó képességének köszönhetően népessége gyarapodó, lakosainak életminősége javul.

Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség. A turizmussal együtt lélegző, életképes agrár- és élelmiszertermelésben, valamint a kézműves és a szolgáltató területeken a település az önellátás irányában fejlődik, a bővülő helyi turizmus és a térségi igények kiszolgálásában érdekelt.

3.5 Stratégiai irányok, fejlődési pillérek

Kehidakustány ITK 2020 stratégiai irányok (A, B) és fejlődési pillérek (1-5.):

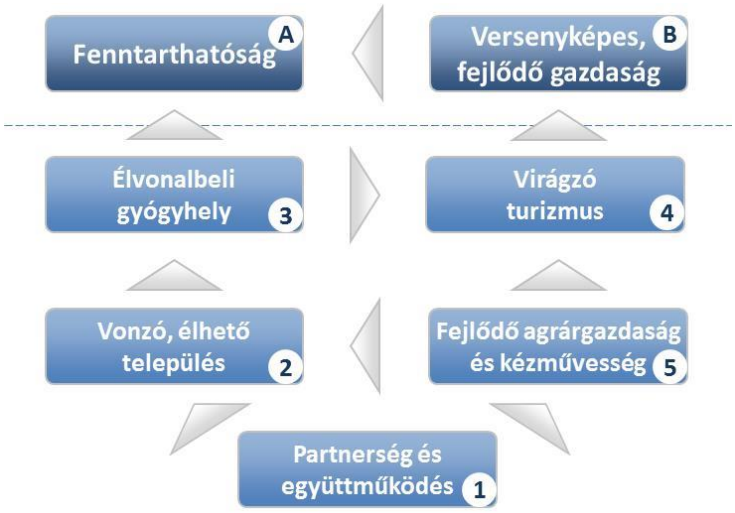

3.6 Stratégiai illeszkedés

A koncepció fejlődési irányainak összhangja a Zala Megyei ITP céljaival:

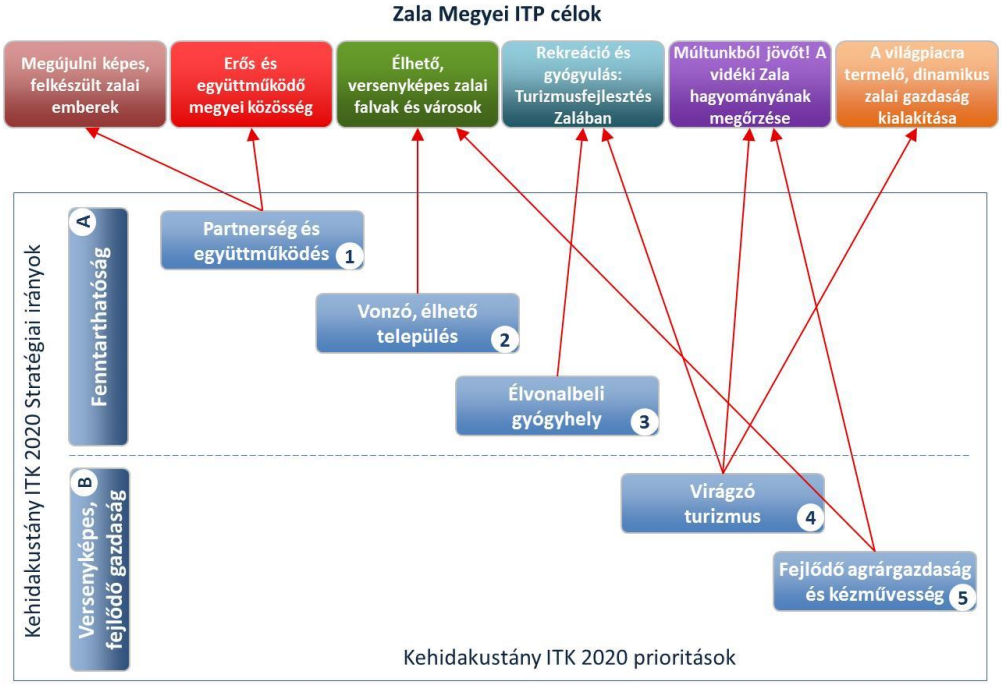

3.7 Kehidakustány ITK Céltérkép 2020

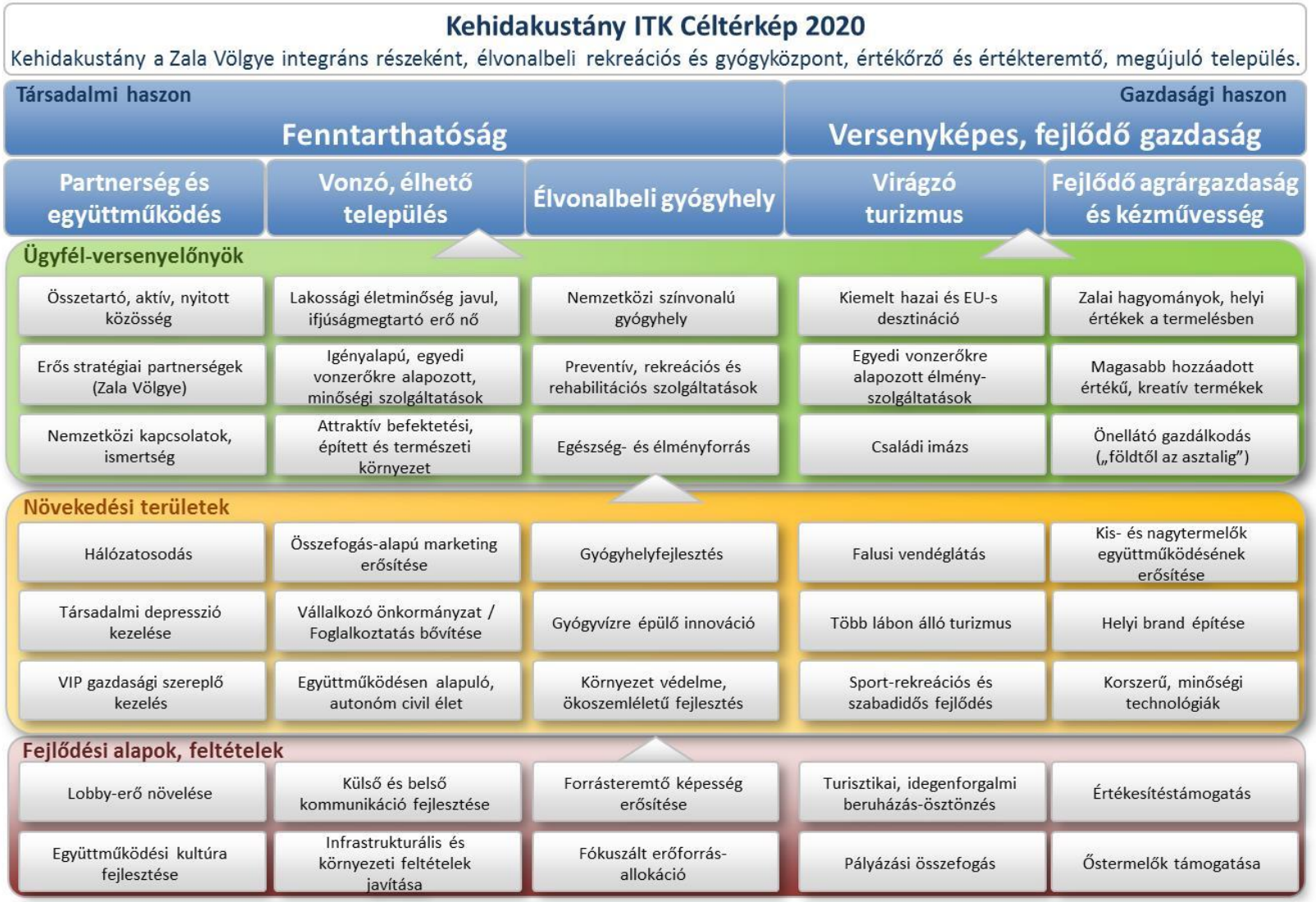

3.8 Forrásoldali megalapozás

Kehidakustány fejlesztési ráfordítás kerete az alábbi irányokból tevődhet össze:

- a mérsékelten növekvő trend szerint, a növekvő iparűzési és egyéb helyi adónemek bevételeinek várható pozitív alakulása;
- jogszabály szerinti állami normatív források;
- a 2014-2020-as időszaki operatív programok (TOP, GINOP, VOP), valamint a határon átnyúló és EU közvetlen források pályázati lehetőségei;
- megyei szintről allokálható források;
- lehetséges önkormányzati saját vállalkozási bevételek;
- lehetséges befektetői tőke.

A 2014-2020-as tervidőszak operatív programokhoz (TOP, GINOP, VOP) kapcsolódó forrásoldali kilátásait a 9. fejezet a jelen ismereteinknek megfelelő tartalommal és részletezettséggel rögzíti.

4. Fogalmak

Sorsz.	*Fogalom*	*Leírás*
	Agglomeráció	Olyan összeépült településegyüttes, melyben egy központi város és az azt körülvevő térség, elővárosi gyűrű között különösen szoros kapcsolat van, a foglalkoztatottak nagy arányban ingáznak az agglomeráció központi városába (policentrikus agglomeráció révén városaiba). Az agglomerációkat általában magas népsűrűség, gazdasági aktivitás jellemzi.
	Átfogó cél	A területfejlesztési politika azon fejlesztési célja, amely elérése elsősorban hosszútávon biztosítható, az ország/térség egész területi rendszerére hatással van. Az átfogó célok csoportjainak elemeire épülnek az egyes területi célok.
	Beavatkozási területek	A célok, részcélok elérését biztosító beavatkozások. Nem teljes körűen rögzítettek, leginkább csak a megvalósításban nélkülözhetetlen elemekre terjednek ki, felsorolásuk bővíthető. A vázolt tevékenységek különböző ágazatok és területi szintek kompetenciáit érinthetik, szabályozási, pénzügyi, közösségszervezési eszközök használatára utalhatnak. A stratégiai és operatív tervezési fázis programjainak intézkedéseibe épülhetnek be.
	Egyedi tájérték	Épített vagy természetes objektum, mely elsősorban nagy tájképi jelentőséggel bír, de a tájökoszisztémájában is szerepe van. Pozitív esztétikai tartalommal járul hozzá a tájak sajátos karakteréhez. Lehet természetes eredet vagy az ember által alakított, szakrális vagy rekreációs tevékenységekhez, tradicionális tájhasználathoz kötődő. Példák: famatuzsálemek, fasorok, sziklafalak, kőtengerek, felhagyott kisméretű kőfejtők, barlangok, felszíni karsztos formák, források, kisterület vízborítás, gyepfoltok, földtani és talajtani feltárások, régi útjelek, keresztek, emlékhelyek, kőrakások, kőfalak, sövények, kutak, hidak, történelmi utak és ösvények, romok, gazdasági- és lakóépületek, stb.
	Értékekhez való hozzáférés	A térségek táji vagy kulturális értékeinek megközelíthetősége és fenntartható használata. (1) Ez jelenti a táj és a kulturális örökség értékeinek (pl. erdők, természetes vízpartok, egyedi tájértékek, műemlékek) megszemlélésének és rekreációs használatának lehetőségét ott, ahol ezt szigorú természetvédelmi korlátozások nem akadályozzák. (2) Ezek az értékek gyakran a tradicionális fenntartható tájhasználat alapjai is (pl. turizmusszervezés, erdei termékek gyűjtése, víz és nyersanyag lelőhely), ilyen irányú

		használatuk is biztosítandó. A hozzáférés biztosítása a tulajdoni viszonyoktól független, az állami területek kezelőinek is felelőssége van e téren.
	Határmenti fejlesztés	Országhatárok mellett illetve annak közvetlen közelében lezajló a társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelésén és értékelésén alapuló tervszer beavatkozási, fejlesztési irányok és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása különböző szint, nem egyszer a határ menti partnerek által közösen előkészített térségi fejlesztési tervek, programok és projektek keretében.
	Helyi-térségi identitás	Az embereknek vagy közösségeknek a helyi-térségi adottságokon, a kulturális és a társadalmi-gazdasági élet helyi-térségi jellegzetességein, közösségi tradíciókon nyugvó és ezek mentén kialakuló azonosságtudata.
	Integrált vidékfejlesztés	A vidékfejlesztést integráltan több, az agrárágazaton határozottan túlmutató gazdasági szektor fejlesztésével, és szociális aspektusok figyelembe vételével megvalósító tevékenység. Az integráció alapját a terület, a vidékies térség jelenti. A kifejezés utal a környezetintegráltságra is, a helyi környezeti alrendszer adottságaira alapozott fenntartható fejlesztésre és értékmegőrzésre. Az integrált vidékfejlesztés a területfejlesztési politikai célok érvényesülését szolgáló egyik legfontosabb pillér.
	Kistérség	(1) Statisztikai területi egység, az európai statisztikai rendszerben LAU 1 szint (korábban NUTS 4). (2) Több település funkcionális együttműködéseként önkormányzati társulások formájában létrejött terület, mely nem követi szükségszeren a statisztikai kistérségek határait.
	Közösségi terek	Adott település lakossága, az egyes emberek közti társas interakciók színterei, a napi/heti szabadidőigény kielégítésében szerepet játszó intézmények, helyek összessége, pl. közparkok, vendéglátóegységek, színház, mozi, sportpálya.
	Kulturális-, táji érték	A táj azon eleme, amely a kultúra tekintetében jelentős mértékben meghatározó, leginkább történelmi, esztétikai, régészeti, néprajzi vagy antropológiai szempontból. A kulturális táji értékek a természeti táji adottságokkal szoros kapcsolatban állnak, gyakran belőlük táplálkoznak, s így együttesen a természeti táji értékekkel az ember által
	Mikrotérség	Néhány településből álló, földrajzilag összefüggő térség, mely a települések közötti szoros gazdasági, társadalmi, kulturális hasonlóságon és kapcsolatokon alapul. A hivatalos formában való megjelenése társulás, települési önkormányzatok szövetsége, melynek

		kialakulását a közös lokális érdekek és a közös feladatmegoldás felismerése motiválja.
	Natura 2000 hálózat	Az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) és annak módosítása (97/49/EK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természet-megőrzési területeket – foglalja magába. A Natura 2000 területekre vonatkozó részletes magyar szabályozást a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet tartalmazza. A magyar Natura 2000 területek mintegy 1,95 millió hektárra terjednek ki. Ennek közel felét teszik ki a már védett természeti területek. A magyar Natura 2000 területek közül 55 különleges madárvédelmi terület, 62 különleges természet-megőrzési terület, valamint 406 kiemelt jelentőség természet-megőrzési terület.
	Ökoturisztikai infrastruktúra	A tágabb értelemben vett ökoturizmushoz, mint turizmus típus-csoporthoz kapcsolódó, a turisztikai programok és szolgáltatások igénybevételét lehetővé tévő vonalas és pontszerű infrastruktúra-rendszerek összessége, például kerékpárutak és kapcsolódó szolgáltatások, gyalogtúra útvonalak, pihenőhelyek és turistaházak, falusi turizmus szálláshelyei, stb.
	Térség	A földrajzi tér része, mely valamely társadalmi-gazdasági ismérv alapján lehatárolható; a különböző társadalmi térkategóriák, területi egységek (régió, megye, kistérség, agglomeráció, település-együttes stb.) összefoglaló elnevezése.
	Térségfejlesztés	A területfejlesztés azon része, amely egy konkrét térség fejlesztésére irányul, vagy valamely funkcionális területegység fejlesztésére koncentrál. Ilyen térségek lehetnek például a régió, megye, kistérség, kiemelt térség, stb. (Térségi) fenntarthatósági keretstratégia: egy terület összes fejlesztésének alapját képező tervdokumentum, mely meghatározza az adott térség fenntarthatósága érdekében megvalósítandó vertikális célokat, valamint ágazatonként típusokba rendezett horizontális szempontokat a fejlesztések számára (a területi tervezés számára is elveket határoz meg).
	Területfejlesztés	(1) Átfogóan, mint szakpolitika és tevékenységi rendszer az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszer beavatkozási irányok meghatározása; továbbá a rövid-, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók

		és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben. (2) Szűkebb értelemben, mint fejlesztési tevékenység azon fejlesztési beavatkozások és kapcsolódó tevékenységeik köre, amelyek kifejezetten (elsődlegesen) területi célkitűzéseket szolgálnak, amelyekkel a közösségi szféra tudatosan hat a különböző tevékenységek, jelenségek térbeli megoszlására, ill. működésére, vagy egy adott területegység (régió, megye, kistérség) több szakterületet átfogó, integrált fejlesztését valósítják meg.
	Területi célok	A fejlesztési dokumentum egy-egy konkrét térségre, vagy térségtípusra irányuló céljai, melyek az érintett területek fejlesztésén keresztül közvetve befolyásolják az ország területi rendszerét. E célok bizonyos átfogó célok elemeire épülnek, egyúttal azok elérését segítik középtávon.
	Területi szint	A földrajzi tér (pl. ország) horizontális térfelosztásával létrejött egyenrangú területegységek rendezett halmaza. Egy térség több területi szintre tagolódhat (pl. kontinens országokra, régiókra, vagy egy ország régiókra, megyékre, kistérségekre), a regionális politika körébe az országos szint alatti, közigazgatási, tervezési, statisztikai területi szintek a fontosak.
	Területi tervezés	A területi tervezés a tervezésen belül helyezhető el, sajátosságaként a más szakpolitikák tervezési tevékenységéhez képest a területi (térbeli) dimenzió megjelenése emelhető ki. Részei a regionális (országos) tervezés és a településtervezés. Maga a területi tervezés a stratégiai tervezési ciklus egészének (helyzetértékelés, jövőkép-alkotás, cél- és prioritás-meghatározás, stratégiai és operatív tervezési lépések, visszacsatolás, értékelés, monitoring) a térség/település jövőbeni útjának, integrált rendszerként való továbbfejlesztésének meghatározásában való felhasználása. A tervezés során integráltan kezelendő a térség/település, mint társadalmi, gazdasági entitás, illetve ezek fizikai kerete. A területiség, mint dimenzió, a különböző szakpolitikai (ágazati) tervezésekben is megjelenik, azonban a területi tervezés során a térbeliség (mint a társadalom, gazdaság, környezet térségenként szerveződő rendszere) a meghatározó, az elsődleges szempont. A tervezési tevékenység során kialakítandó céloknak, feladatoknak tükrözniük kell a térségi/települési közösség akaratát, a lakosságot tájékoztatni kell a fejlesztés résztvevőinek döntéseiről, a tervezési folyamat konkrét lépéseiről.
	Területfejlesztési politika	Az ország fejlesztésével kapcsolatos területi

		aspektusokkal jellemezhető célkitűzések összefüggő legitim rendszere.
	Tervezés	Általánosságban a jövő tudatos alakításának eszköze, olyan jövőorientált gondolkodásmód, melynek során a tervezők tudományos és módszertani ismeretek alapján szervezik meg a cselekvéseket és a megvalósítást. A tervezés kifejezést a koncepció során olyan tevékenységek és ezek eredményeként létrejött dokumentumok esetében használjuk, amelyek egy tervezési folyamatra, több részből álló (helyzetértékelés, jövőképalkotás, cél- és prioritás-meghatározás, stratégiaalkotás, operatív programok kialakítása, stb.) írott dokumentum(ok) kialakítására vonatkoznak.
	Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM)	A turisztikai desztináció menedzsment (TDM) célja a fenntartható és versenyképes turizmus rendszerének kialakítása és működtetése egy turistákat fogadó térségben.
	Turisztikai Desztináció Menedzsment Szervezetek (TDMSz)	A turisztikai desztináció menedzsment szervezetek a TDM sikeres kialakítását és működtetését megvalósító szervezetek – helyi, térségi és országos szinteken. A desztináció menedzsment szervezetek által végzett tevékenységek: tervezés, stratégia és fejlesztés támogatása; kooperáció szervezése – koordináció; marketingfunkciók nyújtása (kutatás, termékfejlesztés támogatása, értékesítés, kommunikáció).
	Vidékfejlesztés	A vidékies térségek társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatainak értékelése alapján a helyi adottságokat érvényesítő, az adott térségben élő emberek részvételével formálódó programok és beruházások meghatározása és megvalósítása. Lényegében a helyi erőforrások azonosításán, feltárásán, mobilizálásán keresztül megvalósuló kislépték térségfejlesztés. Megközelítésében átlagon felüli szerepet kap a fejlesztések környezetintegráltsága, a környezeti alrendszernek a vidékies területi rendszerekben betöltött meghatározó szerepe miatt. A vidékfejlesztés a területfejlesztési politikai célok érvényesülését szolgáló egyik legfontosabb pillér, mely a vidékies térségek fejlesztésére koncentrál.

5. Községi ITK illeszkedése

Az Integrált Településfejlesztési Koncepció elkészítésénél jogszabályi kötelezettség a releváns településfejlesztési dokumentumokkal való összevetés, azokhoz való illeszkedés. Jelen dokumentum esetében az országos és a megyei szintű tervdokumentumok kerültek kiemelésre, valamint a kapcsolódó európai uniós fejlesztési tervdokumentumok, utóbbiak a 2014-2020 tervezési időszakra megfogalmazott fejlesztési irányadók.

Ebben a fejezetben az alábbi dokumentumok stratégiai irányai, átfogó céljai és prioritásai – mint alkalmazkodási irányok – kerültek összegyűjtésre:

- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Területi és Fejlesztési Koncepció
- Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020
- Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024 (Tervezet)
- Zala megyei integrált területi program és fejlesztési terv (2014-2020)
- Zala megye területfejlesztési program – Stratégiai Program
- Vidékfejlesztési Program 2014-2020
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

5.1 Fölérendelt tervdokumentumok

5.1.1 Országos tervdokumentumok

5.1.1.1 Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

A legfelsőbb szintű területfejlesztési dokumentum, a Nemzeti Fejlesztés 2013 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, amelyet az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) OGY Határozata rögzít, amelyet az Országgyűlés a 2013. december 17-i ülésnapján fogadott el.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait.

<u>Az OFTK-ban megfogalmazott fejlesztéspolitikai és területfejlesztési célkitűzések</u>

A tervdokumentum az alábbi Nemzeti Jövőképet rögzíti:

Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

A jövőkép elérését a következő pillérek biztosítják:

- Gazdaság- és társadalomstratégiai fordulat
- Regionális központtá válás
- Természeti erőforrások és kultúra nyújtotta biztos fejlődési alap
- Országon belül maradó tehetségek
- Demográfiai fordulat
- Egészséges életmód, gyógyító központ
- Megerősödő társadalom
- Egységes területi rendszer: eltérő adottságokkal az egységes fejlődésért
- Térségi különbségek csökkenek, a városok térségszervező szerepe nő
- Vidéki térségek potenciáljára történő építkezés

Az OFTK hosszú távú (2014-2030) fejlesztési célkitűzései:

A nemzeti jövőkép elérése érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

A célrendszer bővebb kivonatát a jelen településfejlesztési koncepció melléklete tartalmazza, ebben a fejezetben áttekintő összefoglalás található.

A célrendszer a fordulatot igénylő területekre és a lehetséges kitörési pontokra irányul az alábbiak szerint:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenhárom specifikus célt tűz ki, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok – az OFTK hosszú távú teljes tervezési szemléletének megfelelően – a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek.

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

1. Versenyképes, innovatív gazdaság
2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás
4. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I
5. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom
6. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme

Az OFTK az alábbi specifikus célokat határozza meg

1. Az ország makroregionális szerepének erősítése
2. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
3. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
4. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
5. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
6. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Középtávú fejlesztési prioritások (2014-2020)

Kehidakustány Integrált Településfejlesztési Koncepció vonatkozásában az OFTK-ban megfogalmazott középtávú (2014-2020) fejlesztési prioritásaihoz való illesztés erőteljesebb vonulatot képvisel.

1. Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben
    a. Innovatív gazdaságfejlesztés, kis- és középvállalkozások, stratégiai ágazatok, versenyképesség
    b. Elérhetőség, megújuló közösségi közlekedés és tranzitgazdaság
    c. Életképes vidék, bővülő agrár- és élelmiszer-gazdaság, halászat
2. Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudásalapú társadalom felé
    a. Foglalkoztatás, tudásalapú társadalom
3. Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé
    a. Energia-hatékonyság, fenntartható erőforrás-gazdálkodás, klíma- és környezetvédelem
4. Népesedési és közösségi fordulat
    a. Befogadó és gyarapodó társadalom
    b. A gyermekvállalás ösztönzése, a népesedési kihívások kezelése
    c. Hatékony végrehajtás, jó állam
5. Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán
    a. Területi integráció, területfejlesztés, városfejlesztés
    b. Vidéki térségek, vidéki gazdaság és közösségek
    c. Budapest és térsége fejlesztése

d. Kárpát-medencei, Duna-menti nemzeti és európai területi együttműködés

Szak- és területpolitikai fejlesztési irányok

Jelen fejezetrészben az egyes szakpolitikák 2014–2020-ra megvalósítani kívánt fejlesztéspolitikai céljai találhatók, amelyek a szakpolitikai elképzelések 13 tematikus specifikus célkitűzése alá rendezve azok megvalósítását szolgálják.

1. Területpolitikai irányok és teendők
   1.1. Térszerkezeti jövőképünk
   1.2. Új területfejlesztési megközelítések
   1.3. Az ország makroregionális szerepének erősítése
   1.4. Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat-fejlesztés:
   1.5. Az egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések
   1.6. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
   1.7. A területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
   1.8. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
   1.9. Térszerkezeti és térhasználati elvek
   1.10. A területfejlesztés és a területrendezés összehangolása
2. Gazdaságfejlesztési prioritás
   2.1. Termelői-szolgáltatási kapcsolatok az európai gazdasági magterületekkel
   2.2. Makroregionális gazdasági szerepvállalás:
   2.3. Exportlehetőségek kihasználása, az export növelése
   2.4. Sportgazdaság, aktív rekreáció és turizmus kibontakoztatása
   2.5. Kutatás+ fejlesztés+ innováció, kreatív gazdaság és tudásgazdaság
   2.6. Egészséggazdaság és egészségipar
   2.7. Többfunkciós agrár-és élelmiszergazdaság
3. Az életképes vidék – vidékfejlesztési prioritás
4. A gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészségügyi prioritás
5. A kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek – oktatáspolitikai prioritás
6. Az értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, a romaintegráció megvalósításának szakpolitikai feladatai – társadalompolitikai prioritás
7. A jó állam: a szolgáltató állam és a biztonság megvalósításának szakpolitikai feladatai – közigazgatási prioritás
8. A stratégiai erőforrások megőrzésének, fenntartható használatának szakpolitikai feladatai – környezetvédelmi prioritás

A megyék területfejlesztési igényei közül jelen kigyűjtésben csak Zala megye kerül kiemelésre és bemutatásra:

Zala megye

Fejlesztési irányok

- A megyeszékhely bekapcsolása a nemzetközi gyorsforgalmi úthálózatba, a Közép-európai Közlekedési Folyosó elemeinek kiépítésével (M9 gyorsforgalmi út, 17-es sz. vasúti vonal) Zala megye a Baltikum és az Adria közötti kereskedelmi-logisztikai tranzittérséggé fejlődhet.
- A helyzeti energiájukat kihasználó térségek gazdasági specializációja:
    - Zalaegerszeg térsége termelő típusú elektronikai-, gépipari- és mechatronikai gazdasági központtá fejlődik (Harmadik Járműipari és Mechatronikai Centrum).
    - A szlovén-horvát-magyar hármas határnál Nagykanizsa-Letenye térsége nemzetközi jelentőségű logisztikai központtá válik.
    - Keszthely-Hévíz térségében jelentős potenciál van a gyógyvízkészletre alapozott egészségiparban és a Balatonhoz köthető idegenforgalmi szolgáltatás területén.
    - Lenti térségében a gyógy- és gasztroturizmus kiemelt szerepe jellemző.
- Fontos feladat az aprófalvas, perifériális térségek felzárkóztatása (Zalaszentgrót), a vidéki életminőség javítása, a mezőgazdasági termelés és integráció feltételeinek javítása, a vidéki önellátó gazdálkodás, a helyi piacok, az élelmiszer helyi feldolgozása és a falusi turizmus támogatása.
- Törekedni kell az egyetemi potenciál fejlesztésére a műszaki-, logisztikai- és agrár felsőoktatás területén, valamint az önálló egyetemi kutató-, fejlesztő-, innovációs- és tudásközpont kialakítására a megyében.
- Kiemelt cél a megújuló energiaforrások szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása.

5.1.1.2 Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020

A stratégia célja

A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy a hazánk vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot, az életképes agrár-és élelmiszertermelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. A vidéki Magyarország egészének megújítását tűzi ki célul, ezért a természeti értékek és a környezet védelmére, a természeti erőforrások fenntartható hasznosítására alapozva határozza meg az agrár-és élelmiszergazdaságra, valamint a vidékfejlesztésre vonatkozó tennivalókat. Legfontosabb területei a foglalkoztatás növekedése, a kiegyensúlyozott és sokszínű mező-és erdőgazdálkodás, termelési szerkezet, a helyi élelmiszertermelés és élelmiszerpiacok helyreállítása, a helyi energiatermelés, a vidék helyi közösségeinek megerősödése, a népesedési mutatók javulása és a természeti rendszerek, a biológiai sokféleség megőrzése.

A stratégia az alábbi öt stratégiai célt fogalmazza meg:

1. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
   - ivóvízbázisunk védelme, a vízkészletek, a talajok, a természetes élővilág és a tájak megőrzése, a környezetbiztonság növelése,
   - a helyi és őshonos állat és növényfajtáink védelme,
   - a környezeti és gazdasági szempontok ellentétbe állítása helyett a táj és a benne élő ember együttműködésének helyreállítása.
   - hazánk GMO mentes státuszának megőrzése
2. Sokszínű és életképes agrártermelés
   - az agrár- és élelmiszergazdálkodás életképességének növelése,
   - a növénytermesztés és állattartás egyensúlyi helyzetének helyreállítása,
   - a nemzeti földtulajdonlás védelme,
   - életképes gazdálkodást biztosító föld- és birtokpolitika kialakítása,
   - az ágazat foglalkoztatási szerepvállalásának növelése, a foglalkoztatást biztosító üzemszerkezeti formák erősítése,
   - alulról szerveződő együttműködések ösztönzése,
   - a termelési szerkezet diverzifikálása.
3. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
   - a hazai és a helyi alapanyagokra támaszkodó, fenntartható, a környezeti szempontokat szem előtt tartó élelmiszertermelés támogatása,
   - élelmezési és élelmiszerbiztonság szavatolása, a kiszolgáltatottság megszüntetése,
   - az ország lakosságának elegendő, egészséges és biztonságos élelmiszerrel való ellátása,
   - a hozzáadott érték növelésével a bel- és külpiaci jelenlét fokozása,

- a magyar élelmiszer presztízsének javítása.

4. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
   - a vidéki térségek, települések, kiemelten a falvak és tanyák gazdasági létalapjainak megerősítése, újjászervezése,
   - a vidéki gazdaság több lábra állítása,
   - a vidéki munkahelyek megőrzése, gyarapítása, a foglalkoztatás növelése,
   - komplex helyi gazdaságfejlesztési programok támogatása,
   - a kulturális örökség érték alapú fejlesztése, bekapcsolása a turizmus rendszerébe.
5. A vidéki közösség megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása
   - a vidékről történő elvándorlás megállítása
   - a fiatalok gazdálkodásra, a vidéki élet vállalására, helyben maradásra való ösztönzése
   - a város és vidéke szoros kapcsolatának helyreállítása, területi egyenlőtlenségek csökkentése
   - a vidéki életminőség átfogó javítása
   - a vidéki helyi közösségek megerősítése, újjászerveződésének támogatása

5.1.1.3 Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024 (Tervezet)

A 2014-2024 közötti időszakra határozza meg Magyarország egész területét lefedő a turizmus, mint gazdasági ágazat fő fejlesztési irányát. A koncepció jövőképe szerint 2024-ben Magyarország az egészségturizmus több területén Európa legnépszerűbb desztinációja kell, hogy legyen.

Koncepció felépítése

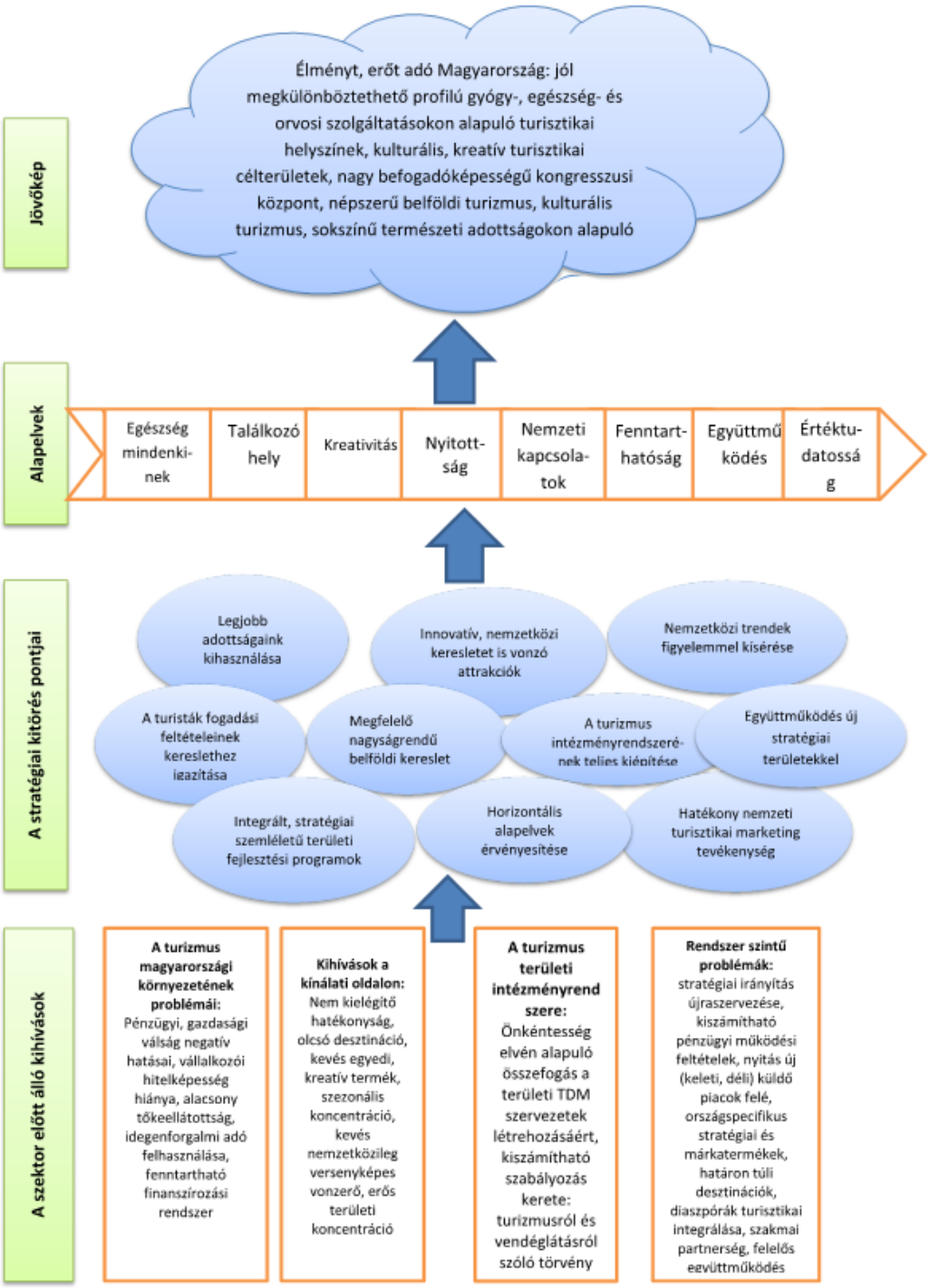

Forrás:NGM-NTH

A kívánt cél elérésének eszközei:

- Innovatív és kreatív minőségi termék és kínálatfejlesztés
- magyar turisztikai versenyképességet javító környezet kialakítása, munkahelyteremtés
- a turizmus intézményrendszerének átalakítása, a TDM rendszerre építve
- nemzetközi, keleti nyitás külpiaci marketing és értékesítés ösztönzéssel

A Koncepció célrendszere

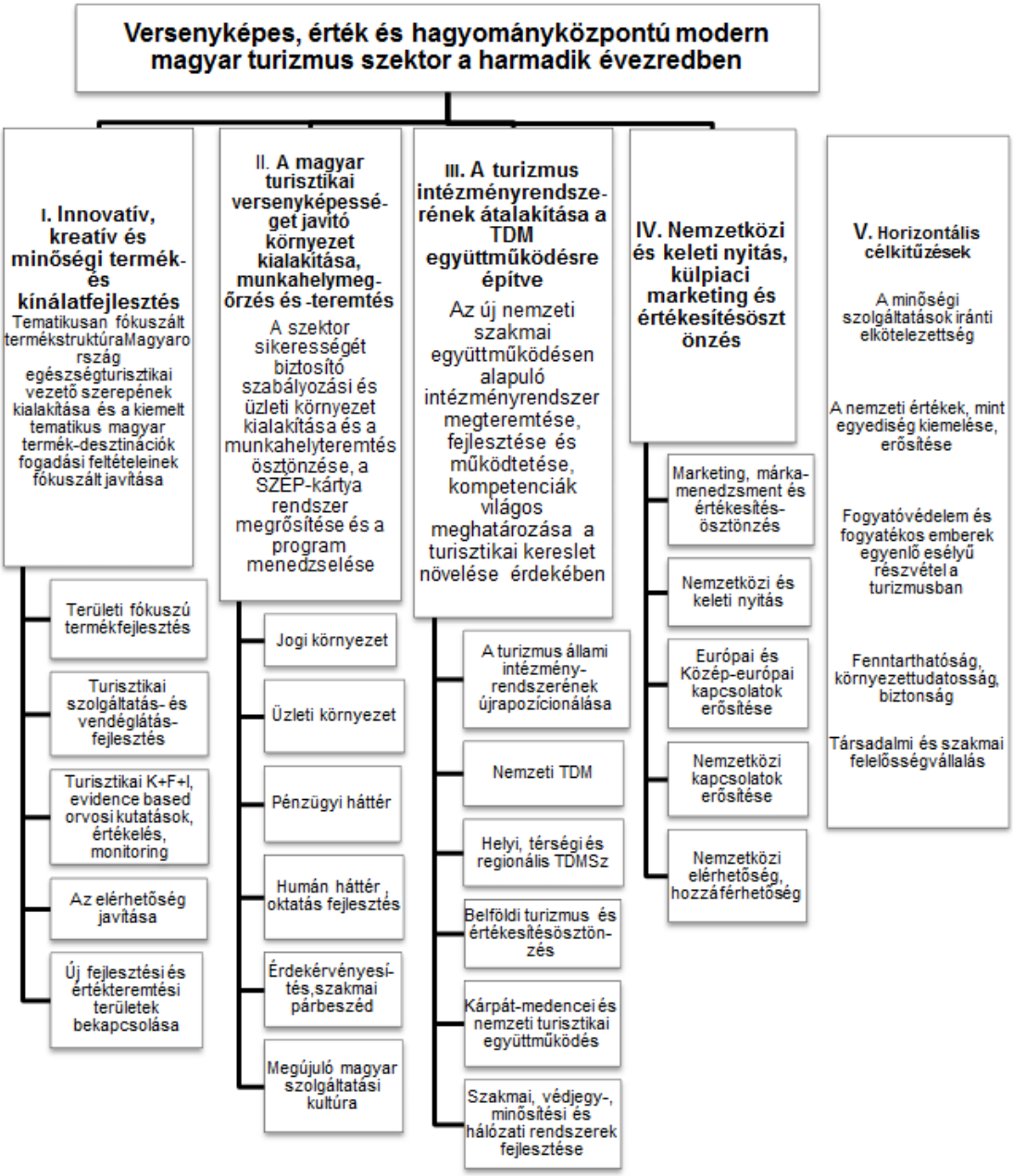

Forrás: NGM-NTH

Célkitűzések számszerűsíthető eredményei 2024-ig:

1. A turizmus közvetlen és közvetett, azaz teljes nemzetgazdasági hozzájárulásának (GDP-arány) 10%-ra növelése
2. A turizmusban és a kapcsolódó területeken dolgozó bejelentett munkavállalók számának másfélszeresre növelése
3. A turizmus versenyképességének tekintetében Magyarország legyen a világ első 30 országa között
4. A magyar turizmus pénzügyi működésének több lábra állítása – a magyar turizmus szektor fenntartható és kiszámítható pénzügyi működésének megteremtése érdekében 2016-ig.
5. Kiemelt magyar turisztikai fejlesztések előkészítése és megvalósítása 2014–2024 között:
6. a. A legfontosabb nemzeti turisztikai termékek és fejlesztési területek mentén nemzeti fejlesztési programok kidolgozása 2014-ig és sikeres, fókuszált megvalósítása 2024-ig.
    1. b. 3–5 nemzetközi hírű komplex gyógyhely, 8–10 regionális jelentőségű gyógyfürdő fejlesztése.
    2. c. 10 db kiemelt nemzetközi jelentőségű projekt kidolgozása és megvalósítása.
7. A belföldi turizmus élénkítése érdekében a stabilan működő magyar turisztikai szervezeti rendszer teljes kiépítése, a nemzeti turisztikai szervezet feladatainak (TDM) ellátása együttműködésben a kiemelt partnerekkel.
8. A belföldi turisztikai alapmutatók (költés, vendég- és vendégéjszaka szám, látogatószám) minimum 1/3-dal való javítása.
9. A Magyarországra látogató külföldi turisták magyarországi átlagos költésének és tartózkodási idejének másfélszeresére növelése.
10. Új piacok meghódítása és a keleti nyitás eredményeként a keleti országokból érkező turisták vendégéjszakái számának a háromszorosra emelése.
11. Budapest tartósan legyen tagja az európai TOP 10 és a közép-európai TOP 3 városi desztinációnak.
12. Balaton tartósan legyen tagja az európai TOP 5 családi üdülő desztinációnak.

Termék-specifikus kiemelt célok

Egészségturizmus	Örökség- és kulturális turizmus	MICE	Vallási turizmus
• a fürdő-desztinációk komplex, desztinációs, létesítményszintű és nem csak infrastrukturális fejlesztése, a tematizálásban és szegmentálásban rejlő további lehetőségek figyelembevételével • az orvosi szolgáltatásokon alapuló egészségügyi turizmus kínálatának fejlesztése, a határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások kihasználása • az E-Health területén egységes „Gyógyító Magyarország" felület és telefonos ügyfélszolgálat létrehozása • a minősített gyógyhelyek számának, komplex szolgáltatásaik bővítése • a fürdők üzemeltetési és jövedelemtermelő-képességének javítása és új munkahelyek létesítése • a természetes gyógytényezőkön alapuló egészségmegőrző, gyógyító és rehabilitációs kínálat profiljának meghatározása • gyógyvíz „evidence based" kutatása	• a kiemelt nemzeti örökség és kulturális értékek turisztikai attrakcióként való bemutatása valamint látogató-központok, tematikus útvonalak kialakításával • legendák, hagyományok, egyedi kulturális értékek megjelenítése a turisztikai kínálatban, tartalomfejlesztésben • a világörökségi helyszínek komplex desztinációként történő fejlesztése, a szellemi világörökségek figyelembe vételével • a kulturális attrakcióknak egységes módszertanon és helyi adatszolgáltatáson alapuló adatbázisban való megjelenítése • az örökségi és kulturális attrakciók összekapcsolása más termékekkel (komplex területi alapú fejlesztések)	• nagy befogadóképességű kongresszusi központ megépítése Budapesten • a konferencia-kapacitások további átgondolt bővítése (szállodák és egyetemek ilyen jellegű bővítése) • Magyarország, mint hivatásturisztikai desztináció stratégiai menedzsmentje és professzionális értékesítése • nemzetközi konferenciák, nagyrendezvények Magyarországra hozatala	• európai szinten is ismertté tehető zarándok-turisztikai hálózatok és útvonalak komplex fejlesztése (pl. Mária Út, Magyar Zarándokút) • vallásturisztikai desztinációk és vonzerők komplex fejlesztése (pl. nemzeti kegyhelyek) • a magyar turisztikai kínálat spirituális tartalom-fejlesztésének a biztosítása • zarándok- és vallásturisztikai marketing és szálláshelyi hálózatok fejlesztése • a vallási turizmus speciális szempontjainak megjelenítése a kínálat

Fesztiválok, rendezvények	Gasztronómia és borturizmus	Ökoturizmus	Kerékpáros turizmus
• kiemelt rendezvények nemzetközi piacra vitele • kiszámítható finanszírozási rendszer kialakítása • regionális szintű, kiemelkedő rendezvények kialakítása, promóciója amely az adott régióban minden turista számára elsődleges vonzerőt jelent • a rendezvények időpontjának összehangolása célcsoport, tematika és helyszín szerint • a minősítési rendszerben a turisztikai szempontok erőteljes megjelenítése • a rendezvények kulturális/művészeti értékének emelése	• a nemzeti gasztronómiai hálózatok és a kiemelt fesztiválok fejlesztése, támogatása • gyakorlatorientált és korszerű szakmai törzsanyagon nyugvó gasztronómiai képzési rendszer bevezetése • a tájhoz, a mezőgazdasági hagyományokhoz, a kulturális és történeti örökséghez illeszkedő egyedi kínálat kialakítása és fejlesztése, ami a helyi élelmiszerekre, növényekre, gyümölcsökre, illetve a növénytermesztés kultúrájára, az őshonos állatokra alapul, különös tekintettel a hungarikumokra és a bioélelmiszer-termelésre • minőségi gasztronómiai szakképzés	• ökoturisztikai kiemelt desztinációk komplex fejlesztése, minden nemzeti parkban egy látogatóközpont kialakítása, amely alkalmas kiállítások és rendezvények szervezésére • a természetjáró turizmus kiemelt elemeinek fejlesztése • natúrparkok, tematikus, öko - és kalandparkok fejlesztése • a természeti értékek turisztikai attrakcióként történő élményközpontú bemutatása a terület teherbíró képességének figyelembe vételével • az ökoturisztikai marketing váljon a környezetvédelmi szemléletformálás eszközévé és a védett természeti területeken élők számára nyújtson gazdasági előnyöket	• kiemelt kerékpáros turisztikai EUROVELO útvonalak komplex fejlesztése (pl. utak, útirányjelző táblarendszerek, kerékpáros attrakciók, turisztikai és kerékpáros szolgáltatások komplex fejlesztése) • a kínálat területi differenciálása – kerékpárosbarát desztinációk kialakítása és tematikus fejlesztése • kerékpárosbarát védjegy kialakítása és bevezetése • az érdekeltek együttműködésének erősítése a kerékpáros útvonalak fenntartása érdekében • szemléletformálás, a kerékpáros turizmus marketingjének erősítése

Vízi turizmus	Lovas turizmus	Falusi és agroturizmus
• nemzetközi színvonalú, az EU-s országok kikötőépítésre vonatkozó előírásainak megfelelő komplex „marina”-szolgáltatásokkal rendelkező motoros, illetve vitorlás jacht-kikötők, kikötőhálózat létrehozása • a kézzel hajtott és kisebb motoros vízi járművek fogadására alkalmas kikötőhálózat kiépítése • a kínálat hazai és nemzetközi piacon történő népszerűsítése • a vízparti vízitúra-bázisok összekapcsolása a térség kerékpáros úthálózatával • a fővárosba hajóval érkező nemzetközi turistaforgalom kulturált fogadási feltételeinek biztosítása • kiemelt figyelem fordítása a Duna Makro-regionális Stratégiához kapcsolódó projektek megvalósítására	• a belföldi lakosság körében a lovas turizmus iránti igény felkeltése, tartós keresletbővítés • a turistafogadás feltételeinek javítása, nemzetközi szinten is érdekes túraútvonalak (kiemelten EUROHORSE) fejlesztése • a lovas turisztikai központok komplex fejlesztése • a lovas szakemberképzés megerősítése a megfelelő szolgáltatási színvonal elérése érdekében • hálózatszerű lovas túraútvonal kialakítása a már létező minőségbiztosítási rendszerrel összekapcsolva • lovas terápia szolgáltatások bővítésével a módszer alkalmazásának elterjesztése, a magyar lovas kultúra népszerűsítése.	• a falusi és vidéki turisztikai vonzerők és szolgáltatások sajátos arculattal rendelkező, tájba illő stílusú fejlesztése • a helyi, térségi szereplők összefogásával kialakított garantált programcsomagok kínálatának ösztönzése • a falusi és agroturizmus teljes szolgáltatási kínálatának szabályozása, a „saját portán” való helyi termék értékesítés minél egyszerűbb megvalósításának elősegítése • az agrárium és a falusi turizmus kínálatát összefogó, piacra vivő közösségi marketing centrum felállítása és működtetése • a falusi turizmus szolgáltatóinak nyelvi képzése • a falusi szálláshely-szolgáltatók szakosodásának (pl. lovas porta, ökoporta, stb.) ösztönzése • a meglévő információs rendszerek korszerűsítése, az offline és online marketing erősítése

Forrás: NGM-NTH

5.1.2 Megyei tervdokumentumok

5.1.2.1 Zala megyei integrált területi program és fejlesztési terv (2014-2020)

Az országos hatókörű tervdokumentum(ok) mellett Kehidakustány településfejlesztési irányának útmutatást ad a megyei, és egyéb, a térségre vonatkozó tervezési dokumentum, ez előbbi a Zala megyei integrált területi és fejlesztési terv.

A megyei tervezés menete során a Pest megye kivételével a megyékben megvalósuló Területi- és településfejlesztési Operatív Program kereteire a megyei önkormányzatoknak és megyei jogú városoknak van tervezési kompetenciája. A megyei önkormányzatok megyei integrált területi programokat (ITP), ennek keretében pedig gazdaságfejlesztési részprogramot, valamint a kiegyenlített gazdasági térszerkezet és településszerkezet kialakulását elősegítő településfejlesztési részprogramot állítanak össze.

A Zala Megyei Területfejlesztési Koncepció teljes és végleges változatát 2013 végén fogadta el a Zala Megyei Közgyűlés (58/2013. (XII.19.) KH). Ez jelentette a kiindulópontot a Zala Megyei Területfejlesztési Program Stratégiai és Operatív Programrészeihez, amelyek 2014. október 9-én, a 34/2014. (X.9.) KH számú határozattal kerültek elfogadásra.

Zala Megye Területfejlesztési Koncepciója a megye fejlesztésének 2030-as jövőképét, azaz fő hosszú távú célját a „Gazdag és harmonikusan fejlődő, zöld Zala" megteremtésében fogalmazza meg. A Koncepció három átfogó célt és hét, 2014-2020-ra vonatkozó stratégiai ágazati célt jelölt ki a megye számára:

I. Jól működő, fejlett gazdaság kialakítását
   1. KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
   2. Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
   3. Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése

II. A foglalkoztatás bővítését és a társadalmi kohézió erősítését
   4. A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
   5. Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára

III. Élhető Zala megye kialakítását
   6. Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet
   7. Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A Zala megyei ITP a TOP 2014. májusi 5.0 változatával összhangban összesen hét, gazdaság- és településfejlesztési projektcsomagot és hozzájuk kapcsolódóan tervezett beavatkozási területeket határoz meg:

1) Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag
   a) Ipari parkok, iparterületek, inkubátorházak és logisztikai központok fejlesztése
   b) Zalai Beruházás-ösztönzési Program
   c) A zalai munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló kisebb léptékű közúti fejlesztések
   d) A zalai munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló hivatásforgalmi kerékpárút-fejlesztések
   e) Bölcsőde és óvoda-fejlesztés
2) Zalai turizmusfejlesztési projektcsomag
   a) Kiemelt megyei jelentőségű turisztikai szolgáltatásfejlesztés
   b) Új munkahelyteremtést célzó KKV beruházások kis összegű támogatása a turizmusgazdaságban
   c) Zalai turisztikai vonzerő-fejlesztés
3) Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag
   a) Alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések komplex beruházásainak
   b) Új munkahelyteremtést célzó térségspecifikus KKV beruházások támogatása
   c) Zalai helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó menedzsment szervezet kialakítása, működtetése és műveletei (Zalai Helyi Gazdaságfejlesztési Központ)
4) Zalai foglalkoztatási együttműködési projektcsomag
   a) Kiemelt megyei jelentőségű foglalkoztatás-bővítő fejlesztésekhez kapcsolódó munkaerő-piaci műveletek
   b) Zalai innovatív foglalkoztatási paktum
   c) Zalai Fecskeház Program
   d) Zalai Talentum - komplex ösztöndíj- és gyakornokprogram
   e) A zalai munkavállalók földrajzi mobilitását elősegítő program
5) Élhető, versenyképes zalai falvak és városok projektcsomag
   a) Városfejlesztés
   b) Városi közlekedésfejlesztés
   c) Városi energiahatékonyság
   d) Szociális városrehabilitáció (ERFA)
   e) Szociális városrehabilitáció (ESZA)
6) Zalai közszolgáltatás-fejlesztési projektcsomag
   a) Egészségügyi alapellátás fejlesztések
   b) Szociális alapellátás fejlesztése
   c) Akadálymentesítés
7) Otthonunk Zala - közösségerősítő projektcsomag
   a) A megyei identitást és összetartozást erősítő kiemelt programok
   b) Helyi közösségerősítő programok
   c) Civil szervezetek erősítése

Kehidakustány település konkrétan nevesítve található a Zala megyei Integrált Területi program Zalai turizmusfejlesztési projektcsomagjában az alábbi módon:

„A projektcsomag megvalósításával Zala megye hozzá kíván járulni a Hévíz-Zalakaros- Keszthely-Zalacsány-Kehidakustány térség országos szinten is egyedülálló növekedési potenciáljának a kiaknázásához, a kisebb jelentőségű egészség- és ökoturisztikai kapacitások fejlesztésével pedig a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentéséhez, a harmonikus térségi fejlődés feltételeinek megerősödéséhez." (16. o.)

„A gazdaságfejlesztési program turizmusfejlesztési projektcsomagja azt a célt tűzi ki maga elé, hogy – a készítés időszakában még kellően nem körvonalazott – GINOP kiemelt fejlesztésekkel együtt, azokhoz illeszkedve, átütő előrelépést eredményezzen a megye turisztikai szolgáltatásainak területén. A turizmusfejlesztési csomag célul tűzi ki a Vidékfejlesztési Programban nevesített turisztikai célterületek integrálását (pl. horgász, erdei) is. A célok akkor érhetők el, ha

- *Hévíz és Zalakaros, a fürdők megyei hálózata (ezen belül különösen Lenti, Kehidakustány és Zalacsány települései) és a Nyugat-Balaton országos szinten is kiemelt figyelmet kap a GINOP források allokálásában" (34. o.)*

„A megyei fejlesztési program összeállításakor kidolgoztuk a Hévíz-Zalakaros-Keszthely-Zalacsány-Kehidakustány egészségturisztikai tengely „Közép-Európa Gyógyászati és Rekreációs Központja" komplex térségi fejlesztési program alapjait, amelynek megvalósítása túllép a zalai TOP források hatókörén. A projektcsomagból ennek a térségi programnak a kiegészítő, a kkv-k szolgáltatás-fejlesztésére fókuszáló elemeit kívánjuk támogatni, amik finanszírozására a GINOP nem vállalkozik. A konkrét fejlesztések kijelölésére csak azt követően kerülhet sor, hogy a GINOP 4. és 6. prioritás részletes tartalma véglegesítésre kerül, ill. a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet is elfogadja saját fejlesztési programját." (34. o.)

A Zala Megyei Területfejlesztési Koncepció összesen három területi célt határoz meg a 2014-2020-as időszakra.

1. Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
2. Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja
3. Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése

A területi célok a megye népességének területi elhelyezkedése és az adott területek sajátosságai szerint kerültek kijelölésre. Zala megye jellemzője, hogy a megye egészének vonzó természeti környezete és ökoturisztikai szempontból kedvező adottságai vannak, továbbá az az aprófalvas és kisvárosokkal tagolt településhálózat, amely a megye említett nagy gazdaságfejlesztési centrumaival szimbiózisban van jelen. A megye egészének fejlesztése így komplex feladatot jelent, ami a vidékfejlesztés eszközeivel, a belső erőforrások kihasználásával, a nagyobb városok nyújtotta foglalkoztatási lehetőségek érvényesítésével, az őstermelők, a mikro, kis és közepes vállalkozások támogatásával valósítható meg.

A gazdaságfejlesztés érdekében történő, a térségi foglalkoztatást hatékony növelését szolgáló munkahelyteremtő ipari fejlesztések megvalósítása során prioritást élveznek azok a munkahelyteremtő beruházások, amelyek nagy népességszámú és környezetüknél nagyobb népsűrűségű területeken valósulnak meg és kiszolgálásuk a közösségi közlekedési eszközökkel megvalósítható. Ennek megfelelően a megye területének és népességének jelentős részére kiható megyei jelentőségű - iparfejlesztésre, ipari munkahelyteremtésre épülő - gazdaságfejlesztés a két megyei jogú városban (Zalaegerszegen és Nagykanizsán), valamint a Keszthelyi járásban (Keszthely-Sármellék ipari-szolgáltató övezet) illetve a Lenti járásban valósul meg, egymást kölcsönösen erősítő kölcsönhatásban (szinergiában). Az iparfejlesztési lehetőségekkel párhuzamosan Zala megye természeti, gazdasági, térszerkezeti adottságainak specialitása a megye keleti részén, Zala balatoni térségében a nemzetközi szinten is elsőrendű célpontként ismert turisztikai és egészségturisztikai attrakciók együttese, amely a szolgáltatások területén való fejlesztési igényeket mutat.

A fejlesztések három nagyobb pólus szerint koncentrálódnak: Lenti és Zalaegerszeg vonalában, Zala megye balatoni térségében, illetve a Letenyei járás határmenti részein. Emellett Zalaszentgrót és Zalakaros területén láthatók még nagyobb volumenű és összegű fejlesztési projektek. A kistelepülési térségek leginkább településfejlesztési, vagy ágazati projekteket terveztek – ez különösen érthető annak tükrében, hogy az ágazati projektek közül a Vidékfejlesztési Operatív Program célzottan a falusi területek fejlesztését tűzte ki.

A gazdaságfejlesztési részprogram projektcsomagjainak területi kiterjedése az alábbiak szerint alakul:

- Az integrált gazdaságfejlesztési projektek a területi célokkal összhangban a megye egészére kiterjedő módon megjelennek, de összegüket tekintve különösen a nagyobb városok térségében jelentősek – így Zalaegerszeg és Nagykanizsa környező településein, valamint a Keszthelyi járás területén.
- A turizmusfejlesztési projektcsomagok illeszkednek a zalai turisztikai lehetőségekhez: a tervek szerint különösen a megye balatoni térségében,

illetve a gyógyvíz felhasználásában érintett településeken valósulnak meg legnagyobb számban és összegben.

- Az alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag alapvetően a falusias-kistelepülési területek fejlesztését célozza – így várhatóan a legtöbb projekt ennek keretében a letenyei járás kistelepülési térségében valósul meg. Ugyanakkor a projektcsomag legjelentősebb fejlesztése, a Zalai helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó menedzsment szervezet kialakítása, működtetése és műveletei projekt hatása a megye egészére kiterjed.
- A Zalai foglalkoztatási együttműködési projektcsomag Zala megye egészére vonatkozólag határoz meg fejlesztéseket, ezért az minden település számára fejlesztő hatással bír.

A településfejlesztési rész projektcsomagjaiban azonos beavatkozási célt szolgáló, azonos típusú és tartalmú projektek találhatók, ugyanakkor ezek a projektek úgy lettek kialakítva, hogy támogassák a gazdaságfejlesztési részdokumentum fejlesztési céljait is. A településfejlesztési projektcsomagok projektjeinek térbeli elhelyezkedését az alábbi felsorolás mutatja.

- A településfejlesztési részprogramhoz a gazdaságfejlesztési részprogram két projektcsomagjának egyes projektjei is kapcsolódnak. Az integrált gazdaságfejlesztési projektcsomagon belül a közszolgáltatásfejlesztési projektek legnagyobb összegben a nagyobb lakosságszámú, és nagyobb létszámban munkavállalókat foglalkoztató településeken (járásközpontok, illetve azok közelében) kerültek betervezésre.
- A turizmusfejlesztési projektcsomagon belül a turisztikai attrakciófejlesztés a településfejlesztési részhez kötődik. Legnagyobb összegű pályázati igényeket a gyógyfürdővel, vagy egyéb turisztikai vonzerővel (pl. Mura völgye, Balaton) rendelkező települések határoztak meg.
- A települések körében projektek számában és összegében is leginkább népszerű projektcsomag az élhető, versenyképes zalai falvak és városok – az összes zalai település közel 60%-a jelezte igényét a projektcsomag keretében elérhető pályázati források valamelyikére.
- A zalai közszolgáltatás-fejlesztési projektcsomag a zalai aprófalvak fejlesztési igényeivel egybevág, így a kistelepülések is összeállítottak egy-egy projektötletet a nagyobb városok (pl. Keszthely, Lenti, Hévíz) jelentősebb összegű beruházási ötletei mellett.
- Az otthonunk Zala közösségerősítő projektcsomag fő eleme a megye egészére kiterjedő identitás-építő projekt. Emellett leginkább a Zalaegerszeg környéki települések, illetve a határmenti, Letenye környéki falvak pályáznának.

5.1.2.2 Zala megye területfejlesztési program – Stratégiai Program

A 2013-ban kidolgozásra került Zala Megyei Területfejlesztési Koncepcióban szerepelnek a megye hosszútávra szóló horizontális céljai és átfogó célja, illetve nagytávra és nagytávon túlmutatóra szólóan a jövőképe. Ennek alapján kezdődött meg a területfejlesztési programozás, melynek első szakasza a stratégiai program.

A stratégiai program alapvető célja egyrészt a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, másrészt, a területfejlesztési koncepcióban meghatározott célkitűzések és a későbbiekben kidolgozandó projektcsomagok logikai összekapcsolása. Ennek megfelelően a stratégiai program visszautal a koncepcióban rögzített célhierarchiára, majd definiálja a program fejlesztési prioritásait. A stratégia a végrehajtás keretrendszerének bemutatását követően rögzíti a program monitoring tevékenységéhez kapcsolódó feladatokat.

Zala Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatételi fázis c. dokumentuma az alábbi jövőképet és célrendszert határozza meg:

Jövőkép (2030): Gazdag és harmonikusan fejlődő zöld Zala

Átfogó célok és stratégiai ágazati célok (2014-2020):

1) Jól működő, fejlett gazdaság
   a) A KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
   b) Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
   c) Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
2) A foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió
   a) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
   b) A társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára
3) Élhető Zala megye
   a) Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet
   b) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése

Stratégiai területi célok (2014-2020):

- Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
- Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja
- Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése

Prioritások és azok keretében tervezett intézkedések:

1. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése
    a. Megyei Iparfejlesztési Program - a Nyugat Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ részeként
    b. Megyei Integrált Gazdaságfejlesztési és Innovatív Vállalkozásfejlesztési Program
    c. Térségi léptékű integrált gazdaságfejlesztés
    d. Logisztikai, kiszolgáló és tercier szektor fejlesztése
2. Helyi értékekre épülő versenyképes gazdaság megteremtése
    a. Megyei Turizmusfejlesztési Program
    b. Alternatív Hálózati Gazdaságfejlesztési Program
3. Oktatási, képzési és közszolgáltatási fejlesztések a társadalmi kohézió és a gazdaság erősítése érdekében
    a. Kreativitás-fejlesztés az óvodától a főiskoláig
    b. Megyei Szakképzés Fejlesztési Program
    c. Megyei Felsőoktatás Fejlesztési Program
4. Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében
    a. Megyei Szociális Gazdaságfejlesztési és Foglalkoztatási Együttműködési Program
    b. Közösségi összefogást és önfenntartást segítő helyi kezdeményezésű programok
5. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életesélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében
    a. Megyei Zöldgazdaság Fejlesztési Program
    b. Természeti értékeink védelme
    c. Természeti kockázatok megelőzésének, az ellenállóképesség fokozásának elősegítése
6. A városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése
    a. Integrált területi beruházások (ITI) megvalósítása a városi élet feltételeinek javítása érdekében
    b. Települési intézmények infrastrukturális fejlesztése
    c. Komplex térségfejlesztési programokat támogató településfejlesztési akciók
7. Összehangolt infrastrukturális fejlesztések a területi kohézió erősítése érdekében
    a. A sármelléki repülőtér, a Hévíz-Balaton Airport fejlesztése a megye nemzetközi turisztikai és gazdasági potenciáljának erősítése érdekében
    b. Közúthálózat fejlesztés
    c. Vasúthálózat fejlesztés
    d. Városi és térségi közösségi és alternatív közlekedés fejlesztése

Zala Megye Területfejlesztési Programjának hét ágazati stratégiai célkitűzése:

1. A KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
2. Jövő-centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
3. A hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
4. A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
5. Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára
6. Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet
7. Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése

5.2 Operatív Programok

5.2.1 Vidékfejlesztési Program 2014-2020

A Vidékfejlesztési Program stratégiai keretei

A Vidékfejlesztési Program (VP) kidolgozása a Partnerségi Megállapodásban, azzal összefüggésben az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció tervezetében, valamint a Nemzeti Vidékstratégiában rögzített nemzeti fejlesztéspolitikai stratégiai célkitűzésekből kiindulva, az EU 2020 stratégiában, illetve Közös Stratégiai Keret (KSK) rendelettervezetben rögzített kohéziós, valamint a Közös Agrárpolitikára és az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapra (EMVA) vonatkozó agárpolitikai és vidékfejlesztési céljaihoz igazodva történt.

A Program biztosítja az EU 2020 és tematikus célokhoz való hozzájárulást az alábbiak szerint:

- Kiemelt figyelmet fordít a kutatás-fejlesztés-innovációt, a tudásátadást, képzést, készségek javítását, erősítését célzó fejlesztéseknek az agrár- és élelmiszergazdaságban és a vidéki gazdaságban,
- alapvető célja a fenntartható és versenyképes agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése, az agrár- és élelmiszerszektor hozzájárulása a gazdasági fejlődéshez, a foglalkoztatáshoz, a természeti erőforrások megőrzéséhez,
- átfogó célja a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben gazdasági, szociális, közösségi intézkedésekkel.

A VP a tizenegy tematikus célterületből igazolhatóan nyolc eléréséhez járul hozzá a Partnerségi Megállapodásban rögzített módon.

A Program biztosítja a Közös Agrárpolitika céljaihoz való hozzájárulást az alábbiak szerint:

- Középpontjában a versenyképes, életképes mezőgazdaság és élelmiszer-feldolgozás áll,
- Hangsúlyos elemét képezi a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, azzal összefüggésben a környezetkímélő, fenntartható gazdálkodás, agrár-környezetgazdálkodás,
- Kiemelt szempontja és beavatkozási területe a vidéki térségek és közösségek lehetőségeinek bővítése, a vidéki gazdaság és helyi közösségek fejlesztése.

A Vidékfejlesztési Program beavatkozási logikájának kapcsolódása a Partnerségi Megállapodás beavatkozási logikájához:

A Partnerségi Megállapodás számára rögzített nemzeti prioritások, amelyek a VP számára is irányadók:

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásának fokozása
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi együttműködési szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
3. Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése, valamint a Jó Állam

A Nemzeti Vidékstratégia 2014-2020-ban rögzített stratégiai célok, amelyek a VP számára irányadók:

1. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
2. Sokszínű és életképes agrártermelés
3. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
4. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
5. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása
6. A stratégia átfogó célkitűzése vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, agrárgazdasági, vidékfejlesztési és környezeti fejlesztéseken, beavatkozásokon keresztül.

A Vidékfejlesztési Program átfogó célkitűzései, prioritásai

1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben
    a. Az innovációnak, az együttműködésnek és a tudásbázis gyarapításának az ösztönzése a vidéki térségekben
    b. A kapcsolatok erősítése a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés és az erdőgazdálkodás, valamint a kutatás és az innováció között, egyebek mellett a környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény javítása céljából
    c. Az egész életen át tartó tanulás és a szakképzés előmozdítása a mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban
2. A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása
    a. Valamennyi mezőgazdasági üzem gazdasági teljesítményének javítása, valamint a mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításának és korszerűsítésének a megkönnyítése, mindenekelőtt a piaci jelenlét, a piacorientáltság, és a mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálásának fokozása céljából
    b. A megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépésének megkönnyítése és ezen belül is különösen a generációs megújulás elősegítése

3. Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása
    a. Az elsődleges termelők versenyképességének javítása, mégpedig azáltal, hogy megfelelőbb módon integrálják őket az agrár-élelmiszeripari láncba a minőségrendszerek révén, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, valamint a helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, továbbá a termelői csoportokban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció
    b. A mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázatmegelőzés és -kezelés támogatása
4. A mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással összefüggő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása
    a. A biológiai sokféleség helyreállítása, megőrzése és javítása, beleértve a Natura 2000 területeken és a hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területeken, jelentős természeti értéket képviselő gazdálkodás, valamint az európai tájak állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása
    b. A vízgazdálkodás javítása, a műtrágya- és peszticidhasználat szabályozásának javítását is beleértve
    c. A talajerózió megelőzése és a talajgazdálkodás javítása
5. Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban
    a. A mezőgazdaság általi vízfelhasználás hatékonyságának fokozása
    b. A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása
    c. A megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése
    d. A mezőgazdaságból származó, üvegházhatást okozó gázok és ammónia kibocsátásának csökkentése
    e. A széntárolás és -megkötés előmozdítása a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban
6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben
    a. A diverzifikálásnak, a kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének, valamint a munkahelyteremtésnek a megkönnyítése
    b. A helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben
    c. Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőbbé tétele, használatuk előmozdítása, és minőségük javítása a vidéki térségekben

5.2.2 Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

Magyarország Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) rögzített átfogó és hosszú távú fejlesztési irányai alapján a Partnerségi Megállapodás (PM) kijelöli a 2014–2020-as időszak öt fő nemzeti fejlesztési prioritását. Az ötödik nemzeti fejlesztési prioritás, a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása. E nemzeti prioritás a helyi adottságokra és erőforrásokra építve, célul fogalmazza meg a térségi versenyképesség és a foglalkoztatás növelését, hozzájárulva a teljes foglalkoztatottságra és munkaalapú társadalomra vonatkozó nemzeti célokhoz. E nemzeti célkitűzés fontos üzenete a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása, a leszakadó térségek, köztük a leszakadó vidéki térségek fejlesztése, társadalmi-gazdasági potenciáljuk kibontakoztatása, a népesség megtartása, a társadalmi együttműködés erősítése. E prioritás megvalósításának legfontosabb biztosítékát a területi operatív programok jelentik.

Magyarország a 2014-2020-as időszakra vonatkozóan elkötelezte magát egy erős gazdaságélénkítő fejlesztési program megvalósítása mellett, így az ebben az időszakban rendelkezésre álló európai uniós források és hazai társfinanszírozás 60%-át gazdaságfejlesztésre fordítja. A területi operatív programok ezen gazdaságélénkítő csomag részét képezik. Ezek közül is kiemelkedik a jelentős forráskeretekkel rendelkező, a fejlett Közép-Magyarországi régión kívüli összes megyére kiterjedő Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP).

<u>A TOP stratégia céljai és keretei</u>

A TOP elsődleges célja a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, ezáltal a foglalkoztatás növelése, a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása. Valamennyi prioritása, intézkedése közvetlenül vagy közvetetten hozzájárul ehhez a célhoz.

A TOP elsősorban az önkormányzatok fejlesztéseihez biztosít forrásokat, az önkormányzatok gazdaságfejlesztési és azzal összefüggő város- és településfejlesztési akcióit támogatja.

A TOP elsősorban a Partnerségi Megállapodás 5. nemzeti fejlesztési prioritásához, azaz a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósításához kapcsolódik. Eszerint a versenyképesség mellett a gazdaságfejlesztés másik dimenziója az ország helyi és térségi gazdasági rendszereinek megerősítése. A prioritás nagy hangsúlyt helyez a helyi gazdaság foglalkoztatási lehetőségeinek kiaknázására, ami esélyt kínál a munkaerőpiacról kiszorult rétegek számára is. Erősíteni kell a városok térségi gazdaságszervező erejét, egyúttal településfejlesztési akciók révén javítani kell a városok vonzerejét, a munkába járást, a leromlott

területek gazdasági, fizikai és társadalmi megújítását. A TOP integrált területi programok alapján nyújt támogatást, a megyék és a megyei jogú városok szintjén összehangolt fejlesztésekre. A megyék és megyei jogú városok fejlesztéseinek végrehajtására a Területi Kiválasztási Rendszert (TKR) alkalmazza.

A TOP az EU besorolás szerint „kevésbé fejlett régiókra", vagyis az ország Budapesten és Pest megyén kívüli területére (18 megye) vonatkozik.

A TOP küldetése, hogy valamennyi megye, térség és település, így a jelenleg hátrányos helyzetű, leszakadó tendenciákat mutató térségek és települések esetében is megtalálja és erősítse azokat a fejlődési elemeket, amelyekkel potenciáljuk, erőforrásaik kibontakoztathatók és aktivizálhatók. Ennek érdekében a TOP elsődleges célja a térségi gazdaságfejlesztés és a foglalkoztatás növelése.

Az operatív program fejlesztéspolitikai céljai a területi fejlesztési szükségletekkel összhangban:

(1) Gazdaságélénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása:

- helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése a beruházások és befektetések növelésére, a munkahelyek elérhetőségének javítására,
- helyi szolgáltatások biztosítása a gazdasági aktivitás és a foglalkoztatás segítésére,
- turisztikai vonzerőkben rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás növekedése érdekében

(2) Vállalkozásbarát és népességmegtartó település-, kiemelten városfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása

- város- és településfejlesztés a gazdasági funkciók erősítésére, a beruházások és befektetések növelésére és a népesség megtartására, a zöldfelületek és a kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése a települési környezeti minőség javítására,
- fenntartható városi közlekedésfejlesztés a települési környezet minőségének javítására és a széndioxid kibocsátás csökkentése érdekében,
- a munkába járás segítésére,
- az önkormányzati épületek energiahatékonyságának javítása a hatékony településüzemeltetés és a széndioxid kibocsátás csökkentése érdekében,
- a közszolgáltatások fejlesztése, bővítése az életminőség javítása, és a népesség, különösen a fiatalok megtartása érdekében,
- leromlott városrészek fejlesztése az alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítására,

- helyi közösségek és együttműködés erősítése a helyi és térségi gazdasági és közösségi aktivitás ösztönzésére.

A stratégiai célhoz kapcsolódó TOP prioritástengelyek és fejlesztési irányok az alábbiak:

1. Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés
6. Fenntartható városfejlesztés a megyei jogú városokban
7. Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)

5.2.3 Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

Az Európai Unió regionális politikája alapvető célként a fejlődésben elmaradott területek felzárkóztatását, illetve strukturális átalakítását jelöli meg a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése érdekében. E cél elérését az Unió elsősorban a Strukturális Alapok (ESB) rendszerén keresztül segíti elő, mely a nemzeti fejlesztési igények európai szintű összehangolását is végzi annak érdekében, hogy az EU teljes területe a világ fejlettebb régiói közé tartozzon a jövőben is. Magyarország - a Budapestet és Pest megyét magába foglaló Közép-Magyarország Régiót leszámítva - nem éri el az EU átlag GDP-jének 75%-át, ezért a 2014-2020-as költségvetési időszakban a korábbi hat konvergencia régió mostantól kevésbé fejlett régiónak minősül. Ez azt jelenti, az összes többi régió Magyarországon a Strukturális Alapok elsődleges földrajzi célterületébe tartozik.

A támogatás felhasználására vonatkozó szabályokat az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013 rendelete – továbbiakban: 1303/2013 (EU) rendelet – szabályozza. Ennek keretében a magyar Kormány elkészítette a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodást (PM), amely kijelöli a fejlesztések fő céljait, stratégiáját és a nemzeti fejlesztési prioritásokat. A Partnerségi Megállapodás általános célkitűzése a fenntartható növekedés és a magas hozzáadott értékű termelés és a foglalkoztatás bővítése, melyek elérésére a kormány öt nemzeti prioritást jelölt ki:

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
2. A foglalkoztatás növelése a gazdasági növekedés elősegítése révén és a társadalmi felzárkóztatás réven
3. Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

Ezen célok végrehajtását, a Partnerségi Megállapodás megvalósulását 7 db operatív program segíti elő. Ezek közül a legnagyobb forrásaránnyal bíró program a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP). Az operatív program tartalmát az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013 Rendeletének I. Mellékletét képező Közös Stratégiai Keret alapján, a Tanács 2010/410/EU sz. a tagállamok számára adott ajánlását figyelembe véve, illetve az Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokat szem előtt tartva készült. Az operatív program a Strukturális Alapok közül kettő, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA) támogatásaiból részesül. A program céljai, prioritásai és intézkedései összhangban állnak az Európai Parlament és a Tanács 1301/2013 az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló Rendeletében – továbbiakban 1301/2013 (EU) ERFA rendelet – rögzített szabályokkal. Ennek értelmében az ERFA fő feladata a regionális fejlődés elősegítése, a gazdasági tevékenységek

harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlesztése, valamint a versenyképesség magas fokához, a foglalkoztatottság magas szintjéhez, a férfiak és nők közti esélyegyenlőséghez és a környezet védelméhez történő hozzájárulás. A program emellett összhangban van az Európai Parlament és a Tanács 1304/2013 az Európai Szociális Alapról szóló Rendeletével – továbbiakban 1304/2013 (EU) ESZA rendelet. Ennek értelmében a GINOP a foglalkoztatás bővítését, a folyamatos tanulást és a leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatását tűzi ki célul. A Partnerségi Megállapodás, valamint a strukturális alapok integrált jellegéből adódóan, az egymást erősítő hatások kihasználása érdekében a program épít valamennyi operatív program eredményeire is.

A GINOP a fenti magasabb szintű célok elérése érdekében 8 prioritástengelyt jelöl ki, melyek értelmében a (1) kkv, a (2) K+F+I, az (3) IKT, az (4) energia, (5) a foglalkoztatás, (6) a szakképzés, (7) turizmus illetve a (8) pénzügyi eszközökhöz alkalmazásának területeire terjednek ki.

Prioritási tengelyek:

1. Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása
   - 1.1. Vállalkozói szellem, vállalkozóvá válás előmozdítása
   - 1.2. Vállalkozói ismeretek elterjesztése
   - 1.3. A kkv-k növekedési lehetőségeinek megteremtése (I.)
     - 1.3.1. Modern üzleti infrastruktúra megteremtése
   - 1.4. A kkv-k növekedési lehetőségeinek megteremtése (II.)
     - 1.4.1. Kapacitásbővítés támogatása
   - 1.5. Piacképes és együttműködő kkv szektor megteremtése (I.)
     - 1.5.1. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
   - 1.6. Piacképes és együttműködő kkv szektor megteremtése (II.)
     - 1.6.1. Nemzeti turisztikai marketing és keresletösztönző program
2. Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció
   - 2.1. K+I tevékenységek, beruházások, kapcsolatok támogatása (I.)
     - 2.1.1. Vállalati K+I tevékenység intenzitásának ösztönzése
   - 2.2. K+I beruházások támogatása – együttműködés és hálózatosodás (II.)
     - 2.2.1. Stratégiai K+I együttműködések és kezdeményezések támogatása
   - 2.3. Kiválóságot szolgáló K+I kapacitások megteremtése
     - 2.3.1. K+I infrastruktúra és kapacitás megerősítése a nemzetközi kiválóság érdekében
3. Infokommunikációs fejlesztések
   - 3.1. Versenyképes IKT szektor
     - 3.1.1. Versenyképes IKT szektor fejlesztése
   - 3.2. Fejlett digitális gazdaság, informatizált folyamatok a KKV-knál
     - 3.2.1. Digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása
   - 3.3. Digitális közösségi hozzáférés erősítése

3.3.1. Digitális közösségi hozzáférés erősítése
3.4. Újgenerációs szélessávú hálózatok és hozzáférés biztosítása
3.4.1. Újgenerációs szélessávú hálózatok és hozzáférés fejlesztése
4. Energia
4.1. A környezet fenntartható és erőforrás-hatékony gazdasági fejlesztése
4.2. Energiahatékonyság és a megújuló energia használatának elősegítése
4.2.1. Energiahatékonyság és a megújuló energia használatának elősegítése
5. Foglalkoztatás
5.1. Álláskeresők és inaktívak foglalkoztatáshoz való hozzáférése
5.1.1. Álláskeresők és inaktívak foglalkoztathatóságának javítása
5.2. Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja I.
5.2.1. Ifjúsági Garancia
5.3. Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja II.
5.4. Munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodása
5.4.1. Alkalmazkodóképesség fejlesztése
6. Versenyképes munkaerő
6.1. Egész életen át tartó tanulás
6.1.1. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés javítása
6.2. Oktatási és képzési rendszerek munkaerőpiaci igényekhez való igazodásának javítása
6.2.1. Szakképzés és felnőttképzés fejlesztése
7. Turizmus
7.1. Természeti és kulturális örökség megőrzése
7.1.1. A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése
8. Pénzügyi eszközök
8.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása a KFI területén
8.1.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása a KFI területén
8.2. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban I.
8.2.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban I.
8.3. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban II.
8.3.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban II.
8.4. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása
8.4.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása
8.5. Intelligens energiahasználat
8.5.1. Megújuló energia és energiahatékonyság támogatása
8.6. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása foglalkoztatási céllal
8.6.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása

5.3 Stratégiai időszakot érintő és azt megelőző települési fejlesztési dokumentumok

Az ITK időhorizontját (2015-2020) közvetlenül megelőzően, illetve ahhoz kapcsolódva, Kehidakustány településre az alábbi, ITK készítése szempontjából releváns fejlesztési dokumentumok készültek, amelyek stratégiai céljait jelen alfejezet mutatja be:

- Kehidakustány Község Önkormányzatának gazdasági programja 2011-2014
- Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013)
- Kehidakustány Turisztikai Koncepciója 2013-2018

5.3.1 Kehidakustány Község Önkormányzatának gazdasági programja 2011-2014

Kehidakustány település hosszú távú jövőképe egy olyan, a lakóit megtartani képes község, amely a lakosságának magas szintű életminőséget biztosít. Ennek érdekében jelentős feladatok a munkahelyteremtés, a helyi vállalkozások megerősítése, újak letelepítése, mely hozzájárul a fiatal népesség megtartásához. A község és környezetének értékei megfelelő alapot biztosítanak a turizmus fejlesztésére, a másik kiemelt fejlesztési terület pedig a közszolgáltatások és az infrastruktúra színvonalának növelése.

Kiemelt célkitűzések:

1. A kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok működőképességének biztosítása, törekedve a szakmai és gazdasági célok közötti egyensúly fenntartására
2. Tiszta, rendezett falukép megteremtése, példát mutatva a lakosságnak a közterületek rendezetté tételével
3. A lakosságszám további csökkenésének megakadályozása, a fiatalok helyben maradásának elősegítése
4. A település infrastrukturális feltételeinek javítása
5. A falu lakóinak bevonása az önkormányzati munkába, erősíteni ezzel is a közösségi összetartozást
6. Törekedni kell a bevételek és a kiadások hosszú távú egyensúlyának fenntartására
7. Meghatározó a pályázati lehetőségek maximális kihasználása
8. Fontos az önkormányzat intézményei és a körjegyzőségi hivatal szolgáltatásainak a lakossági igényekhez történő igazítása
9. Törekedni kell az önkormányzat kötelező és önként vállalt közszolgáltatási feladatai hatékonyságának és szakmai színvonalának megtartására

10. A kulturált vendéglátás és szórakozás, a szabadidő egészséges eltöltése, a rekreáció feltételeit javító vállalkozási törekvések támogatása meghatározó feladat a településen
11. Törekedni kell a turizmus lehetőségeinek további feltárására, bemutatására, vendégforgalom bővítésére ható tényezők fejlesztésére
12. Fontos feladat a szociális ellátások rászorultsági alapon történő biztosítása

5.3.2 Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013)

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Kehidakustány teleülés Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni akarja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Jövőképünk:

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életminőségét javítani tudjuk, élelem és tüzelő mindnyájuk számára legyen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek számára a testi és szellemi fejlődésükhöz szükséges körülmények biztosítását, megfelelő élelmezésüket, képességeik kibontakoztatásához szükséges feltételeket.

Folyamatosan odafigyelünk az idősekre, különösen az egyedül élőkre, az alacsony nyugdíjjal rendelkezőkre, a betegekre és a segítségre szorulókra.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén munkához jutásuk feltételeinek javítását, a gyermekvállalás támogatását, a kisgyermekes anyák elhelyezkedési lehetőségeinek biztosítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők számára szükséges speciális szolgáltatások elérhetőségének minél közelebb történő biztosítására, a helyi szolgáltatások elérhetőségére, de elsősorban arra, hogy igényeiket megismerjük.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve:

1. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyelősége

    a. Foglalkoztatás bővítése
        i. Közfoglalkoztatás bővítése
        ii. Helyben helyi munkaerő foglalkoztatása
    b. Nyelvi képzések szervezése
        i. Térítésmentes vagy támogatott nyelvi képzések szervezése
    c. Információk biztosítása
        i. Munkanélküli ellátásokkal, álláshelyekkel kapcsolatos információk a honlapon
2. A gyermeke esélyegyenlősége
    a. Gyermekvállalás támogatása
        i. Gyermekvállalással kapcsolatos támogatások és szolgáltatások körének bővítése
    b. Szociális körülmények javítása
        i. Nehéz körülmények között élő gyermekek felmérése, szociális és egyéb támogatások nyújtása
3. A nők esélyegyenlősége
    a. Anyák elhelyezkedési lehetőségeinek javítása
        i. Rugalmas foglalkoztatási formák bevezetése
    b. Alacsony képzettségű nők foglalkoztatásának javítása
        i. Munkaerő igényhez igazodó képzések
        ii. Iskolai végzettség megszerzésének támogatása
4. Az idősek esélyegyenlősége
    a. Anyagi feltételek javítása
        i. Anyagi támogatásra szoruló idősek felmérése
        ii. Tájékoztatásuk az igénybe vehető ellátásokról
    b. Idősek magányosságának csökkentése
        i. Idősek bevonása a községben zajló eseményekbe
        ii. Nyugdíjasklub programjainak támogatása
        iii. Házi szociális gondozás
5. A fogyatékkel élők esélyegyenlősége
    a. Középületek akadálymentesítése
        i. Középületek akadálymentesítéséhez forrás keresése
        ii. Felújítás esetén e szempontok figyelembe vétele
    b. Fogyatékkal élők foglalkoztatása
        i. Felmérés, mely területen van lehetőség foglalkoztatásra
        ii. Foglalkoztatók ösztönzése és támogatása

5.3.3 Kehidakustány Turisztikai Koncepciója 2013-2018

A koncepció célja, hogy egy alapos helyzetelemzés segítségével Kehidakustány Község turizmusának fejlődését megalapozza, hozzájáruljon versenyképessé tételéhez, amelyhez szakmai iránymutatást ad.

Alapcél I: A fenntartható fejlődés elve alapján az egyedi vonzerők kihasználásával, a társadalom széles rétegeit érintő szolgáltatások nyújtásával versenyképes komplex turisztikai termékek kialakítása, hatékony marketingmunkával azok megfelelő piacokra juttatása, mindezek eredményeként a tartózkodási idő és a bevételek növelése, és az ismétlődő visszatérések számának növelése.

Alapcél II: Kehidakustány község lakosságmegtartó erejének növelése.

Részcélok:

a) Az idegenforgalmi (turisztikai) koncepcióban meghatározott prioritás szerinti koordinált, tudatos termékfejlesztés megvalósítása, ehhez kapcsolódóan hatékony, szegmens-specifikus marketingtevékenység folytatása
b) Speciális célcsoportok számára elérhető, igénybe vehető, testre szabott szolgáltatások kínálatának kialakítása.
c) Hatékony és koordináltan működő helyi intézményrendszer kialakítása.
d) Tudatos, a település marketing célkitűzéseivel harmonizáló turisztikai arculatépítés.
e) A településre érkező turisták számának csökkenésének megállítása, a növekedéshez szükséges folyamatok elindítása.
f) A település fenntartható turizmusfejlődésének biztosítása a veszélyeztető, de befolyásolható tényezők tudatos minimalizálásával.
g) Országos viszonylatban is kiemelkedő számú és jelentőséggel bíró, többségében szezonalitástól mentes természeti és kulturális vonzerőben rejlő lehetőségek maximális kihasználása.
h) Az idegenforgalmi potenciál felhasználásával, a település és a térség országos és nemzetközi imázsának pozitív irányba terelése.
i) A települési vonzerők mellett a vonzáskörzetben lévő adottságokból adódó előnyök feltérképezése és kihasználása a kínálat kiszélesítése, a turizmus egyéb formáinak megjelenése érdekében.
j) Komplex turisztikai termékkínálat kialakításának elősegítése.
k) Az adó fizetést ösztönző rendszer kidolgozása, és a keletkezett bevételek közvetlen visszaforgatásának lehetőségének elősegítése.
l) Az infrastrukturális fejlesztéseknél a kiemelt vonzerővel bíró területek elsőbbségének biztosítása.
m) A rendezési tervek elkészítésekor a turizmus speciális igényeinek komplex módon történő figyelembevétele is.

n) Szakmai iránymutatás nyújtása. Szakmai képzések, előadások, gyakorlat alapú jó gyakorlatok bevezetése.

A koncepció feladata, hogy Kehidakustány Község a 2014-2020 –as fejlesztési időszak keretében tervezetten, eredményesen, a piaci viszonyoknak megfelelően használja ki turisztikai adottságait, lehetőségeit és a prioritásoknak megfelelően fejlesszen.

6. Községi helyzetkép

Kehidakustány Zala megye északi területén, a Zala folyó észak-déli irányú völgyében terül el. A valaha Deák Ferencnek otthont adó település ma sokak által kedvelt turisztikai célpont, ám megőrizte nyugalmat árasztó hangulatát. A gyógyfürdő sokrétű szolgáltatásai mellett a szabadidő hasznos eltöltéséhez számtalan lehetőség nyílik, mint például a horgászat, vadászat, lovaglás, a kulturális örökségek felkeresése, túrázás a jó levegőjű, értékekben gazdag természeti környezetben.

6.1 Települési környezet

6.1.1 Megyei és országos szerepkör

Zala megye az ország délnyugati részén, a NUTS2 területi nómenklatúra szerint a Nyugat-dunántúli régióhoz tartozó megye Győr-Moson-Sopron és Vas megyék mellett, amelyek közül népességét tekintve (2015. I. félévi adatok alapján[2]) középen helyezkedik el 277 ezer lakossal, akik az ország lakónépességének 2,8%-át teszik ki.

A megye lélekszáma folyamatosan csökken, 2015. január 1-jén 0,8%-kal kevesebben éltek az egy évvel korábbinál. A korszerkezet elöregedő, a 65 évesek és idősebbek a lakosság egyötödét alkották. A 15–64 évesek hányada 68, a 14 évnél fiatalabbaké mindössze 13%-ot tett ki. Száz gyermekkorúra 153 időskorú jutott, ami 30-cal több az országosnál.

A megye területe 3784,4 km^2, településszerkezet tekintetében jellemzően aprófalvas megye, amelyet jól reprezentál az, hogy a 6 járásba sorolt, 258 települése között összesen 10 város található.

A KSH 2015. április-június munkaerő-felmérésének adatai alapján a foglalkoztatottak száma 118,4 ezer fő, a foglalkoztatási ráta pedig 54,8% volt a megyében, amely utóbbi elmarad az országos átlagtól.

2015. június végén 53 987 gazdasági szervezetet tartottak nyilván zalai székhellyel, alig többet, mint egy évvel korábban. A szervezetek döntő többségét kitevő vállalkozások közül az önálló vállalkozók száma 2,1%-kal emelkedett, míg a társasoké 4,9%-kal csökkent. Az időszak végén közel 11 ezer társas, illetve 39 ezer önálló vállalkozó szerepelt a nyilvántartásban. Ezer lakosra 178 vállalkozás jutott, 6-tal több az országosnál. A társas vállalkozások kétharmada korlátolt felelősségű társaság, s több mint kilenctizedük legfeljebb 9 főt foglalkoztató ún. mikrovállalkozás.

[2] http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/152/index.html - Letölthető táblázatok

20 olyan társas vállalkozás volt a megyében, ahol a dolgozók létszáma elérte a 250 főt. A gazdasági ágakat tekintve a társas vállalkozások többsége (22%) a kereskedelemben, míg az önálló vállalkozók legnagyobb hányada (41%) a mezőgazdaságban regisztráltatta magát.

A megye kereskedelmi szálláshelyeit az első félévben 256 ezer vendég kereste fel, 5,6%-kal több, mint egy évvel korábban. A hazai foglalások dinamikus bővülése következtében a belföldi vendégek száma több mint tizedével emelkedett, a külföldiek esetében 3,8%-os volt a mérséklődés. A vendégek 82%-a szállodákban éjszakázott. A turisták 896 ezer vendégéjszakát töltöttek el a szálláshelyeken, 2,0%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A többnyire hosszabb időt hazánkban időző külföldiek vendégéjszakái 11%-kal csökkentek, míg a hazai vendégeké 6,7%-kal emelkedett. Az átlagos tartózkodási idő 3,5 éjszaka volt, ezen belül a külföldieké 5,3. A csökkenés mindkét esetben meghaladta a 7%-ot. A külföldi vendégek háromnegyede az Európai Unió területéről érkezett Zalába, legtöbben Ausztriából és Németországból. Ezt az orosz és a cseh vendégek száma követte, annak ellenére, hogy előbbiek érdeklődése hattizedére csökkent. A kereskedelmi férőhelyek átlagosan 24%-os kihasználtsággal működtek, míg a gyógyszállók 46%-kal. A bruttó árbevétel közel 13 milliárd forintot tett ki, ami a kisebb forgalom következtében 4,9%-kal elmaradt a 2014. I. félévitől. A belföldi bruttó szállásdíj 32%-át SZÉP kártyával egyenlítették ki.

6.1.2 Járás és települési vonzáskörzet

Zala megyében 6 járás található, amelyek közül Kehidakustány település a Zalaszentgróti Járáshoz tartozik, összesen 20 települést foglalva magába. A megye járásai közül a Zalaszentgróti számlálja a „legkevesebb" települést 282,56 km^2 területen, 15 387 fő lakosságszámmal[3].

Település	Rang	Népesség (2014. január 1.)	Terület (km²)
Zalaszentgrót	járásszékhely város	6 575	74,65
Türje	község	1 622	38,23
Kehidakustány	***község***	***1 190***	***19,75***
Pakod	község	891	12,55
Zalaszentlászló	község	846	19,67
Zalabér	község	713	12,78
Sümegcsehi	község	625	17,44
Óhíd	község	591	12,48
Tekenye	község	402	6,96
Batyk	község	390	8,09
Zalavég	község	374	12,11
Mihályfa	község	366	12,07
Szalapa	község	203	4,52
Nagygörbő	község	170	7,45
Kisgörbő	község	164	6,59
Kallósd	község	94	5,41
Döbröce	község	60	2,70
Kisvásárhely	község	45	4,35
Sénye	község	35	3,04
Dötk	község	31	1,72

Kehidakustány közös körjegyzőségben van Pakod, Kallósd, Dötk településekkel.

Település	Terület (hektár)	Lakónépesség (fő)	Lakások száma (db)
Kehidakustány	1975	1190	635
Dötk	172	31	21
Kallósd	541	94	72
Pakod	1255	891	358
Összesen:	***3943***	***2206***	***1086***

[3] 2014. január 01-i adat

6.1.3 Fekvés, elérhetőség

Kehidakustány település Zala megyében, annak északi részén, a Zala folyó észak-déli völgyében fekszik. A község Kehida (a Zala nyugati partján) és Kustány (a folyó keleti részén) települések egyesülésével jött létre 1977-ben.

Kehidakustány megközelíthető gépkocsival a 76-os úton Zalacsányig, onnan tovább északra 1,5 km, illetve 7-es, 84-es vagy 87-es főutakról mellékutakon tovább.

Kehidakustányban vasúti vonal nem található, a legközelebbi vasútállomás Keszthelyen van, ahonnan helyközi buszjárattal lehet eljutni a településre.

Helyközi buszjárat üzemel a településen, amellyel megközelíthetők a környező települések.

6.1.4 Helyi történelmi, kulturális értékek

„Kehidakustány település három, valamikor önálló falucskából Kehida, Kustány és Barátsziget községekből alakult.

A falu körül meglévő források, friss patakok a Zala folyó, az erdők és a rétek, mindezen kiváló természeti adottságok már évezredek óta vonzotta az embereket. A legkorábbi településnyomok a Bronzkor végéről, Krisztus előtt XIV-VIII. századból származnak, Barátsziget területéről.

A Krisztus előtt IV.-III. században pedig a kelták birtokolták e területet. Régészeti leleteket a korból a mai termálfürdő területén találtak.

A rómaiak időszámításunk kezdetén érkeztek. Gazdasági központjuk, villájuk a mai Barátsziget mellet állt, a Zala parton.

A hunok a népvándorlás első hullámával kerültek a vidékre, de állandó települést nem hoztak létre. A kihalt területre a VII. században érkezik egy lovas, nomád nép, az avarok.

Az avarok a falu határában kettő temetkezési helyet is létrehoztak, mindkettőt feltárták.

Honfoglaló őseink 900-ban terjesztették ki fennhatóságukat a Dunántúlra. Emlékeiket Kehidakustányhoz legközelebb, Zalaszentgróton feltárt sírokban találtak meg.

Zala megye már a Szent Istváni államalapítás kezdetén kialakult. Írott forrásban először 1009-ben említett Kolon megye területe magába foglalta a későbbi Zala és Somogy megyét, valamint a Drávától délre fekvő Szlavónia egy részét is.

Zala az Árpádok családjához tartozó Koppányé, majd a trónutódlás miatt fellázadt vezér leverése 997. után a királyi hatalomé lett. Felosztásáig központja

Balatonmagyaród közelében volt, majd ezt követően a XI- XII. század fordulóján a megyeközpont áttelepült Zalavárra.

Kehida

A XIII. század második felétől nem volt egyetlen központja a megyének. Emiatt Kehida központi fekvése révén igen alkalmas település volt a középkorban, hogy a megye nemesei rendszeresen itt gyűljenek össze.

Kehida első írásos emléke is e korból származik. 1232-ben Zala megye nemesei összegyűltek és tanácskozásuk eredményeként in ponte Ketud„" azaz „Ketud hidában" kelt levéllel fordulnak a királyhoz. A levél tartalmát tekintve a királyi vármegyerendszer felbomlásának, a nemesi vármegyerendszer kialakulása első bizonyítékának tekinthető.

Kehida községrész a XIII. század végéig a Koppányi család birtoka, majd Kőszegi Miklós nádor elfoglalta. Őtőle 1319-ben Károly Róbert elkobozza és a Kanizsai család alapítójának adja. A Kanizsaiak az urak egészen 1523-ig, amikor is a falut Kanizsai László, a családjának tett szolgálataiért odaadományozza Hásházgyi Dánesnek. A török idők a Hásházgyiakra nagy feladatot róttak. A vidéki, nehezen védhető udvarházat várrá kellett erősíteni, ezért az épületet árkokkal, falakkal, sáncokkal vették körül. A vár 1554-ben már állt, a törökök 1588-ban lerombolták.

A törökök pusztítását követően a falu szinte teljesen elnéptelenedik, sokan kiköltöznek Felső Kehidára a mai szőlőhegyre Kiskallos vagy Karacsfölde területére, amit ma Pusztafalunak hívunk. Eztán egészen 1681-ig - a Hertelendyek birtoklásának kezdetéig - a falu több részbirtokos kezén van.

A Deák család házasság révén kerül Kehidára. 1757-ben Deák Gábor – Tárnok földesura – feleségül vette Hertelendy Annát.

A falu neve ezt követően összefonódik a Deák családdal, különösen Deák Ferenc a nevével, aki 1808-1854-ig volt a falu lakója, később földesura. Deák Ferenc a magyar országgyűlés ellenzéki vezére, az első független magyar kormány igazságügy minisztere volt, majd az 1848-49-es forradalom és szabadságharc bukása utáni passzív ellenállás vezéralakja.

1854-ben Pestre költözött a birtokot Széchenyi Ödön, Széchenyi István fia vette meg, majd adta el Baronyi nevű bankár családnak. Tőlük a Károlyi család tulajdonába került. 1924-ben az uradalom egy részét kiparcellázták, mezőgazdasági szakiskola céljára. Ez az iskola 1977-ig működött a térség egyetlen faluban működő, középfokú intézménye volt. A kúria a mindenkori igazgató lakás lett.

Az iskola megszűnését követően a település további fejlődését a területén feltárt termálvíz hasznosítása jelentette.

Kustány

Kustány községrész első írásos említésével 1181-es oklevélben találkozhatunk, Kustány (Custan) fia Ambrus nevével. A falu részben királyi, részben nemesi birtok. A XV. században több falura oszlik, különböző birtokosokkal Egyházas- és Felsőkustány, később Alsókustány neve is szerepel. Az utóbbi két elnevezés a mai napig megmaradt a közbeszédben. Később Boldogasszony Kustánya néven is említik a kustányi Szigetben lévő templom védőszentjére, Angyalos Boldogasszonyra utalva. A községet ezután más-más nemesek birtokolták több nemesi kúria is állt a faluban. Alsókustányban az erdő mellett faszénégető és téglaégető hely volt. A tevékenységre a területnek máig fennmaradt Téglaszéni gödör elnevezés utal. Ezen égető biztosította az uradalmaknak és majorságaiknak épületanyagát. A községrész önállóságát 1977-ben Kehidával történt település összevonással veszítette el.

Barátsziget

Barátsziget önállótelepülés volt Kehidától északra, az örvényesi Pálos rend birtoka, ahol a Zala folyón malmot működtettek. A malmot az 1630-as évek végéig a Hagymássy család üzemeltette, mely kezdetben négy, majd kétkerékre járó malom volt. A településrészt 1939-ben egyesítették Kehidával.

Kehidakustány a jelenben

Az 1970-es évek végén a településen megszűnt az oly sok embernek munkát adó mezőgazdasági szakiskola és állami gazdaság. Sokan elvándoroltak városra, vagy ingáztak a napi megélhetésért. A másik nagy munkaadó a termelőszövetkezet az 1990-es évek közepén szűnt meg, újabb munkanélküliséget zúdítva a falura. Reményt az 1980-as évek elején lassan, majd az 1990-es években fokozatosan kiépített termálfürdő, az ezzel járó munkalehetőségek jelentettek. A fürdő mai formáját a 2000-es évek elején, a magántőke bevonása után érte el, mely jelenleg is folyamatosan fejlődik. Elmondható, hogy a település egészére meghatározó hatást gyakorol. Új utcák nyílnak, sok az új és felújító építkezés. Úgy az állandó, mint az ideiglenes lakosaink száma az elmúlt években lassan, de folyamatosan növekszik. Munkalehetőséget jelenleg már nem csak a fürdő, a helyi önkormányzat intézményei az iskola, óvoda, művelődési házak, vagy a megyei önkormányzat intézménye jelent, hanem a községen megtelepedő, a turizmushoz kapcsolódó, különböző szolgáltatások bővülése is”[4].

[4] http://www.kehidakustany.hu

6.1.5 Természeti értékek

6.1.5.1 Termál gyógyvíz

Magyarország termálvízkészletét tekintve világviszonylatban az 5. helyen áll, Japán, Izland, Olaszország, és Franciaország után[5].

Hazai gyógyvizek további előnyei, hogy míg Japánban és Izlandon magas hőmérsékletű, de alacsony ásványianyag-tartalmú, Olasz- és Franciaországban pedig magas ásványianyag-tartalmú, de többnyire jóval alacsonyabb hőmérsékletű vizek találhatók, addig hazánkban a vizek magas ásványianyag-tartalmúak, egyszersmind magas hőmérsékletűek is.

Országszerte, több mint 1000 forrás vize táplálja a gyógy-, wellnessfürdők, hotelek termál- és gyógyvizes medencéit, melyek egyedi gyógyhatással bírnak, és különböző betegségek gyógyítására javallottak.

- Gyógyvizek fürdőkezelések alapját is képezik (balneoterápia)
- Ivókúraként fogyasztva számos betegségben jótékony hatásúak.

Különbségek az ásványvíz, gyógyvíz és termálvíz között:

- Ásványvíz: olyan mélyről feltörő vagy fúrt kútból nyert víz, mely literenként 1000mg oldott ásványi anyagot tartalmaz, viszont nincsenek bennük egészségre ártalmas anyagok. Számuk jelenleg megközelíti a 224-et.
- Termálvíznek nevezettek azok a mélyről feltörő vizek, melyek spontán feltörésnél min.20°C-ak, mesterséges fúrásnál min.30°C-ak. Jelenleg a termálvízkutak száma 1372 darab. A víz hőfokát az adott terület geotermikus gradiense határozza meg. Európában ez az átlagérték 33 m/°C, Magyarországon 20 m/°C. Ez azt jelenti, hogy hazánkban relatíve kisebb mélységből hozható a felszínre termálvíz.
- Gyógyvíznek azokat ásványvizeket nevezzük, melynek az egészségügyi törvényrendeletben szabályozott fizikai tulajdonsága, illetve kémia összetétele szerint gyógyhatásúnak minősül. Minősítéshez a kémiai, bakterológia és gyógyhatás vizsgálat mellett szükséges orvosi tanulmányi végzés is. Manapság 207 elismert gyógyvíz van országszerte.

<u>A kehidakustányi termálvíz gyógyvíz.</u>

A kehidakustányi gyógyvíz –, amely a hazai gyógyvizek között kimagasló kalcium-magnézium hidrogénkarbonátos minősítésű – forráshőmérséklete 49 °C, amely a Kehida Termál medencéibe érkezve kellemes 34-36 °C-ra hűl le. A kehidakustányi gyógyvíz kalcium-magnézium hidrogén-karbonátos víz. Szulfidion tartalma 3,2 mg/l, ezáltal a kénes gyógyvizek csoportjába tartozik. Kiválóan alkalmas elsősorban

[5] http://egeszsegturizmus.itthon.hu/gyogyviz-termalviz

mozgásszervi és reuma betegségek, valamint idegrendszeri, nőgyógyászati, bőrgyógyászati és mozgásszervi problémák megelőzésére és gyógyítására. A baleseti rehabilitációban fontos szerepe van, mivel a sérülések, törések gyógyulási folyamatát lényegesen felgyorsítja. Radont nem tartalmaz. [6]

A kehidai gyógyvizes fürdőkúrát az alábbiak esetén javasolja termálfürdő:

- Magas vérnyomás esetén, mivel vérnyomáscsökkentő hatással bír
- Reumatikus és mozgásszervi panaszok esetén, porc regenerációs képessége miatt
- Kimerültség és feszültség okozta idegrendszeri kórképeknél, "áthangoló" és nyugtató hatása miatt
- Bőrbetegségek kezelésére, különösen egyéni kádfürdő formájában
- Reumás mozgásszervi betegségek minden degeneratív kopásos formájánál: csigolya-, szalagrendszer
- Kisízületi és porckorongproblémák, spondylosis, spondylarthrosis, dyscopathia
- Gyulladásos ízületi és gerincbetegségek nyugalmi szakaszában
- Bechterew-kór
- Idült ízületi megbetegedések tünetei enyhíthetők
- Reuma, lágyrész reumatizmus
- Másodlagos ízületi megbetegedések, anyagcserezavarokhoz társuló ízületi panaszok
- Krónikus, perifériás idegrendszert érintő mozgásszervi elváltozások
- Ízületi műtétek elő- és utókezelése, porckorongsérv műtét utókezelése
- Bőrbetegségekhez társuló ízületi gyulladások
- Törések, baleseti sérülések, mozgásszervi műtétek utáni állapot
- Csontritkulás (osteoporosis)
- Ortopédiai, baleseti sérülések és idegsebészeti műtétek utáni rehabilitáció

6.1.5.2 Zala völgye

A Zala folyó völgyének két szakasza, az Alsó - , illetve a Felső - Zala - völgy, a Principális – csatorna által elfoglalt Principális – völgy és a Mura északi partján elhelyezkedő Mura-balparti sík (Muravölgyi - sík, Muramente) alkotják a terület alacsonyabban fekvő régióit.

Az Alsó-Zala-völgy Natura 2000 terület a Zala-folyó középső és alsó folyását foglalja magába. Zalaegerszeg határában található legnyugatibb pontja, ahonnét összesen 27 települést – közöttük Kehidakustányt is – érintve egészen a Kis-Balatonig terjed a kijelölt terület határa.

A Natura 2000 általános természetvédelmi célkitűzése:

[6] http://kehidatermal.hu/gyogy-es-elmenyfurdo/gyogyfurdo

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Területre vonatkozó fő célkitűzések:

területen élő védett és fokozottan védett fajok által is reprezentált, hazai és közösségi szinten is egyedülálló természetes és természetszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása, különös tekintettel a sík- és dombvidéki kaszálórétekre, láprétekre, mocsárrétekre, éger és kőris ligetekre, keményfás ligeterdőkre.

- a védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra:
    - vidra (Lutra lutra),
    - közönséges denevér (Myotis myotis),
    - vöröshasú unka (Bombina bombina),
    - dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus),
    - szivárványos ökle (Rhodeus sericeus amarus),
    - ragadozó őn (Aspius aspius),
    - tompa folyamkagyló (Unio crassus),
    - hosszúfogú törpecsiga (Vertigo angustior),
    - hasas törpecsiga (Vertigo moulinsiana),
    - sötét hangyaboglárka (Maculinea nausithous),
    - vérfű-hangyaboglárka (Maculinea teleius),
    - fehér gólya (Ciconia ciconia),
    - vörös vércse (Falco tinnunculus),
    - réti tücsökmadár (Locustella naevia),
    - bíbic (Vanellus vanellus)
- A természetvédelmi célkitűzéseket egy természetvédelmi, gazdasági / gazdálkodási, vidékfejlesztési illetve rekreációs célokat integráló, harmonikusan működtetett, fenntartható területhasználat mellett, illetve az által kell elérni.

A Natura 2000 keretében megfogalmazott további célok és végrehajtandó intézkedések:

- A Zala partján található, a rétekről a vizet a Zalába vezető árkok megszüntetendőek, a mocsár és láprétek kiszáradásának mérséklése céljából;
- Az inváziós fásszárú növények visszaszorítása szükséges. A természetes jelölő társulásokban megjelenő akác (Robinia pseudoacacia), bálványfa

(Ailanthus altissima), zöld juhar (Acer negundo), amerikai kőris (Fraxinus pennsylvanica) teljes kiirtása;

- Az inváziós lágyszárú növények homogén állományait (főként az aranyvessző), rendszeres kaszálással visszaszorítani, annak érdekében, hogy az élőhelyet gyepként lehessen fenntartani;
- A keményfa ligeterdők esetében javasoljuk az átállást valamely folyamatos erdőborítást biztosító művelési módra;
- A vöröshasú unka (Bombina bombina), valamint dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus) teljes életciklusát biztosító vízi-vizes-szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása;
- A Zala folyó kedvező ökológiai állapotának fenntartása / helyreállítása a kívülről érkező szennyező hatások csökkentésével, illetve a meder és a partvonal állapotát, a hosszirányú átjárhatóságot és a vízminőséget érintő egyéb negatív hatások megelőzésével (különösen a ragadozó őn (Aspius aspius) és a szivárványos ökle (Rhodeus sericeus amarus) fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartásához / eléréséhez);
- Kaszálóként hasznosított üde réteken a jelenlegi extenzív gyephasznosítás megőrzése, fejlesztése – pl. extenzív legeltetés irányába;
- A gyomosodó, cserjésedő, korábban kaszálással, legeltetéssel hasznosított gyepek újbóli hasznosítása kaszálással, vagy állatállomány kialakításával, legeltetéssel (nemzeti park és/vagy magánkézben);
- A vérfű hangyaboglárka állományok fennmaradása érdekében a vérfüves üde gyepek kaszálással történő fenntartása szükséges. A kaszálás idő pontjának ezeken a gyepeken legalább részbeni kitolása nyár végéig, vagy a gyep egy részének kaszálatlanul hagyása;
- A gyepek részarányának növelése, a szántóföldek visszagyepesítésével;
- A zárványt képező szántóterületeken csökkenteni kell a vegyszerhasználatot, támogatni kell az alternatív ill. integrált növényvédelmi rendszereket.

6.1.6 Épített értékek

6.1.6.1 Kehida Termál Gyógy- és Élményfürdő

Kehidakustányban 2002-ben került átadásra a Kehida Termál Gyógy- és Élményfürdő, amely 2.400 m^2 vízfelülettel, 13 medencével, több mint 1500 ingyenesen igénybe vehető nyugággyal, ingyenes parkolási lehetőséggel várja vendégeit.

A fürdőhöz 3 szálláshely is tartozik – a Kehida Termál Hotel, a Hertelendy Ház és a Kehida Élményfalu –, így változatos szobatípusokat kínál wellness-hétvégék, családi üdülés, gyógykúrák idejére.

Szabad téren minden évszakban működő gyógyvizes ülőmedence és egy gyógyvizes úszómedence található

A fedett fürdőben, egy üvegfallal elkülönülő teremben, egy súlyfürdős, nyakzuhanyos gyógymedence (mozgássérültek részére beemelő készülékkel) és egy 34-36 fokos kör ülőmedence biztosítja a vendégek nyugodt kikapcsolódását. A csak felnőttek részére fenntartott fehér zónás gyógyvizes medencék körül pihenőágyakban relaxálhatnak a vendégek. A medencék mellett a Csend szobában lévő ivókút vizének rendszeres fogyasztása emésztési problémákra javallott.

A fürdő nyitása óta évente átlag 300 000 látogatóval, így összesen közel 4 millió fő vendéggel büszkélkedhet. A látogatók jelentősebb része belföldről, míg kisebb arányban külföldről érkeznek. Számottevően Ausztriából és Németországból érkeznek az idelátogató külföldi vendégek. Az ideérkező vendégek 35 %-a érkezett gyógyulási szándékkal.

A fürdőn működése óta folyamatosan történnek fejlesztések, történt teljes burkolatcsere, kazánok cseréje és energiahatékonyságot célzó fejlesztések is megvalósultak. Mindemellett még maradtak fejlesztésre szoruló területei a fürdőnek.

6.1.6.2 Zala Springs Golf Resort

Kehidakustány és a szomszédos Zalacsány területén épül a Zala Springs Golf Resort[7] komplex (ingatlan)fejlesztés, amelyben a 18 szakaszos nemzetközileg is elismert színvonalú golfpálya mellett luxus lakóingatlan fejlesztés is található.

A beruházó célja egy olyan exkluzív golfklub és golffalu létrehozása, mely szépségével és minőségével nemcsak itthon, de világszerte is méltán számíthat az igényes üdülőket, ingatlan befektetést keresők érdeklődésére.

A létesítmény közel egyharmad része, a 160 hektáros területből 45 hektár Kehidakustány, a fennmaradó rész pedig Zalacsány területén fekszik.

A golfpálya teljes 18 szakasza 2015 szeptemberében elkészült, a golfklubba látogatók kényelméről pedig már a Zala Springs Golf Resort 3000 m^2-es kétszintes klubháza gondoskodik.

[7] http://zalasprings.hu/hu

A teljes fejlesztési projekt keretében további épületek – amelyekben apartmanok és luxuslakások kerülnek kialakításra – építésére, valamint egyedi igény szerinti villa felépítésére is sor kerül. A Zala Spings Golf Resort későbbi ütemében egy 5 csillagos hotel és wellness-spa komplexum felépítését is tervezik.

6.1.6.3 Deák Ferenc kúria[8]

Deák Ferenc édesapja kehidai születésű, és gyermeke söjtöri megszületése után rövidesen ide is tért vissza. Deák Ferenc a kehidai kúriát 46 éven keresztül – 1808-tól 1854-ig – tekintette otthonának. Ezekben az években a reformkori Magyarország valamennyi kiemelkedő személyisége járt Kehidán.

A kehidai kúriát Hertelendy Gábor építette az 1740-es években. Hertelendy nem csak birtokosa volt a településnek, hanem feltámasztója is, hiszen a török időkben teljesen kihalt Kehidát ő építette újjá és népesítette be újra. Az L alaprajzú, földszintes épület helyén feltehetőleg már korábban is nemesi udvarház állt, amely szintén a török hódítás idején pusztulhatott el. Az épült közel kétszáz évig nagyobb átalakítás nélkül szolgálta urait. A Hertelendy és a Deák családok idejében csak kisebb átalakításokra került sor, például az udvari folyosó nyitott tornácát az 1790-es években befalazták és ablakokkal látták el, ugyanakkor, amikor a déli szobából nyíló házikápolnát is kialakították.

Ma látható, végleges formáját az 1920-as években végzett bővítéskor nyerte el a kúria. A Deák család úgy került kapcsolatba Kehidával, hogy Deák Gábor (Deák Ferenc nagyapja) Hertelendy Gábor egyetlen lányát, Hertelendy Annát vette feleségül, így a Hertelendy-uradalom földesura lett. Amikor a házasságukat alig több mint tíz év múlva felbontották, a vagyonmegosztás során Kehida az asszony tulajdonába került, Söjtör -és más jószágok- pedig Deák Gáboréba. Később a férj per útján próbálta visszaszerezni a kehidai birtokot (sikertelenül), fiának azonban sikerült visszaszereznie, mégpedig úgy, hogy a jelentős adósságokkal küzdő édesanyja adósságait átvállalta a birtok tulajdonjogáért cserébe.

A Deák család tehát 1803-ban tért vissza Kehidára. Idősebb Deák Ferenc 1808-ban hunyt el, tőle négy gyermeke -Antal, Jozefa, Klára és Ferenc- örökölte meg a tekintélyes bitokot. A család feje és a birtok irányítója a legidősebb fiú, Antal lett. Ekkor magukhoz vették a még gyermek Ferencet, aki ezután itt élt, kivéve azt az időszakot, amikor tanulmányait folytatta az ország különböző iskoláiban. Deák Ferenc a tanulmányai elvégzése után, 1823-ban tért vissza Kehidára, ahol ezután

[8] http://www.szepmagyarorszag.hu/magyar/oldalak/deak_ferenc_otthona_kehidai_deak_kuria/

közel tíz évig élte a vidéki nemesség -időként kifejezetten magányos- hétköznapjait. Problémát jelentett például számára a szükséges könyvek és folyóiratok beszerzése, így a pesti barátaival folytatott levelezés segítségével igyekezett a friss hírekhez hozzájutni. Ezekben az években szívesen töltötte idejét fafaragással, ezért egy kisebb műhelyt is berendeztek a számára az épület déli végében.

Jelentősen különbözik ettől a kortól a második kehidai időszak -a szabadságharc leverése utáni passzív ellenállás évei-, amikor Deákot a reformkor valamennyi jelentős személyisége felkereste kehidai otthonában, hogy hol a véleményét kérjék ki, hol arról győzzék meg, térjen vissza a politikai életbe. Járt Kehidán Batthyány Lajos gróf, Kossuth Lajos, Teleki László, de Vörösmarty Mihály, Wesselényi Miklós és Eötvös József báró is. Ahogy a visszaemlékezések említik, alig telt el nap látogató nélkül. Deák tehát falusi "remeteségében" is naprakész volt az aktuális politikai folyamatokról. A ház berendezését Eötvös Károly leírásából ismerhetjük. Ő a keleti szárnyban öt egymásba nyíló szobát említ, közülük egy nagyobb – amelyikből a házikápolna nyílik – volt Deák hálószobája. A mellette lévő, fogadószobaként használt helyiség lehetett egyben Deák dolgozószobája, aki a kandalló mellett pipázva hallgatta meg vendégeit. A következő két szobában szállásolták el a vendégeket. Majd az ezt követő – az épület két szárnyát összekötő – legnagyobb szoba volt a kúria díszterme, amelyet jelentősebb alkalmakkor ebédlőként használtak. Az északi szárnyban a konyha, a gazdasági iroda, a cselédszoba és az éléskamra kapott helyett.

Deák végül 1852-ben döntött a kehidai birtok eladásáról, amelyet két évvel később vásárolt meg a Széchényi család. Deák ekkor költözött végleg Pestre.

A kúria teljes, külső-belső felújítása Deák Ferenc születésének 200. évfordulójára, 2003-ra készült el. Az épület keleti szárnyában, mely a földesúr lakrésze volt, ekkor nyílt meg a Deák Ferenc alakját, életútját, máig érvényes gondolatait bemutató "A haza bölcse, Zala büszkesége" című állandó kiállítás, amelynek rövid összefoglalása alább található.

Az első teremben, Deák hajdani hálószobájában, életének első 45 évét – iskoláit, családi viszonyait, barátait és eszmetársait, a zalaegerszegi és pozsonyi tevékenységet – mutatják be.

A második teremben, az egykori pipázó és dolgozószobában a híres kandalló köré szervezett biedermeier enteriőr a reformkor köznemesi otthonainak hangulatát idézi. A tárlókba kiállított könyvek és pipák ízelítőt adnak Deák olvasmányaiból és nevezetes pipagyűjteményéből.

A kúria régi ebédlőjében a Kehidán megfordult neves személyiségek arcképcsarnoka, Deák 1848-as igazságügy-miniszterségének, valamint az

önkényuralom idején a passzív ellenállás példaadó politikusának tárgyi és írásos emlékei láthatók.

A negyedik, egykor a vendégek elszállásolására szolgáló kis szoba az 1854-ben Pestre költözött Deák Angol Királynő szállóbeli lakosztályának szalonjára emlékeztet. Berendezése egykorú ábrázolások alapján készült, a könyvszekrény és a kihúzható kisasztal Deák hagyatékából származik.

Az utolsó szobában, Hertelendy Anna hajdani dísztermében a deáki életpálya 1849 utáni szakaszának, politikai, államférfiúi tevékenységének fő állomásaihoz: az 1861-es országgyűléshez, valamint az élete fő művének tartott kiegyezéshez kapcsolódó relikviák mellett a pesti "öreg úr" viseletének jellegzetes darabjai, személyes használati tárgyai láthatók, többek között az a különleges füles karosszék, amelyben élete utolsó hónapjait töltötte, s amelyben 1876. január 28-án elhunyt.

6.1.6.4 Deák-kút

Hegyi utak vezetnek az idős kocsánytalan tölgyek, gyertyánok és bükkök által övezett Deák-kúthoz, amely a kúriától alig 2 kilométerre található. A legenda szerint a haza bölcse ennél a forrásnál pihent meg, gyakran üldögélt a Deák-kutat körbeölelő fák alatt gondolataiba mélyedve. de az a hír is járja, hogy kehidai tartózkodása alkalmával csak innen hozatta a vizet. A ma is iható vizű forrást kőhalom rejti, melyet faléces ajtó zár.

6.1.6.5 Gyümölcsoltó Boldogasszony Templom

A 15. századi, gótikus templom átalakításának Hertelendy Gábor 1747-ben látott hozzá, felszentelése 1755. április 5-én történt. Eredetileg is Gyümölcsoltó Boldogasszony tiszteletére emelték, ezt a címét máig megőrizte. Tornya 1807-ben készült el. Berendezése barokk korabeli munka, diadalív szerű főoltára az angyali üdvözletet ábrázolja, szobrokkal gazdagon díszített. Tornyában három harang lakik, a legnagyobb közel 4 mázsa súlyú.

2011-ben a Kehidai Baráti Körnek köszönhetően a templom új tető- és födémszerkezetet kapott, kicserélésre került a villamoshálózat, és modern technológiával szigetelték a falakat.

6.1.6.6 Romtemplom

A gótikus romtemplom a község külterületén, a Zala parti erdőben áll. A téglafalazatú templomot a 14. században emelték. Ma már csak nyugati homlokzatának egy része, valamint az északi és a déli fal egy-egy kis szakasza áll.

A maradványokból arra lehet következtetni, hogy egy kívülről is tagolt 6 méter széles és 18 m hosszú, talán 7,5 méter magas épület lehetett. Stílusát tekintve gótikus, keletelt (a névadó szent ünnepének napján kellett a hossztengelyben végigsütnie a felkelő nap fényének.), téglafalazatú templomrom. A nyugati homlokzat középtengelyében az egykori kapu helye, felette konzolpárról induló torony csonkja, két oldalán csúcsíves vakívsor töredékek láthatók. A nyugati falon barokk és középkori boltozat maradványait látjuk.

Az egyhajós, későbbi felújítása miatt barokk jegyeket viselő kis templom - melynek megjelenése a szakemberek szerint a szentgyörgyvári templomra emlékeztet - sorsa a későbbi évszázadok során megpecsételődött. Rómer Flóris kutató 1863-ban már csak az elhordott alapfalak gödreit találta meg, az pedig ma is kérdéses, hogy a templomhoz tartozott-e kolostor épület. Annyi bizonyos, hogy a védelmét a mocsár szolgálta és a kutató által még látott bástya, így joggal feltételezhető, hogy egyfajta erődként is szolgálhatott

Az épület - a búcsújárásoknak is köszönhetően - évszázadokon át élte fénykorát, majd következett a méltatlan hanyatlás. A leírások szerint a végső döfést a múlt században kapta a templom. Történt ugyanis 1962 márciusában, hogy a torony maradékát szélvihar hasította ketté, de a pusztulásához hozzájárult az is, hogy templom alapját, korábban elhordták árvízi töltésnek.

6.1.6.7 Harangláb

A 19. században ácsolt, 1987-ben helyreállított, római katolikus, fa harangláb a Hunyadi utcában egy járdaszigeten áll, és lécrácsos kerítés fogja körül. Hét, ferde támaszokkal merevített oszlopa gerendarácsra áll, fölöttük deszkával fedett sátortető, a tetején kettős kereszt; egy harangot tart.

6.1.6.8 Tájház

Kehidakustány kustányi településrészén a Hunyadi utcában, a haranglábbal szemközt álló, nagyrészt vályogból készült családi ház eredeti állapotában maradt meg, földes padozatával, kemencével, régi bútorokkal. A felújítás során a tetőt és a nyílászárókat kicserélték, a falakat rendbe rakták, valamint a meglévő – falusi életmódot idéző – bútorok, berendezések és a kemence is restaurálásra kerültek. A beruházás megvalósítása során a szakemberek minél inkább arra törekedtek, hogy a régi stílusjegyek megmaradjanak. A felújítást követően az épület tájházként funkcionál és a nagyközönség számára megtekinthetővé vált. Az önkormányzat a településre látogató vendégeknek minél több és színvonalasabb kikapcsolódási lehetőséget kíván biztosítani, ehhez járult hozzá a tájház-fejlesztés is, ami Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap támogatásával valósult meg.

6.1.6.9 Kallósd – Szent Anna Kerektemplom

A mintegy 8 km-re fekvő, a körjegyzőséghez tartozó Kallósdon található Szent Anna-templom országos jelentőségű műemlék, az Árpád-kori kerektemplomok egyik kiemelkedő képviselője. Emiatt a Zala egyik mellékvölgyében megbújó, száznál is kevesebb lelket számláló, piciny falut sok turista keresi fel évről-évre. A templomépület érdekessége, hogy kívülről féloszlopok tagolják, belsejében pedig hat csúcsíves ülőfülke található. A fából készült karzatra a falba épített lépcsőn lehet feljutni. Egyszerű oltárképe a templom névadóját, Szent Annát ábrázolja.

6.2 Társadalmi helyzet

6.2.1 Demográfia

A település lakosság számának hosszú távú elemzése azt mutatja, hogy a népesség 1880-tól 1900-ig gyorsabban, majd egy újabb visszaesés után lassabban, de egészen 1941-ig nőtt. 1930 és 1970 között szinte alig változott, még a II. világháború hatása is alig érzékelhető. A következő 10 évben meredeken csökken a népesség száma, majd a csökkenés lassabb ütemben, de továbbra is folytatódott. A lakónépesség csökkenésének meghatározó oka a 70-es években az elvándorlás volt, a 80-as évektől kezdődött az a tendencia, hogy a halálozások száma megemelkedett, az élve születések száma pedig mérséklődött. 1990-től a település lakosságszáma folyamatos emelkedést majd néhány %-os visszaesést mutat. A lakosságszám emelkedése v. csökkenése átlagosan a régiós v. országos átlag alatt maradt. A 2000-es évek közepén jelentősebb mértékben emelkedett a lakosságszám, ebben közrejátszott a Termál Fürdő megnyitása, ami munkahelyteremtő képességével segítette elő a település folyamatos fejlődését. A gazdasági recesszió hatása sajnos átmeneti megtorpanást idézett elő, majd az elmúlt évek a lakosságszám növekedését ismét mérsékelt visszaesés követte. Ahogy az alábbi ábra és táblázat is mutatja, 2014. január 1-i adat alapján Kehidakustány lakónépessége 1 190 fő.

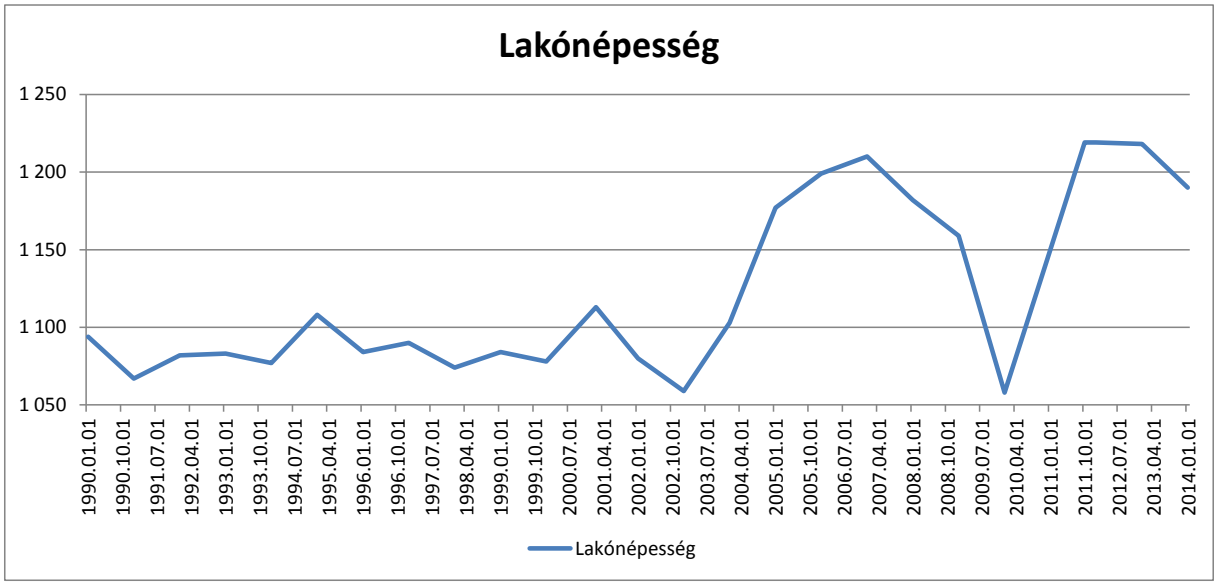

Forrás: www.ksh.hu

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma
2014.01.01.	1 190	635
2013.01.01.	1 218	633
2012.01.01.	1 219	620
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	1 219	618
2010.01.01.	1 058	656
2009.01.01.	1 159	645
2008.01.01.	1 182	627
2007.01.01.	1 210	577
2006.01.01.	1 199	538
2005.01.01.	1 177	508
2004.01.01.	1 103	437
2003.01.01.	1 059	435
2002.01.01.	1 080	420
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	1 113	411
2000.01.01.	1 078	423
1999.01.01.	1 084	411
1998.01.01.	1 074	407
1997.01.01.	1 090	403
1996.01.01.	1 084	398
1995.01.01.	1 108	392
1994.01.01.	1 077	386
1993.01.01.	1 083	385
1992.01.01.	1 082	384
1991.01.01.	1 067	382
1990.01.01. (a népszámlálás időpontjában)	1 094	377

Az odavándorlásról az alábbi diagram mutat képet, amelyből kitűnik, hogy a két nagy csúcsot követően 2012-ben még mindig magas száma volt, a köztes évek értékeihez képest.

Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) (fő)

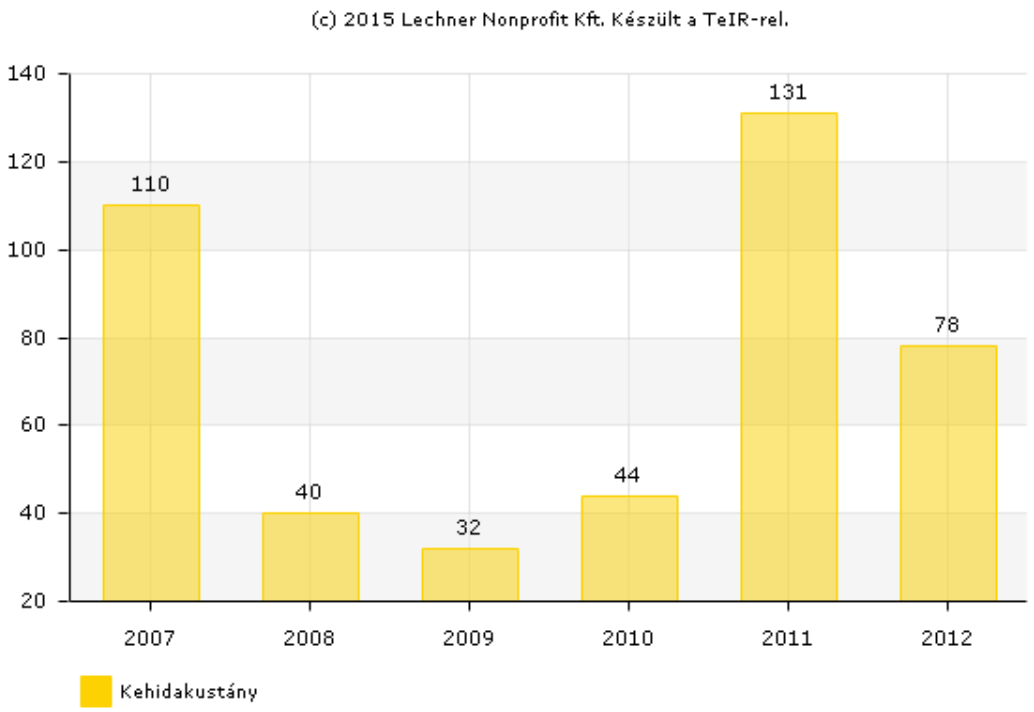

Forrás: https://www.teir.hu/

A településről történő elvándorlási adatok szintén 2012-ig állnak rendelkezésre, amelyből kitűnik, hogy bár lényegesen alacsonyabb, mint 2007-2012 közötti időszak csúcsát jelentő 140 fő, de mégis emelkedő tendenciát mutat és 2012-ben 72 főnél tart.

Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) (fő)

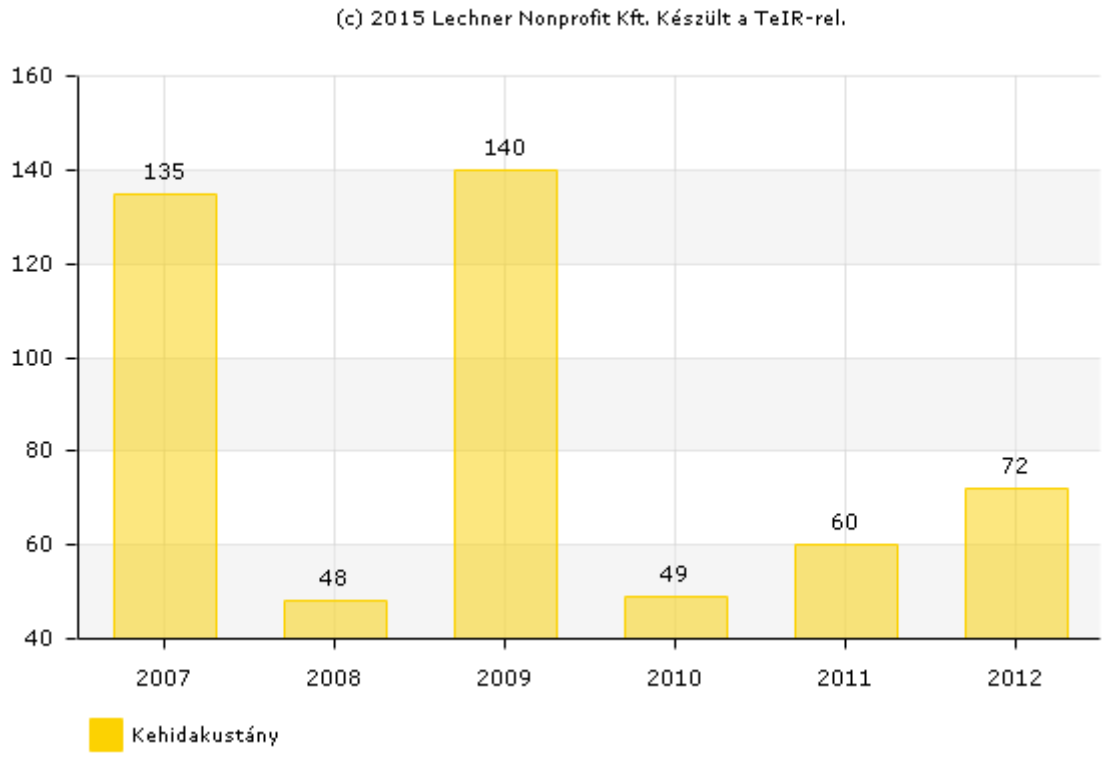

Forrás: https://www.teir.hu/

Zala megyében 2014 évben a népmozgalmi események adatai azt mutatják, hogy abban az évben 902 házasságkötés történt, az élveszületettek száma 2 190 fő, az elhalálozottak száma pedig 3 834 fő volt, vagyis a természetes szaporodás helyett fogyás volt tapasztalható a megyében. A 2015. i. féléves adatait az előző év azonos időszakához viszonyítva minden mutató tekintetében romló tendencia figyelhető meg. Az házasságkötések száma 96,8%-a, az élveszületések száma 96,7%-a, a halálozások száma 104,2%-a volt az előző év azonos időszakának adataihoz képest.

Országosan ugyanekkor kisebb volt a lélekszám csökkenésének üteme. 2012. első félévében a házasodási kedv nem változott a megyében, a tavalyival megegyezően 380 pár kelt egybe.

A település korelosztását vizsgálva megállapítható, hogy 2010-2014 között a 18 év alattiak száma 17%-kal csökkent ezen időszakban, amíg a 60 év felettiek száma pedig 19%-kal emelkedett.

A település demográfiai mutatói[9]

Korosztály	2010	2011	2012	2013	2014
0-3 éves	29	25	27	24	20
4-6 éves	25	29	27	28	17
7-14 éves	58	52	58	52	69
15-18 éves	46	38	30	30	26
Összesen (0-18 éves):	***159***	***144***	***142***	***134***	***132***
19-45 éves	370	373	374	364	362
46-60 éves	247	248	248	246	244
60 év felett	287	328	337	330	341
Összesen (0-60 év felett):	***1.062***	***1.093***	***1.101***	***1.074***	***1.079***

Forrás: A 2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység átfogó értékelése

6.2.2 Foglalkoztatás és munkaerő-piaci helyzet

6.2.2.1 Inaktívak helyzete

Zala megyében 2015 júliusában a nyilvántartott álláskeresők száma 9 015 fő volt, amely lényegesen kevesebb, mint az előző évek ugyanezen időszakában – 2014 évben 11 619 fő, 2013 évben 15 076 fő – volt. A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma is csökkenést mutat az elmúlt 3 évben, idén 1 137 fő volt jegyezve a nyilvántartásban.

A munkanélküliek száma Zala megyében 2015. I. félévében 6 600 fő volt, amely az előző év azonos időszakát alapul véve 60,7%-a volt annak. A munkanélküliségi ráta pedig 5,3% volt.

Ugyanígy csökkent az álláskeresési járadékban, valamint a szociális ellátásban részesültek száma is, előző 83%-ra mérséklődve 979 fő, utóbbi pedig 77,9%-ra csökkenve 2 571 fő volt 2015. I. félévében.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által közétett, 2015. július 20-i állapot szerint Kehidakustány 712 fő munkavállalási korú népességéből összesen 18 fő nyilvántartott álláskereső volt.

2015 elején 61 fő regisztrált munkanélküli volt, ez a település lakosságának 5,6%-a. Közülük az eltelt fél évben 29 fő visszakerült a foglalkoztatásba (részben munkába

[9] A 2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység átfogó értékelése. Előterjesztés Kehidakustány Község Önkormányzata Képviselő-testületének, 2014. május 19.

állt, részben közmunkaprogramba került). Így a munkanélküliségi rátát a településen az országos és a megyei átlag alá sikerült szorítani.

Jelenleg mintegy 40 fő közmunkást foglalkoztat az Önkormányzat. Jó részük tartósan bennragad ebben a helyzetben (alacsony képzettsége révén, vagy motiválatlansága okán, illetve a település kevés kínálkozó munkalehetősége miatt). A program 100%-ban támogatott (bér és eszközbeszerzés). A kereteket a zalaszentgróti munkaügyi központ adja.

A falu működtetését végzők és a közmunkások összlétszámát tekintve az Önkormányzat a legnagyobb foglalkoztató.

6.2.3 Társadalmi környezet és civil élet

Kehidakustányi Turisztikai Egyesület

A Kehidakustányi Turisztikai Egyesület 2010-ban alakult. Az egyesület életre hívásának célja volt a térségben és Kehidakustányban megjelenő turisztikai kihívások, és az ehhez kapcsolódó gazdasági, infrastrukturális fejlesztések összekapcsolása, rendszerbe foglalása. A települési Önkormányzattal közösen 2006-ban elkezdett szervezeti és strukturális rendszer fejlesztés eredményeként a TDM (Turisztikai Desztináció Menedzsment) rendszer bevezetésével lehetőség nyílt a korábbi években forráshiány miatt elmaradt fejlesztések, tájjellegű értékmegőrzések, figyelem felkeltő programok elindítására, a kapcsolódó tervezési feladatok elvégzésére.

„Kehidakustány múltja a jelenben" projekt

A „Kehidakustány múltja a jelenben" elnevezésű projekt elsődleges prioritást kapott a település múltban keletkezett értékeinek megóvásában, bemutathatóvá tételében. Az Egyesület célul tűzte ki a településen található tájház berendezésének restaurálását, belső tereinek felújítását, melynek magvalósulása esetén állandó helytörténeti kiállításnak adhat helyet. A fejlesztés során az értékmentés mellett, értékközvetítést is célul tűzött ki a szervezet. A vidéki élet bemutatása, a magyar identitás tudat erősítése a legfontosabb eleme a fejlesztésnek.

Kehidakustány, Kustányi falurészben található a 1900 –as években épült parasztiház az örökösöktől történő megvásárlás után került a település tulajdonába. A ház és a ozzá kapcsolódó terület erősen elhanyagolt és rossz állapotban volt. A felújítás tehát elengedhetetlenné és időszerűvé vált. A felújítással párhuzamosan a funkcionális hasznosíthatóság is megjelent a tervezésben.

A tulajdonszerzés után helyi védettség alá került a több mint 100 éves épület és a hozzá kapcsolódó terület.

A felújítás során kialakításra került egy „Tájház”, melynek elsődleges célja a térség, a falusi ember mindennapjainak bemutatása. A kialakult épületben és a hozzá kapcsolódó területen lehetőség nyílt munkahelyteremtésre, továbbá az épület turisztikai látványelemként bővíti a helyi, térségi épített műemlékek számát. A terület alkalmassá vált célzott animációs fogalakozások megtartására is.

A felújítási és restaurálási munkák jelentős összeget igényeltek. A Kehidakustányi Turisztikai Egyesület az anyagi források megszerzése után a munkálatok szakszerű és megfelelő elvégzéséhez a megfelelő szakemberek segítségével végrehajtotta a kitűzött feladatot. Az egyesület tagjai önkéntes munkájukkal is hozzájárulnak a munkálatokhoz.

A megvalósítás során mind építész, mind restaurálásban is jártas, mind pedig helytörténész személyek segítségét is igénybe vette a projekt. A kivételezéskor a mai modern anyagok felhasználása mellett a projekt törekedett a lehető legtöbb eredeti anyag felhasználására, eszközök megmentésére.

„Kehidakustányi Turisztikai Egyesület tevékenységének fejlesztése” projekt

Az egyesület idén június végén sikeresen lezárta a „Kehidakustányi Turisztikai Egyesület tevékenységének fejlesztése” c. pályázatot, amely révén Kehidakustányban – mint turisztikai desztináció – marketing, ingatlan és turisztikai rendszerfejlesztés valósult meg. A projekt az Európai Unió 42 457 507 millió forintos támogatásával valósult meg. A projekt 2014.január 1-től 2015.június 30-ig tartott.

A projekt fő elemeiként, útbaigazító és információs táblák kihelyezése, rendezvény és oktató célú helyiségek felújítása, berendezése, irodai és rendezvénytechnikai eszközök beszerzése, turisztikai marketing anyagok készítése valósult meg a pályázatnak köszönhetően.

Jelentős hangsúlyt kapott a pályázatban az intenzív online és offline marketing tevékenység, mely magában foglalja Kehidakustányt és az itt található turisztikai attrakciók specifikus bemutatását, image filmek, fotók készítését, célzott hirdetések megjelenését. Kehidakustány hangsúlyozott megjelenési lehetőséget kapott a nyomtatott médiában és internetes felületeken. Az egyesület rendezte meg a „Kárpát-medencei Turisztikai Fórum” nemzetközi konferenciát.

A térségben folyamatban lévő önkormányzati és magánbefektetések mellett a Kehidakustányi Turisztikai Egyesület és TDM munkaszervezet keretein belül megvalósuló fejlesztések is hozzájárulnak ahhoz, hogy az idelátogató vendégek a legjobb és legtöbb élményben részesüljenek, és visszatérő vendégként térjenek vissza a „Zala-völgye, a termál- gyógyvíz otthonába”, Kehidakustányba. A pályázatban valamennyi elem a Kehidakustányi Turisztikai Egyesület tevékenységének fejlesztése címen valósult meg, mely Kehidakustány település fejlődését szolgálja.

A fejlesztés 2014. január 1-től 2015.június 30-ig valósult meg. A fejlesztés az Európai Unió 85 %-os finanszírozásával, 42,5 millió forintos támogatásból és 7,5 millió forint saját forrásból valósult meg.[10]

A projekt keretében megvalósult fejlesztések bemutatása:

- Eszközbeszerzés, amelynek során megvalósult a 3.2.1 Deák Ferenc Kulturális- Rendezvény és Közösségi házban található front- és back office információs iroda teljes bútorzatának cseréje, továbbá az oktató és tárgyalóterem teljes bútorzatának, technikai eszközeinek beszerzése.
- Szakmai képzéseken, továbbképzéseken vett részt a TDM menedzsmentje és szakmai munkatársai. Előbbiek a turisztikai szakmai és vezetési ismeretek elméleti és gyakorlati elemeit sajátították el stratégiai tervezéstől a szervezésen és motiváláson keresztül az operatív irányításig, helyzetmegoldásig. Utóbbiak pedig a „Minden napi turizmus workshop sorozat" keretében a google, youtube analitikával, szponzorált reklámokkal, online és offline kommunikációs technikákkal, aktuális turisztikai trendekkel fogalakoztak.
- Study tour, szakmai tanulmányút keretében során Kelet-Stájerország TDM rendszerével, helyi termék érékesítésivel, valamint marketing és pozícionálási technikáival ismerkedtek meg a résztvevők. Az út során helyi termelőknél, a TDM rendszert működtető szakemberek tartottak bemutatókat és gyakorlati előadásokat. A résztvevők betekintést kaphattak egy olajsajtoló manufaktúra, egy helyi termék üzlet és egy gyümölcsfeldolgozó napi munkafolyamatába. A házigazdák ismertették az általuk használt marketing eszközöket, megosztották tapasztalataikat, minőség- és üzletpolitikájukat.
- A projekt megvalósulásához kapcsolódó marketing és nyilvánosságot biztosító tevékenységek keretében online és offline marketing anyagok készültek, elindultak, illetve megújultak a www.kehidakustanytdm.hu és a www.kehidakustany.hu oldalak. A települést bemutató hirdetésekkel a szervezet megjelent az Utazás Kiállításon, Szlovákia, Ausztria, Németország, Lengyelország utazási vásáraiban. Az egységes arculattal megjelenő település attrakcióit bemutató kiadvány is készült. Elkészültek a települést és turisztikai attrakcióit bemutató image videók is. A projektmegnyitó nyilvános eseménye a hagyományos "Nők hete" programsorozat részeként valósult meg. A projektről a helyi és kistérségi újságok, valamint a turizmus panoráma szakmai lap is beszámolót közölt le, megjelenést biztosított. A közvélemény

[10] http://kehidakustanytdm.hu

rendszeresen tájékoztatás kapott a projekt előrehaladásáról a helyi, kistérségi újságban.

- Rendezvények szervezése:
    - A “Kehidakustányi Júliális” rendezvény egy hagyományosan fesztivál jellegű, a település lakói és az ide érkező turisták szabadidejének aktív eltöltésére, a kulturált szórakoztatás biztosítására szerveződött. Emellett a térség települései, valamint az országhatáron belüli és azon kívüli partnertelepülések kulturális és személyes kapcsolatainak elmélyítését, az észrevételek és tanácsok kötetlenebb formában történő cseréjét is szolgálta.
    - A „Szüreti napok“ rendezvénnyel az ideérkező turisták szabadidejének a helyi hagyományokra épülő, kulturált szórakoztatása, népi iparművészek megjelenésének biztosítása valósult meg. A rendezvényen bemutatót tartottak a huszár bandérium tagjai, valamint felléptek népi zenészek is.
    - A „Deák Ferenc emléknapon a „Kehidai tekintetesre“ emlékeztünk a térségi és helyi lakosság bevonásával. Deák Ferenc 46 évet élt Kehidán. A múzeumként működő egykori kúria, mint kultur-turisztikai attrakció és szellemi műhely adott otthont a rendezvénysorozatnak. A nemzeti emlékhelyként nyilvántartott helyen kiemelkedő hagyományőrző esemény került megrendezésre, melynek eredményeként a köztudatban Kehidakustány, mint történelmi emlékhely, turisztikai vonzerőként válik ismerté.
    - A „Kárpát-medencei Turisztikai fórum“ címmel nemzetközi szakmai konferencia valósult meg. A rendezvény fő célja a Kárpát-medencében élő, turizmussal, turizmusban tevékenykedő szervezetek, vezetőik részére szakmai konzultáció lehetőségének megteremtése volt. A rendezvény fővédnöke Szász Jenő elnök Nemzetstratégiai Kutatóintézet. A szakmai fórum a Kárpát-medencében élő magyarság számára adott lehetőséget a turizmus jó gyakorlatainak anyanyelven történő megismerésére, kapcsolatok építésére. A konferencia során a Kárpát-medencei országokból (Magyarország, Ausztria, Szlovénia, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország) meghívott előadók és szakemberek a fórummal hozzájárultak a kárpát-medencei turisztikai szervezetek turizmusirányítási rendszerének fejlődéséhez és a gyakorlati tapasztalatok megosztásával a közös együttműködés alapjainak megerősítéséhez.

A Kehidakustányi Turisztikai Egyesület a NYDOP-2.3.1/A-12-2012-0005 azonosító számú pályázat megvalósításával megteremtette a települési turizmus fejlesztés alapjait. Ez egy folyamat része, amely az egységes, kompetens turizmusirányítást helyezi előtérbe. A pályázat adta lehetőségek az egységes turizmusirányítási

rendszerben való működést, civil és önkormányzati összefogást támogatja. A turizmus helyi szinten történő hatékonyabb megszervezése révén koordináltabb és fenntarthatóbb turisztikai termékfejlesztés, hatékonyabb marketing kommunikációt értünk el. A turisták fogadására felkészültebb humán erőforrás, márkásabb-vonzóbb-karakteresebb desztinációt tudunk bemutatni. Emelkedett a vendég- és vendégéjszaka szám. Kehidakustány elindult a turizmus erősebb jövedelemtermelő képessége, szezonálisan kiegyensúlyozottabb kereslet, turisták tartózkodási idejének tartalmasabbá válása és visszatérési hajlandóságuk növekedésének irányába, amely eredményeként a turizmus multiplikatív hatása révén a helyi-térségi gazdaság megerősödése és a térség népességmegtartó erejének és életminőségének javulása várható.

Kárpát-medencei Turizmus Egyesület

2015. augusztus 30-án az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban alakult. Az alakulást a 2015. áprilisában Kehidakustányban a helyi TDM szervezet kárpát-medencei turizmus fórumán határozták el a résztvevők, aminek a Hét Vezér Turisztikai Egyesület lett a házigazdája Ópusztaszeren. Az egyesület tagjai egy kárpát-medencei turizmuskutatás megvalósításában már jelenleg is együttműködnek a Nemzetstratégiai Kutatóintézettel, amire a továbbiakban is stratégiai partnerként tekintenek, csakúgy, mint azokra a magánszemélyekre, TDM szervezetekre és vállalkozásokra, akik elkötelezettek a térség, a Kárpát-medence magyarlakta desztinációinak turizmusfejlesztése iránt.

Zala Termálvölgye Egyesület[11] – Hévíz és Zalaszentgrót térségének 34 települése

A Zala Termálvölgye LEADER térség Zala megye észak-keleti részén, a Nyugat-dunántúli régióban helyezkedik el. Az akciócsoportot a Hévízi és a Zalaszentgróti kistérség települései, valamint 1 Keszthelyi település alkotja.

Az Európai Unióban sikeres vidékfejlesztési eszköz, a LEADER megközelítés módszertan átkövetve a helyi szereplők 2008-ban fogtak hozzá a térség fejlesztéséhez. Számba vették a helyi problémákat, lehetőségeket, összegyűjtötték a fejlesztési elképzeléseket, majd meghatározták a térség számára fontos fejlesztési célokat. Mindezt egy dokumentumban, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában rögzítették. A Stratégia végrehajtására megalapították a Zala Termálvölgye

[11] www.zalatermalvolgye.hu

Egyesületet. A Vidékfejlesztési Minisztérium a Stratégia megvalósítását 1,3 milliárd Forint fejlesztési forrással támogatta.

A forrással az Egyesület a Stratégia céljait szolgáló térségi fejlesztéseket, helyi pályázókat támogatta.

2008 és 2013 között a LEADER forrásból 76 projekt valósult meg 725 millió Ft támogatással az alábbi 5 tématerületen:

Falumegújítás és fejlesztés:

A térségi falvak lakói életminőségének javítása érdekében, korszerű játszóterek, parkok jöttek létre, településközpontok, közösségi épületek újultak meg.

Vidéki örökség megőrzése:

Épített, kulturális és természeti értékeink megőrzése céljából, helyi és országos védelem alatt álló épületek (pl. templomok, plébániák) újultak meg, túraútvonalak kerültek kialakításra.

Turisztikai tevékenységek ösztönzése:

Új szolgáltatások létrehozásával és meglévők fejlesztésével támogatta a jogcím a térségi idegenforgalom erősítését. Létrejöttek falusi és ifjúsági szálláshelyek, bor, lovas és agroturisztikai szolgáltató helyek.

Mikrovállalkozások fejlesztése:

A legfeljebb 10 főt foglalkoztató helyi vállalkozások sokféle tevékenység fejlesztéséhez kapcsolódóan tudtak telephely felújításra, bővítésre, eszköz és gépbeszerzésre pályázni.

Leader jogcímek kiírása:

A jogcím lehetővé tette a térségi problémák (pl. elöregedő települések, munkanélküliség) helyi ötleteket, sajátosságokat is figyelembe vevő komplex kezelését. A kiíráson olyan innovatív fejlesztések valósultak meg, mint a fiatalok letelepedését ösztönző fecskeház program, a gazdaságfejlesztő hatású helyi termék és a hagyományos gyümölcsösös program.

<u>Kehidakustányban a következő fejlesztések valósultak meg a LEADER forrás támogatásával:</u>

1. Római Katolikus templom tornyának és vakolatának felújítása

A fejlesztés célja az országos védelem alatt álló, rossz állapotú templom teljes külső belső felújítása, illetve megközelíthetőségének javítása volt. A település becses barokk temploma kívül-belül megújult a projekt keretében, valamint kialakításra került egy, a templomhoz vezető járda is.

2. Falusi vendégház energetikai korszerűsítése

A fejlesztés keretein belül a 70-es évek technológiai színvonalán épült épület korszerűsítése történt meg. Közvetlen cél az épület energetikai megújulása volt: az épület külső hőszigetelése, belső renoválása mellett alternatív energetikai rendszer, ún. szolár rendszer került kiépítésre. A projekt keretében kialakításra került egy közösségi kerti konyha is. Ezen modernizálások lehetővé teszik a szolgáltatás bővülését, megújulását.

3. Lánctalpas mobil osztályozó és napelemes forgalomsoroló berendezés beszerzése

A pályázó vállalkozása egy minden technikai igényt kielégítő lánctalpas mobil osztályozó gép segítségével bővítette ki tevékenységi körét (bontási hulladékok helyszíni feldolgozása, ezzel is növelve az árbevételt, és a jövedelmet).

A fejlesztés hatására megnövekedett a vállalkozás létszáma 5 fő új munkavállalóval, melyből 2 fő hátrányos helyzetű.

A beszerzett eszköz nagy mértékben hozzájárult versenyképessége erősítéséhez, hiszen versenytársai nagy részénél nem áll rendelkezésre ilyen fejlett technológia.

4. Látóút a Zalavölgyi örökség mentén

A szervezett túra 4 olyan települést érintett, ahol szervezett keretek között még nem jártak a település lakói. A rendezvény eredményeként a látóút keretében 4 település 4 helyszínén 48 fő ismerkedett meg Kehidakustány, Kallósd, Dötk és Zalaszentgrót – Csáford települések természeti és kulturális értékeivel, s ezen keresztül a jövőben tudatosan fogják látogatni, óvni a térség kiemelkedő értékeit. Felkeresték például a Deák kúriát, kallósdi kerektemplomot, az Ökológiai Tájközpontot és a Sebestyén Pincét.

5. Látóút a Zalavölgyi örökség mentén

A rendezvény eredményeként a látóút keretében 3 település 4 helyszínén 25 fő ismerkedett meg Zalacsány, Kallósd, és Kehidakustány települések természeti és kulturális értékeivel. Felkeresték például a zalacsányi horgásztavat, a kallósdi kerektemplomot és a kehidakustányi Deák kúriát.

6.2.3.1 Lakhatás

A település lakásállományát több oldalról érdemes megközelíteni és vizsgálni egyaránt. A lakások számára vonatkozóan az utolsó statisztikai gyűjtéses adat 2013. év, illetve 2014. január 1-i időpontok állapotát írja le, amely szerint ekkor 635 db lakás volt található a településen. Ebben, illetve az ezt megelőző év adatában még egyezés található a TeIR és a KSH Helységnévtár adatai között, azonban a korábbi évek adatainál már kisebb eltérések fedezhetők fel, ezért jelen helyzetelemzésben mindkét adatsor megjelenítésre kerül. A különböző értékek ellenére a tendencia jól látható, miszerint 2010-2011-ig rohamosan emelkedett a lakások száma, majd onnantól visszaesés tapasztalható.

Lakásállomány (db)

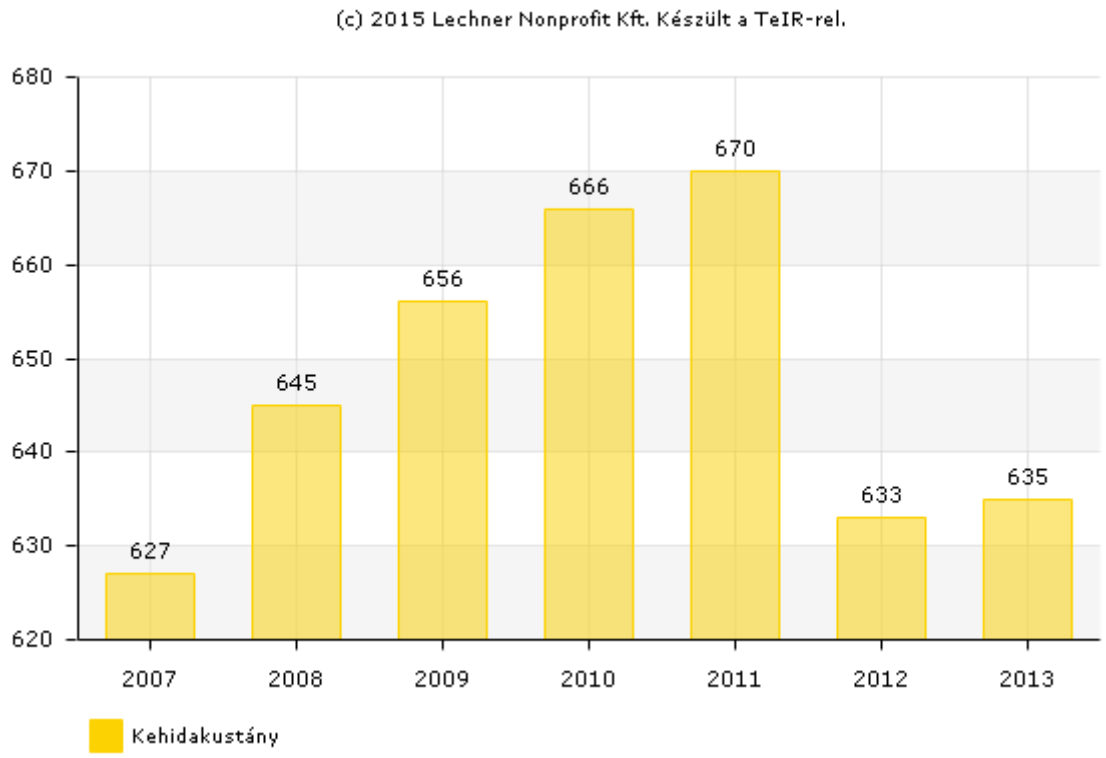

Forrás: TeIR

Lakások száma (db)

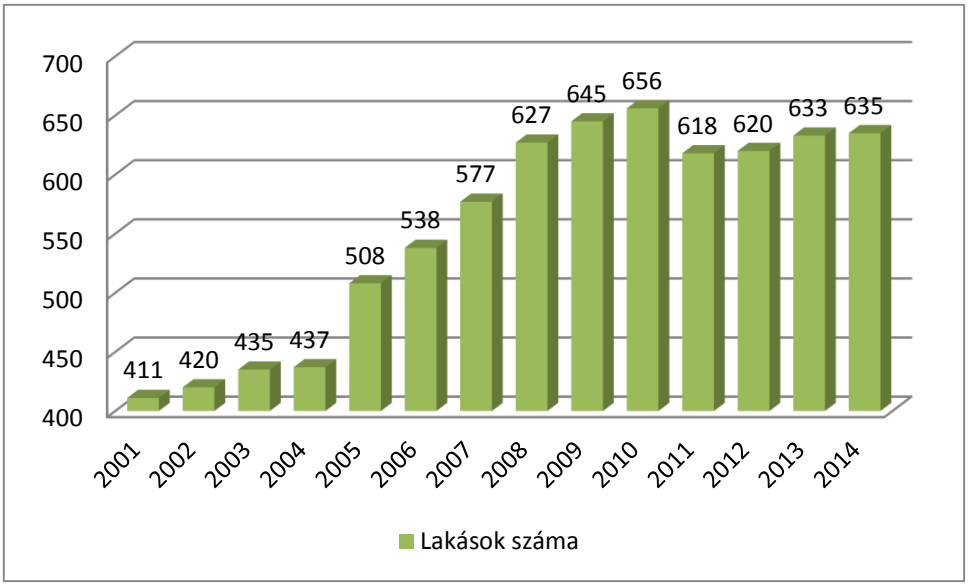

Forrás: KSH Helységnévtár

A 2000-es évek második felében, mint a diagramokon is látszik, több ingatlanberuházás történt a településen, lakóparkok épültek, ám mára beépítetlen telkekről, üresen álló ingatlanokról és befejezetlen ingatlan-beruházásokról lehet általános említést tenni. Az üresen álló ingatlanok másik okaként az elvándorlást, illetve a kihalást lehet említeni. Számos olyan ingatlan található a településen, amelyet tulajdonosai magukra hagytak, ezért állaga leromlott, környezete nem gondozott, ezzel megoldandó problémát és többletfeladatot róva a helyi önkormányzatra.

A település lakásai közül szinte elenyésző számú – összesen 2 db – az önkormányzati tulajdonban lévő lakások száma.

6.3 Közszolgáltatások

6.3.1 Ifjúság- és oktatásügy

A településen mind óvoda, mind pedig általános iskola is található. Az óvodába ebben a tanévben 27 gyermek jár, közülük 20-an helybeliek, 7 gyermek Zalaszentlászlóról, 1 gyermek Kallosd községről jár át, 1 gyermek pedig külsős.

Zalaszentlászlón 5 évig nem volt óvoda, ezért abban az időben Kehidakustány vállalta az ottani gyermekeket is, és bár az elmúlt évben ismét megnyitott a szomszédos település óvodája, még mindig jó pár szülő idehozza gyermekét.

Az óvoda épületének szigetelése, a nyílászárói, a csatornahálózata, a talpazata, a födémek és a falai már is öregek, gyenge minőségűek, ezért az épület fejújításra szorul. Mindemellett az épület jelenlegi formájában nem tudna megfelelni annak az elképzelésnek, hogy bölcsődei csoportot is létrehoznának, ahhoz az épület átalakítása is szükséges lenne.

A demográfiai adatok alapján a településen évente 5-8 születés van, jelezve ez is a népességfogyási tendenciát.

Az óvoda szomszédságában, új épületben található a helyi, Deák Ferenc Általános Iskola, amelynek fenntartója a református egyház.

Az általános iskolában tanulók száma 2014-ben 73 gyermek volt, amely az előző tanévhez képest kis csökkenést mutat[12].

[12] A 2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység átfogó értékelése. Előterjesztés Kehidakustány Község Önkormányzata Képviselő-testületének, 2014. május 19.

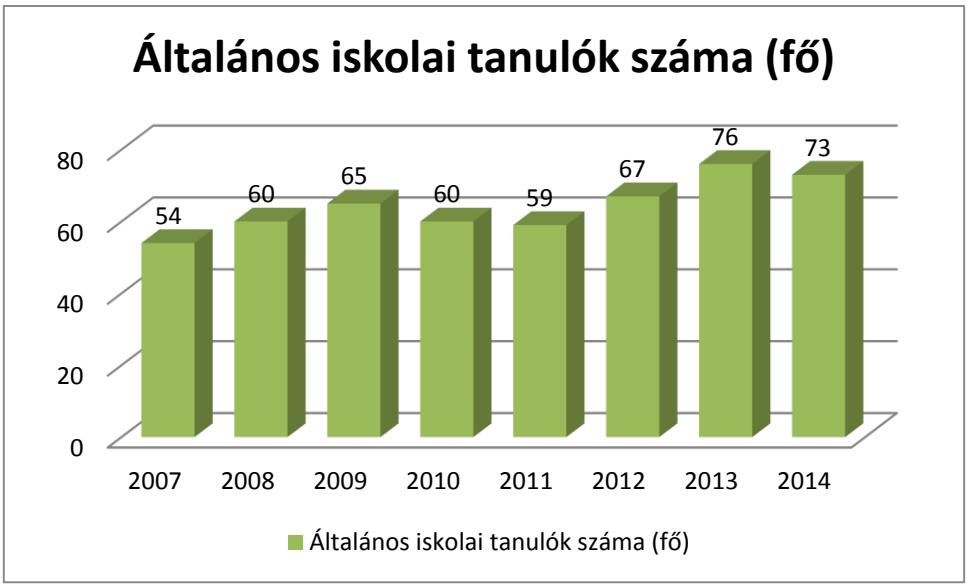

Forrás: TeIR és 2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység átfogó értékelése

A településről a fiatalok a környező középiskolákban – Hévíz, Keszthely – tanulnak tovább, majd mennek felsőoktatási intézményekbe. Sajnos, a település fiataljaira is jellemző, hogy a tanulmányaik befejezése után nem térnek vissza szülőfalujukba, sok esetben azért, mert szakmájukat nem tudják gyakorolni helyben.

A helyi fiataloknak szóló programok és helyek száma kevés a településen, egyelőre futball, karate, torna és zumba edzések közül választhatnak. A sokéves múltra és sikerekre visszatekintő Kehidámák Aerobik Klub a vezetés utánpótlásának hiányában a közel múltban szűnt meg.

6.3.2 Szociális- és idősügy, gyermekvédelem

A településen házi ellátási és szociális étkeztetési szolgáltatás működik. Ezen kívül a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően az önkormányzati keretből települési támogatások és segélyek kerültek bevezetésre, úgymint gyógyszertámogatás, ápolási célú támogatás, rendkívüli segélyek (pl. temetkezési, megszoruló családok kisegítése). Lakhatási támogatás jelenleg nincs bevezetve.

2014-ben egy fővel, háromra emelkedett a gondozónők száma, eszközszükségletüket önkormányzati forrásból fedezik (vérnyomásmérő, vércukormérő, munkaruha, steril eszközök, stb.).

2015-ben az orvosi rendelő épülete felújításra került.

Az ellátási rendszer fejlesztése és a támogatási erőfeszítések ellenére az az érzet, hogy az általános egészségi állapot és életminőség romlik az idősebb lakosság körében.

6.3.2.1 Idősügyi tevékenység

A Vöröskereszttel együttműködve ***jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*** működik a településen, az önkéntesség elvén – rosszullét esetén gyors, szakszerű és hatékony segítségnyújtás megoldására. Rendelkezésre állást hétköznap 8:00-16:00 között az Önkormányzat látja el, ezen kívül ügyeletesi rendszer van. A szolgáltatást 3 gondozónő látja el. Térítésköteles, jelképes 1-2 ezer forint erejéig. Az érdekelt lakosság kis része él vele, 15-20 fő. Érdemes lenne friss állapotfelmérést készíteni, újra informálni és ösztönözni az érintetteket a szolgáltatás igénybe vételére.

A ***szociális étkezők*** száma 40 fő feletti. Az önkormányzat csak hétköznapokon lát el – ugyanakkor, aki hétköznap nem tud főzni, hétvégén sem képes rá, ez a feladat jelenleg még megoldatlan. A térítési díj a jövedelemmel arányos. 2014-ben az Önkormányzat autót vásárolt az ételkiszállítás ellátásához.

A tartós gondozást igénylők számára (akik házi segítségnyújtás keretében nem láthatók el) a térségben fenntartott idősotthonok (Kehidakustány, Zalaszentlászló, Zalaszentgrót, Türje, Zalabér, Nagykapornak, Zalaegerszeg, stb.) telítettek, a rászorulók várólistákkal találják szembe magukat. Kehidakustányban a Református Egyház által működtetett ***Őszikék Időskorúak Otthona*** 50 fő befogadására alkalmas, szintén telített. Egyszeri belépési díj és viszonylag magas havi intézményi térítési díj (a nyugdíj 80%-át is elérheti), cserébe színvonalas ellátást kapnak a bent lakók.

A településen üzemel a Zala Megyei Önkormányzat ***Szenvedély Betegek Otthona és Rehabilitációs Intézménye***, 52 fős befogadó kapacitással, és teljes kihasználtsággal (itt is várólista van). A bentlakásos intézmény alkoholbetegeket fogad, a gondozás alatt a kijárás korlátozott, szigorú szabályokhoz kötött.

6.3.2.2 Gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység[13]

Az Önkormányzat 5/2003. (VI. 26.) számú rendelete alapján ***rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény***t nyújt jogosultság szerint (2014-ben 35 fő részesült ebben a juttatásban, az ezzel kapcsolatos kifizetés összesen 382.800,- Ft volt).

Az Önkormányzat 6/2007. (V. 5.) számú rendelete alapján ***önkormányzati segély***t nyújt (2014-ben 14 alkalommal történt ***gyermek nevelésére*** tekintettel kifizetés

[13] A 2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység átfogó értékelése. Előterjesztés Kehidakustány Község Önkormányzata Képviselő-testületének, 2014. május 19.

összesen 240.000,- Ft értékben; 6 esetben ***születési támogatás*** kifizetése 25.000,- Ft/gyermek értékben).

Az Önkormányzat a ***gyermekek napközbeni ellátásá***t, a ***gyermekétkeztetés***t az óvodai ellátás, illetve az iskolai napközis foglalkoztatás keretében biztosítja, az étkeztetést térítési díj ellenében, jogosultság szerinti kedvezmények figyelembe vételével (2014-ben 40 fő részesült étkeztetési kedvezményben, amely létszámból 40 gyermek a központi jogszabály alapján jogosult a támogatásra).

Az Önkormányzat a gyermekjóléti alapellátások közül a gyermekjóléti szolgálatot és a gyermekek napközbeni ellátása keretében az óvodai, iskolai napközis foglalkozást biztosítja.

A ***gyermekjóléti szolgálat*** a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek egészségének és nevelkedésének elősegítését, veszélyeztetettségének megelőzését illetve megszüntetését. A gyermekjóléti szolgálatot társulási megállapodás alapján, közösen foglalkoztatott családgondozóval biztosítja Kehidakustány Község Önkormányzata, a Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ (Zalaszentgrót) keretében. A szolgálat a településen jól működik, a törvény által előírt tárgyi felszereltség megfelelő a szolgálat működéséhez. A szolgálat Kehidakustány és Kallósd vonatkozásában 1 fővel látja el a tevékenységet, önálló családgondozó alkalmazásával. A családgondozó heti egy alkalommal tart ügyfélfogadást a körjegyzőségen, illetve látogatja meg az érintett családokat is. A szolgáltatás térítésmentes.

Település	Alapellátott:		Védelembe vett:		Összesen:	
	gyermek	család	gyermek	család	gyermek	család
Kehidakustány (2014)	5	4	1	1	6	5

Forrás: Helyi önkormányzat adatok

Település	Ellátás:	Gyermekek száma:	Családok száma:
Kehidakustány (2014)	*alapellátásból kikerülő:*	2	2
	szakellátásban részt vevő:	0	0

Forrás: Helyi önkormányzat adatok

Veszélyeztetett kiskorúak nyilvántartásának okai (2014):	Kezelt probléma száma	Ellátott gyermekek a fő probléma szerint
Szülők vagy család életvitele	17	3
Gyermeknevelési	10	1
Anyagi	15	1
Egészségi	0	0
Alkoholizmus	0	0
Lakáskörülmények	0	0
Családon belüli konfliktus	5	1
Tankötelezettség mulasztása miatt	0	0
Szenvedélybetegségek	0	0
Lelki (érzelmi) elhanyagolás	0	0
ÖSSZESEN	***47***	***6***

Forrás: Helyi önkormányzat adatok

2014-ben a településen várandós anya gondozására, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozására nem került sor. A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai jónak mondhatók, a felmerült problémák a lehető legrövidebb idő alatt a szolgálat tudomására jutnak.

Gyermekek napközbeni ellátásának megnevezése (2014):	Ellátást igénybe vevők (fő):
A kehidakustányi óvodába járó kehidakustányi gyermekek száma	17
A kehidakustányi általános iskolába járó kehidakustányi gyermekek száma	46
- ebből menzások száma	3
- ebből napközisek száma	43
- ebből nem vesznek igénybe ellátást	0
A kehidakustányi óvodába járó nem kehidakustányi gyermekek száma	9
A kehidakustányi ált. iskolába járó nem kehidakustányi gyermekek száma	27
ÖSSZESEN	***99***

Forrás: Helyi önkormányzat adatok

A településen élő gyermekek részére ***nyári napközis tábor*** működik, térítéses étkeztetéssel, a helyi pedagógusok, óvodai dadák és a turisztikai egyesület dolgozói segítségével. A tábor a június-júliusi időszakot öleli fel. Átlagosan 30 gyermek, (többnyire iskoláskorúak és néhány óvodás) veszi igénybe.

Kehidakustány község jegyzői gyámhatósága a szülők önkéntes nyilatkozata alapján ***halmozottan hátrányos helyzetű*** gyermeket nem tart nyilván.

A legutóbbi, 2014. június 18-án lefolytatott felügyeleti, hatósági ellenőrzés eredményei szerint az ügyintézés megfelelő színvonalon történik, a gyermekvédelmi tevékenységgel kapcsolatos eljárások jogszerűek.

Összességében elmondható, hogy a település gyermekjóléti problémák szempontjából nem súlyosan veszélyeztetett, nem „fertőzött" terület, ugyanakkor a jövőben is kitüntetett figyelemmel kell lenni a fiatalabb korosztályra, támogatni kell az önkormányzati keretek, lehetőségek függvényében, kiemelten kezelve a prevenció, a megelőzés kérdését.

6.3.2.3 Bűnmegelőzés, közbiztonság

Kehidakustány Község Önkormányzata 2007-ben fogadta el Kehidakustány község bűnmegelőzési és közbiztonsági koncepcióját. A koncepció célja az önkormányzat közbiztonsági és bűnmegelőzési filozófiájának megfogalmazása, a megvalósítandó rövid-, közép- és hosszú távú célok, illetve prioritások kijelölése, a végrehajtás módjának meghatározása, a fejlesztés folyamatos biztosításával az életminőséget javító közbiztonság megteremtése. A koncepció alapján kiemelt feladatok:

- a bűn-okok feltárása, megállapítása
- a sértetté válást befolyásoló tényezők feltárása
- a bűnalkalmak számát redukáló intézkedések megfogalmazása
- a bűnmegelőzés célrendszerének megfogalmazása
- az elsőbbséget élvező célok és a nagy jelentőségű feladatok meghatározása
- döntések és továbbításuk a megfelelő szakmai szervezetek felé
- a feladatok közös végrehajtása, szoros együttműködés az önkormányzat, a szakmai szervezetek, a helyi intézmények és a helyi társadalom tagjai között
- a bűnmegelőzésben együttműködők között folyamatos partnerségi viszony fenntartása
- a társadalmi megelőzési program és az ezzel kapcsolatos információk hatékony továbbítása, folyamatos kommunikálása

Fiatalkorúakkal kapcsolatos bűnügyi eljárás 2014-ben nem volt.

A bűnmegelőzés szempontjából jelentős, hogy fiatalok számára az önkormányzat segítséget nyújt a szabadidő minőségi eltöltésében, az értelmes célok, az érdeklődés alakítása tekintetében, azáltal is, hogy a településen a kultúrház, a könyvtár, a sportpálya a gyerekek, fiatalok rendelkezésére áll elsősorban szabadidős programok szervezéséhez.

Kehidakustányban az Országos Polgárőr Szövetség kötelékében, szervezett ***polgárőrség*** működik.

Hosszabb távon a gyógy-turizmus és a sport-turizmus várható fellendülésével jelentősen megnőhet a településre érkező látogatók száma. A Kehida Termál Gyógy- és Élményfürdő, különösképpen pedig a közeljövőben módosabb rétegeket is bevonzani képes Zala Springs Golf Resort zavartalan, biztonságos üzemelését, a vendégek nyugalmát biztosítani kell.

6.3.3 Sportélet

Kehidakustány nagy múltra tekint vissza a sport területén. Futballcsapata, a Kehidakustány SE a zala megyei III. osztályban játszik, mindemellett aktív futball-oktatás zajlik a településen a fiatalok számára mind az iskolában, mind pedig az óvodában.

Idén már a III. Agrár Kupa néven kerül megrendezésre, az a kispályás focitorna, amely résztvevő csapatainak száma évről évre emelkedik, tavaly már a felnőttek mellett gyerekek is pályára léptek.

A futball mellett még karate-edzéseken vehetnek részt az érdeklődők korosztálytól függetlenül.

Ahogy megelőző fejezetben már bemutatásra került, a sikerekben gazdag Kehidámák Aerobik Klub a közel múltban szűnt meg vezetői utánpótlás hiánya okán.

A település fürdője lehetőséget teremt úszásra, illetve a szomszédban található lovastanyán pedig a lovaglás iránt érdeklődök tudnak szenvedélyüknek hódolni.

A nemrég megnyílt Zala Spring Golf Resort új dimenziót nyithat a sportolás és a sport-turizmus területén.

6.3.4 Közműellátottság

A településeken jelenleg csak részben (mintegy 75 %-ban) kiépített a csatornarendszer, azonban a szennyvíztisztító kapacitása így sem elegendő a szennyvíz megfelelő megtisztításához, az elfolyó víz minősége nem felel meg a jogszabályi követelményeknek, előírt tisztítási határértékeknek. Az Önkormányzat, felismerve azt, hogy a közszolgáltatások hosszú távú biztosíthatósága érdekében fejlesztés szükséges a szennyvíztisztító telep bővítése, illetve hálózati átemelők cseréje, rekonstrukciója mellett döntött.

A jelenleg üzemelő szennyvíztisztító telep 1. üteme 1996-1997 évben valósult meg, melyet 2003-ban bővítettek. A telepen nem áll rendelkezésre az előírásoknak

megfelelő szociális blokk, illetve az iszap kezelése sem megoldott. A műtárgyak általános állapota megfelelőnek mondható. A tisztítási technológia kielégítően működik, azonban tekintettel arra, hogy a befogadó a Balaton vízgyűjtő rendszerének része a környezetvédelmi hatóság a kibocsátási határértékek

Napjainkra a meglévő szennyvíztisztító rendszer oly mértékben túlterheltté vált, ami már veszélyezteti a megfelelő működtetését, ezért a kiemelt vízminőségi kategóriába tartozó Zala folyó védelme érdekében sürgetően szükséges a meglévő tisztító rendszer bővítése és technológiai hatékonyságának növelése.

Továbbá a települések gazdasági fejlődésének is gátat szab a kommunális szennyvíztisztítás kapacitásának hiánya, hiszen a többletkapacitás nélkül új ingatlanfejlesztések nem kezdhetők meg, illetve a jelenleg folyamatban lévő beruházások nem helyezhetők üzembe.

A bekötéssel még nem rendelkező ingatlanokról a szennyvizet szippantó kocsikkal tengelyen szállítják el a Zalaszentgróton működő szennyvíztisztító telepre (15 km), mert a működő szennyvíztisztító telepen szippantott szennyvíz fogadására a technológia nem alkalmas.

A jogszabályi előírások, illetve a települések gazdasági-társadalmi fejlődésének biztosítása érdekében Kehidakustány Község Önkormányzata uniós forrásból támogatott fejlesztési projekt keretében valósítja meg a szennyvíztelep bővítését, valamint a csatornahálózati átemelők rekonstrukcióját 2015 decemberére. A tervezett bővítést követően összesen 532 m3/nap szennyvíztisztító kapacitás áll majd a települések (Kehidakustány, Zalaszentlászló és Vidornyaszőlős) rendelkezésére a jelenlegi 350 m3 helyett. A tisztított szennyvíz minősége minden tekintetben megfelel majd a vonatkozó minőségi előírásoknak.

A közüzemi ivóvízvezeték -, és közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások számát az alábbi ábra mutatja.

Közüzemi ivóvízvezeték -, és közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)

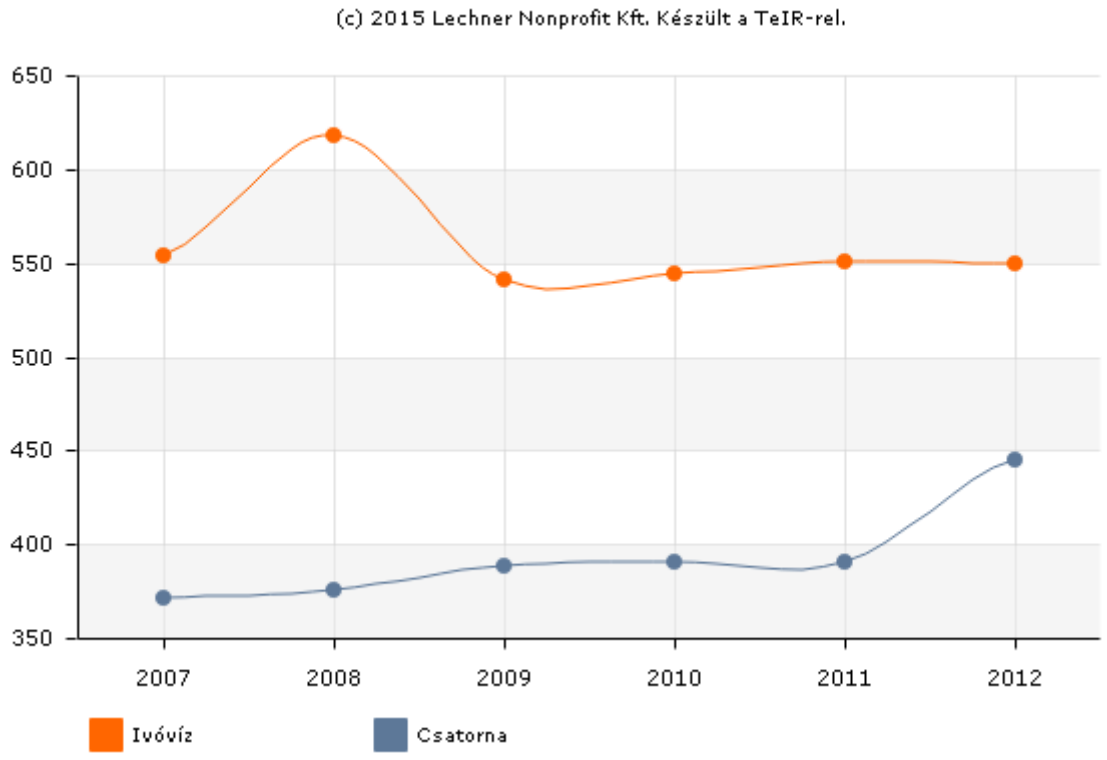

Forrás: TeIR

A fenti ábráról nem derül ki, de a lakásszámok az ivóvízvezeték-hálózat esetén 87%-os, míg a közcsatorna-hálózat esetén pedig 70%-os bekötöttségi arányt jelentenek.

Ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások %

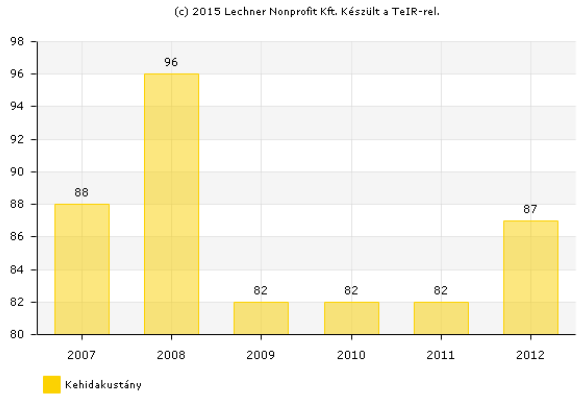

Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások %

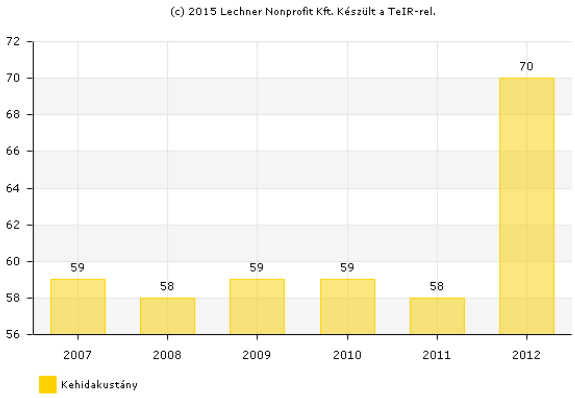

Forrás: TeIR

6.3.5 Fenntarthatóság

A fenntarthatóság többféleképpen is értelmezhető a terület- és településfejlesztés során, jelen dokumentumban alábbi két megközelítése kerül használatra és megkülönböztetésre, illetőleg egymáshoz illesztésre:

a) Kehidakustány fennmaradását, népességének megtartását és növekedésének megcélzását zászlóra tűző intézkedések, amelyek mentén élhető és virágzó településsé válik. Kiemelten fontos ez a megközelítés napjainkban, amikor egyre nagyobb számban találhatók elnéptelenedő falvak, vidéki települések. Ahogy a település demográfiáját, foglalkoztatottsági helyzetét bemutató alfejezetből kiderül, Kehidakustány is számára is kihívást jelentenek a jövőben a fenti kedvezőtlen folyamatok.
   Ehhez a tématerülethez kapcsolódik az önkormányzati működés, gazdálkodás fenntarthatósága is, amelyre évről évre nagy terhet ró a önkormányzati, vagy önkormányzat kezelésében lévő épületek fenntartása is.
b) A másik megközelítés a fenntartható fejlődés témaköréhez, a környezet és a fejlesztés együttes megközelítéséhez kapcsolódik. A fenntartható fejlődés fogalma a következő: "a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket"[14]. A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális, a gazdasági és a környezeti

[14] ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága „Közös jövőnk” c. jelentés (1987)

pilléreken és mindhármat együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. Az ENSZ 193 tagállama 2015. augusztus 2.-án megállapodott a Fenntartható Fejlődési Célokban. Az öt szó – népünk, bolygónk, fellendülés, béke és partnerség – fedik le a legteljesebben a keretrendszer témaköreit. Fenntartható Fejlődési Célokat az alábbi ábra ismerteti.

Forrás: http://www.unis.unvienna.org/images/2015/SDGs_HU.jpg

6.3.6 Gyógyhely

Idén Kehidakustány képviselő-testületének döntése alapján a település benyújtotta a gyógyhellyé nyilvánítás iránti kérelmét.

A gyógyhely megnevezés egy terület megjelölésére akkor használható, ha azt - a 74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet (2) bekezdésben foglalt feltételek fennállása esetén - az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatala (a továbbiakban: OTH) gyógyhellyé nyilvánítja.

Valamely település egésze vagy meghatározott része akkor nyilvánítható gyógyhellyé, ha

a) e rendelet szerint elismert természetes gyógytényezővel (gyógyvíz, éghajlat stb.) rendelkezik,
b) a természetes gyógytényező igénybevételének gyógyintézményi feltételei (gyógyfürdő, gyógyszálló) biztosítottak,

c) a gyógyítás zavartalanságát és a betegek nyugalmát biztosító környezeti feltételek (kiemelten védett területre előírt levegőtisztaság, fokozottan védett területnek megfelelő zajszint, rendezett zöldterületek stb.) adottak,
d) a pihenés infrastruktúrájának (közművek, közlekedés, hírközlés, kommunális szolgáltatások, ellátó, szolgáltató intézmények stb.) kiépítettsége biztosított.

2014-ben összesen az alábbi 17 hazai település mondhatta el magáról, hogy gyógyhely:[15]

- Miskolc-Lillafüred
- Harkány
- Sopron-Balf
- Gyöngyös-Kékestető
- Hévíz
- Balatonfüred
- Parád
- Hajdúszoboszló
- Zalakaros
- Bükfürdő
- Eger
- Debrecen
- Gyula
- Sárvár: Arborétum és Gyógyvarázs
- Mezőkövesd: Zsóry fürdő
- Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdő
- Szigetvár

Bár a gyógyhellyé minősítés többnyire nem az egész településre, hanem egy konkrétan meghatározott részére vonatkozik, a gyógyhelyminősítés komoly presztízst jelent az egész település számára: fellendül a turizmus, fejlődik az infrastruktúra, gazdagodnak a helyi polgárok. A minősítést 20 évre adják - amennyiben az engedélyezéskor fennálló körülmények változatlanok maradnak. A gyógyhelyeken az infrastrukturális, kereskedelmi fejlesztések nem történhetnek a gyógyhelyi jelleget biztosító természeti adottságok kárára.

[15] http://www.termalfurdo.hu

6.4 Gazdaság

6.4.1 Vállalkozások helyzete

Az 1970-es évek végén a településen megszűnt az oly sok embernek munkát adó mezőgazdasági szakiskola és állami gazdaság. Sokan elvándoroltak városra, vagy ingáztak a napi megélhetésért. A másik nagy munkaadó a termelőszövetkezet az 1990-es évek közepén szűnt meg, újabb munkanélküliséget zúdítva a falura. Reményt az 1980-as évek elején lassan, majd az 1990-es években fokozatosan kiépített termálfürdő, az ezzel járó munkalehetőségek jelentettek. A fürdő mai formáját a 2000-es évek elején, a magántőke bevonása után érte el, mely jelenleg is folyamatosan fejlődik. Elmondható, hogy a település egészére meghatározó hatást gyakorol. Új utcák nyílnak, sok az új és felújító építkezés. Úgy az állandó, mint az ideiglenes lakosaink száma az elmúlt években lassan, de folyamatosan növekszik. Munkalehetőséget jelenleg már nem csak a fürdő, a helyi önkormányzat intézményei az iskola, óvoda, művelődési házak, vagy a megyei önkormányzat intézménye jelent, hanem a községen megtelepedő, a turizmushoz kapcsolódó, különböző szolgáltatások bővülése is”[16].

Elmondható, hogy a település gazdasága alapvetően az agrárgazdaság és a turizmus köré csoportosul.

A mezőgazdasági vállalkozások száma 12-15 db, amelyek közül csupán néhány – a legtöbb iparűzési adót fizetők között 3 mezőgazdasági tevékenységű vállalkozás található – folytatja tevékenységét kiterjedt földterületen, a többségük kisebb, esetekben nem saját tulajdonú területen gazdálkodik.

Jelenleg nehéz mezőgazdasági földterületet bérelni a településen és környékén, illetve csak nagyon szétaprózott területeket lehet bérelni. Ahogy a lakásárak, így a föld ára is jellemzően magas.

Szántóföldi növények (túlnyomó többségben búza, kukorica, repce) termesztésével foglalkoznak a legtöbben, illetőleg a mezőgazdaságban a növénytermesztés képviseli a nagyobb arányt az állattenyésztéssel szemben. Helyben nincs feldolgozása a terményeknek, amelyek értékesítése a kisebb vállalkozások esetében elsősorban a településen, illetve a környéken történik, de van olyan vállalkozó is, aki hazai nagyvárásokba, valamint Ausztriába értékesít.

Állattenyésztéssel foglalkozók jellemzően sertést, hízómarhát, libát, kacsát, tyúkot, illetve nyulat nevelnek kis méretű vagy háztáji gazdaságokban.

---

[16] http://www.kehidakustany.hu

A mezőgazdásági vállalkozók között van, aki méhészkedéssel, méz készítésével, annak értékesítésével foglalkozik, de megtalálható a saját gyümölcséből szörpöt és lekvárt készítő és értékesítő termelő is.

Ahogy az alfejezet bevezetőjében már bemutatásra került, a település másik húzóágazata a turizmus, amelyet az alábbi, a településen legtöbb iparűzési adót fizetőket összesítő táblázat is szemléltet.

A legtöbb iparűzési adót fizetők (Kehidakustány)

Vállalkozás	Tevékenység	Árbevétel 2014ben (Ft)	Foglalkoztatottak száma (fő)	Bejegyezve
Kehida-Thermál Kft.	gyógyfürdő	1.017.030.000	153	1990
Ihász Csaba Vendéglátóipari Kft.	szálláshely	125.400.000	15	2007
Kehida Gold Kft.	szálláshely	28.060.000	8	2000
Kehidai Margaréta Gyógyszertár Bt.	gyógyszer-kereskedelem	72.130.000	2	1998
Zoni-Medical Bt. (Dr. Belák Máté)	ált. járóbeteg-ellátás	14.400.000	1	2014
2M Papír Kft.	szálláshely	561.850.000	4	1994
BI-Envi Bt.	szálláshely	22.140.000	N.A.	2001
Bóbics és Társa Kft.	mezőgazdaság szálláshely	46.180.000	2	2006
Holiday Pont Kft.	szálláshely	39.490.000	8	2011
Kerber Bt.	szálláshely	8.010.000	3	1992
Pulzáló Kft.	szálláshely	14.720.000	8	2004
Swim Life Kft.	szálláshely	32.280.000	3	2001
Szaló Ákos	mezőgazdaság	N.A.	N.A.	N.A.
Szlavón Tölgy Kft.	erdészet	21.610.000	2	2012
Kulifai Zoltán	fuvarozás	N.A.	N.A.	N.A.
Horváth Imre	mezőgazdaság	N.A.	N.A.	N.A.
Huber Tibor	lakatos	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: Helyi önkormányzati adatok

A táblázat alapján megállapítható, hogy a legtöbb iparűzési adót 56%-ának tevékenysége a turizmushoz, 17%-uk a mezőgazdasághoz kapcsolódik, a többiek pedig egyéb, de az előző kettőhöz, se közös halmazba nem sorolható egyéb területeken tevékenykednek.

Az alábbi táblázatból nyomon követhető, hogy a 2010-es évek eleji gazdasági visszaesést az elmúlt évek lassú növekedése követi, amely reményteli a település számára.

Iparűzési adóbevételek (Kehidakustány)

Év	Iparűzési adóbevételek (Ft)
2010	25 360 000
2011	17 370 000
2012	19 026 000
2013	21 317 000
2014	24 830 000

Forrás: Helyi önkormányzat adatok

A turizmussal, mint a település legfőbb gazdasági húzóerejével a következő alfejezet foglalkozik részletesen.

6.4.2 Idegenforgalom

2015. június végéig az ország kereskedelmi szálláshelyein 4,42 millió vendég 10,45 millió éjszakára foglalt szállást, amely az előző év azonos időszakához viszonyítva 7,9, illetve 5,7%-os növekedést jelent. Zalában ennél kedvezőtlenebbül alakult a forgalom, ennek ellenére a megyék közül továbbra is itt a legnagyobb a látogatottság. A kereskedelmi szálláshelyeken 2015. január–júniusban 255,6 ezer vendég fordult meg, 13,5 ezerrel több (5,6%) mint 2014 hasonló időszakában. Külföldi és hazai vonatkozásban eltérő irányú a változás. A határon túlról érkezők száma (77 ezer fő) az előző év azonos időszakához viszonyítva 96,2%-ára csökkent, ami az első negyedévhez képest javulást mutat, annak 15 százalékos csökkenéséhez képest. A belföldi vendégek száma 17 ezer fő volt, amely 10,2%-kal több az előző év azonos időszakához képest. A külföldi vendégek zöme (75%) az Európai Unió területéről látogatott a megyébe, legtöbbjük a szomszédos Ausztriából és Németországból. Európán kívüli országból közel 6 ezren választották úti célul a megyét. A külföldi turisták átlagos itt-tartózkodási ideje 5,3 éjszaka volt. Április-júniusban a belföldi vendégforgalom is növekedett, ami viszont nem tudta ellensúlyozni az első negyedévi visszaesést, s így a félév egészében körükben 3,8%-os csökkenés mutatkozott. E változás azt eredményezte, hogy a külföldi és a belföldi turisták korábbi 33–67%-os részaránya 30–70%-ra módosult. A vendégszám csökkenésével azonos mértékben fogyott az éjszakáké is, így az első félévben számuk 896,4 ezer volt. A szálláshelyek iránti belföldi érdeklődés kismértékben nőtt, és ez tudta ellensúlyozni a külföldi kereslet csökkenését. A változások következtében a belföldi turisták által lefoglalt éjszakák már meghaladták a határon kívülről érkezők által eltöltött idő hosszát, előbbiek 487,5 ezer, míg utóbbiak pedig 408,8 ezer vendégéjszakát töltettek 2015. I. félévében a megyében. Az átlagos tartózkodási idő mind a belföldi, mind pedig a külföldi vendégek esetében csökkent. A csökkenés ellenére továbbra is a külföldiek maradtak huzamosabb ideig (5,3 éjszaka) a

szállásukon, míg a belföldiek átlagosan 2,7 éjszakára vették igénybe azt, a teljes átlag pedig 3,5 éjszaka volt.

Szálláshely-típusonként vizsgálva mind a magyarok, mind a külföldiek körében a magasabb színvonalú szolgáltatásokat kínáló szállodák a népszerűbbek. Miközben a hotelekben 3,2%-kal több vendég foglalt szállást, addig a panziókban 15,2%-kal többen szálltak meg, mint 2014. I. félévben. A vendégek 82,4%-a a szállodákat vette igénybe, ami mind a külföldiek (79,4%), mind a hazai turisták (83,7%) körében közel azonos volt.

A megyei kitekintés után a települési turizmust vizsgálva megállapítható, hogy megyei folyamatok érezhetők a településen is.

Kehidakustány fő turisztikai erőssége a 2003-ban átadott Kehida Termál-, Gyógy-, és Élményfürdő. (1985-től már üzemelt, nagymértékű fejlesztés az ezredfordulót követően történt.) Az átadást követően a fürdővendégek, illetve az éves vendégéjszakák száma ugrásszerűen megemelkedett, már 2006-ban meghaladta a 440 ezer főt. A gazdasági recesszió természetesen a fürdő látogatottságát is érintette, az eltöltött vendégéjszakák száma hasonlóan alakult a megyei adatokhoz. 2008-tól a csökkenés lineárisan (kb. évi 4-5 %) kb. 360 ezerre esett vissza. A csökkenési tendencia 2010-től ismét lassú növekedést mutat. A csökkenést egyrészt a gazdasági recesszió, illetve a lakosság fürdőkultúrájának átalakulása okozta, másrészt a külföldi vendégek számottevő csökkenése.

A gazdasági fejlődés megtorpanása a fürdőn kívül a teljes települést, a többi turisztikai vállalkozást is érintette, ugyanúgy, ahogy a 2010-es évtől induló lassú növekedés településszinten is megjelenik.

Ez a növekedés nyomon követhető a település idegenforgalmi adóbevételeinek emelkedésén is, amelyet az alábbi táblázat mutat be.

Idegenforgalmi adóbevételek (Kehidakustány)

Év	Idegenforgalmi adóbevételek (Ft) (állami támogatás nélkül)
2010	12.384.000
2011	11.579.300
2012	14.666.800
2013	18.676.000
2014	20.997.700

Forrás: Helyi önkormányzat adatok

A booking.com térképe szerint Kehidakustányban 34 szálláshely közül választhat kedvére az odaérkező. A szálláshelyek között találhatók szállodák, villák, apartmanok és vendégházak is. A kehidakustányi szálláshelyek értékelési pontszámainak átlaga nagyon jó: 8,5 pont[17] (A térkép nem a település összes szálláshelyét mutatja, csak amelyek a booking.com rendszerében találhatók!)

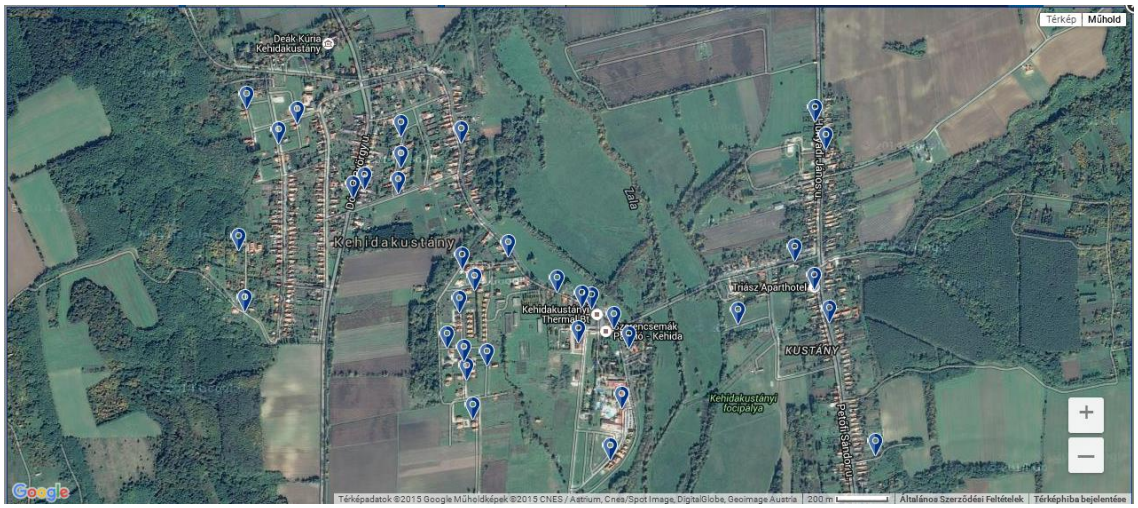

Forrás: www.booking.com

A gyógyvíz nyújtotta kikapcsolódáson és fürdőkön túl a településen és körzetében még számos látnivaló és turisztikai attrakció várja az idelátogatókat.

Ezek között találhatók az előző fejezetekben már bemutatott helyi kulturális értékek, és kulturális, valamint sport rendezvények, -események, valamint a környező települések szolgáltatásai.

Helyi kulturális értékek, látnivalók:

- Deák Ferenc kúria
- Deák-kút
- Gyümölcsoltó Boldogasszony Templom
- Romtemplom
- Harangláb
- Tájház

A településen rendszeresen turisztikai attrakciókat támogat, szervez és bonyolít le a helyi TDM Egyesület. Ilyenek voltak az alábbi, múltban megvalósult események:

- Kehidakustányi Júliális

[17] www.booking.com

- Szüreti napok
- Deák Ferenc emléknap
- Kárpát-medencei Turisztikai fórum

Illetőleg, a falunapok, az most már harmadik alkalommal megrendezésre kerülő Agrár Kupa kispályás focitorna, amelyek mind-mind település idegenforgalmát emelik.

Környező települések szolgáltatásai:

- Fenyvespuszta Állatsimogató – Balatonmagyaród
- Kalandpark: sétarepülés, quad, buggy, ballon – Zalacsány repülőtér
- Zobori KalandoZoo: élménypark – Zalaszabar: nyári táborok, osztálykirándulások
- BestBikeRental Balaton – kerékpár házhozszállítás
- Csillagvár – panoptikum, babamúzeum, állatsimogató – Balatonszetgyörgy
- Öko-kalandpark – Gyenesdiás

A helyzetfelmérés során megállapításra került, hogy a településen található szálláshelyek száma, mennyisége elegendő, az idegenforgalom bővülésének inkább a szálláshelyek, illetve a nyújtott szolgáltatásaik minősége jelenti jelenleg korlátját.

6.4.3 Elnyert támogatások, közelmúlt fejlesztései

A településen, vagy vonzáskörzetében a közel múltban számos, a település élete szempontjából jelentős fejlesztés valósult meg, illetve vette kezdetét. Ezek egy része az Európai Unió finanszírozásával történtek, illetve önálló önkormányzati fejlesztések voltak, de példát találunk magánberuházásra is.

Az Önkormányzat saját forrásból a felújította és akadálymentesítette az orvosi és fogorvosi rendelőt, felújította az óvoda tetőszerkezetét, buszmegállókat újított fel és/vagy épített, valamint fürdő környékének és a Dr. Kovács Lajos sétány útburkolatát újította fel, és jelentős járdaszakaszokat térkövezett.

Európai uniós forrásból a 3 jelentős projekt valósult meg az elmúlt esztendőkben, illetve van folyamatban jelenleg is:

1. **Kehidakustányi Turisztikai Egyesület tevékenységének fejlesztése**[18][19]

   A fejlesztés során marketing, ingatlan és turisztika rendszerfejlesztés valósult meg. A projekt fő elemeiként, útba igazító és információs táblák kihelyezése, rendezvény és oktató célú helyiségek felújítása, berendezése, irodai és rendezvénytechnikai eszközök beszerzése, turisztikai marketing anyagok készítése valósult meg a pályázatnak köszönhetően.

   Jelentős hangsúlyt kapott a pályázatban az intenzív online és offline marketing tevékenység, mely magában foglalja Kehidakustányt és az itt található turisztikai attrakciók specifikus bemutatását, image filmek, fotók készítését, célzott hirdetések megjelenését. Kehidakustány hangsúlyozott megjelenési lehetőséget kapott a nyomtatott médiában és internetes felületeken. Az egyesület rendezte meg a „Kárpát-medencei Turisztikai Fórum" nemzetközi konferenciát.

   A térségben folyamatban lévő önkormányzati és magánbefektetések mellett a Kehidakustányi Turisztikai Egyesület és TDM munkaszervezet keretein belül megvalósuló fejlesztések is hozzájárulnak ahhoz, hogy az idelátogató vendégek a legjobb és legtöbb élményben részesüljenek, és visszatérő vendégként térjenek vissza a „Zala-völgye, a termál- gyógyvíz otthonába", Kehidakustányba. A pályázatban valamennyi elem a Kehidakustányi Turisztikai Egyesület tevékenységének fejlesztése címen valósult meg, mely Kehidakustány település fejlődését szolgálja.

   A fejlesztés 2014. január 1-től 2015. június 30-ig valósult meg. A fejlesztés az Európai Unió 85 %-os finanszírozásával, 42,5 millió forintos támogatásból és 7,5 millió forint saját forrásból valósult meg.

2. **Közvilágítási hálózat korszerűsítése Kehidakustány község közigazgatási területén**[20]

   A Széchenyi 2020 stratégia és országunk célkitűzéseivel összhangban Kehidakustány Község Önkormányzata kiemelt prioritásként kezeli a fenntarthatóság előmozdítását, különös tekintettel az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklését és a megújuló erőforrásokra való áttérés lehetőségeinek maximális kihasználását. Jelen projekt keretében Kehidakustány teljes közvilágítási rendszerének energiatakarékos korszerűsítése valósult meg, a korábbi nátriumos fényforrások energiahatékony LED-es világítótestekre lettek

[18] Sajtóközlemény 2015.06.30

[19] A projektről részletesebb leírás található jelen dokumentum 6.3.3 fejezetében

[20] Sajtóközlemény 2015.09.30.

kicserélve. A projekt hatására a megvalósítását követően üvegházgáz-kibocsátás csökkenése, valamint energiahordozó-megtakarítása prognosztizálható.

A fejlesztés, azaz a közvilágítási hálózat korszerűsítése Kehidakustány teljes területét érintette.

A Környezet és Energia Operatív Program keretében meghirdetett, a „Közvilágítás energiatakarékos átalakítása" című konstrukcióra benyújtott, majd 2014 decemberében támogatásra érdemesnek ítélt pályázat által, a projekt keretében összesen 386 db, a településen elhelyezett fényforrás energiahatékony LED-es világítótestekre történő cseréje valósult meg. A közvilágítás korszerűsítéssel a meglévő lámpatestek cseréje során nem kerültek új oszlopok felállításra, kizárólag a lámpatestek kiváltása történt korszerű, a mai igénynek megfelelő lámpatestekkel, amelyek a korábbiaknál kisebb fogyasztásúak, ezért az elektromos hálózat átalakítására nincs szükség. A lámpatestek cseréjének köszönhetően éves szinten több millió forintos megtakarítással számolhat a település amellett, hogy energiát takarít meg.

A fejlesztés 2015. január 1-től 2015. szeptember 15-ig valósult meg. A fejlesztés az Európai Unió 100%-os finanszírozásával, 41,3 millió forintos támogatásával valósult meg.

3. Kehidakustány szennyvíztelep és csatornahálózat elemek rekonstrukciós bővítő fejlesztése[21]

A kehidakustányi szennyvíztisztító telep bővítése projekt vissza nem térítendő önerő támogatást kapott. A beruházás során a szennyvíztisztító kapacitás napi 350 m3-ről 532-re nő. A fejlesztés megoldást jelent Kehidakustány, Zalaszentlászló és Vidornyaszőlős települések szennyvízkezelési problémáira, és biztosítja az ingatlanfejlesztők által jelzett, illetve már megvalósítás alatt lévő beruházásoknál jelentkező tisztítási igények kiszolgálását. A projekt az Európai Unió és Magyarország Kormánya 466,3 millió forintos támogatásával valósul meg 2015 decemberére.

A projekt megvalósításának szükségessége jogszabályi előíráson alapul, a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósíthatósági Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet értelmében a projekt által érintett településeken a települési szennyvizek közműves elvezetését és biológiai tisztítását legkésőbb 2015. december 31-ig meg kell oldani. A településeken kiépített mintegy 75 %-os csatornázási lefedettséggel is a kormányrendeletben engedélyezett szennyvízterhelést meghaladó terhelések várhatók.

[21] Sajtóközlemény 2015. június 24.

Napjainkra a meglévő szennyvíztisztító rendszer oly mértékben túlterheltté vált, ami már veszélyezteti a megfelelő működtetését, ezért a kiemelt vízminőségi kategóriába tartozó Zala folyó védelme érdekében sürgetően szükséges a meglévő tisztító rendszer bővítése és technológiai hatékonyságának növelése.
Továbbá a települések gazdasági fejlődésének is gátat szab a kommunális szennyvíztisztítás kapacitásának hiánya, hiszen a többletkapacitás nélkül új ingatlanfejlesztések nem kezdhetők meg, illetve a jelenleg folyamatban lévő beruházások nem helyezhetők üzembe.
A jogszabályi előírások, illetve a települések gazdasági-társadalmi fejlődésének biztosítása érdekében Kehidakustány Község Önkormányzata jelen projekt keretében valósítja meg a szennyvíztelep bővítését, valamint a csatornahálózati átemelők rekonstrukcióját. A tervezett bővítést követően összesen 532 m3/nap szennyvíztisztító kapacitás áll majd a települések (Kehidakustány, Zalaszentlászló és Vidornyaszőlős) rendelkezésére a jelenlegi 350 m3 helyett. A tisztított szennyvíz minősége minden tekintetben megfelel majd a vonatkozó minőségi előírásoknak.
A projekt keretében új csatornahálózat nem épül, a beruházás tehát a lakosok mindennapi életét nem érinti.
A fejlesztés az Európai Unió és Magyarország Kormánya 100% százalékos finanszírozásával, 466,3 milliós támogatásból valósul meg.

Az önkormányzati és az európai uniós fejlesztések mellett megvalósuló legnagyobb horderejű magánberuházás a 6.1.6.2 fejezetben bemutatott Zala Springs Golf Resort ingatlanfejlesztés, amelynek keretében több ütemben világszínvonalú golfpálya és kiszolgáló létesítmények, mint klubház, valamint apartmanok és villák kerülnek felépítésre. Ez a beruház jelentős pozitív hatással lehet a térség és a régió turizmusának és gazdasági életének fejlődésére.

Bevezetett adónemek	Adónem mértéke
Építményadó	400 Ft/m^2/év
Telekadó	40 Ft/m^2/év
Kommunális adó	12.000 Ft/ingatlan/év
Iparűzési adó	2%
Idegenforgalmi adó (IFA) (állami támogatás is)	300 FT/fő/éj
Állami adótétel:	
gépjárműadó (40%-a marad az ÖK-nál)	

Az iparűzési adóbevétel közel 50%-át a Kehida Thermál Kft., további 30-40%-át szállásadók,mezőgazdasági vállalkozók és helyi szolgáltatók, végül a fennmaradó 10-20%-át mikro- és kisvállalkozók adják. Az adó-kintlévőségek általában 5-10% körül mozognak.

6.5 SWOT elemzés

Az Integrált Településfejlesztési Koncepció elkészítése során SWOT-elemzés készült műhelymunka keretében a tervezésben résztvevő helyi szereplőkkel. Az elemzés feltárta, összegyűjtötte és rendszerezte a település belső erősségeit és gyengeségeit (fejlesztendő területei), valamint lehetőségeit és veszélyeit.

Az alábbi táblázat foglalja össze a SWOT elemzés kiemelt elemeit:

Erősségek	Fejlesztendők
Határok közelsége Vonzáskörzetének munkahelyeket ad Érintetlen természeti környezet Termál- és gyógyvíz Háztáji gazdaságok a helyi kereslet ellátására Jól ismert Kehida név Deák „kultusz” Vonzó kistelepülési létforma	Szolgáltatások hiánya, minősége Nincs helyi piaca a helyi terméknek Termálvízre épül minden – erős kitettség Elégtelen kommunikáció településen belül és kifelé Gyenge lobbi-képesség Passzív civil élet Nem egységes falu – összefogás hiánya Személyes ellentétek, belső viszályok, felbomló közösség Hiányzó, illetve félbemaradt infrastrukturális fejlesztések Nincs agrár feldolgozóipar a környéken
Lehetőségek	**Veszélyek**
Újabb fejlesztések és beruházói érdeklődés a környéken (Zala Spring) Gyógyhellyé nyilvánítás Gyógyvízre épülő gyógyászat Támogató pályázati környezet Kézműves termékek iránti kereslet (trend) Vidéki létforma a nagyváros alternatívájaként	Rossz gazdasági környezet Fiatalok elvándorlása Intézmények fenntartása egyre nehezebb Pályázati bizonytalanságok, forrásszerzési nehézségek Fürdő állagromlása

7. Kehidakustány Jövőképe 2020

Rövid változat:

Kehidakustány a Zala Völgye integráns részeként, élvonalbeli rekreációs és gyógyközpont, értékőrző és értékteremtő, megújuló település.

Kiterjesztett változat:

Élvonalbeli gyógyhely. A Kehidakustány-Zalacsány-Keszthely-Zalakaros-Hévíz egészségturisztikai tengelyben, a „Közép-Európa Gyógyászati és Rekreációs Központja" (Zala Termálvölgye) integráns részeként, Kehidakustány nemzetközi színvonalú gyógyhely, élvonalbeli rekreációs és gyógyászati desztináció.

Virágzó turizmus. Egyedi természeti és kulturális vonzerőire alapozott szolgáltatásaival, turisztikai attrakcióival, a családok, idősek és gyógyulni vágyók, sportolók közkedvelt célpontja.

A jellegzetes zalai dombok között húzódó, a hagyományokat és helyi értékeket őrző, nyugodt környezetet, aktív kikapcsolódást biztosító település összetéveszthetetlen élményt nyújt hazai és külföldi látogatóinak.

Partnerség és együttműködés. A település erős járási, kistérségi együttműködésben emeli ismertségét, növeli települési, befektetési és turisztikai vonzerejét. Kiterjedt kapcsolatokat ápol határainkon túl is, első sorban a környező államok és a német ajkú területek irányában.

A meghatározó helyi gazdasági szereplőkkel, a közös érdekek mentén támogatja a hosszú távú fenntartható fejlődés irányába ható programokat, fejlesztéseket.

Erősödő közösség, összefogás alapú települési élet jellemzi. A lakosság motivált, és az önszerveződő, autonóm civil közösségekben a hagyományok ápolásával és az új, innovatív megoldások befogadásával növeli a település megtartó erejét.

Vonzó, élhető település.

A zalai vidéki élet értékeit középpontba állító, egységes, rendezett és ápolt település megőrzi egyedi jegyeit, természet-közeliségét.

Felelősen, fenntartható tájhasználatra, a zalai dombok, földek értékének megőrzésére törekszik. Sokszínű gazdálkodás jellemzi. A tájnak és a település adottságainak kedvező gazdaságszerkezetben, stabilan fejlődik. Növekvő eltartó képességének köszönhetően népessége gyarapodó, lakosainak életminősége javul.

Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség. A turizmussal együtt lélegző, életképes agrár- és élelmiszertermelésben, valamint a kézműves és a szolgáltató területeken a település az önellátás irányában fejlődik, a bővülő helyi turizmus és a térségi igények kiszolgálásában érdekelt.

8. Kehidakustány Stratégiatérképe 2020

8.1 Stratégiai irányok

A koncepció által megcélzott két hosszú távú hatás (stratégiai irány), egyrészről a település ***fenntarthatóság***ának biztosítása - mint ***társadalmi haszon*** - a település értékének és vonzerejének növelése, valamint a benne élők életminőségének javítása révén, másfelől a ***gazdaság versenyképessé tétele és fejlődő pályára állítása*** - mint várt ***gazdasági haszon*** – a turizmus és a helyi termelés szinergikus fellendítésén, ezáltal munkahelyteremtésén keresztül.

8.1.1 Fenntarthatóság

A település hosszú távú fenntarthatósága alapvető függ attól, mennyire rugalmasan és milyen módon képes a település változni, fejlődni három területen – ezek a fenntarthatósági pillérek -, melyek közül, ha csak egy is meginog, az a település jövőbeli létét veszélyeztetheti:

1. Partnerség és együttműködés;
2. Vonzó, élhető település;
3. Élvonalbeli gyógyhely.

8.1.2 Versenyképes, fejlődő gazdaság

A gazdaság versenyképessé tétele és fejlődő pályára állítása két fő pilléren nyugszik. Zala megye és benne Kehidakustány első számú kitörési pontja a turizmus lehet, melyhez felzárkózhat a helyi termelés, mint támogató, kiegészítő értékteremtő terület. Utóbbi fejlődése elmozdulás lehet az önellátó gazdálkodás megvalósítása irányában is, ami együtt járhat a foglalkoztatás bővülésével. A gazdasági pillérek tehát a következők:

4. Virágzó turizmus;
5. Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség.

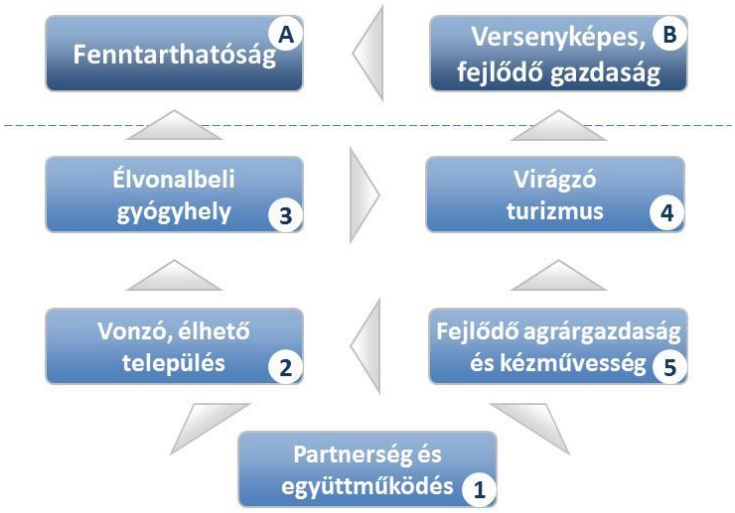

Ábra: Kehidakustány ITK 2020 stratégiai irányok (A, B) és fejlődési pillérek (1-5.)

8.2 Fejlődési pillérek

8.2.1 Partnerség és együttműködés

A Partnerség és együttműködés pillér alá csoportosított célkitűzésekkel a ***társadalmi kohézió***t három szinten kívánja a koncepció erősíteni az „együtt erősebbek, eredményesebbek lehetünk, szavunk messzebbre hallatszik" elve szerint:

a) a település közösségi összetartásának megerősítése és a lakosság aktivizálása saját életminőségének javítása érdekében;
b) a településközi, térségi és a helyi gazdasági kapcsolatok megerősítése, közös érdekeken alapuló stratégiai partnerségek kialakítása;
c) térségen kívüli, nemzetközi ismertség és kapcsolatok építése.

8.2.2 Vonzó, élhető település

A Vonzó, élhető település pillér egyrészről a község lakosságmegtartó erejének növelését, vagyis a lakosság életminőségének emelését, a település élhetőségének javítását célozza. A fennmaradás záloga, hogy képes lesz-e olyan fejlődést felmutatni, mellyel a fiatalok helyben tarthatók, mely által fiatal családokat be is tud vonzani.

A megtartóerő rendkívül fontos momentum, mondhatni kritikus tényező a kiöregedő lakosságot, az óvodai, iskolai, fürdőbeli és egyéb városi szolgáltatási területeken, középtávon várhatóan fellépő szakképzett munkaerő-szükségletet is tekintetbe véve.

Nem kisebb feladat a gyermekutánpótlás problémájának leküzdése, az anyagi jólét, a megélhetési biztonság erősítése.

A kistelepülési létforma előnyeinek kiaknázásával, ugyanakkor korszerű, minőségibb életvitel lehetőségének megteremtésével kettős cél érhető el (a mobilitás és a térségi beintegrálódás segítése az infrastrukturális, közlekedési/csatlakozási és környezeti feltételek javításával):

a) munkahelyeket ad a vonzáskörzetének,
b) otthont ad a vonzáskörzetben dolgozóknak (agglomerációs települési koncepció).

8.2.3 Élvonalbeli gyógyhely

A vidék és a község egyik fő stratégiai erőforrása a kiváló minőségű gyógy- és termálvize. Az Élvonalbeli gyógyhely pillér olyan mértékig alapozhatja meg a stabil és kiszámítható fejlődést, amennyire képes a gyógyvízkincsből és a köré felépíthető szolgáltatási spektrumból származó lehetőségeinek kiaknázására.

A hazai és nemzetközi piaci térnyerés csak magas színvonalú környezeti feltételek biztosításával és folyamatosan fejlődő szolgáltatás-nyújtással tud megvalósulni. Sajnos nagyon érvényes az állítás: „ami nem fejlődik, az hanyatlik”, és ebben a vonatkozásban középút nem lehetséges.

8.2.4 Virágzó turizmus

A település húzóágazatát a fenntartható, versenyképes turizmus jelentheti. A Virágzó turizmus pillér célkitűzése, a fenntartható fejlődés elve alapján, az egyedi vonzerők kihasználásával, a társadalom széles rétegeit érintő szolgáltatások nyújtásával versenyképes komplex turisztikai termékek kialakítása, hatékony marketingmunkával azok megfelelő piacokra juttatása, mindezek eredményeként a tartózkodási idő és a bevételek növelése, és az ismétlődő visszatérések számának növelése.

A helyi turizmus fejlesztése nem épülhet kizárólag a gyógyvízkincs nyújtotta lehetőségekre. A családi imázs, a falusi vendéglátás és a több lábon álló turizmus megteremtésével válhat a település széles körben ismert, kiemelt hazai és EU-s desztinációvá.

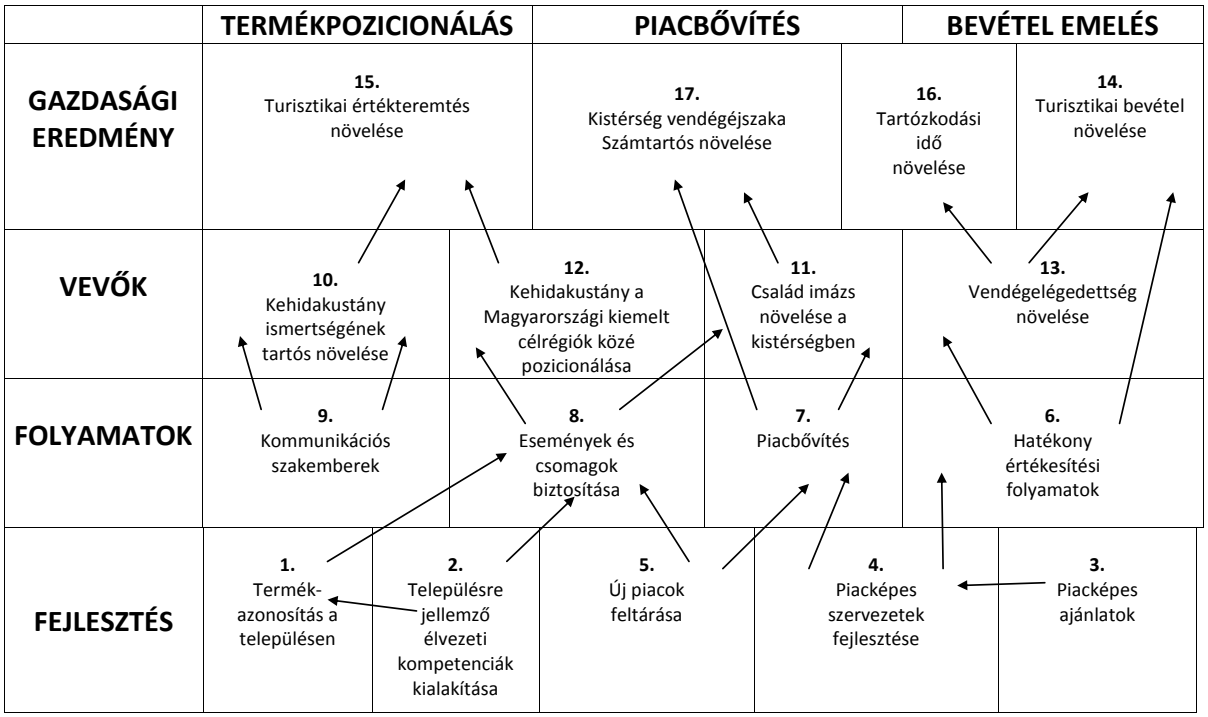

Ábra: Kehidakustány TDM turizmusfejlesztési törekvéseinek lépcsői

8.2.5 Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség

A turizmus mellett és azt támogató, kiegészítő funkcióban is, az agrárgazdasági termelés és a kézművesség felkarolása jelentheti a község gazdasági fejlődésének másik irányát. A zalai hagyományok, adottságok és értékek felélesztése megyei szintű kérdés is, ezért az együttműködési lehetőségek és partnerségek keresése, megvalósítása ezen a területen is a hosszú távú sikeresség záloga.

A termelés színesítése, a magasabb hozzáadott értékű termékek bevezetése és az összehangolt piaci fellépés jelentheti a kitörési pontot. A fejlődés kiterjedhet a zalai gyümölcs, a primőrök termelése, a kombinált termékek kialakítása irányában, alapozva a helyi őstermelők meglévő szakértelmére, a fiatal gazdák lendületére, a nagygazdák támogatására, az önkormányzati szerepvállalásra, a kézműves hagyományokra és az összefogás erejére (együttműködési lehetőségek a kistermelői termékek termelésében, feldolgozásában, értékesítésében, termékkombinációkban, stb.).

8.3 Kehidakustány ITK Céltérkép 2020

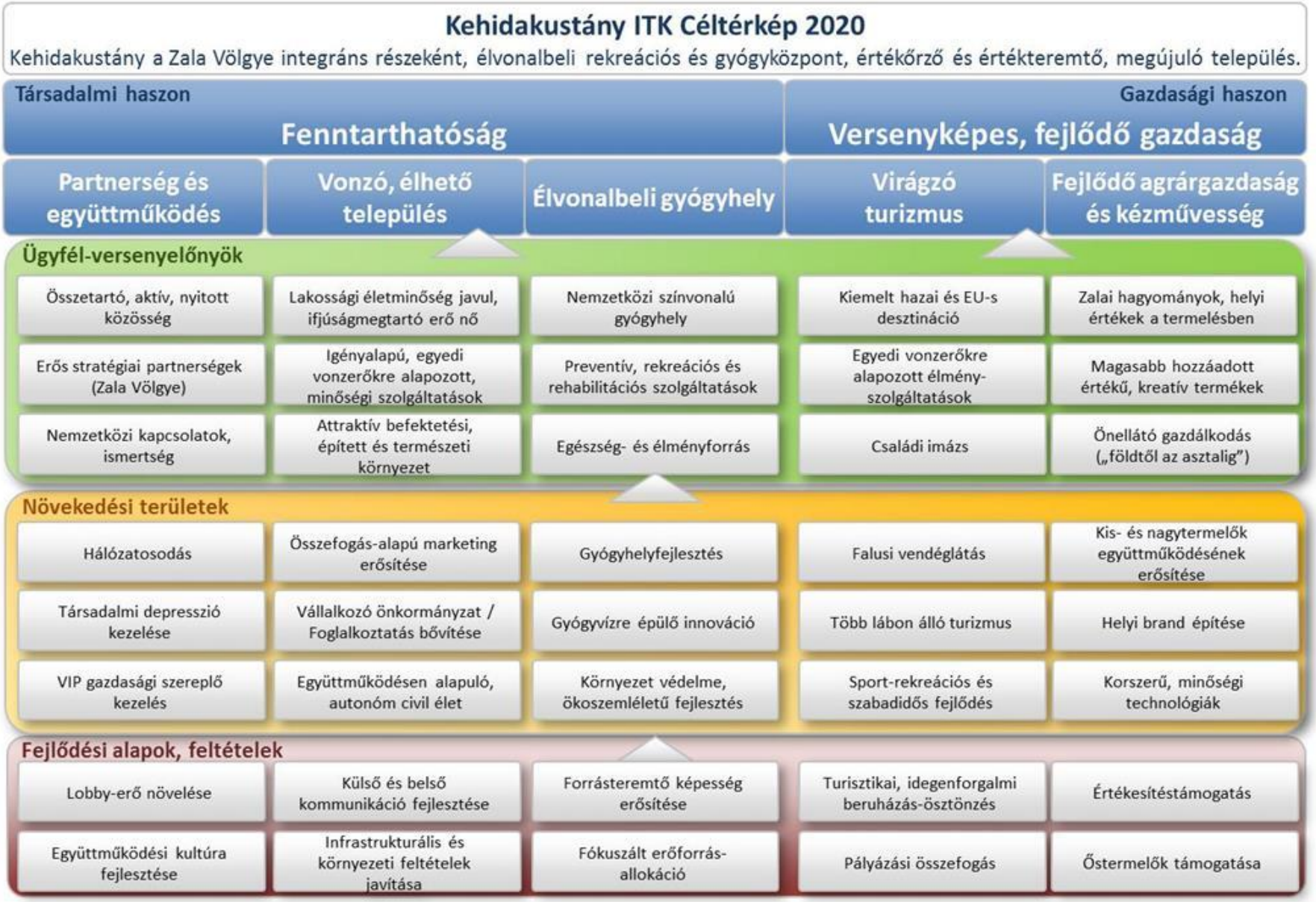
Kehidakustány ITK Céltérkép 2020
Kehidakustány a Zala Völgye integráns részeként, élvonalbeli rekreációs és gyógyközpont, értékőrző és értékteremtő, megújuló település.
Társadalmi haszon
Gazdasági haszon
Fenntarthatóság
Versenyképes, fejlődő gazdaság
Partnerség és együttműködés
Vonzó, élhető település
Élvonalbeli gyógyhely
Virágzó turizmus
Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Ügyfél-versenyelőnyök
Összetartó, aktív, nyitott közösség
Lakossági életminőség javul, ifjúságmegtartó erő nő
Nemzetközi színvonalú gyógyhely
Kiemelt hazai és EU-s desztináció
Zalai hagyományok, helyi értékek a termelésben
Erős stratégiai partnerségek (Zala Völgye)
Igényalapú, egyedi vonzerőkre alapozott, minőségi szolgáltatások
Preventív, rekreációs és rehabilitációs szolgáltatások
Egyedi vonzerőkre alapozott élmény-szolgáltatások
Magasabb hozzáadott értékű, kreatív termékek
Nemzetközi kapcsolatok, ismertség
Attraktív befektetési, épített és természeti környezet
Egészség- és élményforrás
Családi imázs
Önellátó gazdálkodás („földtől az asztalig")
Növekedési területek
Hálózatosodás
Összefogás-alapú marketing erősítése
Gyógyhelyfejlesztés
Falusi vendéglátás
Kis- és nagytermelők együttműködésének erősítése
Társadalmi depresszió kezelése
Vállalkozó önkormányzat / Foglalkoztatás bővítése
Gyógyvízre épülő innováció
Több lábon álló turizmus
Helyi brand építése
VIP gazdasági szereplő kezelés
Együttműködésen alapuló, autonóm civil élet
Környezet védelme, ökoszemléletű fejlesztés
Sport-rekreációs és szabadidős fejlődés
Korszerű, minőségi technológiák
Fejlődési alapok, feltételek
Lobby-erő növelése
Külső és belső kommunikáció fejlesztése
Forrásteremtő képesség erősítése
Turisztikai, idegenforgalmi beruházás-ösztönzés
Értékesítéstámogatás
Együttműködési kultúra fejlesztése
Infrastrukturális és környezeti feltételek javítása
Fókuszált erőforrás-allokáció
Pályázási összefogás
Őstermelők támogatása

8.4 Stratégiai illeszkedés

A Zala Megyei ITP céljainak összhangja Zala Megye Területfejlesztési Koncepciójával:

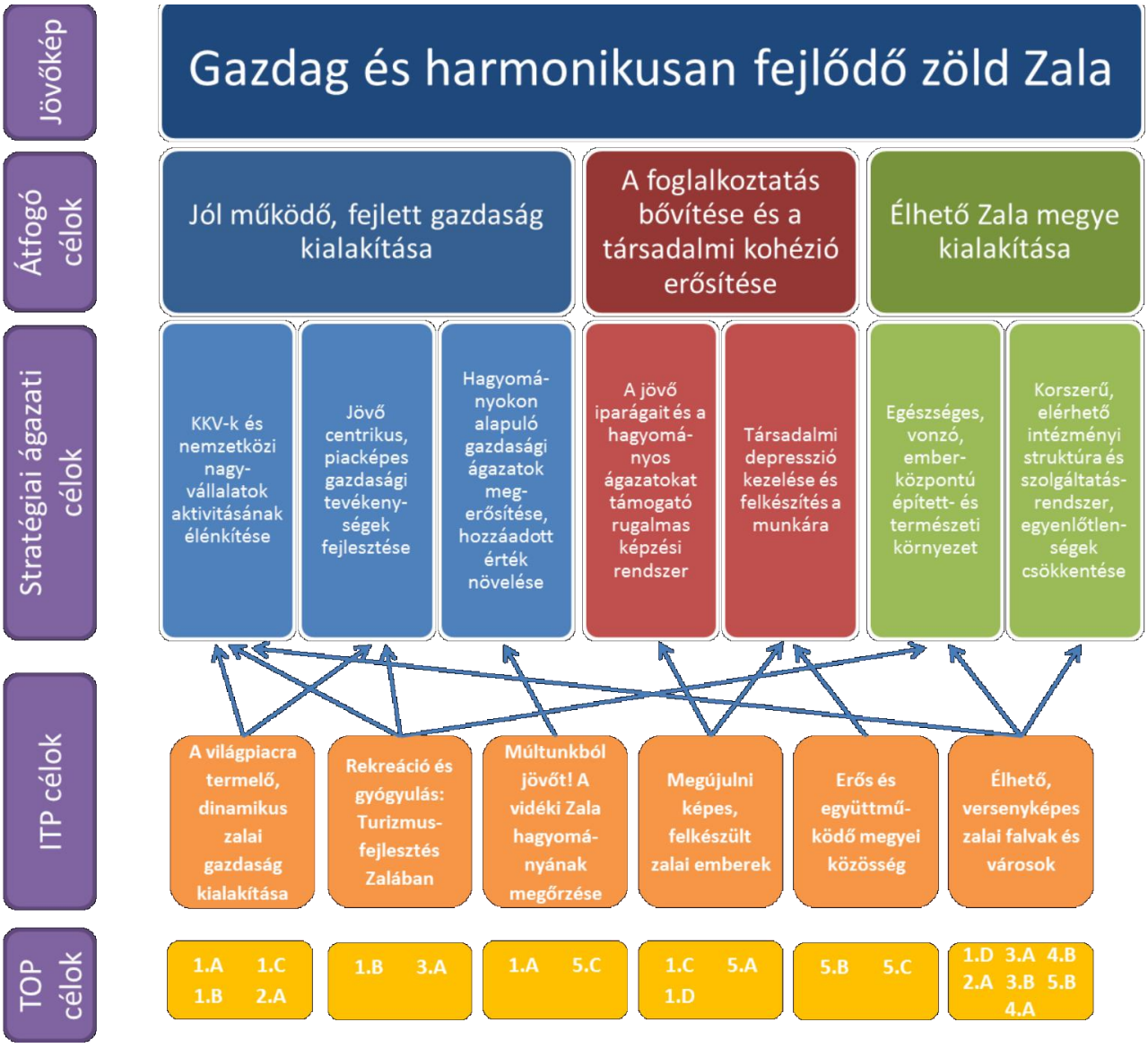

A koncepció fejlődési irányainak összhangja a Zala Megyei ITP céljaival:

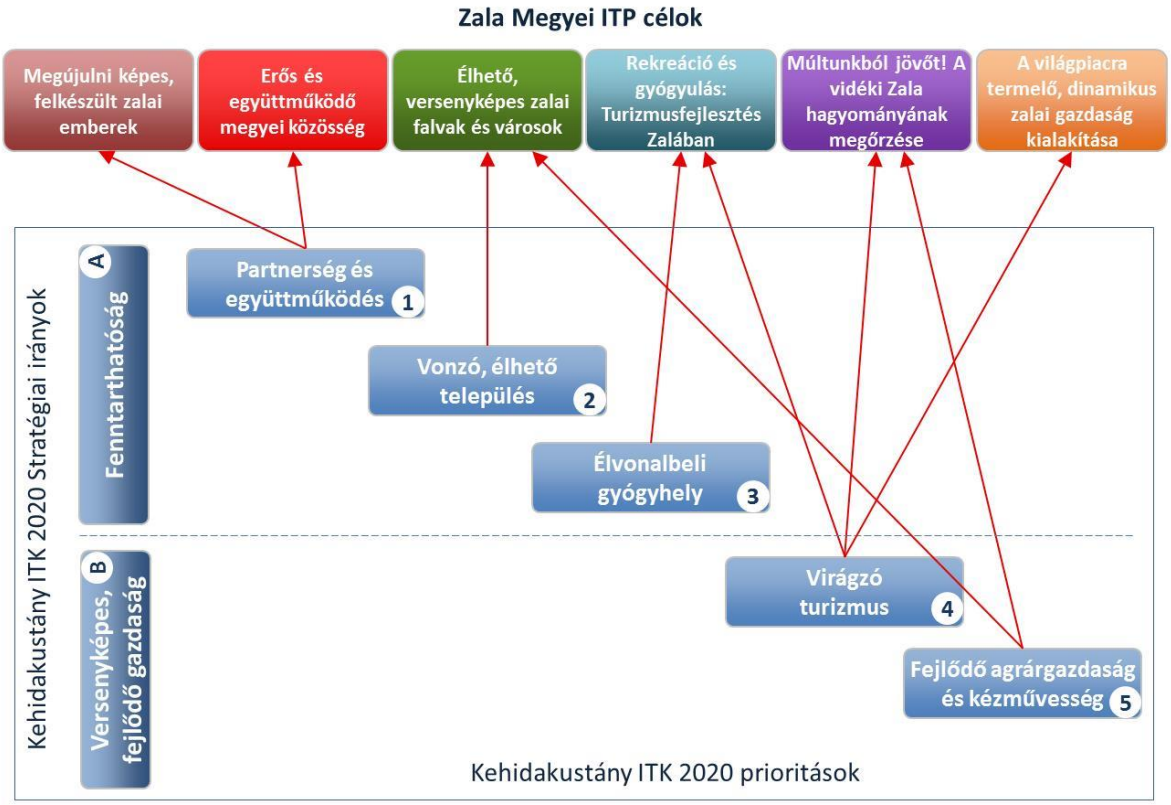

8.5 Célkitűzések

8.5.1 A célkitűzések struktúrája

Ügyfél-versenyelőnyök dimenzió: A várt hosszú távú hatásokat kiváltó eredménycélok: „Milyen közvetlen kimeneteket, eredményeket szeretnénk elérni?”

Növekedési területek dimenzió: A várt eredmények elérését szolgáló működési célok: „A versenyelőnyök megszerzéséhez mely területen, hogyan kell kiválónak lennünk?”

Fejlődési alapok, feltételek dimenzió: A működési célok teljesüléséhez elengedhetetlen feltételeket megfogalmazó célok: A működési céljaink teljesüléséhez milyen feltételeket, erőforrásokat kell biztosítanunk?

8.5.2 Ügyfél-versenyelőnyök

Az Ügyfél-versenyelőnyök dimenzióba azokat az ***eredménycélok***at gyűjtöttük egybe, amelyek teljesülése a várt hosszú távú társadalmi és gazdasági hatások kiváltása irányába mozdítanak.

A megfogalmazott eredménycélok azt mutatják, milyen ügyfél-igényeket, szükségleteket kívánunk kielégíteni.

A koncepció az alábbi kiemelt ügyfélszegmenseket sorolja előre:

1. Lakosság: a településen élő állampolgár
2. Turisták: ide látogató hazai és külföldi személyek, családok, csoportok
3. Helyi vállalkozók, hazai és külföldi befektetők
4. Térségi települések és önkormányzataik

8.5.2.1 Összetartó, aktív, nyitott közösség

Prioritás: Partnerség és együttműködés
Cél: Összetartó, aktív, nyitott közösség

Pozitív jövőkép közvetítése a település közössége felé. Az elszigetelődő idősebb generációk és a fiatalabbak megszólítása, motiválása, szemléletváltozás elérése, annak érdekében, hogy összetartóbbá váljon a község lakossága, fiatalok és idősek együtt és saját csoportjaikban is, maguk is akarjanak és képesek legyenek tenni az életminőségük javítása érdekében, illetve nyitottá váljanak a támogató gesztusokra.

Aktív, felelős, nyitott közösségek felélesztése a cél, melyet a tanárok, az egyház, egy-egy hiteles és elfogadott személy, példakép (pl. kézműves), a tenni akaró vagy lelkesíthető fiatal réteg képes mozgásba hozni. Az egyén számára értéket jelentő, közös alkotó tevékenységek, az élményt adó kapcsolódások lehetősége és nem elhanyagolható erővel a vonzó jövőkép, a változtatás lehetőségének felmutatása jelenthetik ennek kiinduló pontját. Ebben kiemelt jelentőségű a két falurész integrációjának fókusza.

„A fennmaradásért össze kell fogni, együtt kell működnünk a faluban, a faluért” – ennek megértése és elfogadtatása talán a legnagyobb kihívást jelentheti. A hagyományőrzés, a kultúra-fejlesztés, az egyesületi tevékenységek ösztönzése, támogatása, illetve az alulról jövő közösségi kezdeményezések felkarolása, támogatása (ezeket felülről kezdeményezni és irányítani nem célszerű), szabad fejlődésük feltételeinek biztosítása lehetnek ennek mozgatórugói - a korábbi közösségi tevékenységek leépülésének okait feltárva és tanulva azokból.

8.5.2.2 Erős stratégiai partnerségek (Zala Völgye)

Prioritás: Partnerség és együttműködés
Cél: Erős stratégiai partnerségek

A megye komoly kihívások előtt áll. Az előző évtizedekben átalakult gazdasága (helyi hagyományok és természeti kincsek alulértékelődése, egyes ágazatok mélyrepülése) és az aprófalvas területein érezhető társadalmi folyamatok (kiürülő falu, apátia, tehetetlenség érzése, elszigetelődés) hatásai Kehidakustányt sem kerülték el. Ebből a helyzetből egy új fejlődési szakaszba váltani csak a településközi összefogások, mikrotérségi együttműködések ösztönzése révén van esély. A partnerség előnyeinek megtapasztalása, közös érdekek és igények felszínre engedése, artikulálása, a gazdasági szereplők közötti együttműködések erősítése, a települések közötti együttműködések erősítése, valamint az egyes szektorok közötti együttműködés erősítése jelentheti az elmozdulási alapot.

Térségi szinten változást hozhat például a zalaszentgróti központú fejlesztési törekvések, a keszthelyi befektetési övezet és a sármelléki ipari park gazdaságfejlesztési aktivitásainak figyelemmel kísérése, csatlakozási lehetőségek keresése, akár annak vizsgálata, hogy a Hévíz-Balaton Airport fejlesztése a térségi nemzetközi turisztikai és gazdasági potenciál erősítése érdekében, milyen hatással lehet, milyen hosszabb távú lehetőségeket rejthet Kehidakustány számára is.

Az idéntől kibontakozó EU-s fejlesztési időszakban az összefogás- és koncepció-alapú fejlesztések előbb kapnak zöld utat, és forráshoz jutási esélyük is nagyobb lehet. Az „együtt nagyobbak vagyunk”, és a „nem a szomszéd a konkurencia” szemlélet erősítésével nagyobb lehetőségeket teremthet a község a maga és térsége számára. A mikrotérségi szintű gondolkodás, a „win-win” megoldások keresése és az ezeken alapuló erős stratégiai szövetségek építése lehet az egyik impulzus a fennmaradáshoz, a fejlődés előrelendítéséhez.

Mindehhez a község egy-egy esetben felvállalhatja a zászlóshajó szerepét, más esetekben viszont érdemes lehet becsatlakoznia már megindult folyamatokba, szerveződésekhez.

8.5.2.3 Nemzetközi kapcsolatok, ismertség

Prioritás: Partnerség és együttműködés
Cél: Nemzetközi kapcsolatok, ismertség

Az osztrák, szlovén és horvát határ közelsége, a sármelléki repülőtér, a Hévíz-Balaton Airport fejlesztése, a zalacsányi repülőtér erősíthetik a térség bekapcsolását a nemzetközi turisztikai és gazdasági vérkeringésbe.

A közvetlen, határokon túli kapcsolatok építésében eddig elért eredmények továbbvitele (Erdély, Steierország, Vajdaság, Nyitra, stb.), a Kárpát-medencei gazdasági-turisztikai együttműködés lehetőségeinek fejlesztése szintén növeli Kehidakustány ismertségét.

A községi vállalkozók kapcsolati tőkéjének feltárása, kiaknázása, illetve a településről elszármazottak felkutatása és bevonása további lehetőségek irányában nyithat utat.

Érdemes lehet megvizsgálni interreges, határon átnyúló fejlesztési tématerületeken Kehidakustány esetleges szerepvállalásának lehetőségeit is.

Testvér-települési kapcsolatok építése, csereprogramok ösztönzése, hálózatosodás támogatása lehetnek további támpontjai a település nemzetközi ismertsége bővítésének.

A kifelé nyitásban is az összehangoltság és együttműködés a vezérlő attitűd, egyesítve a település vezetése, a helyi turisztikai szolgáltatók és termelő vállalkozók energiáit.

8.5.2.4 Lakossági életminőség javul, ifjúságmegtartó erő nő

Prioritás: Vonzó, élhető település
Cél: Lakossági életminőség javul, ifjúságmegtartó erő nő

A település hosszú távú fenntarthatósága érdekében alapvető törekvésünk a helyi lakosok életminőségének javítása. Az itt élők számára élhetőbbé kell tenni a települést, hozzá kell járulni az ő életszínvonaluk emeléséhez. A népességfogyás és az elvándorlás régiós problémájának kezelésére helyi szinten, a helyi körülmények és környezeti feltételek javításával adekvát válaszokat kell tudnunk adni. Inspiráló jövőkép és valós lehetőségek felmutatásával attraktívvá kell válnunk, és idevonzani a fiatalokat, illetve visszacsalogatni az elszármazottakat, hogy minél többen telepedjenek le, és a fiatalok helyben is el tudják képzelni a családalapítást. Az ifjúság megnyerése a fejlődés és a jövő garanciája.

Ezen a téren a fejlődés két irányú lehet. Egyrészről a turizmus és a kiszolgáló ágazatok fejlesztésével a település a jövőben új munkahelyet adhat a helybelieknek

és a vonzáskörzetének, másfelől vonzó környezeti adottságaival és színvonalas szolgáltatásokkal, minőségi lakhatással magasabb szintű életminőséget biztosító otthont adhat a vonzáskörzetben dolgozóknak (agglomerációs település koncepció) A település 15-35 km-es környezetével lenne érdemes számolni. Utóbbinak további feltétele például a közlekedési viszonyok javulása.

8.5.2.5 Igényalapú, egyedi vonzerőkre alapozott, minőségi szolgáltatások

Prioritás: Vonzó, élhető település
Cél: Igényalapú, egyedi vonzerőkre alapozott, minőségi szolgáltatások

A települési vonzerő alapját a minőségi, ügyfélorientált, proaktív szolgáltató közigazgatás teremti meg. Ennek az információellátottság, a kiszámíthatóság, a helyi adottságok kiaknázása, az élményszerű élet és itt-tartózkodás lehetőségének megteremtése egy-egy kulcs összetevője.

A szolgáltatás-fejlesztés fókusza háromirányú:

- a helyi lakosoknak nyújtott szolgáltatások területe,
- az ide látogatóknak, turistáknak nyújtott élmény- és kényelmi szolgáltatások területe,
- a helyi vállalkozóknak és a potenciális befektetőknek kínálható szolgáltatások területe.

Ilyen jellegű fejlesztések lehetnek a lakossági közösségi- és szabadidős terek és szolgáltatások, a kulturális élet gazdagítása, az örökség-helyszínek megújítása és ráépülő szolgáltatások kiépítése, együttműködési lehetőségek keresése például témaparkok kialakítására, egy-egy téma köré épülő attrakciós helyszínek létrehozása komplex szolgáltatással, vagy kulturális témautak fejlesztése (történelemre, irodalomra, épített örökségre, zenére jeles nagy magyarokra épülő tematikus útvonalak kialakítása), komplex turisztikai szolgáltatások kialakítása több érdekelt együttműködésében.

8.5.2.6 Attraktív befektetési, épített és természeti környezet

Prioritás: Vonzó, élhető település
Cél: Attraktív befektetési, épített és természeti környezet

A vonzerő növelésének lényeges aspektusa az egységes településkép kialakítása, a község rendezettségének, külső megjelenésének európai színvonalra emelése. Ennek része a tiszta, ápolt épített és természeti környezet, az egységes járdák, rendezett terek, utak, kertek, hidak, utcakép. A virágosítás, parkosítás, egységes fasor jelentősen emelheti a patinás hely hangulatát. A tájba nem illő épített elemek,

az elhanyagolt, lakatlan területek helyzetének megoldása kihívások elé állítja a települést. A befektetési célú érdeklődést inkább olyan magasabban fekvő, nagyobb, összefüggő területek kelthetik fel, ahol egyben az infrastrukturális feltételek is megfelelőek, és az elérhetőség is biztosított (közmű- és útviszonyok).

8.5.2.7 Nemzetközi színvonalú gyógyhely

Prioritás: Élvonalbeli gyógyhely
Cél: Nemzetközi színvonalú gyógyhely

Kehidakustány fejlődésének bázisa a termál- és gyógyvize, illetve a természeti környezeti fekvése és értékei. Az élvonalbeli gyógyhellyé válás 3+1 minimum-feltétele a következő:

- a gyógy- és rekreációs centrum infrastrukturális feltételeinek kialakítása, fejlesztése,
- az alap-, gyógyászati/rekreációs- és élmény-szolgáltatások koncepcionális, komplex építése, szélesítése,
- az elérhetőség, megközelíthetőség európai minőségi színvonalú biztosítása,
- minél szélesebb körű, hazai és európai ismertség elérése.

A fejlődést nagyban előrelendítheti, amennyiben 2016 tavaszán megvalósul a település gyógyhellyé nyilvánítása.

8.5.2.8 Preventív, rekreációs és rehabilitációs szolgáltatások

Prioritás: Élvonalbeli gyógyhely
Cél: Preventív, rekreációs és rehabilitációs szolgáltatások

A helyben kínált szolgáltatási portfolió legalább három irányban bontakozhat ki:

- Gyógyászati idegenforgalom, egészségturizmus nemzetközi piacon: preventív gyógyüdülés, gyógyítás és gyógyrehabilitáció. A gyógyvízzel történő gyógyítás mellett napjainkban egyre nagyobb szerepet kap a rehabilitáció és a megelőzés is, melynek leghatásosabb eszköze a komplex formában alkalmazott személyi kúrakezelések;
- Rekreációs, élmény-alapú szabadidős turizmus, az aktív pihenést előtérbe helyező hazai vendégek számára;
- Sportcélú egészségfejlesztés (élsport és szabadidős sporttevékenységek): preventív vagy rehabilitációs jelleggel.

8.5.2.9 Egészség- és élményforrás

Prioritás: Élvonalbeli gyógyhely
Cél: Egészség- és élményforrás

A település a turizmusfejlesztés megalapozásában nem támaszkodhat kizárólag a gyógyvíz nyújtotta előnyeire. Amennyiben kedvelt családi és csoportos desztinációvá kíván válni (célzottan a családok és az egyes korosztályok szemében), meg kell teremteni a település-szintű infrastrukturális feltételeket (pl. színvonalas bevásárlási lehetőség), tartózkodást kiszolgáló és élvezeti (a természeti és kulturális értékeire épülő) komplex szolgáltatásokat, melyek kiegyensúlyozottan képviselik az egészség- és élményforrás jellegét.

8.5.2.10 Kiemelt hazai és EU-s desztináció

Prioritás: Virágzó turizmus
Cél: Kiemelt hazai és EU-s desztináció

A település, mint fürdőhely vonzerejének növelése. A község és a fürdő túlélése, fejlődése kölcsönösen és erősen függ egymástól. Stratégiai kérdés, hogy képesek-e szinergikusan fejlődni, közösen fejleszteni, együttműködni.

A fürdő fejlesztése a következő években elengedhetetlenné válik. Megújulásának kérdésköre a település fenntarthatósága szempontjából jelentős súlyú és igen sürgető, megoldásra váró feladat. A gyógyvízkincs széles körű lehetőségeinek jövőbeli kiaknázása egy minőségében megújulni képes, korszerű technológiájú és nemzetközi szintű szolgáltatásokat nyújtó fürdőkomplexum által valósulhat meg (átfogó felújítás, infrastruktúra-fejlesztés, szolgáltatás-fejlesztés, például a 6-14 év közötti korosztály lekötésére, vagy a sportolók minőségi kiszolgálására).

A 2016 tavaszára várt gyógyhellyé nyilvánítás fokozhatja a fürdőhely ismertségét. Ahhoz, hogy Kehidakustány tartósan felzárkózhasson a hazai és európai gyógyhelyek élvonalába, sokszereplős, komplex fejlesztésre van szükség, ami érinti a fürdő megújulását, a települési vonzerőt növelő infrastrukturális- és szolgáltatás-fejlesztéseket, valamint a közvetlen turisztikai célú fejlesztéseket, és nem utolsó sorban, összehangolt marketing- és kommunikációs stratégia kidolgozását és megvalósítását.

8.5.2.11 Egyedi vonzerőkre alapozott élmény-szolgáltatások

Prioritás: Virágzó turizmus
Cél: Egyedi vonzerőkre alapozott élmény-szolgáltatások

A turizmusban a meglévőnél szélesebb szolgáltatási háttér kialakítása, kidolgozott turisztikai stratégiai program mentén, minőségi, vendégorientált, igényalapú és proaktív szolgáltatás-portfolió fejlesztése a cél.

A megvalósításban a jelen lévő turisztikai vállalkozások, a település vezetése és új partnerek (beruházók és befektetők) bevonása és megosztott szerepvállalása szükséges.

A helyi adottságok (jó levegőjű, nyugodt természeti környezet, jó minőségű termőtalaj, történelmi emlékhelyek, gyógyvíz-kincs, sport-fejlesztések, szálláskapacitások, helyi hagyományok, stb.) lehetővé teszik a turizmus több lábon álló fejlesztését.

A családközpontú, hazai falusi vendéglátás, a nemzetközi gyógyturizmus és a sport-rekreációs fókusz kiegészíthetik, erősíthetik egymást.

8.5.2.12 Családi imázs

Prioritás: Virágzó turizmus
Cél: Családi imázs építése

Bekapcsolódás a családbarát térségi desztinációs vérkeringésbe, együttműködési lehetőségek keresése:

- Családbarát turizmus,
- Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése,
- Senior turizmus feltételeinek fejlesztése.

A családi imázs két szinten, illetve két célszegmens irányában nyilvánulhat meg:

a) <u>Családi üdülő desztináció</u>: a gyermek- és családbarát üdülés fejlesztése terén Kehidakustány a megyei szintű tervekben nevesítve van;
b) <u>Családközpontúság a helyi lakosság irányában</u>: a fejlesztések várt szinergikus hatása révén a fiatalok és családok vonzása, megtartása – amilyen mértékben a helyiek és betelepülők is részesülnek ezen előnyökből.

8.5.2.13 Zalai hagyományok, helyi értékek a termelésben

Prioritás: Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Cél: Zalai hagyományok, helyi értékek a termelésben

Az értéktudatosság jegyében, és a helyi fogyasztási (lakosság és turizmus) igények kielégítése érdekében, illetve a térségen kívül értékesíthető, jellemzően zalai termékekre fókuszáltan: a helyi növénykultúra ápolása, a Zalára jellemző gyümölcsfajták (körte, szilva, stb.) újratelepítése, primőr termelés bevezetésének és a háztáji állattartás ösztönzése, bor-kultúra ápolása. Minőségi őstermelői termékek előállítása és értékesítése. A helyi kézművesség felkarolása és integrálása a térségi ellátási folyamatokba. A térségre jellemző, hagyományokkal bíró terménszerkezet és a korszerű technológiák alkalmazásának támogatása.

8.5.2.14 Magasabb hozzáadott értékű, kreatív termékek

Prioritás: Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Cél: Magasabb hozzáadott értékű, kreatív termékek

A helyben termelt, előállított termékek feldolgozási szintjének emelése, a hozzáadott érték növelése. Az őstermelői és kézműves termékek összekapcsolódása, valamint összefogás a tudásmegosztás, a közös termékfejlesztés és technológia-fejlesztés (például korszerű öntözéses technológia), az összehangolt marketing és értékesítési tevékenységek területén.

Érdemes lehet megvizsgálni a termálvízre (például az önkormányzati termálvíz-kontingens terhére) alapozott kertészeti kultúrák vagy biokultúrák létrehozásának lehetőségét a hozzáadott érték növelése érdekében.

8.5.2.15 Önellátó gazdálkodás („földtől az asztalig”)

Prioritás: Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Cél: Önellátó gazdálkodás („földtől az asztalig”)

Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása. „Háztáji” program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére (például a helyi állattartás ösztönzése a saját felhasználás és helyi turizmus ellátása érdekében) – ehhez szükséges feltételek megteremtése, illetve javítása. A helyi termékek védelme, minőségbiztosítása és a térségen kívüli értékesítési feltételek javítása, marketing és értékesítés összehangolása.

Helyi/térségi termék-előállítók és helyi/térségi vendéglátók kapcsolódása, összefogása - beszállítás a helyi és környéki vendéglátóknak.

Szántóföldtől az asztalig program: magasabb feldolgozottsági fokú termékek előállítása, helyi termék feldolgozása saját láncon belül (saját termékek: sajt, túró, tej, füstölt áru, méz, stb.).

8.5.3 Növekedési területek

8.5.3.1 Hálózatosodás

Prioritás: Partnerség és együttműködés
Cél: Hálózatosodás

A közös értékek és érdekek megtalálása és megalapozása mentén, együttműködési lehetőségek keresése a közös piaci fellépés, pályázati tevékenység, termék- és technológia-fejlesztés stb. érdekében. Megvalósulhat már meglévő hálózatokhoz való csatlakozás és aktivitás erősítése (Pannon Helyi Termék Klaszter, Pannon Termál Klaszter[22], stb.), illetve új szerveződések ösztönzése révén.

Helyi vagy mikrotérségi (Zala Völgye) szinten is létrejöhetnek egymást erősítő összefogások és különböző mélységű partnerségek a kapacitások megosztásától, közös kockázatvállalástól, egészen a közös termékek kialakításáig, helyi márka építéséig.

Érintettek lehetnek a helyi gazdasági szereplők, úgymint őstermelők, kézművesek, agrárvállalkozások, turisztikai szolgáltatók, ugyanakkor a települési szintű együttműködések fejlődése pedig a térség erejét, hazai és nemzetközi szerepvállalását, befolyásolási képességét növelheti.

8.5.3.2 Társadalmi depresszió kezelése

Prioritás: Partnerség és együttműködés
Cél: Társadalmi depresszió kezelése

Zala megye népessége az elmúlt évtizedekben csökkenő tendenciát mutatott, a migrációs trend a nagyobb városok és a főváros, illetve külföld felé irányult, a korfa profilja általánosan az idősebb korosztályok felé tolódott. A megye gazdasági sokszínűsége redukálódott, gazdasági szerepe az adottságaihoz mérten lecsökkent. Mindez a lakosság általános lelkiállapotára, jövőképének alakulására is erős negatív hatással volt. Főleg a zalai aprófalvas térségek, így Kehidakustány is erősen érintett ezekben a folyamatokban.

A megyei szintű stratégiai törekvésekhez igazodóan, Kehidakustánynak is meg kell találnia a települési válaszait ezekre a problémákra.

---

[22] Zala megyei termálfürdők és gyógyfürdők: Aquapalace – Zalaegerszeg, Aqua Barbara – Pusztaszentlászló, Bázakerettyei Strand- és termálfürdő, Gelse Termálvölgy Tanuszoda és Élményfürdő, ***Kehida Gyógy- és Élményfürdő***, Lenti Termálfürdő és Szent György Energiapark, Termálfürdő és Szabadidőközpont Zalaszentgrót, West-Balaton - Hévízi-tó, Zalakarosi Gránit Fürdő.

Éppen ezért kiemelkedő jelentőségű, hogy a helyi lakosságot az érzékelhető apátiából és közönyből ki tudjuk mozdítani, hozzá tudjunk járulni ahhoz, hogy új erőt és hitet merítsen az élete jobbításához. Ehhez a fiatalabb korosztályok sajnos kevés számú képviselőjének változási képessége, energiája és ambíciói szolgálhatnak kiindulási alapul.

A változások megindításának sarokpontjai lehetnek:

- helyi, térségi identitás erősítése;
- pozitív települési jövőkép felmutatása, és az egyes érdekelti csoportok számára fontos értékek és lehetőségek láttatása;
- az élményszerű élet feltételeinek javítása a települési életminőséget emelő intézkedések útján (lásd még: Vonzó, élhető település prioritás célkitűzései);
- tudatos változási folyamatok inicializálása és ösztönzése:
    - új közösségépítések
        - változások előidézése: gondolkodásmód, hozzáállás, légkör, kommunikáció, kapcsolatok,
    - fontos elem, hogy a lakosok megszólítva érezzék magukat, és „saját bőrükön érezzék” a változásokat
        - értelmes munka, értékteremtő tevékenységek,
        - több, kisebb-nagyobb projekt különböző helyeken, egy időben,
    - szabad önszerveződés ösztönzése és támogatása (nem irányítása);
- a lakosság egyéni szintjén is érzékelhető (és kommunikált) eredmények.

8.5.3.3 VIP gazdasági szereplő kezelés

Prioritás: Partnerség és együttműködés
Cél: VIP gazdasági szereplő kezelés

Települési fenntarthatóság nem lehetséges életképes, erős gazdaság nélkül, és fejlődő gazdaság nem lehetséges a támogató települési környezet és minőségi feltételek hiányában.

A település megújulásának és pozitív fejlődési kilátásainak egyik súlyponti kérdése a helyi gazdasági szereplők és a település közötti együttműködések új alapokra helyezése, a gazdasági kapcsolatok erősítése, a szektorok közötti konszenzuson alapuló fejlesztés-tervezés és döntéshozatal megvalósítása, valamint új befektetői kapcsolatok keresése, építése.

A Fürdő és a Golfpálya, továbbá a helyi és környéki jelentősebb (agrár)vállalkozások gazdálkodói csoportok, gazdasági súlyuknál illetve fejlődési potenciáljuknál fogva kiemelt jelentőséggel bírnak. A megújulást a közös értékek és érdekek feltárása,

egyeztetése és megfogalmazása útján, közös jövőkép kialakítása mentén, „win-win” szemléletben lehet megindítani.

8.5.3.4 Összefogás-alapú marketing erősítése

Prioritás: Vonzó, élhető település
Cél: Összefogás-alapú marketing erősítése

Korunk új keletű bölcsessége, hogy „nem elég valamit jól csinálni, azt meg is kell tudni mutatni”. Az eredményesség szempontjából, láttatni, ismertté tenni és elfogadtatni az értékeinket és a pozitív változásokat legalább annyira hangsúlyos tevékenység, mint ápolni illetve megvalósítani azokat.

Az összefogás-alapú gazdasági marketing és településmarketing távlatai és ereje ma még a települési érdekeltek között nem kellően érzékelt és hangsúlyozott. A koncepcionális, tervezett, a gazdasági szereplőket bevonó település-marketing és kommunikációs tevékenységben, az attrakciók fejlesztésében még rejlenek kiaknázatlan lehetőségek (modern csatornák, fórumok, egyesületek, internet oldalak, kiadványok, szakmai szövetségek, kiemelt szereplők, kapcsolati tőke, stb.).

A helyi gazdasági szereplők piaci fellépésének és aktivitásainak összehangolása, szinergia-lehetőségek kihasználása is fejleszthető (lásd még: a Partnerség és együttműködés prioritás célkitűzései).

8.5.3.5 Vállalkozó önkormányzat / Foglalkoztatás bővítése

Prioritás: Vonzó, élhető település
Cél: Vállalkozó önkormányzat / Foglalkoztatás bővítése

A helyi adottságokra, igényekre és lehetőségekre épülő foglalkoztatás bővülése. A fiatalok idevonzásához és a családalapítási hajlandóság erősödéséhez elsődleges feltétel a biztos munkahely és megélhetés. A településen jövőbeli munkahelyek elsősorban a mezőgazdaság és turizmus (prioritásban az egészségturizmus, a falusi és agroturizmus) fejlődésével, illetve a szolgáltatások bővülésével jöhetnek létre. (lásd még: Önellátó gazdálkodás – „földtől az asztalig” célkitűzés)

A további munkahelyteremtést előmozdíthatja a vállalkozó önkormányzat koncepció térnyerése:

- önkormányzati tulajdoni érték növelése (föld, telek, önkormányzati lakások)
- értékteremtő, termelő, szolgáltató tevékenységek bővítése
- projektek kidolgozása

- inaktívak bevonása, kiemelkedés a közmunkaprogramból, szintlépés elősegítése
- vendéglátóiparon kívüli lehetőségek teremtése (máshol keresnek munkát azok a fiatalok, akik nem a turisztikából akarnak megélni)
- közösségi kert támogatása és falugazdaság mint lehetőség, közreműködés mintagazdaság létrehozásában
- bevonódás turisztikai szolgáltatások szélesítésébe

8.5.3.6 Együttműködésen alapuló, autonóm civil élet

Prioritás: Vonzó, élhető település
Cél: Együttműködésen alapuló, autonóm civil élet

Független, autonóm civil szerveződések ösztönzése és támogatása, partnerségi viszony alakítása. Civil szerveződések (mint kézműves-kör) számára működési feltételek biztosítása, meglévők (mint Kehidakustány Óvodáért Egyesület, Polgárőr egyesület, Sportegyesület, Egyházközség, stb. támogatása).

(Lásd még: az Összetartó, aktív, nyitott közösség és a Társadalmi depresszió kezelése célkitűzéseket)

8.5.3.7 Gyógyhelyfejlesztés

Prioritás: Élvonalbeli gyógyhely
Cél: Gyógyhelyfejlesztés

Központi elem a fürdőfejlesztés, a fürdő vonzerejének növelése. A település és a fürdő fejlődése kölcsönös függésben áll egymással. Sarkalatos pont, hogy képesek-e a jövőben együtt fejlődni, fejleszteni, kooperálni.

Mára a fürdő felújítása, minőségében történő továbbfejlesztése, új attrakció-elemek és szolgáltatások bevezetése (például a 6-14 éves korosztály számára vonzóvá tétel) elengedhetetlenné vált.

A célkitűzés másik eleme és egyben megkülönböztető, kitörési pont lehet a gyógy-, egészség- és orvosi szolgáltatások fejlesztése, melynek egyik, de nem kizárólagos építőköve a gyógyvízkincs nyújtotta lehetőségek mind szélesebb körű kiaknázása. A természeti értékekre és adottságokra is épülő gyógyhelyfejlesztés a település turizmus-fejlesztésének alapja, motorja. A véleményformálások során már a „kis-Hévíz” fogalom és vízió is megjelent.

8.5.3.8 Gyógyvízre épülő innováció

Prioritás: Élvonalbeli gyógyhely
Cél: Gyógyvízre épülő innováció

A helyi termálforrás az OGyFI által minősített, iható gyógyvizet ad. A település gyógyhellyé nyilvánítása 2016 tavaszára várható, ami előre láthatólag kibővíti az innovációs és fejlesztési kilátásokat, lehetőségeket akár több területen is:

- egészségipari szolgáltatás-fejlesztések;
- gyógyvízre és gyógyfüvekre épülő szépségipari fejlesztések;
- gyógyvízre épülő gyógyászati tevékenységek bővítése (megelőzés és rehabilitáció, akár a sportkutatás és sportegészségügy területén is);
- gyógyvízre épülő innováció és kutatás - balneológiai kutatásokba való bekapcsolódás lehetősége (például az önkormányzati termálvíz-kontingens felhasználásával);
- az elfolyó termálvíz víz újrahasznosítása;
- a Zala megyei gyógyvizek fenntartható használata érdekében szükséges környezetvédelmi és hidrogeológiai innovációt és kutatást a ZMTK is támogatja.

8.5.3.9 Környezet védelme, ökoszemléletű fejlesztés

Prioritás: Élvonalbeli gyógyhely
Cél: Környezet védelme, ökoszemléletű fejlesztés

Kehidakustány hazánk egyik Natura2000 védett területén helyezkedik el. A környezettudatosság és az ökoszemlélet erősítése, illetve a jövőtervezésben a természeti értékeink hangsúlyozása és az ebből fakadó lehetőségek fókuszban tartása felelős jövőépítést tükröz, és erősen a fenntartható település megvalósítása felé mozdít.

A környezetvédelmi és energiahatékonysági trendeket számításba véve, továbbá a helyi adottságokra építve, érdemes elmozdulni az ökofalu koncepciója felé. A geotermikus energia, a termálvíz és földhő, valamint a szél- és napenergia mint alternatív energiaforrás helyi kihasználása egy-egy lépés lehet az energiafüggetlenség és –hatékonyság irányában. A megújuló energia hasznosításának egyik bemutatóközpontjává is válhat a település (jó példa erre a Nagypáli ökofalu fejlődése).

8.5.3.10 Falusi vendéglátás

Prioritás: Virágzó turizmus
Cél: Falusi vendéglátás

Helyi gazdálkodásra építő, komplex falusi vendéglátás. Hagyomány- és értékközpontú fejlődés elősegítése: a térségi, kistelepülési értékek előtérbe helyezése, elfeledett hagyományok felélesztése, a „Deák-kultusz" erősítése, család- és gyógyhelyközpontú szolgáltatások kiterjesztése. (Lásd még: a pillér eredmény-célkitűzései).

Az Egészségturizmus mellett a Falusi- és agroturizmus a település kiemelt prioritású fejlődési területe. Feltétele a gyógyhelyfejlesztés a fő vonzerő fenntartása érdekében, az önellátó gazdálkodás, valamint a kézművesség fellendítése. A többi turizmus-ág fejlődése adta szélesedő kínálat is erősíti. (Lásd még: Több lábon álló turizmus célkitűzés)

8.5.3.11 Több lábon álló turizmus

Prioritás: Virágzó turizmus
Cél: Több lábon álló turizmus

A helyi turizmus eltartó képességének fokozása, közvetetten az itt élők jólétének növelése.

A több lábon álló turizmus egyes oszlopait és azok a tervezésben és a fejlesztésekben érvényesíteni kívánt relatív súlyát az alábbi táblázat határozza meg:

Prioritás	Turizmus irányultsága
1. számú prioritás	- Egészségturizmus - Falusi és agroturizmus
2. számú prioritás	- Örökség- és kulturális turizmus - Gasztronómiai és borturizmus - Ökoturizmus - Kerékpáros turizmus
3. számú prioritás	- Lovas turizmus - Üzleti- és hivatásturizmus („MICE")
4. számú prioritás	- Vallási turizmus

Egészség- és gyógyászati turizmus

Lehetséges elemek: gyógy- és termálfürdő, rekreációs és rehabilitációs programok, fitness programok, szakorvosi szolgáltatások, szépség-szolgáltatások, sportegészségügyi szolgáltatások.

Lehetséges célcsoportok: gyógykúrát igénylők, gyermekes családok, idősebb korosztályúak, egészséges életmódot kedvelők, sportolók, valamint külföldi igényesebb, tehetősebb rétegek.

Falusi és agroturizmus

Lehetséges elemek: helyi termékek a vendéglátásban, kézműves mesterségek programjai, helyi termékeket bemutató programok, hagyományokra épülő programok, táborok, falunap, szüreti felvonulás.

Lehetséges célcsoportok: gyermekes családok, idősebb korosztályúak, hagyomány- és természetkedvelők, falusi környezetben kikapcsolódni vágyók.

Örökség- és kulturális turizmus

Lehetséges elemek: természetvédelmi örökségek, kulturális programok, témaparkok, múzeumi-műemléki séták, testvértelepülésekkel csere programok szervezése (rendezvények, stb.), néprajzi hagyományokhoz kapcsolódó programok, kihelyezett iskolai programok.

Lehetséges célcsoportok: kultúrát kedvelők, történelmet és kulturális turizmust kedvelők, művészek, művészetpártolók.

Gasztronómiai és borturizmus

Lehetséges elemek: vendéglátó vállalkozások szolgáltatásai - egyedi gasztronómiai ajánlatok, programok, testvértelepülésekkel vagy térségiekkel közös gasztronómiai rendezvények, tájjellegű ételválaszték, egyedi gasztronómiai arculat kialakítása, népi gasztronómiai programok együttműködés alapon és tematizáltan: például rétesnapok, perecünnep, dödölle és borünnep, stb.

Lehetséges célcsoportok: kulináris élvezeteket kedvelők minőségre igényes vendégek szakemberek, szakmai csoportok, borturisták.

Ökoturizmus - természetjárás / Kerékpáros turizmus / Lovas turizmus

Lehetséges elemek: Natura2000 értékek, tájközpont hálózat, túraútvonalak, madármegfigyelések, fotóturizmus, túraajánlatok, erdei iskolai programok, szaktáborok, kijelölt lovasútvonalak, lovaspályák és pihenők-szállások, kerékpár-túraútvonalak, kerékpárbérlés, ökotúrák, iskolai programok.

Lehetséges célcsoportok: természetjárók, családok, diákok, csendet, nyugalmat, kirándulást kedvelők, biológusok, környezetvédők, aktív kikapcsolódást kedvelők, hobbiturizmus résztvevői.

Üzleti- és hivatásturizmus („MICE" - Konferencia és Kongresszusi turizmus, Incentive turizmus, Meetingek, tréningek)

Lehetséges elemek: szakmai rendezvények alkalmas, sikert hozó témaválasztással, kapcsolódó kisebb rendezvények, kiállítások, tréningek és csapatépítő rendezvények kiszolgálása.

Lehetséges célcsoportok: kutató intézetek, szakmai érdeklődők, vállalatok szakemberei, munkatársak, üzleti partnerek és családtagok, hozzátartozók.

Vallási turizmus

Lehetséges elemek: búcsújáró hely, egyik Mária-útvonal Kehidakustányon keresztül vezet, templom körút, vallási emlékek, emlékhelyek.

Lehetséges célcsoportok: vallási kultúra iránt érdeklődők, búcsújárók, zarándokok.

8.5.3.12 Sport-rekreációs és szabadidős fejlődés

Prioritás: Virágzó turizmus
Cél: Sport-rekreációs és szabadidős fejlődés

A ***sportturizmus***t mint jövőbeli kiteljesedési lehetőséget, a nemzetközi színvonalú versenyekre is alkalmas golfpálya megépülésével számításba kell venni. A golf térségi megjelenésével az eddigiektől eltérő közönség-szegmensre is számítani kell, ami egy szolgáltatási minőségre különösen érzékeny, igényes, módosabb látogatói réteget jelent.

A sportturizmus motivációi a gyógy-idegenforgaloméval összhangban állnak: a kezeléseket igénybe vevők - ha egészségi állapotuk engedi - és különösen a kísérők egyre gyakrabban használják fel általános kondíciójuk javítására, illetve megőrzésére

a gyógyhelyeken eltöltött idejüket. A gyógy-tényezők megelőző használatára való igény dinamikusan nő, a jövőben valószínűleg meghaladja a gyógykezelésekét is.

A sportrekreációs és szabadidős fejlődéshez megfelelő létesítmények és szabadidős terek, tevékenységek biztosítása szükséges.

(Lásd még feljebb: Kerékpáros turizmus / Lovas turizmus)

Lehetséges elemek: egészségturisztikai és sport-rekreációs fejlesztések, hagyományteremtés, Agrárkupa, TDM Kölyökkupa, Amatőr Csocsó- és Ping-pong Fesztivál, sportegészségügyi szolgáltatások, edzőtáboroztatás, sporttudományos és sportegészségügyi kutatás és fejlesztés, gyerektáborok, sporttáborok.

Lehetséges célcsoportok: sportolók, csapatok, sportegészségügyi kutatók, sportszervezők. A senior korosztály a célcsoportok kemelt szereplője, mind létszámát, mind anyagi potenciálját tekintve. Külön figyelmet érdemelnek a senior sportolók, és a golfpálya közelsége miatt fokozottan a golfozók.

Felkészülési feladat: a golfpálya üzembe állásával fel kell készülni egy módosabb, szolgáltatás-érzékeny, fizetőképes sportturisztikai szegmens megjelenésére.

8.5.3.13 Kis- és nagytermelők együttműködésének erősítése

Prioritás: Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Cél: Kis- és nagytermelők együttműködésének erősítése

Agrárgazdasági termelői összefogás erősítése, a tudásmegosztás, a termelést támogató tevékenységek közös megszervezése (marketing, értékesítés, szállítmányozás, stb.).

(Lásd még: Erős stratégiai partnerségek és Hálózatosodás célkitűzések, valamint a prioritás eredmény-céljai)

8.5.3.14 Helyi brand építése

Prioritás: Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Cél: Helyi brand építése

Közös helyi termelői védjegy, közös kínálat a kereslet kiszolgálására. Összefogással folyamatos ellátást lehet biztosítani a nagyobb felvásárlók kiszolgálása érdekében. A "házi" termék divat a Balaton környéki vendéglátó-helyeken felfutóban van. Megcélozható a különböző rendezvények ellátása, az iskolák és óvodák (termékbemutató), a helyi beszállítói arány növelhető az intézményeknél és vendéglátó-ipari vállalkozásoknál, helyben és vonzáskörzetben egyaránt.

Az ismertség, a beazonosíthatóság növelését szolgálhatja a „Kehida” márkanév. A helyi brand hármas tartalmúvá is válhat:

- a gyógyfürdő mint alapelem,
- a Deák-örökség értékei,
- valamint a helyi, egyedi őstermelői és kézműves termékek képviselete.

Hungarikumnak számítható a településre jellemző

- lasponya (naspolya),
- cukorperec,
- szenyvonyó (szilvalekvárral készített laska – sült tésztaféle).

Megfontolandók a HÍR védjegyeztetés (Hagyományos Ízek Régiók) és a hungarikummá nyilvánítás lehetőségei is.

8.5.3.15 Korszerű, minőségi technológiák

Prioritás: Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség
Cél: Korszerű, minőségi technológiák

A helyi agrárgazdaság erősítésének egy sarokpontja a magas minőségű termék-előállítás, annak a helyi turizmussal történő összekapcsolása, és az ebből fakadó szinergiák kiaknázása. A versenyképes helyi gazdaság megteremtéséhez elengedhetetlen a korszerű és hatékony technológiák alkalmazása, biztosítva ezáltal a szabályozott folyamatok, minőségbiztosított eljárások mentén történő termelést.

8.5.4 Fejlődési alapok, feltételek

Az ebben a dimenzióban megjelenő célkitűzések általánosan, és nem csupán prioritásonként hatnak a növekedési célokra és feljebb az eredménycélokra.

8.5.4.1 Lobby-erő növelése

A politikai és gazdasági lobby-erő fejlesztése, húzóember(ek) megnyerése, felépítése, és a település nemzeti értékeinek megfelelő befolyásolási képesség elérése a fenntartható fejlődés biztosítása céljával. Legfontosabb fókuszok az elengedhetetlen, értékmentő fejlesztési források elérése, a természeti és tépített értékek megőrzése, a közúti közlekedési feltételek javítása (térségi integráció erősítése), valamint a versenyképesség javítását eredményező technológiai, infrastrukturális és szolgáltatásbeli fejlődés elérése.

(Lásd még: Erős stratégiai partnerségek, VIP gazdasági szereplő kezelés célkitűzések)

8.5.4.2 Együttműködési kultúra fejlesztése

A települési kohézió, az együttműködés kultúrájának megalapozása a szemléletváltás, a közeledés, a „win-win” attitűd terjesztése, a térségi identitás erősítése által. Ez indukálhatja a helyi közösségek újraszerveződését, partnerségek fejlődését, és nem utolsó sorban a közös értékek és szükségletek mentén létrejövő közös tervezést és értékteremtő együttműködést.

Kifelé nyitás a térségi, település-szintű kapcsolatok átformálása, valamint a gazdasági kapcsolatok építése és megerősítése érdekében.

(Lásd még: Összetartó, aktív, nyitott közösség és Erős stratégiai szövetségek eredménycélok)

8.5.4.3 Külső és belső kommunikáció fejlesztése

Kommunikáció fejlesztése a településen belül, a területi megosztottság ("Kehida és Kustány") csökkentése. Figyelmet kell fordítani az információáramlás folyamatosságának fenntartására, a transzparencia biztosítására, a tervek és szándékok kinyilvánítására (mit? - miért? - hogyan?) és az elért eredmények láttatására, valamint nagyobb hangsúlyt érdemes fektetni a tervezésbe bevonás, a vélemények és igények egyeztetése tevékenységi területekre. A „WIN-WIN” szemlélet terjesztése.

Motiváló erővel bírhat a közös jövőkép, ahol az érintettek el tudják magukat helyezni, látják és értik a hasznát a maguk számára, és az ennek érdekében tőlük várt erőfeszítést, hozzáadott értéket.

Fenntartható fejlődést kizárólag konszenzus-kész, nyitott, értékalapú megközelítéssel, közös érdekek megerősítése mentén tudunk elérni.

<u>Kommunikációs célok lehetnek:</u>

- A jövőbeli sikerességünk egyik kulcsa a konszenzus-teremtés, a fókuszált és tervezett előrehaladás, az elfogadott közös jövőkép irányában;
- A településen belüli ellentétek csökkentése és az érdekeltek közötti érintkezési felületek megerősítése;
- Szélesebb nyilvánosság bevonása a programszintű tervezésbe;
- Közös értékek, szükségletek és érdekek meghatározása, artikulálása, erősítése;
- Településközi kapcsolatok ápolása.

Intenzív, közeledő kommunikáció a településről kifelé, a szomszédos települések közötti kapcsolat, jó viszony ápolása, a vonzerő növelése, stratégiai partnerek megnyerése érdekében.

8.5.4.4 Infrastrukturális és környezeti feltételek javítása

A fejlődés és a települési környezetbe történő mélyebb integrálódás feltétele az elérhetőség, a mobilitás javítása. A település jobb megközelíthetőségét az úthálózat és a közúti közlekedés feltételeinek minőségi javításán, az igényalapú közlekedés-fejlesztésen keresztül lehet elérni.

A vonzerő erősen függ az infrastrukturális ellátottságtól és az általános szolgáltatási színvonaltól. A fejlesztésre felszabadítható területeken célszerű olyan közösségi terek, találkozóhelyek alakítása, ahol a lakosság, a fiatalok szabadidejük értelmes és hasznos eltöltésére lehetőséget találnak, ismerkedhetnek, közösségi élményeket szerezhetnek, a szerveződő közösségek találkozhatnak, kibontakozhatnak.

A település infrastrukturális állapotának javítása a modern, vonzó falukép kialakítása érdekében mára erősen időszerűvé vált (tekintve például a lakatlan házakat, elhanyagolt magántelkeket, útburkolatokat, hídállapotot, utcaképet, stb.).

A lakhatási feltételek javítása a tulajdoni viszonyok rendezésével, bérlakások építésével érhető el, ugyanakkor az élvonalbeli gyógyhellyé válás feltételeként, a közszolgáltatások, jóléti szolgáltatások terén is adott a növekedési irány (település-központok, sétálóutca kialakítása, utcasor szolgáltató egységekkel, modern boltokkal, növelve az üzletek sokszínűségét: élelmiszer, cukrászda, ruházat, kézműves-ajándék, stb.).

A közműellátottság javításához a közelmúltban létrehozott korszerű és nagy kapacitású szennyvíztelep jelentősen hozzájárult.

8.5.4.5 Forrásteremtő képesség erősítése

A várhatóan megszerezhető kiemelt gyógyhely cím kiaknázása, a forrásszerző képesség erősítése. Sajátforrások bővítése és pályázati források lehetőségeinek mind jobb kihasználása. Megfelelő kapacitások és szakértelem rendelkezésre állása a lehetséges források felkutatása és elnyerése érdekében.

(Lásd még: Erős stratégiai partnerségek, Lobby-erő növelése célkitűzések)

8.5.4.6 Fókuszált erőforrás-allokáció

Kitüntetett figyelmet fordítunk a tervszerű, fókuszáltabb, és a konszenzusos, stratégiai prioritásokat szem előtt tartó forrásallokációra, az elaprózódás elkerülése érdekében. A rendelkezésre álló javak céltudatosabb, a jövőképbe szorosan illeszkedő felhasználása által és a források várható növekedésével, több fejlesztésre juthat pénz.

8.5.4.7 Turisztikai, idegenforgalmi beruházás-ösztönzés

Befektetők bevonzása (tiszta jövőképpel, világos feltételek és kommunikált lehetőségek, transzparens megállapodások mentén), befektetői kapcsolatok építése, beruházás- és befektetés-ösztönzés.

A beruházói érdeklődés felkeltése érdekében az önkormányzati és magánszféra együttműködése az eladásösztönzésben megkerülhetetlen. Tervek szintjén már több ingatlanfejlesztési kezdeményezés is rendelkezésre áll (sportközpont, mini-wellness, rehabilitációs kórház, ingatlan-infrastruktúra beruházások, energetikai fejlesztések, szálláskapacitások bővítése).

A több lábon álló turizmus fejlesztési koncepciója szerint is tekintettel a következő években várhatóan bővülő kapacitás-igény növekedésre (fürdővendégek, golf-vendégek, focicsapatok, családi üdülések, stb.) a településnek időben fel kell készülnie a megfelelő kapacitások és szolgáltatási színvonal biztosítására.

8.5.4.8 Pályázási összefogás

Az önkormányzati és vállalkozói pályázási törekvések összehangolása, pályázási támogatás. Vállalkozói összefogások a koncepció alapú fejlesztések és együttműködések megvalósítása érdekében. A golf-beruházás kapcsán a közeljövőben felmerülő kihívások és lehetőségek felmérése és kezelése, folyamatos kapcsolattartás, közös fejlesztések ösztönzése. Megoldások keresése és együttműködés kialakítása a fürdőfejlesztés mielőbbi megindításáért.

Stratégia-központú tervezés, projektek összehangolása, változó körülményekre való rugalmas reagálás. Lakosság- és vállalkozás-centrikus működés és fejlesztés.

(Lásd még: Forrásteremtő képesség erősítése, Fókuszált erőforrás-allokáció célkitűzések)

8.5.4.9 Értékesítés-támogatás

Helyi termékek piaca, bekapcsolódás a térségi értékesítési dinamikába, helyi termelők és kézművesek piaci beágyazódásának támogatása, helyiek (lakosság és vállalkozók) ösztönzése helyi termékek vásárlására. Értékesítés támogatás, koordináció és összefogás:

- Helyi termékek a helyi turizmusba:
  - szállásadóknak
    - vonzáskörzetben szállodákba értékesíteni a helyben termelt terméket,
    - szálláshelyekre és falusi turizmus csatornáiba eljuttatni országos szinten,
  - turistáknak.

(Lásd még: Helyi brand építése)

8.5.4.10 Őstermelők támogatása

Helyi termelők fejlődésének támogatása a képzés, szemlélet-fejlesztés, hálózatosodás terén. Termelői értékesítési és marketing kompetenciák fejlesztése, település-marketing bevonása (szakértelem, értékesítés, közös megjelenés, közös fejlesztések, közös marketing, stb.). Őstermelők, kistermelők tevékenységének támogatása helyi termékek előállításának, termék-portfolió színesítésének ösztönzése.

<u>Helyi őstermelők működésének ösztönzése:</u>

- Helyi termékek propagálása, értékének tájékoztatása
- Minél magasabb feldolgozottsági szint elérése
  - Raktározási célok, feldolgozott termékek tárolása
- Termékek menedzselése
- Értékesítés kiszélesítése
  - 250-300 km távolság (pl. Ausztria) és más megyék irányában
  - Nagyvárosok, szállásadók, lovardák, stb.
- példák
  - csomagoló üzem kialakítása
    - csomagolás, külalak javítása, ezáltal az értékesítési esélyek kiszélesítése, akár külföldre is
    - helyi kézművesekkel való együttműködés erősítése
  - feldolgozó üzem kialakítása

(Lásd még: Kis- és nagytermelők együttműködésének erősítése célkitűzés)

9. Forrásoldali megalapozás

9.1 Áttekintés

Kehidakustány fejlesztési ráfordítás keretei az alábbi irányokból tevődhetnek össze:

- a mérsékelten növekvő trend szerint, a növekvő iparűzési és egyéb helyi adónemek bevételeinek várható pozitív alakulása;
- jogszabály szerinti állami normatív források;
- a 2014-2020-as időszaki operatív programok (TOP, GINOP, VOP), valamint a határon átnyúló és EU közvetlen források pályázati lehetőségei;
- megyei szintről allokálható források;
- lehetséges önkormányzati saját vállalkozási bevételek;
- lehetséges befektetői tőke.

Remélhetőleg 2016. tavaszán megtörténik Kehidakustány gyógyhellyé nyilvánítása, amivel megnyílhat a lehetőség az ezzel összefüggésben tervezett fejlesztésekhez források elnyerésére.

Turisztikai célú támogatási konstrukciók 2015-ben (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Felhívás azonosítója	Felhívás neve	Idei kerete (Mrd Ft)	Státusz
GINOP-1.3.4.	TDM-ek fejlesztése	2,00	október
GINOP-1.3.5.	Nemzeti turisztikai marketing, keresletösztönzés	8,35	megjelent
GINOP-7.1.1.	Tartós állami tulajdonú kulturális örökségek turisztikai hasznosítása	33,00	megjelent
GINOP-7.2.1.	Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúra fejlesztése (BMP)	10,00	október
GINOP-7.3.1.	Gyógyhelyek komplex turisztikai fejlesztése	6,90	szeptember

A 2014-2020-as tervidőszak operatív programokhoz (TOP, GINOP, VOP) kapcsolódó forrásoldali kilátásait az alábbiakban, a jelen ismereteinknek megfelelő tartalommal és részletezettséggel, az ITK öt fejlődési pillére mentén tagolva mutatjuk be.

9.2 Kehidakustány ITK 2020 fejlődési pilléreinek forráslehetőségei

9.2.1 Partnerség és együttműködés

TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (TOP)

Top 5. prioritás: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

Azonosító: 5.C. (5.2. / 5.3.)

Egyedi célkitűzés: Helyi szintű társadalmi párbeszéd és helyi identitás erősödése

A helyi közösségek fejlesztése elsősorban települések, térségek, szomszédságok közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti. Ez a társadalmi felzárkózási politikának is fontos eszköze, a közösségi munka hatására az érintett emberek is együttműködnek problémáik megoldásában.

A támogatható tevékenységek eredményeképp:

- az ERFA finanszírozású beavatkozások nagyobb hatékonyággal, hatással és eredménnyel valósulnak meg;
- célzott közösségi, térségi és települési helyi identitást erősítő marketing akciók, valamint kulturális és környezeti örökség megőrzésére irányuló programok valósulnak meg;
- a településfejlesztésbe becsatornázódó, a fejlesztésekhez szükséges helyi partnerséget megteremtő, fenntartó civil aktivitás erősödik;
- erősödik a helyi identitás, településhez, térséghez kötődés, ezáltal nő a települések népességmegtartó képessége, különösen a fiatalok esetében;
- erősödik a társadalmi együttműködés és a tolerancia, csökken a szegregáció, megvalósul a roma-nem roma párbeszéd.

5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

- Az intézkedés célja a TOP 4. prioritásának 4. intézkedésével (szociális városrehabilitáció) összhangban, azt kiegészítve a városi szövetbe ágyazott leszakadó, leszakadással veszélyeztetett városrészekben és a településtesttől elkülönült telepeken élők tekintetében a szegénység, a társadalmi és a munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének megállítása, valamint a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek a megteremtése.
- Az intézkedés keretében olyan, alulról építkező társadalmi felzárkózást célzó tevékenységek valósíthatók meg, amelyek kiegészítik az alapellátásban biztosított szolgáltatásokat. A fejlesztések az alapellátást nyújtó intézményekkel együttműködésben valósulnak meg.

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, gazdasági társaságok és szövetkezetek.

5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása

A TOP egyik legfontosabb célkitűzése a fejlesztések integrált módon történő megvalósítása, ezért az intézkedés keretében támogatható tevékenységek elsődlegesen a TOP többi prioritásához és intézkedéséhez – kiemelten 2. prioritástengely – kapcsolódva valósulnak meg a szinergikus hatások érvényesülése érdekében.

Az intézkedés főképp az alábbi tevékenységeket tartalmazza:

- Helyi közösséget és identitást erősítő akciók, például közösségi programok, szabadidős programok, partnertalálkozók, szemléletformálás, kulturális és természeti örökséggel kapcsolatos helyi programok, hagyományőrzés, néprajzi oktatás, hagyományalapú tudás erősítésére építő programok.
- Helyi közösségfejlesztési programok megvalósítása, összhangban az EFOP közösségfejlesztést célzó programjával.
- Helyi partnerségi együttműködések szervezése, erősítése, pl. a helyi érdekek érvényesítését és szükségletek kielégítését célzó civil szerveződések elősegítése, a helyi szükségletek alapján, aktuális témákban participatív tervezési gyakorlatok kezdeményezése.
- Ösztöndíjprogram, pl. egyéni kiválóság támogatása, megyei szintű ösztöndíjrendszerek kialakítása, fiatalok településen tartását, visszatérését segítő kezdeményezések.
- Bűnmegelőzést, közlekedésbiztonság és közbiztonság javítását segítő intézkedések (pl. helyi bűnmegelőzési stratégiák, tolerancia- és drogprevenciós programok stb.)

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, képző intézmények, egyházak, civil szervezetek, társasházak, érdekképviseletek.

KÖRNYEZETI ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM (KEHOP)

A KEHOP (Környezeti és Energiahatékonyság Operatív Program) átfogó célja a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is

figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg. Egyszerűsítve: hogy a fejlődés tudatosan fenntartható legyen, és ne károsítsa a jövő generációinak élőhelyét.

Ezen cél megvalósulását négy horizontális irányelv hatja át:

- a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak megelőzése és mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása;
- az erőforrás-felhasználás hatékonyságának fokozása;
- a szennyezések és terhelések megelőzése és mérséklése;
- egészséges és fenntartható környezet biztosítása

A KEHOP prioritásai

A KEHOP prioritási struktúrája összesen 7 prioritást tartalmaz, ezekből a következő 5 tartalmaz majd pályázati kiírásokat, míg a másik 2 technikai jellegű, az operatív program kezelésének keretrendszerét biztosítja.

Természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések

a. A természetvédelmi helyzet javítását és a leromlott ökoszisztémák helyreállítását célzó élőhely-fejlesztés

b. A természetvédelmi kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása

c. A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok

d. A hazai Natura 2000 hálózat egységes szemléletben, a helyi közösségek bevonásával történő bemutatását szolgáló mintaprojektek

Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása

a. Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöldáramtermelés elősegítése

b. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával

c. Távhő- és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése

d. Szemléletformálási programok

EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (EFOP)

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) célja a humán tőke növelése, a társadalmi környezet javítása, a társadalmi felzárkózási kihívások kezelése, a szegénység elleni küzdelem, és az egészségmegőrzés népszerűsítése. A fenti célokra több mint 145 Mrd Ft kerülhet kiosztásra csak a 2015-ös évben.

Fő beavatkozási irányok:

- Társadalmi felzárkózás
- A család társadalmi szerepének megerősítése és a társadalmi összetartás erősítése
- Egészségfejlesztés és betegségmegelőzés, egészségügyi fejlesztések
- A köznevelés minőségének fejlesztése, kiemelt tekintettel a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére
- A munkaerő-piaci változásokhoz alkalmazkodni képes felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelése
- Utánpótlás mennyiségi és minőségi megerősítése a humán intézményekben dolgozók körében és a kutatás-fejlesztésben

Mindezeket áthatja a lelki egészség és megújulás horizontális kezdeményezés, melynek célja a lelki egészség fejlesztése, a mentális betegségek megelőzése és ezáltal az életminőség javítása.

2. prioritás: Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, melynek célja a gyermekeket sújtó nélkülözés elleni programok által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése, illetve a marginalizált feltételek között élők életkörülményei infrastrukturális feltételeinek javítása.

- A nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi együttműködés előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás
- A városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása

9.2.2 Vonzó, élhető település

TERÜLET- és TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (TOP)

Top 1. prioritás: Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére

Azonosító: 1.A. (1.1.)

Egyedi célkitűzés: A vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával.

A támogatható tevékenységeken keresztül:

- élénkülni fog a helyi érdekű gazdaság;
- növekszik a vállalkozások, valamint a helyi költségvetési szervezetek által biztosított munkahelyek száma;
- csökkennek a területi különbségek a foglalkoztatásban;
- biztosítható a helyi munkaerő versenyképessége a vállalkozások, kiemelten a kis- és középvállalkozások működéséhez szükséges üzleti infrastruktúra- és szolgáltatások fejlesztésével.

<u>1.1.Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése</u>

Célja: elsősorban a meglévő kapacitásokhoz kapcsolódó szolgáltatások körének bővítése és minőségének javítása.

A beavatkozás az (önkormányzati többségi tulajdonú) üzleti infrastruktúra így iparterületek, ipari parkok, technológiai parkok, inkubátorházak, innovációs központok, logisztikai központok fejlesztésére, kiemelten a szolgáltatás-fejlesztésre fókuszál.

<u>Lehetőséget biztosít:</u>

- a meglévő kapacitások és szolgáltatások minőségi fejlesztésére,
- a még szükséges infrastrukturális háttér kiépítésére,
- indokolt esetekben új üzleti infrastruktúra;
- elsősorban iparterületek kialakítására,
- továbbá a barnamezős területek ipari, gazdasági funkcióval történő hasznosítására (beleértve a terület ehhez szükséges előkészítését), az iparterületek elérhetőségét és feltárását segítő vonalas infrastruktúrák, kapcsolódó közlekedési útvonalak fejlesztésére.

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások.
- város-vidéki kapcsolatok erősítését szolgáló és a helyi fejlesztési stratégiához illeszkedő komplex projektek esetében CLLD szervezetek.

Azonosító: 1.C (1.3.)

A munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével.

1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerőmobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés

A beavatkozás célja:

- a TEN-T hálózaton kívüli jellemzően alacsonyabb rendű utak felújítása és fejlesztése annak érdekében, hogy a települések gazdasági területei jól megközelíthetők legyenek a vállalkozások és a munkavállalók számára.
- a beavatkozások nem pontszerűen, hanem a megye, integrált fejlesztési programjának részeként valósulhatnak meg, közvetlen gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási kapcsolódással.

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, jogszabály alapján meghatározott kizárólagos építtetők (pl. NIF Zrt., Magyar Közút Nonprofit Zrt), helyi közlekedési társaságok, helyközi társaságok, MÁV Zrt.

Azonosító: 1.D (1.4.)

Kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által

A gyermekellátási kapacitások bővítésével, a rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztésével, illetve a célcsoportok (pl. kisgyermekes nők) munkaerő-piaci reintegrációját szolgáló célzott támogatásokkal a tervezett beavatkozások hozzájárulnak az érintettek foglalkoztatási helyzetének javításához.

1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

Célja: a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, a családok segítése

Az intézkedés a 3 éves kor alatti gyermekek elhelyezését és a 3-6 éves gyerekek óvodai elhelyezését is támogatja.

A TOP elsősorban az önkormányzati fejlesztésekre fókuszál, de a minél rugalmasabb és költséghatékonyabb szolgáltatások megvalósítása érdekében teret kíván adni az egyéb alternatív gyermekmegőrzési formáknak is (pl. családi napközik vagy óvodával integráltan működő bölcsődék).

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, non-profit szervezetek, nappali ellátást nyújtó intézmények.

Top 2. prioritás: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

Azonosító: 2.A (2.1.)

Vállalkozói tevékenységek ösztönzése és a népesség megtartása településfejlesztési beavatkozásokkal.

2.1.Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés

Az intézkedés keretében tervezett tevékenységek 3 beavatkozási területen valósulnak meg:

- gazdaságélénkítő településfejlesztés, gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból fenntartható városszerkezet és vonzó környezet kialakítása;
- települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések (a fenntartható települési környezet infrastruktúra-elemeinek kialakításához járulnak hozzá);
- szemléletformáló akciók, képzések (fentebb említett beavatkozásokat egészítik ki)

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, non-profit és civil szervezetek, egyházak.

Top 4. prioritás: a helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése

Azonosító: 4.A (4.1./4.2.)

Önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének fejlesztése

Az egészségügyi alapellátó-rendszer infrastrukturális fejlesztése az intézmények szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítését, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérséklését célozza.

Az egészségügyi alapellátás (háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás, a fogászati alapellátás és a védőnői hálózat) fejlesztésének fontosságát az adja, hogy ez a szint képes leginkább elvégezni az alapvető szűrővizsgálatokat és egészségügyi állapotfelméréseket, ezáltal kiemelt szerepe van a prevencióban.

Az egészségügyi infrastrukturális fejlesztések a lakosság egészségben eltöltött életéveinek növekedését, a megelőzést, a munkaképesség mielőbbi visszaállítását, valamint az erőforrások koncentrálásával a szolgáltatások költség-hatékonyságának és minőségének javítását segítik elő.

A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése feltétele annak, hogy elsősorban a társadalmi leszakadással veszélyeztetett csoportok helyzetének javítására irányuló programok végrehajtásához biztosított legyen a megfelelő intézményi háttér, másrészről a foglalkoztatottsági szint növeléséhez csökkenthetők legyenek a családi terhek, és az életminőséget javító új szolgáltatások induljanak.

A helyi szintű humán közszolgáltatások megújítása hozzájárul a lakosság foglalkoztathatóságának javításához, az életkörülményekben rejlő területi különbségek mérsékléséhez, illetve a társadalmi összetartozás erősítéséhez.

4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

Az intézkedés lehetőséget nyújt a helyi önkormányzatok egészségügyi alapellátási szolgáltatásának helyet adó épületek korszerűsítésére, felújítására, átalakítására, illetve indokolt esetben új létesítésére.

Célja: a szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételek minőségének javítása korszerű infrastruktúra-fejlesztéssel és eszközbeszerzéssel, figyelembe véve a környezettudatos gondolkodásmódot, a környezetbarát technológiák és anyagok alkalmazását.

Főbb kedvezményezettek:

- központi költségvetési irányító és költségvetési szervek, helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások.

4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

Az intézkedés célja:

- Szociális törvényben és Gyermekvédelmi törvényben nevesített szolgáltatások elérhetővé tétele a szolgáltatáshiányos településeken élők számára, új szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtésével, új férőhelyek kialakításával és már működő ellátások infrastrukturális fejlesztésével.
- nappali szociális ellátások (idősek, fogyatékkal élők, hajléktalan, szenvedélybeteg és pszichiátriai beteg személyek nappali ellátása), a családsegítés, gyermekjóléti szolgálat fejlesztése esetén a minőségi fejlesztés mellett cél a férőhelyek bővítése új intézmények létesítésével, illetve a már működő szolgáltatások férőhelyeinek bővítésével.

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak.

Top 5. prioritás: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

Azonosító: 5.A. (5.1.)

A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

A támogatások célja, hogy az Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája által a foglalkoztatás területén megfogalmazott célkitűzések megvalósulásához helyi, területi alapon szervezett programok által járuljon hozzá, úgy hogy azok szervesen illeszkedjnek, illetve kiegészítsék a TOP ERFA prioritásaiban tervezett gazdaságfejlesztési, városrehabilitációs és energetikai beavatkozásokat.

A támogatható tevékenységeken keresztül

- létrejönnek a megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (integrációk), amelyek a térségi foglalkoztatáspolitika fontos eszközei;
- foglalkoztatás-bővítésre nyílik lehetőség a vállalkozásoknál – beleértve önkormányzati vállalkozásokat - a munkaerő képzését és foglalkoztatását támogató ESZA források igénybevételével;
- a munkaerő foglalkoztathatósága javul, képzettségük, készségeik fejlesztésével;
- a vállalkozások működési környezete javul a foglalkoztatást támogató beavatkozások révén.

5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)

Az intézkedés közvetlen célja megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok) létrehozásának és működésének támogatása, tevékenységi körük, eredményességük, hatékonyságuk növelése, továbbá a foglalkoztatás helyi szintű akciótervek megvalósításával való bővítése, az álláskeresők munkához juttatása. Ezek a beavatkozások közvetlenül kapcsolódnak az 1. prioritásban támogatott foglalkoztatási célú gazdaságfejlesztési beavatkozásokhoz, azokkal szinergiában, programalapon valósulnak meg.

Az intézkedés kétszintű beavatkozással és három komponenssel működik:

1. Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések
   - Ennek keretében támogatást biztosítunk a megyei foglalkoztatási stratégia tervezésére (beleértve kutatásokat, felméréseket, adatbázisokat), a partnerség és az együttműködést szervező szervezet kialakítására és működtetésére, a tevékenysége keretében végzett képzési és foglalkoztatási tevékenységekre.
   - A megyei szintű foglalkoztatási együttműködésekbe illeszkedve kis- és középvállalkozások foglalkoztatási, képzési támogatása is megvalósítható.
2. Helyi foglalkoztatási együttműködések
   - A beavatkozás keretében a megyei foglalkoztatási integrációk modelljével megegyező, de kisebb léptékű, egy kisebb térséget célzó konkrét kezdeményezés köré szerveződő, a helyi foglalkoztatási kezdeményezések modellje és módszertana szerint létrejött, vagy létrejövő helyi szintű foglalkoztatási együttműködések támogatása valósul meg. A helyi szint elsődlegesen a megyén belüli kisebb térséget jelent, de települési szintű programok is elképzelhetők.
   - A helyi szintű foglalkoztatási együttműködések keretében is lehetséges az adott térségben működő munkáltatók, köztük a TOP által támogatott üzleti infrastruktúrát igénybevevő vállalkozások, köztük a GINOP-ból ERFA fejlesztésben részesülő kkv-k) humánerőforrás igényének koncentrált képzési- és átmeneti bértámogatása, a helyben élő hátrányos helyzetű munkanélküliek és inaktívak számára.
3. Gyermekellátási szolgáltatások munkavállalóinak foglalkoztatási és képzési támogatása
   - A beavatkozás keretében lehetőséget biztosítunk a TOP ERFA forrásaiból (1. prioritás) fejlesztett új gyermekellátási kapacitások humánerőforrás szükségleteinek támogatására (átmeneti foglalkoztatási támogatás).

EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (EFOP)

1. prioritás: Együttműködő társadalom

Prioritás célja: a munkaerő-piacról tartósan kiszorult személyek munkaerő-piaci programba való belépésének növelése, a család és ifjúság társadalmi részvételének növelése, az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és térségek tekintetében, a hátrányos helyzetű személyek, kifejezetten romák szociális gazdaságban való részvételének növelése.

- Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében
- A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat
- A foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása

2. prioritás: Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében

Prioritás célja: a gyermekeket sújtó nélkülözés elleni programok által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése, illetve a marginalizált feltételek között élők életkörülményei infrastrukturális feltételeinek javítása.

- A nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi együttműködés előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI és INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM (GINOP)

A program fő célkitűzése a hazai kis- és középvállalkozások versenyképességének fejlesztése és növekedésének elősegítése. A vállalkozások hozzáadott értékének, profitjának, méretének növekedése a gazdasági és foglalkoztatás növekedés alapja, illetve a versenyképesség megőrzésére, javítására irányuló elképzelések motivációjának és pénzügyi hátterének forrása.

A program másodlagos célkitűzése a foglalkoztatás bővítése versenyképes munkahelyek létrehozásán keresztül. A leszakadó térségek, köztük a szabad vállalkozási zónák fejlesztése, társadalmi-gazdasági potenciáljuk kibontakoztatása és

megerősítése, valamint a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának javítása és a munkavállalók helyben boldogulásának biztosítása.

Releváns prioritási tengelyek:

- 5. Foglalkoztatás
- 6. Versenyképes munkaerő

5. prioritás: Foglalkoztatás

Prioritások:

- Álláskeresők és inaktívak foglalkoztathatóságának javítása
- Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja I./II.
- Alkalmazkodóképesség fejlesztése (Munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodása)

Országos intézkedés keretében kerül megvalósításra többek között az aktív munkaerő-piaci eszközökhöz és az Ifjúsági Garanciához kapcsolódó munkaerő piaci szolgáltatások fejlesztése, valamint a jogszerű foglalkoztatás ösztönzése.

Célkitűzések:

- Álláskeresők, különösen az alacsony iskolai végzettségűek növekvő körének munkaerőpiaci integrációja
- A foglalkoztatás bővítéséhez szükséges a munkaerő-kínálat mennyiségi és minőségi növelése, amit az álláskeresők és az alacsony iskolai végzettségűek fokozott munkavállalási hajlandósága, valamint foglalkoztathatóságuk javulása szolgál.

5.1. Álláskeresők és inaktívak foglalkoztathatóságának javítása

Az intézkedések az álláskeresők (beleértve a munkaerőpiaci programok esetében a közfoglalkoztatásból kilépőket), valamint a rövidtávon a munkaerőpiacra integrálható inaktívak foglalkoztathatóságának javítását célozzák.

Az álláskeresők, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítása hatékonyabb aktív eszközök segítségével. A versenyképesség javításához is hozzájárulnak, mivel segítik a munkaerő munkavégző-képességének megőrzését, a vállalkozások munkaerőigényének kielégítését, célzott támogatásokkal lehetővé teszik az újonnan felvett munkavállalók foglalkoztatási költségeinek mérséklését.

Célok:

- A foglalkoztatási szolgálat által nyújtott szolgáltatások minőségének, célzottságának, kapacitásainak javítása, valamint a foglalkoztatási szolgálat támogató, fejlesztő, közvetítő, szolgáltató szerepének erősítése.
- Olyan személyre szabott közvetítést, szolgáltatásokat, tanácsadást, mentorálást és egyéb támogatásokat kell nyújtani a munkanélkülieknek, amelyek a munkaerőpiacra való be- illetve visszalépést és bennmaradást hatékonyan segítik.

Célcsoportok:

- Alacsony iskolai végzettségűek, hátrányos helyzetű álláskeresők.

Kedvezményezettek:

- Az NGM által megvalósított munkaerő-piaci programokon (illetve egyes intézkedések esetében az NFA-n) keresztül az álláskeresők, illetve az őket foglalkoztatók.

5.2. Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja I./II.

A sem foglalkoztatásban, sem oktatásban vagy képzésben nem résztvevő (ún. NEET) 25 év alatti fiatalok Ifjúsági Garanciához való hozzáférése biztosított.

Cél, hogy azon 15-24 éves fiatalok, akik nem foglalkoztatottak és nem folytatnak tanulmányokat oktatási intézmény nappali tagozatán vagy szakképzésben, minél rövidebb időn belül hozzáférjenek az Ifjúsági Garanciához, azaz állásajánlatot kapjanak vagy az elhelyezkedést elősegítő képzettség, tudás, kompetenciák megszerzéséhez hozzájáruló további oktatásban, képzésben, vagy tanulószerződéses gyakorlati képzésben részesüljenek.

A fejlesztések eredményeként javul a hátrányos helyzetű, nem dolgozó, illetve oktatásban vagy képzésben nem résztvevő (NEET) fiatalok foglalkoztathatósága, képzettsége, szakmai gyakorlati ismeretei, munkavállalási hajlandósága, ezáltal munkaerőpiaci kilátásaik, elhelyezkedési esélyeik és foglalkoztatásuk.

A fiatalok részvétele nő a gyakornoki és a vállalkozóvá válást segítő programokban.

Cél, hogy a fiatalok (elsősorban 25 év alattiak) jobban hozzáférjenek a gyakornoki helyekhez és több vállalkozást indítsanak el.

A fejlesztések eredményeként javul a fiatalok gyakornoki képzésben való részvétele, képzettsége, szakmai gyakorlati ismeretei, valamint a vállalkozói kedvük, ezáltal munkaerőpiaci kilátásaik és foglalkoztatásuk.

5.3. Alkalmazkodóképesség fejlesztése (Munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodása)

A jogszerű foglalkoztatással kapcsolatos tudatosság erősödik a munkáltatók és a munkavállalók körében.

Cél, hogy javuljon a munkahelyi egészség és biztonság, valamint a munka minősége, valamint elterjedté váljon a bejelentett, legális foglalkoztatás.

Az intézkedések egy része közvetlenül a munkáltatókat/munkavállalókat célozza, míg mások az állami intézmények, szociális partnerek, illetve nem-kormányzati szervezetek aktív szerepvállalásán keresztül járulnak hozzá a kitűzött cél eléréséhez.

6. prioritás: Versenyképes munkaerő

Prioritások:

- Az egész életen át tartó tanulás
- Szakképzés és felnőttképzés fejlesztése

Célkitűzések:

A munkaerő-kínálat rövid- és hosszú távon egyaránt jobban igazodjon a gazdaság munkaerő-keresletéhez, segítse a növekvő gazdaság munkaerő-igényének kielégítését, hozzájáruljon a versenyképesség javításához. Külön figyelmet indokolt fordítani az alacsony képzettségűekre, biztosítani kell számukra a képzés lehetőségét és ezáltal növelni esélyüket a nyílt munkaerő-piacra való belépésre.

6.1. Az egész életen át tartó tanulás

A szakképzési és felnőttképzési programok hozzájárulnak a munkaerő képzettségének, munkaerőpiaci kompetenciáinak és tanulási hajlandóságának javításához, ezáltal foglalkoztathatóságuk, versenyképességük, alkalmazkodóképességük fejlesztéséhez.

Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek bővítéséhez a népesség széles köre számára hozzáférhető képzési és kompetenciafejlesztési programokra, illetve egyes csoportokra (pl. digitálisan írástudatlanok, alacsony képzettségűek) fókuszáló, speciális képzési támogatásokra van szükség.

Cél, hogy a felnőtt lakosság (különösen az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők) minél nagyobb aránya vegyen részt formális oktatásban/képzésben, és lehetősége legyen a munkaerőpiaci szempontból releváns ismeretek, készségek, kompetenciák megszerzésére.

Az intézkedés kiemelt célja a közfoglalkoztatásban résztvevők részére szakképzettség megszerzését segítő képzési és kompetenciafejlesztési, illetve a

közfoglalkoztatásból történő kivezetést támogató, a képzésekhez szorosan köthető személyes szolgáltatások kialakítása és nyújtása folyamatos jelleggel összhangban a vonatkozó országspecifikus ajánlással.

A munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztése során az általános, mindenki számára elérhető munkaerőpiaci, illetve az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák elsajátításának támogatására kerül sor.

Fejleszteni kívánt kompetenciák:

- Idegen nyelvi kompetenciák
- Munkavállaláshoz kapcsolódó ismeretek
- Szociális és állampolgári kompetenciák
- Vállalkozói ismeretek/kompetenciák

6.2. Szakképzés és felnőttképzés fejlesztése

A munkaerőpiaci igényeknek megfelelő szak- és felnőttképzési intézményrendszer megteremtésének célja, hogy a szak- és felnőttképzés hatékonyabban szolgálja a gazdaság és a társadalom igényeit, és megfelelő keretet jelentsen az egész életen át tartó tanuláshoz. A munkaerő versenyképességének javításához elengedhetetlen a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő szakképzési rendszer, különös tekintettel a duális szakképzés fejlesztésére.

A szakképzés és felnőttképzés minőségének javítása érdekében támogatni kell a szak- és felnőttképzés korszerűsítéséhez szükséges, a korábbi kapcsolódó fejlesztésekre épülő, a szakképzési rendszer változásaihoz és az új OKJ-hez kapcsolódó tartalmi és módszertani fejlesztéseket. Ennek keretében támogatandó a tananyag-, taneszköz- és intézményhálózat fejlesztése, a gyakorlati képzőhelyek fejlesztése, a szakképzési kerettantervek továbbfejlesztése, rendszerszerű felülvizsgálata, a szakképzésben résztvevők (iskolák, gyakorlati képzők és felnőttképzők egyaránt) szakmai tanárainak és gyakorlati oktatóinak (tovább)képzése, szakmai együttműködése (beleértve a határon túli együttműködéseket), valamint a felnőttképzésben oktatók szakmai továbbképzése is.

Célcsoportok:

- A szak- és felnőttképzésben résztvevő, munkavállalási korú népesség, valamint az őket foglalkoztató munkáltatók.

Kedvezményezettek:

- A képzésben érintett munkaképes korú népesség, valamint közvetve az intézkedés keretében támogatott egyéneket foglalkoztató munkáltatók.

9.2.3 Élvonalbeli gyógyhely

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI és INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM (GINOP)

Célkitűzések:

A program fő célkitűzése a hazai kis- és középvállalkozások versenyképességének fejlesztése és növekedésének elősegítése. A vállalkozások hozzáadott értékének, profitjának, méretének növekedése a gazdasági és foglalkoztatás növekedés alapja, illetve a versenyképesség megőrzésére, javítására irányuló elképzelések motivációjának és pénzügyi hátterének forrása.

Prioritási tengelyek:

1. Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása
2. Kutatás technológiai fejlesztés és innováció
7. Turizmus

1. prioritás: Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása

<u>1.5. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése</u>

- A turisztikai desztináció menedzsmenthez (TDM) köthető fejlesztések során a szervezeti rendszer területi egységeit a megfelelő szakmai kompetenciák mentén, önkéntesen alulról szerveződő turisztikai szervezetek alkotják. A keresleti elvárásoknak megfelelő és a helyi sajátosságok alapján összeállított komplex turisztikai termékeket, szolgáltatáscsomagokat a TDM szervezetek alakítják ki.
- A tervezett akciók során a hálózatok és klaszterek támogatását a működési múlttal rendelkező és/vagy Akkreditált Innovációs Klaszter címmel rendelkező klaszterekre célszerű fókuszálni. Támogatni kívánjuk a klaszterek és egyéb hálózatok szervezeti működésének javulását (menedzser szervezeten keresztül), a nyújtott szolgáltatások bővítését és azok színvonalának emelését.
- A vállalkozások hatékonyságának növelése és növekedési esélyeinek javítása érdekében elengedhetetlen a piacra jutás feltételeinek támogatása. A beavatkozásnak fókuszálnia kell a külpiaci érvényesüléshez szükséges tevékenységek támogatására (marketing, márkaépítés, piaci betörés, üzleti kapcsolatfelvétel) és a piacra jutáshoz szükséges tevékenységek (külföldi kiállításon való részvétel, cégprezentáció, önálló árubemutató, sajtófogadás, üzletember találkozó szervezése) . Az akciókon belül a komplex megközelítést használjuk, ami azt jelenti, hogy az érintett vállalkozások a projekt sikerességéhez szükséges tevékenységeket minél szélesebb körben tudják elszámolni.

1.6. Nemzeti turisztikai marketing és keresletösztönző program

- A tervezett akciók során az innovatív kommunikáció támogatása történik a hagyományos és új turisztikai küldő piacokon. A már meglévő, de folyamatos növekedést mutató, és a gazdasági potenciált tekintve erős küldő piacokon erőteljesebb, új piaci szegmenseket is megcélzó, innovatív akciókon alapuló marketing megjelenés elősegíti az országban rejlő turisztikai potenciál jobb kihasználtságát.
- Egy másik tervezett akció keretében a termék alapú kommunikáció támogatásával a szenior korosztály eltérő élethelyzetéből és igényeiből következően új, növekvő piacon kibontakozó igények kielégítésére összpontosítunk. Az időskorúak igényei szerint kialakított turisztikai kínálat piacra vitele az érintett korosztály turizmusban való aktívabb részvételét célozza. Új keresleti szegmens a gyógy – és az orvosi szolgáltatásokon alapuló egészségturizmus, amelynek a kínálatát sajátos eszközök alkalmazásával lehet piacra vinni.
- MICE – az üzleti turizmust segítő konferenciamenedzsment iroda működtetése, és a belföldi keresletösztönző akciók megvalósítása.

2. prioritás: Kutatás technológiai fejlesztés és innováció

Prioritások:

- Vállalati K+I tevékenység intenzitásának ösztönzése
- Stratégiai K+I együttműködések és kezdeményezések támogatása
- K+I infrastruktúra és kapacitás megerősítése a nemzetközi kiválóság érdekében

Az intelligens szakosodási stratégiában meghatározott nemzeti specializációk:

- Rendszerszemléletű kutatás,
- Intelligens gyártás,
- Fenntartható társadalom.

Az EDP folyamat során vállalkozói szemléletű kockázatvállalással meghatározásra kerültek azok a kutatási területek, prioritások, ahol a specializációk érvényesülhetnek:

- Egészséges társadalom és jólét
- Fejlett jármű- és egyéb gépipari technológiák
- Tiszta és megújuló energiák
- Fenntartható környezet
- Egészséges helyi élelmiszerek
- Agrár-innováció

- IKT szolgáltatások
- Befogadó és fenntartható társadalom, élhető környezet
- Intelligens technológiák

2.1. Vállalati K+I tevékenység intenzitásának ösztönzése

Az intézkedés keretében egyrészről a vállalkozások önálló K+I tevékenységének támogatása valósul meg és növekszik a hosszútávú együttműködésben végzett, életképes K+I projektek száma. A vállalkozások versenyképességének és K+I tevékenység ösztönzése érdekében támogatjuk az innovatív vállalkozások házon belüli, prototípus, termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztését, legalább az ún. MVP vagy demonstrációs fázis eléréséig, illetve esetenként azon túl, a piacra lépésig is.

A vállalati K+I kapacitásfejlesztésen keresztül a helyi gazdaságba integrálódó társaságokat támogatjuk, melyek a K+I alapú külföldi működőtőke beruházások mértékére, a gazdasági növekedésre, a technológia-transzfer intenzitására, valamint a kutatás-fejlesztés területén foglalkoztatott munkaerő számának növésére jelentős hatást gyakorolhatnak.

A beavatkozás célja a nemzetgazdasági szinten jelentős méretű, a hazai innovációs környezetbe integrálódó egyedi K+I beruházások ösztönzése, ezen belül különösen új vállalati K+I munkahelyek teremtésének elősegítése, valamint a kapcsolódó K+I infrastruktúra létrehozása.

Preferált projektek:

- piacvezérelt fejlesztések,
- high-tech mikro és kis- és középvállalkozások.

2.2. Stratégiai K+I együttműködések és kezdeményezések támogatása

Az intézkedés „Stratégiai K+I hálózatok számának növelése” egyedi nemzeti célkitűzés elérését támogatja a vállalkozások, a közfinanszírozású, illetve a nonprofit kutatóhelyek (kutató-ismeretterjesztő szervezetek) közötti kapcsolatok létrehozása, továbbá a szinergiák kiaknázása, a termék- és szolgáltatásfejlesztések támogatása révén.

A széleskörű K+I együttműködések megerősítése érdekében támogatni kívánjuk olyan, a hazai kutatóhelyek (kutató-ismeretterjesztő szervezetek) bázisán létrejövő központok kialakítását is, amelyek nyitott, minden gazdasági szereplő számára elérhető együttműködési keretet biztosítanak a technológia- és tudástranszfer, valamint a közös K+I tevékenység számára, és képessé válnak az ipar által használható módon közvetíteni a kutatás-fejlesztés során teremtett tudást.

2.3. K+I infrastruktúra és kapacitás megerősítése a nemzetközi kiválóság érdekében

A kutatás-fejlesztési szektor tudományos-kiválósági alapokon nyugvó versenyképességének növeléséhez elengedhetetlennek tartjuk a hazai kutatóhelyek (kutató-ismeretterjesztő szervezetek) elavult K+I műszerállományának fejlesztését, korszerűsítését. Hasonló jelentőséggel bír a nemzetközi kutatási infrastruktúrákban való részvétel támogatása folyamatban levő kutatási projekteken keresztül.

7. prioritás: Turizmus

Prioritások:

- A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése

A turizmus támogatását a szektor nemzetgazdasági jelentősége indokolja. A régiókategóriák közötti költségmegosztás a pro rata elv szerint történik, figyelembe véve, hogy egyes beavatkozások esetén mely indikátor lesz megfelelő; az egyes beavatkozásokhoz így ad hoc módon lesz kiválasztva a megfelelő indikátor (például út hossza (km), KMR-ben lefedett terület, látogatószám stb.) A beavatkozásból a KMR-hez köthető költségek a VEKOP-ból kerülnek finanszírozásra.

A prioritás a kevésbé fejlett régiók turisztikai célú projektjeinek megvalósítását segíti elő kiemelt jelentőségű kulturális és természeti örökséghelyszínek és hálózatos projektek fejlesztésével. A tematikus utak, hálózatok fejlesztésének alappillére, hogy a teljes nyomvonal fejlesztése egységesen, rendszerszerűen valósuljon meg.

Főbb célkitűzések:

- A belföldi és nemzetközi turistáktól származó bevételek növelése a kulturális és természeti örökségi helyszíneken.
- Hazai és nemzetközi turisták költésének növekedése, természeti és kulturális erőforrások megőrzése.

7.1. A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése

- A prioritás intézkedés keretében megvalósuló fejlesztésekkel a kulturális és természeti örökséghelyszínek gazdasági fenntarthatóságát szükséges szolgálni, ezt a turisztikai vonzerők innovatív, kreatív módon történő attrakcióvá alakításával kívánjuk elérni. A prioritás keretében fenntartható turisztikai termékeket, hálózatos fejlesztéseket, tematikus utakat kívánunk támogatni, melyek a kulturális és természeti örökség megőrzésének és bemutatásának elveit figyelembe veszik.
- A költségek beavatkozásonként vagy kulturális helyszínenként nem haladják meg az 5 millió eurót (UNESCO helyszínek esetén pedig a 10 millió eurót).

- A kulturális örökség vonzerőinek fejlesztése, termékké alakítása elsősorban akkor lehet turisztikai szempontból sikeres (tehát nem csak rövidtávon, hanem a termék életciklus későbbi pontjain is látogatott és fenntartható), ha nem pontszerűen állnak ezek az elemek, hanem egymással szoros kapcsolatot építő hálózatba szerveződnek. Ezen túlmenően ezek a környezetükbe is integrálódnak, azaz más attrakciókkal és azok kapcsolódó szolgáltatásaival együttműködnek (illetve ahol még hiány van, azokat a szolgáltatásokat szükséges kialakítani). A támogatásban részesülő fejlesztések beleilleszkednek a hazai és nemzetközi hálózatokba, illetve a jövőben meghatározásra kerülő hálózatokba. (Ilyen fejlesztések lehetnek például kastélyokat, várakat bemutató tematikus utak, kulturális világörökségi helyszínek bemutatása, kegyhelyek hálózatai vagy zarándokutak).

9.2.4 Virágzó turizmus

TERÜLET- és TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM (TOP)

Top 1. Prioritás: térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére

Azonosító: 1.B. (1.2.)

A turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében

A turizmus területén megfogalmazott nemzeti célok teljesítéséhez több operatív program (TOP, GINOP, VP) is hozzájárul/hozzájárulhat különböző eszközökkel, ezért a specifikus célhoz kapcsolódóan az uniós támogatások hozzájárulásával elvárt eredmények részben hasonlók.

A TOP-ban elvárt eredmények alapvetően a helyi/térségi adottságokra, vonzerőkre épülnek, így a helyi/térségi célokhoz járulnak hozzá. Ez alapján a fentieken túlmenően a TOP-ban az alábbi OP specifikus eredmények elérését biztosítja:

- a megye gazdaságának élénkítése, közvetetten a foglalkoztatási célkitűzéshez való hozzájárulás;
- a GINOP támogatható tevékenységei között nem szereplő, térségi, helyi jelentőségű kulturális és természeti örökség jelenleginél kiterjedtebb, a fenntarthatóságot nem veszélyeztető turisztikai hasznosítása, a kihasználatlan turisztikai kínálat hozzáférhetőségének javítása;
- hazai és nemzetközi turisták költésének növekedése a fejlesztett attrakciókhoz kapcsolódóan;
- a GINOP támogatható tevékenységei között nem szereplő térségi, helyi jelentőségű természeti és kulturális örökség bemutathatóságának és hasznosításának fejlesztése, hálózati és térségi szempontokat figyelembe véve;
- az attrakciókat igénybevevő lakosság fogékonyabbá / elkötelezetté válik a természeti és kulturális értékek megőrzésére;
- az egységnyi turisztikai termék iránti kereslet multiplikátor-hatásán keresztül közvetett cél a vállalkozások megerősítése és ezáltal a foglalkoztatásra gyakorolt pozitív hatás kifejtése;
- a már meglévő térségi/helyi attrakciók – GINOP-ból támogatható – országos hálózatokba való bekapcsolása a kiegészítő szükséges fejlesztésekkel;
- a helyi/térségi attrakciók fejlesztése közvetetten eredményezi a helyi identitástudat, helyi kötődés, és a helyi közösségek összetartozásának erősödését.

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Az intézkedés célja:

- a térségi szintű, turisztikai termékcsomagok és tematikus turisztikai fejlesztések támogatása, amelyekkel a megyei szintű turisztikai vonzerő elemekre épülő, koordinált fejlesztések valósíthatóak meg.

Ennek keretében a helyi, térségi jelentőségű, turisztikai vonzerőt képező kulturális, épített, természeti örökség turisztikai hasznosítására, fejlesztésére nyílik lehetőség, a térség gazdaságának diverzifikációja, a helyi gazdaság élénkítése és a foglalkoztatás növekedése érdekében.

Főbb kedvezményezettek:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak.

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI és INNOVÁCIÓS OPERATÍV PROGRAM (GINOP)

7. prioritás: Turizmus

Prioritások:

- A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése

A turizmus támogatását a szektor nemzetgazdasági jelentősége indokolja. A régiókategóriák közötti költségmegosztás a pro rata elv szerint történik, figyelembe véve, hogy egyes beavatkozások esetén mely indikátor lesz megfelelő; az egyes beavatkozásokhoz így ad hoc módon lesz kiválasztva a megfelelő indikátor (például út hossza (km), KMR-ben lefedett terület, látogatószám stb.) A beavatkozásból a KMR-hez köthető költségek a VEKOP-ból kerülnek finanszírozásra.

A prioritás a kevésbé fejlett régiók turisztikai célú projektjeinek megvalósítását segíti elő kiemelt jelentőségű kulturális és természeti örökséghelyszínek és hálózatos projektek fejlesztésével. A tematikus utak, hálózatok fejlesztésének alappillére, hogy a teljes nyomvonal fejlesztése egységesen, rendszerszerűen valósuljon meg.

Főbb célkitűzések:

- A belföldi és nemzetközi turistáktól származó bevételek növelése a kulturális és természeti örökségi helyszíneken.
- Hazai és nemzetközi turisták költésének növekedése, természeti és kulturális erőforrások megőrzése.

7.1. A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése

A prioritás intézkedés keretében megvalósuló fejlesztésekkel a kulturális és természeti örökséghelyszínek gazdasági fenntarthatóságát szükséges szolgálni, ezt a turisztikai vonzerők innovatív, kreatív módon történő attrakcióvá alakításával kívánjuk elérni. A prioritás keretében fenntartható turisztikai termékeket, hálózatos fejlesztéseket, tematikus utakat kívánunk támogatni, melyek a kulturális és természeti örökség megőrzésének és bemutatásának elveit figyelembe veszik.

A költségek beavatkozásonként vagy kulturális helyszínenként nem haladják meg az 5 millió eurót (UNESCO helyszínek esetén pedig a 10 millió eurót).

A kulturális örökség vonzerőinek fejlesztése, termékké alakítása elsősorban akkor lehet turisztikai szempontból sikeres (tehát nem csak rövidtávon, hanem a termék életciklus későbbi pontjain is látogatott és fenntartható), ha nem pontszerűen állnak ezek az elemek, hanem egymással szoros kapcsolatot építő hálózatba szerveződnek. Ezen túlmenően ezek a környezetükbe is integrálódnak, azaz más attrakciókkal és azok kapcsolódó szolgáltatásaival együttműködnek (illetve ahol még hiány van, azokat a szolgáltatásokat szükséges kialakítani). A támogatásban részesülő fejlesztések beleilleszkednek a hazai és nemzetközi hálózatokba, illetve a jövőben meghatározásra kerülő hálózatokba. (Ilyen fejlesztések lehetnek például kastélyokat, várakat bemutató tematikus utak, kulturális világörökségi helyszínek bemutatása, kegyhelyek hálózatai vagy zarándokutak).

9.2.5 Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség

MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM (VOP)

Szükséglet leírása	Prioritás																		Átfogó célkitűzések		
	P1			P2		P3		P4			P5					P6					
	Fókuszterületek			Fókuszterületek		Fókuszterületek		Fókuszterületek			Fókuszterületek					Fókuszterületek					
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	Környezet	Klíma	Innováció
(1) A K+F aktivitás és adaptáció illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban	x	x	x	x	x	x	x	x				x			x		x		x	x	x
(11) A mezőgazdasági termelés energiafelhasználási hatékonyságának javítása												x							x	x	x
(12) A vidéki lakosság helyben tartása a mezőgazdasági kiegészítő tevékenység erősítésével																					x
(13) Fiatal gazdálkodók célzott segítése a gazdálkodói generációváltás érdekében - alprogram					x																x
(2) Együttműködések erősítése az agrárgazdaság szereplői, a kutatás, az innováció, és az élelmiszerlánc egyes szereplői között		x		x		x		x	x		x	x	x		x	x	x		x	x	x
(20) Élelmiszer-feldolgozó KKV-k versenyképességét célzó fejlesztések (magasabb hozzáadott értékű termékstruktúra) biztosítása						x															
(21) Az élelmiszerfeldolgozásban használt inputok hatékonyságát célzó beruházások és az élelmezésbiztonság fejlesztése												x							x		
(23) Rövid ellátási láncok fejlesztése - tematikus alprogarm	x	x	x	x		x										x			x	x	x
(25) A zöld infrastruktúra fejlesztése, az ökológiai hálózat koherenciájának javítása								x											x	x	
(27) A környezetbarát technológiák alkalmazásának növelése, a környezettudatos gazdálkodás fejlesztése								x	x	x											
(28) Ökológiai gazdálkodás fenntartása és fejlesztése								x		x						x			x		x
(3) Termelői és szolgáltatói oldal szakmai felkészültségének javítása, szakmai továbbképzési rendszer megújítása	x		x																x	x	x
(33) Mezőgazdasági területek művelésben tartásának ösztönzése								x			x								x		
(34) Környezetbarát technológiák fejlesztése, ökoinnováció ösztönzése		x																	x		x
(35) Vidéki vállalkozások indulásának és a működők hatékonyságának növelése, fenntartható működésének elősegítése																x	x		x		x
(36) Humán erőforrás- és vállalkozáshiányos térségekben a belső erőforrásokra építő speciális gazdasági tevékenységek ösztönzése																x	x				x
(37) A vidéki gazdaság szereplői közötti együttműködések erősítése																	x				x
(38) Az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés közösségi megoldásainak segítése																	x				
(40) Környezeti terhelés csökkentése, a természeti erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodás és klímarezíliencia								x									x		x	x	x
(41) helyi szintű tervező, fejlesztő és aktivizáló kapacitás rendelkezésre állása																	x				x
(42) A kis méretű, a banki finanszírozásból kiszoruló mezőg és élelmiszer-feld. vállalkozások finanszírozásának elősegítése				x	x	x	x				x	x									x
(43) Kisméretű gazdaságok üvegház hatású gáz kibocsátásának csökkentése														x							
(44) Komplex meliorációs beavatkozások víz- és tápanyag-gazdálkodás érdekében											x								x	x	
(45) Kis méretű gazdaságok erőforrás-hatékony terménytárolási megoldásai				x																x	
(5) Fogyasztói tudatosság, környezettudatosság növelése	x					x													x	x	x
(6) A kertészeti és állattenyésztési ágazat versenyképességének javítása				x															x	x	x
(7) A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése komplex vízgazdálkodási beavatkozások alkalmazásával											x								x	x	x
(8) Az agrárgazdaságban a vertikális és horizontális együttműködések szintjének növelése, termékpályarendszerek kialakítása						x													x	x	x
(9) Állattartó gazdaságok állatjóléti körülményeinek biztosítása						x													x	x	

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 1A/B/C

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Környezet/Klíma/Innováció

Szükséglet leírása:

Az agrárvállalkozások rendkívül alacsony K+F teljesítménye versenyképességet negatívan befolyásoló tényező. A vállalkozásoknál végzett kutatás-fejlesztés erősítése mellett, ahol elégséges, ott az újítások átvételi és alkalmazási feltételeinek kiépítése is szükséges. Megfelelő vállalkozói körülmények között az ágazat hatékonyan és eredményesen vehet át és adaptálhat új, biztonságos, hatékony, innovatív termelési módokat, módszereket.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 2A

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Környezet

Szükséglet leírása:

A vidéki térségekben a foglalkoztatási lehetőségek szűkössége, az egyéb térségekben elérhetőnél jóval alacsonyabb bérek a vidéki gazdaság és társadalom leszakadását okozzák, ami elvándorlással, elöregedéssel fenyeget. A munkanélküliség ugyanakkor azokban a kistérségekben, megyékben ér el kimagasló értéket, ahol a kézimunkaigényes mezőgazdasági tevékenységek végzésére az adottságok jók, sőt komoly hagyományokkal, tudásbázissal is rendelkeznek. A mezőgazdasági tevékenység fejlesztését, beruházásait bizonyos üzemméret, életképességi határ alatt nem ösztönözte a korábbi vidékfejlesztési program. A helyben termelt és a kézműves, illetve magas minőséget képviselő élelmiszerek iránt megnövekedett fogyasztói kereslet, a termelői piacok népszerűsége és az e területeken kibontakozó együttműködések megfelelő alapot és hátteret jelenthetnek a kisüzemi mezőgazdasági tevékenység bővítéséhez, diverzifikációjához, megerősítéséhez. A kisüzemek stabil árutermelővé válása növelheti a foglalkoztatást, különösen a munkaerőpiacon hátrányos helyzetűnek számító nők esetében javíthatja a kiegészítő jövedelemszerzés esélyét,hozzájárulva ezáltal a vidéki lakosság helyben maradásához.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 2B

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Innováció

Szükséglet leírása:

A gazdálkodói korszerkezet kedvezőtlen tendenciájú, a fiatal gazdálkodók aránya alacsony, a gazdálkodói réteg öregedése folyamatosan növekszik. Az elmúlt 10 évben 5 évvel emelkedett az átlagéletkor a gazdálkodók között. Amennyiben nem kapcsolódnak be elégséges mértékben fiatalok a gazdálkodásba, a mezőgazdaság

humán feltételei nem lesznek megfelelően biztosítottak. A jövő fenntartható mezőgazdaságának megteremtéséhez, biztosításához az egyik legfontosabb szakmapolitikai feladat a mezőgazdaságban szakember és gazdálkodói utánpótlás biztosítása, a fiatalok életképes gazdálkodóvá válásának segítése, a fiatal gazdák támogatása. A magyar táj változatossága és értékgazdagsága szempontjából különösen lényeges annak a gazdálkodói tudásnak az átadása, amely generációk (apa és fia) között valósulhat meg és biztosíthatja a táji, klimatikus adottságokhoz való alkalmazkodást a gazdálkodás során. A generációk közötti tudásátadás fejlesztése szükséges a generációváltás során.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 3A

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Innováció/Környezet

Szükséglet leírása:

A jelenleginél szélesebb körben ismertté és vonzóvá kell tenni az Európai Unió minőségpolitikai intézkedéseit, kiemelten azokat a közösségi szintű tanúsítási lehetőségeket, amelyekkel egy-egy termék, vagy termékcsoport eredetét, ökológiai állapotát, természetkímélő előállítását, különleges hagyományos minőségét lehet kiemelni és megkülönböztető jelzéssel ellátni a hasonló termékek kínálatából az Unió egész területén, mivel ezek a tevékenységek emelik az alacsony magyar mezőgazdasági versenyképességet a hazai és európai piacon. Ösztönözni és segíteni kell a termelők, termelői közösségek jelentkezését és részvételét az Uniós rendszerekben, mert ez hozzájárul a jövedelmezőségük növekedéséhez, így közvetve a vidék eltartó-képességéhez. Elő kell segíteni az értéknövelést, marketinget szolgáló nemzeti minőségi rendszerek bevezetését (termék-, termékcsoport szintű rendszerek, regionális rendszerek), ill. a már meglévő rendszerek működését tovább kell fejleszteni, mert a marketing eszközök használatának hiánya versenyhátrányt jelent.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 3B

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Innováció/Klíma/Környezet

Szükséglet leírása:

A klímaváltozáshoz történő adaptáció, a természeti katasztrófák által okozott károk csökkentése, a stabil hozameredmények és kiegyensúlyozott jövedelemtermelő képesség iránt erős igény mutatkozik a hazai alapanyag-termelésben. A klímaváltozás eredményeként kialakult szélsőséges hőmérsékletingadozások, a csapadék mennyiségének változékonysága jelentősen befolyásolja a mezőgazdasági termelést, erőteljes hatást gyakorol a hazai termelői- és felvásárlási árakra. Kiegyensúlyozott mezőgazdasági termelés a precíz és tudatos gazdálkodói odafigyelésen túl megfelelő kockázatmegelőző, -mérséklő beruházások

megvalósításával és a pénzügyi biztosítási rendszer adta lehetőségek alkalmazásával érhető el. Természetesen nem lehet minden természeti katasztrófaeseményre felkészülni, azonban a pénzügyi kockázatkezelési-, biztosítási rendszerben való részvétel mérsékelheti a gazdálkodó kieső jövedelmét. A két eszköz egymást erősítve gazdálkodói és ágazati szinten javítja a mezőgazdaság teljesítményét és hozzájárul az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez. Az elmúlt évekre jellemző szélsőséges időjárás közvetve – a takarmánykínálaton keresztül - jelentős hatást gyakorolt az állattenyésztési ágazatok jövedelemtermelő képességére. Az állattenyésztők többsége a takarmányt vásárolja, ami jelentősen megemeli a termelés költségeit, azonban a megnövekedett ráfordításokat nem tudja érvényesíteni a felvásárlási árakban. Többek között ez a fajta kiegyenlítetlen különbség hívja életre a jövedelemstabilizáló eszköz szükségességét is.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 4A/B/C

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Környezet/Innováció

Szükséglet leírása:

Hazánk természeti értékeinek jelentős hányada kötődik közvetlenül mezőgazdasági művelés alatt álló területekhez, és fenntartásukban kiemelt szerepe van a megfelelő földhasználatnak. A természeti értékek megőrzésében kiemelt szerepe van a környezetkímélő gazdálkodás elterjesztésének. A mezőgazdasági földhasználat minden ágában (szántóművelés, gyepgazdálkodás, ültetvények) sokszínű, a természetközeli élőhelyek kialakításával és megőrzésével, a természetvédelmi szempontból értékes állat- és növényfajok számára megfelelő táplálkozó-, szaporodási- és pihenőhelyek biztosításával az aktív természetvédelem rendszerének kiterjesztése a cél. A fajok megőrzése érdekében az élőhelyek fajgazdagságának növelése szükséges, illetve kiemelt figyelmet kell fordítani az agresszív idegenhonos fajok terjedésének visszaszorítására. A környezettudatos gazdálkodás széles körben való elterjesztése (környezetkímélő, környezetbarát módszerek alkalmazása) révén megvalósuló, a terület agro-ökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat mérsékli a termelés kockázatát, hozzájárul a természeti értékek fennmaradásához, a környezeti állapot javulásához, a biológiai sokféleség megőrzéséhez. Hazánkban a környezetbarát gazdálkodás elterjedtsége alacsony, holott az a termelési hely természeti adottságaihoz való jobb illeszkedése miatt hatékonyabb lehet, illetve a növekvő környezettudatos fogyasztói réteg miatt versenyelőnyt is biztosíthat. Az alacsonyabb környezeti terhelés erősíti a környezeti hátrányokkal küzdő területek állapotát és nagyobb biodiverzitási szintet biztosít.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 5A/E

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Klíma/Innováció

Szükséglet leírása:

Számos területen a hagyományos extenzív gazdálkodási módszerek háttérbe szorulása, és ezzel párhuzamosan az extenzív mezőgazdálkodás által kialakított és fenntartott természet közeli élőhelyek állapotának romlása, illetve a környezeti problémák növekedése figyelhető meg. Ezen területeken kiemelt feladat az extenzív gazdálkodás ösztönzése, a visszatérés támogatása. Ez pozitívan hat az élelmiszerminőségre és a helyi foglalkoztatásra is, nagyobb élőmunka-igénye miatt.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 5/B

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Innováció/Klíma/Környezet

Szükséglet leírása:

Az élelmiszer-termékek világpiacán, valamint az unió belső piacán az élelmezésbiztonsági szempontok érvényesítését leginkább a kialakítható élelmiszerár befolyásolja. A városi népesség koncentrációja és a városiasodás miatt ez a szempont a feldolgozott élelmiszerek piacán fokozottan érvényesül. A feldolgozott élelmiszerek ára döntő mértékben a feldolgozás hatékonyságán múlik, amelyben Magyarország az EU-27 összevetésben is lényeges hátrányban van, elsősorban olyan technológiai lemaradások miatt, amelyek mellett a termelés energia, víz, alapanyag, és egyéb inputok szükségesnél magasabb arányú bevonásával valósítható meg. Ugyanakkor az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások fejlesztése csak az élelmiszerbiztonság és a fenntarthatóság szem előtt tartásával történhet. Ezért fejlesztési beavatkozási lehetőség elsősorban az input-hatékonyság (elsősorban energia-, víz, nyersanyag), egyúttal az anyag- és energiatakarékosság, valamint a vállalatirányítási rendszerek javítása irányában indokolt. Bár az energiahatékonyság növelése rövid távon a fejlesztési beruházás költsége miatt élelmiszerár növekedést okozhat, hosszú távon a hatékonyság miatt csökkenő termelési költség miatt csökken a termelt élelmiszer ára, növekszik a versenyképesség. Az ilyen fejlesztések a versenyképességi szükséglet mellett a globális klímacélokat is szolgálják.

Magyarországon a mezőgazdasági épületek jó része elavult, felújításra szorul. A gazdaságok/vállalkozások termelési költségeinek jelentős részét az energiaköltségek teszik ki. Szükségessé vált tehát a mezőgazdasági épületek és a beépített technológiák energiahatékonyságának javítása a termelési költségek, valamint a szén-dioxid kibocsátás csökkentése érdekében. Az energiahatékonyság javítása egyrészről javítja az üzemek versenyképességét és hatékonyságát, másrészről hozzájárul a klímabarát fenntartható fejlődéshez. Fontos szempont az energiakorszerűsítésnél, hogy az úgy csökkenti a termelési költségeket, hogy közben nem teszi szükségessé a foglalkoztatás csökkentését, tehát nem váltja ki a kézimunkát. A kézimunka megtartása szemben a nagyüzemi intenzív termeléssel, nem növeli az ágazat üvegházhatású gáz kibocsátását, hozzájárulva ezzel a klímaváltozás mérsékléséhez. Az épületenergetikai és technológiai korszerűsítésnek,

valamint a megújuló energiaforrások használatának tehát nemcsak gazdaságossági előnyei vannak, hanem az éghajlatváltozás mérséklése szempontjából is fontos hazai fejlesztési prioritás.

A mezőgazdasági épületenergetikai fejlesztés magába foglalja az épületgépészeti modernizáció mellett többek között az épületek szigetelését, a nyílászárók felújítását, cseréjét, energiaernyők és árnyékolók beépítését, a fűtés korszerűsítését. Magyarországon a földrajzi adottságok lehetővé teszik a geotermikus energia hasznosítását. A megújuló energiaforrások fejlesztésén keresztül, termálenergia használatára, valamint termálkutak korszerűsítésére, a kinyert termálenergia felhasználás hatékonyságának növelésére, illetve a mezőgazdasági melléktermékekből nyerhető energia felhasználási lehetőségeinek fejlesztésére széleskörű igény mutatkozik.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 5D

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): -

Szükséglet leírása:

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban jelen lévő finanszírozási rés vizsgálata alapján kijelenthető hogy mindkét ágazatban van igény egy, a jelenlegi piaci és támogatott finanszírozási eszközöket kiegészítő finanszírozási konstrukcióra, amely megoldást nyújthat a gyenge fedezetnyújtó képességű, részben a megfelelő pénzügyi dokumentációval nem rendelkező, gyakran alacsonyabb jövedelmezőségű, kisméretű termelők és feldolgozók kielégítetlen finanszírozási szükségletére. A jelenlegi, banki kockázatra nyújtott finanszírozási konstrukciók mérethatékonysági és kockázatvállalási okokból nem képesek kiszolgálni az azonosított finanszírozásra szoruló réteget, amely ugyanakkor fontos szerepet tölt be a vidéki gazdaságban és foglalkoztatásban.

Lefedett prioritások/fókuszterületek: 5C; 6A/B

Lefedett átfogó célkitűzés(ek): Klíma/Innováció

Szükséglet leírása:

Hazánkban a megújuló energia-termelés elsődleges forrása jelenleg az erdei biomassza (79 %), amely részarány jelentős mértékben meghaladja az EU átlagot. A jelenlegi kereslet mellett ez még fenntartható gyakorlat, mivel az erdők élőfa-készlete folyamatosan, kb. évi 5 millió bruttó m3-el növekszik (NÉBIH 2012). Az erdőből kitermelt fa, vagy egyéb erdőgazdálkodási melléktermékek, továbbá a vágástéri maradék szinte mindenütt helyi erőforrásként használhatóak fel sziget-üzemű megújuló energiaforrású, törpe fűtőmű technológiák alkalmazása által. A helyi biomasszára alapozott megújuló energetikai hasznosítás növelésének legfőbb előnye a térség fejlődésének lehetősége a helyi erőforrások felhasználása,

munkalehetőség biztosítása és a helyi tőkelekötés által. Lehetőséget kell tehát biztosítani komplex energetikai fejlesztésekre a helyi faalapú-biomassza hasznosítás bevonásával.

Emellett az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódóan a fa nyersanyagként vagy energiaforrásként történő ipari feldolgozását megelőző tevékenységek is jellemzően elláthatók a helyi mikro- és kisvállalkozások vagy akár közösségi gazdaságok bevonásával. Az erdei termékek diverzifikációja, illetve a hozzáadott érték növelése jelentős tartalékokkal rendelkezik a vidéki gazdaság szereplői számára és mind a faalapú termékek, mind a nem-fa termékek esetén erősítik a vidéki gazdaság fejlesztési és a munkahelyteremtés lehetőségeit.

A legtöbb vidéki vállalkozás önfoglalkoztató, illetve 10 főnél kevesebbet foglalkoztat és mérsékelt növekedési potenciállal rendelkezik. E kis gazdasági szereplők foglalkoztatási funkciójuk mellett az alapvető lakossági, gazdasági szolgáltatások helyben történő biztosítása, a helyi gazdaság és társadalom dinamizálása szempontjából is létfontosságúak a vidék számára. Megerősítésük, fejlesztésük a vidéki térségek felzárkóztatása szempontjából stratégiai terület. Fejlesztésük eszközei lehetnek a szükségletre szabott üzleti és üzletviteli tanácsadás, a vállalkozói ismeretek és képességek fejlesztése, az eszköz- és technológiafejlesztés, illetve a piaci versenyesélyeket javító, az információáramlást is segítő hálózatba szervezés.

10. Mellékletek

10.1 Kitekintés: fejlesztési tématerületek, ötletek, javaslatok

Az alábbi táblázat a Koncepció készítése során összegyűjtött projekt- és akcióötletek lehetséges kapcsolatát jeleníti meg a stratégiai célrendszerre vonatkozóan. A táblázat tetején látható, hogy az egyes stratégia célokat hány projekt- vagy akcióötlet támogatja, illetve, hogy ez a mennyiség mekkora arányt képvisel az összes projekt- és akcióötlet körében.

Kapcsolódó akciók száma	3	31	1	23	5
Kapcsolódó akciók aránya	5%	49%	2%	37%	8%
	Partnerség és együttműködés	**Vonzó, élhető település**	**Élvonalbeli gyógyhely**	**Virágzó turizmus**	**Fejlődő agrárgazdaság és kézművesség**
Önkormányzati szociális bérlakások építése		x			
Öko-falu létrehozása				x	x
"Kis Toscana-völgye" létrehozása				x	
"Kis-Hévíz" létrehozása				x	
Sportturizmus - futball edzőtáborok létrehozása				x	
Lovas-turizmus, lóterápia szolgáltatással				x	
Csónakázó tó kialakítása				x	
"Zala-csobogó" tematikus vízi úttal				x	
Faluközpont és közösségi tér kialakítása		x			
Zala völgye gyógy-rehabilitációs és idősköri speciális gondozás - egészség centrum, rehabilitációs kórház létrehozása			x		
Kustányi kultúrház felújítása - szolgáltató központ kialakítása		x			
Szolgáltatóház kialakítása - orvosi és fogorvosi rendelő, önkormányzati hivatal, információs központ		x			
Községi utak aszfaltozása		x			
Hidak felújítása		x			
Községi járdák térkövezése		x			
Településkép és környezet szépítése		x		x	
Kerékpárutak létesítése		x		x	

	x			x
Őstermelők és kézművesek összefogása, őstermelői piac létrehozása				
Tanyaszínház létrehozása kézművesekkel			x	x
Szabadegyetem - művészeti és kulturális worskhopok			x	
Helyi vendégházak fejlesztése			x	
Mezőgazdaság fejlesztése				x
Deák kúria múzeumi láncba bekerülése			x	
Helyi-termék bolt létrehozása				x
Közösségi játszótér létrehozása		x		
Rendezvényhelyszín kialakítása			x	
Közösségi klub kialakítása fiatalok részére		x		
Falukép színesítése, virágosítása		x	x	
Sportélet fejlesztése, sportegyesület fenntartása		x		
Öreghegy útjának aszfaltozása			x	
Munkahelyteremtés a közmunkaprogramon belül		x		
Közúthálózat fejlesztése		x		
Középületek teljes körű kihasználása, ingyenes internetelérés, gyermek és ifjúsági programok, klub		x		
Önkormányzati lakások kialakítása fiatalok részére		x		
Óvoda épületének felújítása		x		
Rászorulók hétvégi szociális étkeztetésének megoldása		x		
Idősek, rászorulók szakorvosi rendelésre történő szállításának megoldása		x		
Önkormányzat idősek otthonának létesítése (nappali vagy bentlakásos)		x		
Idősek klubjának megszervezése		x		
Helyettes szülői hálózat kistérségi szintű kiépítése		x		
Pályázati lehetőségek minél szélesebb körű kihasználása a gyermekjólét és családsegítés területén is		x		
Település-szintű biztonsági rendszerek kialakítása, fejlesztése		x		

Minőségi programok a településen		x	x
Szálláshelyek minőségének fejlesztése			x
Egységes településkép kialakítása		x	
Szélesebb szolgáltatási háttér kialakítása a turizmusban			x
Kapcsolat, együttműködés erősítési a Fürdővel	x		
	x		x
Zala menti településeket összekötő, Zala menti fesztivál létrehozása			
Szobor adományozása a falunak			
Helyi szabályozás kezdeményezése az elhanyagolt és elhagyott házakért		x	
Karácsonyi kivilágítás		x	
Babakocsis futóverseny - fiatalok idevonzása			x
Helyi kirándulóhelyek bemutatása és népszerűsítése			x
Ültessen a falu egy fenyőfát		x	

10.2 Irányadó tervdokumentumok

10.2.1 Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (kivonat)

A legfelsőbb szintű területfejlesztési dokumentum, a Nemzeti Fejlesztés 2013 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, amelyet az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) OGY Határozata rögzít, amelyet az Országgyűlés a 2013. december 17-i ülésnapján fogadott el.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait.

Az OTFT hazai fejlesztéspolitikai, valamint az európai uniós kapcsolódásait az alábbi ábra mutatja be.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció kapcsolódása az uniós programozáshoz

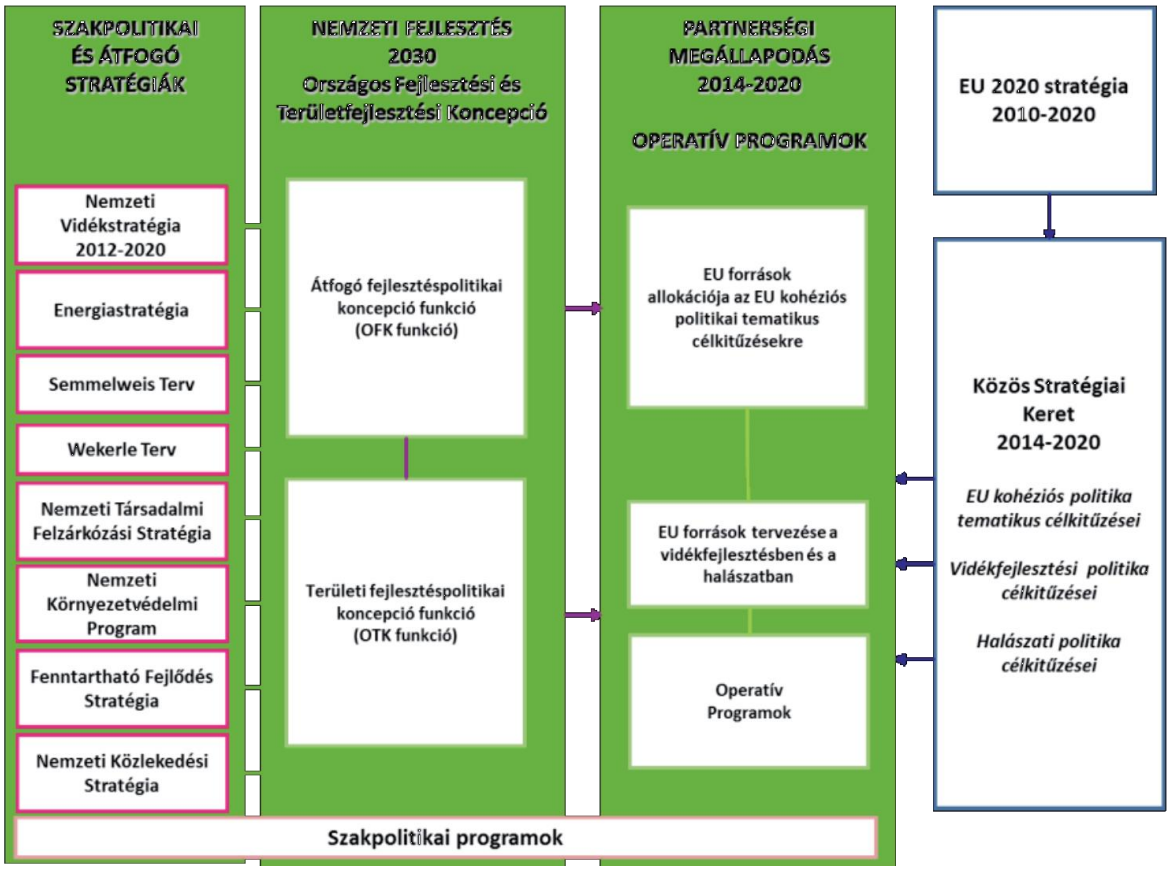

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az OFTK-ban megfogalmazott fejlesztéspolitikai és területfejlesztési célkitűzések

A tervdokumentum az alábbi Nemzeti Jövőképet rögzíti:

Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

A jövőkép elérését a következő pillérek biztosítják:

- Gazdaság- és társadalomstratégiai fordulat
- Regionális központtá válás
- Természeti erőforrások és kultúra nyújtotta biztos fejlődési alap
- Országon belül maradó tehetségek
- Demográfiai fordulat
- Egészséges életmód, gyógyító központ
- Megerősödő társadalom
- Egységes területi rendszer: eltérő adottságokkal az egységes fejlődésért
- Térségi különbségek csökkenek, a városok térségszervező szerepe nő
- Vidéki térségek potenciáljára történő építkezés

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszere

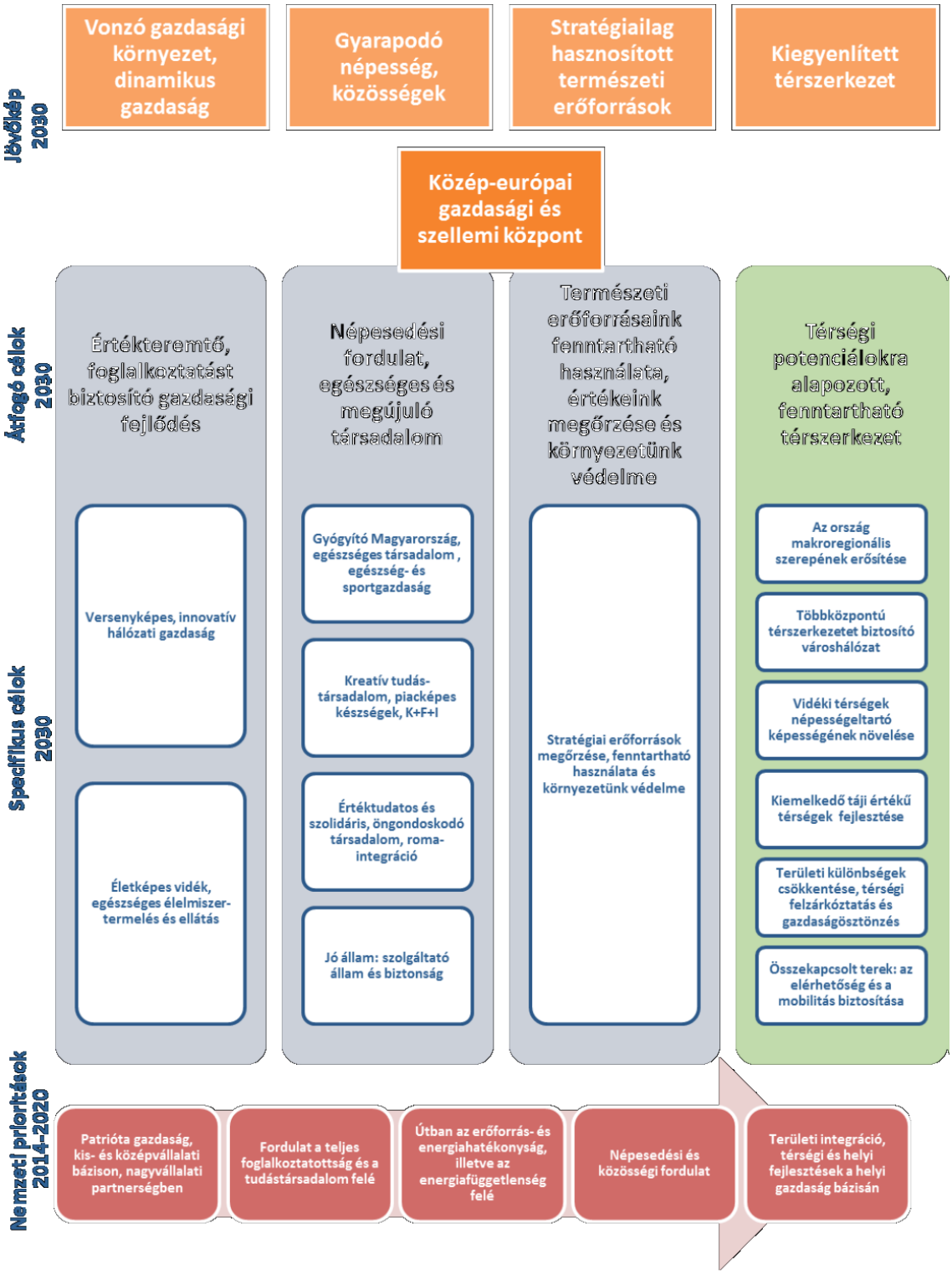

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az OFTK hosszú távú (2014-2030) fejlesztési célkitűzései:

A nemzeti jövőkép elérése érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

A célrendszer bővebb kivonatát a jelen településfejlesztési koncepció melléklete tartalmazza, ebben a fejezetben áttekintő összefoglalás található.

A célrendszer a fordulatot igénylő területekre és a lehetséges kitörési pontokra irányul az alábbiak szerint: [23]

5. „Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés

Célunk a meglévő értékeket megőrző, kiszámítható, érték-, tudás- és munkaalapú, hozzáadott értéket és közhasznokat eredményező, valamint a takarékos és hatékony erőforrás-felhasználásra épülő gazdasági növekedés, fejlődés és jövedelemtermelés biztosítása, a globális gazdasághoz való felzárkóztatás és a hazai foglalkoztatás jelentős bővítése.

A cél elérése érdekében kiemelt eszközök a gazdaságba történő beruházások és a vállalkozásfejlesztés támogatása, a kis- és középvállalkozások, a családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése és piaci lehetőségeik szélesítése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítése, a helyi közösségek autonóm, önfenntartó és öngondoskodó erejének a helyreállítása.

6. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom

Célunk a népességszám növelése, a gyermekvállalás ösztönzése. Továbbá cél a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése, az alsó-, az alsó-közép- és a középosztály, valamint a kis közösségek és családok felemelése-megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás növelése.

Kiemelt célunk a társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése. Ehhez kapcsolódik az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások, a megelőzés és rekreáció biztosítása, a kulturális örökség megőrzése.

[23] Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Célunk a nemzeti hagyományokat tiszteletben tartó, hatékony és jó állam létrehozása, a közszolgáltatások megújítása. Ennek keretében a növekvő társadalmi biztonság – kiemelt figyelmet fordítva a lakossági közbiztonság, a szociális, családi és személyi biztonság, az információbiztonság, a munkahelyi biztonság – megteremtésére.

7. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme

Célunk a hosszú távú gazdasági potenciálunkat és életfeltételeinket biztosító természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése, az erőforrások megőrzése a jövő generációinak számára, mind mennyiségben, mind minőségben.

Célunk az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése, az egészséges ivóvíz ellátás, az élővilág sokféleségének, a tájak sokféleségének és értékeinek, illetve az épített örökség értékeinek megőrzése, az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása, a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.

8. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Célunk egy területileg összehangolt, harmonikusan és fenntartható módon működő, a meglevő térszerkezet értékeit megtartó, a makroregionális és globális kapcsolatokban aktívan részt vevő térszerkezet kialakítása, amelyben az ország, a Kárpát-medence és Európa szempontjából egyaránt jól együttműködő, értékeket teremtő és védő partnerként vehet részt az ország minden térsége és települése.

Egyaránt fontos az európai integráció, a közép-európai kohézió megteremtése. A többközpontú térszerkezet megvalósítása érdekében szükséges az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági fejlődést biztosító beruházások területi terítése, a térségi versenyképességet segítő térszerkezet, térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése.

A térségi integráció, térségi kapcsolatok és együttműködések elmélyítéséhez szükséges a város-vidék kapcsolatok megújítása, a térségi autonómia, az önellátó és önfenntartó képesség erősítése.

A területi kohézió és a térségi esélyegyenlőség erősítéséhez kiegyensúlyozott térszerkezet, területi kiegyenlítődés, a perifériák és elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása szükséges.”

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenhárom specifikus célt tűz ki, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok – az OFTK hosszú

távú teljes tervezési szemléletének megfelelően – a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek.

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok[24]:

8. „Versenyképes, innovatív gazdaság

Célunk a magyar gazdaság újra-pozícionálása, kedvező helyzetét visszaszerezni és megerősíteni a külföldi és belföldi piacokon egyaránt. A gazdasági ágazataink és erőforrásaink, értékeink fenntartható használatára alapozva növelni szükséges az ország versenyképességét, importkiváltó gazdasági termelését, a foglalkoztatás ösztönzését és a megélhetés biztosítását.

Beavatkozási területek:

- a fejlődési potenciált hordozó ágazatok (pl.: autó- és járműipar; elektronikai iparágak; híradástechnika; egészségipar; gyógyszeripar; orvosi berendezés és eszközgyártás; élelmiszeripar; építő- és építőanyag-ipar; logisztika; gépipar, szerszámgyártás; vegyipar, környezetvédelmi ipar) fejlesztése,
- a települések gazdasági csomóponti szerepének és fejlesztői kapacitásának erősítése,
- a vállalkozások kreatív és innovatív fejlesztéseinek a támogatása,
- a geotermális és megújuló energetikai potenciál kihasználása, az energiahatékonyság növelése és a zöld gazdaság előmozdítása,
- a kis- és középvállalkozások és a helyi gazdaság szerepének megerősítése, kiépítése,
- kis- és középvállalkozás-barát gazdasági környezet kialakítása, innovációs szerepkörük erősítése a hazai kutatás-fejlesztésben, innovatív foglalkoztatásösztönző programokkal tovább növelni és megerősíteni a hazai foglalkoztatásban betöltött szerepüket,
- a gazdaság dualitásának mérséklése érdekében szükségszerű a gazdasági szereplők közötti horizontális és vertikális integrációk erősítése, valamint integrált, környezetkímélő és intelligens közlekedésfejlesztést megvalósítani.

[24] Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

9. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság

Célunk a gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése, ennek keretében az egészségügyi szolgáltatások és -ellátások biztosítása, az egészséges életmódra való törekvés ösztönzése, kiemelt tekintettel a sportra, a rekreációra és az egészséges táplálkozásra.

Beavatkozási területek:

- az egészségipar, a termál- és egészségturizmus illetve a szabadidő gazdaság fejlesztése, ehhez kapcsolódva a gyógyvizek hasznosítása és a ráépülő gyógyfürdők szolgáltatásainak fejlesztése és bővítése,
- a belföldi turizmus erősítése a kiemelt turisztikai vonzerők fejlesztésével, a nemzeti kulturális és épített örökség megőrzésével, fenntartható hasznosításával és az üzleti turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázásával,
- a gyermekvállalást ösztönző társadalompolitikai, és gazdasági programok indítása,
- családbarát gyermekellátó intézményrendszer kialakítása,
- az egészséges életmódot, a rekreációt, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek biztosítása,
- az egészségtudatosság ösztönzésére irányuló társadalmi és településfejlesztési programok megvalósítása,
- az egészségügyi ellátások minőségének javítása, az egészségügyi szolgáltatások (rehabilitáció, szűrőprogramok, kábítószer-, alkohol- és dohánytermékek fogyasztásával kapcsolatos preventív programok stb.) bővítése és a részvételi szándék erősítése,
- az egészségügyi, gyermek- és idősellátással, szociális ellátással és mentálhigiénével kapcsolatos közösségi szolgáltatások biztosítása és bővítése.

10. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás

Célunk a vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmezési és élelmiszerbiztonság megteremtése, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.

Beavatkozási területek:

- a foglalkoztatást és a természeti erőforrások fenntartható módon történő felhasználását biztosító, életképes agrár- és élelmiszergazdaság, valamint termelés szerkezet kialakítása,

- törekedni kell az egészséges élelmiszerek előállítására, a hozzáadott érték növelésére, valamint kiemelten kell foglalkozni a kertészet és az állattenyésztés fejlesztésével, az ökológiai gazdálkodás erősítésével a genetikai alapok, és a GMO-mentesség megőrzése érdekében,
- a minőségi magyar termékek, élelmiszer-feldolgozás megtartása, „újjáélesztése", az élelmiszerbiztonság erősítése,
- a helyi és magyar termékekkel kapcsolatos fogyasztói tudatosság erősítése, a helyi termékekre épülő közétkeztetés és a gasztronómiai kultúra javítása,
- a természet-, táj- és környezetvédelem szerepének erősítése, a biológiai sokféleség megőrzése, a vidéki örökség, vidéki térségeink táji, társadalmi, gazdálkodási és építészeti értékeinek megőrzése és értékalapú fejlesztése, a hagyományápolás és a helyi identitás erősítése,
- kiegyensúlyozott város-vidék kapcsolatok megteremtése,
- a vidéki értékekre és az ott történő települési infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztésekre alapozva a vidéki életforma presztízsének javítása, a fiatalok vidékre településének ösztönzése,
- kiegyensúlyozott föld- és birtokszerkezet kialakítása,
- az önfenntartó családi gazdaságok erősítése, a saját szükségletre történő kertművelés és állattartás ösztönzése, demográfiai, szociális földprogramok és komplex tájgazdálkodási programok megvalósítása,
- a kulturális és közösségi létesítmények, könyvtárak, népfőiskolák, tájközpontok, kutatóintézetek hálózatának bővítése és megerősítése,
- a helyi értékek és történetekhez kapcsolódó kulturális szolgáltatások fejlesztése az egyéni tudás, a versenyképesség megszerzése érdekében,
- a helyi és vidéki térségek gazdasági együttműködéseinek a javítása, a helyi termékek piacszervezésének és a közvetlen értékesítés lehetőségeinek az erősítése,
- a helyi gazdaság bel- és külpiacainak pozicionálása, a termelők érdekeltségével és részvételével megvalósuló kereskedelmi hálózatok, értékesítési csatornák kialakítása,
- gazdasági diverzifikáció valamint a vidéki térségek bekapcsolása a gazdaságba és a turizmusba.

11. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I

Célunk a kreatív képességeinkre, tudásunkra építő értékteremtés, ennek érdekében az információs-kommunikációs háttér javítása, az ehhez szükséges megfelelő és korszerű képzési rendszer létrehozása, ami biztosítja a piacképes és gyakorlati tudás megszerzését, illetve kedvező szellemi és innovációs környezetet biztosít a fejlesztéseknek. Ezáltal egy kezdeményező, akár egész életen át tartó, önálló

tanulásra képes, fejlett munkakultúrájú munkaerő-piaci kínálat teremthető meg az országban.

Beavatkozási területek:

- a tehetség és kreativitás itthoni kibontakoztatása az ország általános gazdasági, társadalmi, kulturális és szellemi értékeinek fejlődése érdekében,
- a tudásgazdaság kiépítése és erősítése az ehhez kapcsolódó felsőoktatási intézmények és kutatóközpontok fejlesztése, valamint az egymással és a gazdasági szereplőkkel való együttműködéseik erősítése,
- a gazdaságot és a társadalmat szolgáló innovációk, K+F ösztönzése és a kulturális kreatív tevékenységek támogatása. Az élethosszig tartó tanulásra ösztönzés, az emberek munkaerő-piaci esélyeinek növelése, az iskolai lemorzsolódás csökkentése a tudás- és készségfejlesztés lehetőségeinek a biztosításával,
- a szakképzés fejlesztése, különösen a hiányszakmákban. A felnőttképzés minőségi, rendszerszintű fejlesztése,
- a köznevelés integrált, komplex fejlesztése, a megfelelő kutatási eredmények, innovatív oktatási módszerek alkalmazása, köznevelési hálózatfejlesztés,
- oktatást és kutatást támogató adatbázisok fejlesztése és építése,
- a korai iskolaelhagyás megelőzését támogató szolgáltatások és programok fejlesztése
- digitális fordulat, a digitális kompetenciák fejlesztése és az infokommunikációs hozzáférés bővítése.

12. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom

Célunk egy olyan szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő és valló társadalom kialakítása, amelyik képes mind a helyi közösségi, mind a nemzeti szintű megújulásra.

Beavatkozási területek:

- a kulturális hagyományok és örökség megőrzése, az identitás erősítése a kulturális értékekhez és szolgáltatásokhoz, valamint a közművelődéshez történő hozzáférés biztosításával,
- a közösségi és családi életre nevelés, az öngondoskodási képesség és a társadalmi befogadás, felelősségvállalás, valamint a szolidaritás erősítése,
- a közösségi életet és a gyermekvállalást ösztönző, családbarát közszolgáltatások kialakítása,
- a közösségi és társadalmi értékek és értékrendek szerepének erősítése, megteremtése,

- a szegénységi küszöb alatt élők számának jelentős csökkentése,
- a társadalmi, környezeti, fogyasztói és pénzügyi tudatosság elterjedésének elősegítése,
- a közösségek bekapcsolásának elősegítése a globális hálózatokba, valamint az ehhez szükséges készségek, képességek és feltételek megteremtése,
- közösségi és szociális gazdaságfejlesztés, a szociális jellegű foglalkoztatás (pl.: közfoglalkoztatás) és önkéntesség erősítése.

13. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság

Célunk a magyar közszféra hatékonyabb szerepvállalása a közjó, a munka, a rend, a biztonság és a tudás szolgálatában.

Beavatkozási területek:

- stratégiailag vezérelt, célzott fejlesztéspolitika,
- nemzeti és nemzetközi kapcsolatok erősítése, kiemelten a Kárpát-medencei térségben,
- a közszolgáltatások megújítása, valamint a növekvő társadalmi biztonság – kiemelt figyelmet fordítva a lakossági közbiztonság, a szociális, családi és személyi biztonság, az információbiztonság, a munkahely biztonság – megteremtésére.

14. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme

Célunk a természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, így a fenntartható energia- és hulladékgazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés, a stratégiai természeti erőforrások (a víz, a talaj, az ásványkincsek) fenntartható használata, a biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, és a környezetbiztonság erősítése. További cél a fenntartható életmód, fogyasztás és termelés elterjesztése, a környezettudatosság erősítése.

Beavatkozási területek:

- természeti erőforrásaink fenntartható és stratégiai szemléletű védelme, és takarékos használata,
- az élővilág, a termőföld, a talajok és a vízbázisok védelme, az ivóvízminőség javítása, illetve a tájgazdálkodási keretekbe illeszkedő vízgazdálkodás,
- az energiahordozókkal, építőipari alapanyagokkal való fenntartható gazdálkodás és az ásványkincsek védelme,

- a biológiai- és táji sokszínűség, valamint a hazai erdők védelme, megőrzése,
- a zöldgazdaság bővítése, a környezetvédelmi ipar fejlesztése, energiatakarékosság és -hatékonyság, energiabiztonság, a megújuló energiaforrások térségi autonóm energiaellátási rendszerekben való fenntartható hasznosítása, a geotermikus energia komplex hasznosítása, a földhő hasznosítása,
- a fenntartható hulladékgazdálkodás (megelőzés, újrahasznosítás, ártalmatlanítás) feltételeinek megteremtése,
- a klímabiztonság megteremtése, a települési és intézményi klímavédelem, valamint a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás,
- a környezetvédelem és a környezetbiztonság,
- a környezeti oktatás, nevelés és szemléletformálás erősítése".

Az OFTK az alábbi specifikus célokat határozza meg[25]

7. „Az ország makroregionális szerepének erősítése

Célunk az ország központi fekvéséből adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális központi funkcióinak erősítése.

Beavatkozási területek:

- a makro-regionális kapcsolatrendszer fejlesztése és erősítése a Duna-térség és a V4+2 együttműködés gazdaságfejlesztési kereteibe illeszkedve,
- a Kárpát-medencei gazdaságfejlesztési és vidékfejlesztési együttműködések kialakítása, erősítése, a Kárpát-medencei térszervező szerep erősítése, és a Kárpát-medencei térségi és településközi kapcsolatok szélesítése,
- a határ menti térségek fejlesztése az elérhetőségen, a gazdasági és kulturális kapcsolatokon keresztül,
- a térszerkezet funkcionális fejlesztése, a térszerkezeti tengelyek és központok fejlesztése.

8. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat

Célunk a településhálózat egységes elvek alapján történő fejlesztése, a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, korszerű várospolitika és városfejlesztés, a városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet

[25] Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

funkcionális fejlesztése, Budapest és térsége fejlesztési potenciáljának kiteljesítése, ugyanakkor a többközpontú térszerkezet kialakítása.

Beavatkozási területek:

- az egységes és fenntartható várospolitika megteremtése, a funkcionális várostérségek, mint módszer és elv alkalmazása,
- a nagyvárosok fejlesztése a térségközponti és térségszervező szerepük tovább gyűrűző hatásának erősítésével, a határon átnyúló városkapcsolataik fejlesztésével, valamint a megújuló településhálózattal és az elérhetőség megújuló rendszereivel,
- a városhálózat területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztésének megvalósítása,
- a városok sajátos gazdasági profillal történő fejlesztése,
- a város-vidék kapcsolatok erősítése.

9. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése

Célunk – a Nemzeti Vidékstratégiával összhangban – a vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, táji, kulturális, valamint épített örökségeire és értékeire alapozott fejlesztése. Célunk továbbá a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása és a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.

Beavatkozási területek:

- a kialakult város-vidék kapcsolatok illetve településstruktúra és a gazdálkodási hagyományok függvényében differenciált, integrált vidékfejlesztés,
- a tanyás és aprófalvas térségek fejlesztése, valamint a leszakadó vidéki térségek, többek között a Cserehát, az Ormánság felzárkóztatása és a Tisza-völgy komplex fejlesztése,
- a klímaváltozás hatásai által különösen érintett vidéki térségek (pl.: a Duna-Tisza közi Homokhátság) esetében növelnünk kell a térségek alkalmazkodó képességét. (E törekvés nem kizárólagosan a vidéki térségeket érinti, a kedvezőtlen klímahatások ellen a városainkban is védekezni kell.)

10. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

Célunk a kiemelkedő táji értékeket képviselő térségek, kultúrtájak értékőrző fejlesztése, a táji értékeikben rejlő potenciál kibontakoztatása és az egyedi karakterükre építő térség integrált kezelése.

Beavatkozási területek:

- a táji értékekre és a tájkarakterre alapozott térségfejlesztés,
- a térségek sajátos gazdasági profillal történő fejlesztése (pl.: a kultúrtájak és a turisztikai térségek fenntartható fejlesztése),
- a Balaton és térsége programalapú fejlesztése, egységes keretben történő kezelése.

11. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés

Célunk a leszakadó, hátrányos helyzetű térségek, külső és belső perifériák fejlesztése speciális gazdaságpolitikai eszközökkel, a saját meglévő társadalmi és gazdasági erőforrásaik kibontakoztatásával, valamint a közszolgáltatásokhoz, a tudáshoz, a közművelődéshez történő hozzáférés biztosításával, elérhetőségének javításával.

Beavatkozási területek:

- a perifériák, leszakadó vidéki térségek becsatolása az ország gazdasági és társadalmi vérkeringésébe,
- a határmenti települések és határon átnyúló térségek (várospárok) együttműködésének, fejlődésének biztosítása gazdasági kapcsolataik újraélesztésével,
- az ipari válságtérségek fejlesztése,
- a mélyszegénységben élő térségek és az etnikumok (pl.: romák) által sűrűn lakott térségek, települések felzárkóztatása, gazdasági alapjainak erősítése,
- szabad vállalkozási zónák, speciális gazdasági övezetek kialakítása és alkalmazása, valamint a nagyvárosok körül tudásintenzív, innováció-orientált befektetési zónák kialakítása.

12. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Célunk egy olyan közlekedési struktúra kialakítása, ami elősegíti a társadalmi mobilitást, a különböző területi szintek gyors és könnyű elérhetőségét, ezáltal kialakítva egy dinamikus térségi kapcsolatrendszert, amelynek révén valamennyi szolgáltatás elérhetővé válik egy település vagy térség szűkebb és tágabb környezetének egyaránt. Így biztosítható, hogy az egyes térségek képesek legyenek hatékonyan kiaknázni gazdasági potenciáljukat, ezzel erősítve a piaci versenyképességüket.

Beavatkozási területek:

- helyi szinten egyrészt a városon belüli közlekedés fejlesztése, másrészt a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása,
- térségi szinten a foglalkoztatási központok elérhetőségének biztosítása,
- országos szinten a többközpontú fejlődés elve alapján, illetve a hagyományostól eltérő településhálózat-fejlesztési megoldások alkalmazásával a centralizáltság oldása és a transzverzális kapcsolatok erősítése."

Kehidakustány Integrált Településfejlesztési Koncepció vonatkozásában az OFTK-ban megfogalmazott középtávú (2014-2020) fejlesztési prioritásaihoz való illesztés erőteljesebb vonulatot képvisel.[26]

„A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. Ezért az OFTK a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak a kibontakozását szolgálhatják.

Az OFTK céljai kijelölik a 2014–2020-as Európai Unió fejlesztési és programozási időszakához kötődő hazai fejlesztéspolitika fő területeit, figyelembe véve az Európai Unió 2014–2020 között meghatározott tematikus célkitűzéseit és prioritásait.

[26] Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Nemzeti prioritások és fejlesztési tématerületek 2014-2020

NEMZETI PRIORITÁSOK 2014-2020	FEJLESZTÉSI TÉMATERÜLETEK
Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben	Innovatív gazdaságfejlesztés, kis- és középvállalkozások, stratégiai ágazatok, versenyképesség Elérhetőség, megújuló közösségi közlekedés és tranzitgazdaság Életképes vidék, bővülő agrár- és élelmiszer-gazdaság, halászat
Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé	Foglalkoztatás növelése Tudástársadalom megalapozása
Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé	Energia-hatékonyság, fenntartható erőforrás-gazdálkodás Klíma- és környezetvédelem
Népesedési és közösségi fordulat	Befogadó és gyarapodó társadalom Gyermekvállalás ösztönzése, népesedési kihívások kezelése
Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán	Területi integráció, területfejlesztés Vidéki térségek, vidéki gazdaság és közösségek Budapest és térsége vezető makro-regionális szerepkörben Kiteljesedő Kárpát-medencei, Duna menti nemzeti és európai területi együttműködés

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben

A legfontosabb prioritás a magyar gazdaság újra-pozicionálása, nemzetközi versenyképességének és gazdaságszervezési szerepének az erősítése. Ennek kulcsa az export maximalizálásában és az importkiváltó gazdasági termelés ösztönzésében rejlik. Ezek a tevékenységek egyre nagyobb mértékben kell, hogy támaszkodjanak a hazai kis- és közepes vállalkozásokra, szoros együttműködésben egymással és a hazai gazdaságban jelen lévő és komoly fejlesztési potenciállal rendelkező nagyvállalatokkal és multinacionális vállalatokkal. Ehhez szükséges a nagyobb hozzáadott értéket előállító tevékenységek súlyának növelése, az ország újraiparosítása. Ennek keretében szükséges a hazai gazdaságban a stratégiai jelentőségű ágazatok fejlesztése, valamint a gazdasági hálózatok (klaszterek, beszállítói láncok) erősítése.

A külföldi befektetések ösztönzése és a külső erőforrások bevonása továbbra is elengedhetetlen a magyar gazdaság működtetéséhez és bővítéséhez. Ezen a téren az európai gazdasági tér mellett fókuszba kell helyezni a nemzetközi kapcsolataink irányait is. Fejlesztéseinket a lehető legnagyobb mértékben hazai erőforrásokra kell építeni: hazai alapanyagokra, a meglévő értékekre, a munkaerőre és a tudásra, azaz az adaptált vagy helyben alkotott innovációkra.

Fejlesztési tématerületek:

1. Innovatív gazdaságfejlesztés, kis- és középvállalkozások, stratégiai ágazatok, versenyképesség

A hazai fejlesztéspolitika központi területét képezi a hazai gazdaság fellendítése, a belső piacot dinamizáló és az exportteljesítményét növelő gazdaságfejlesztés. Kiemelten kell kezelni:

- a hazai K+F potenciálra építő kis- és középvállalkozások innovációs potenciáljának a növelését,
- az üzleti környezet fejlesztését, a gazdaság hálózatosodásának elősegítését, a kis- és középvállalkozások megerősítését, valamint a vállalkozások versenyképességének erősítését,
- a foglalkoztatás növelését, beleértve a hazai kis- és középvállalkozások foglalkoztatásának és a foglalkoztatásban betöltött szerepének növelését.

2. Elérhetőség, megújuló közösségi közlekedés és tranzitgazdaság

Elsődleges fejlesztési prioritás az elérhetőség javítása a hazai térségek, települések, vállalkozások, intézmények és állampolgárok számára. Kiemelten kell kezelni:

- a közlekedési, infokommunikációs és szolgáltatási kapcsolatok javítását,
- a közösségi közlekedés valamennyi területének a megújítását, ami hozzájárul az elérhetőség és a kitűzött környezeti célok teljesítéséhez,
- az ország földrajzi helyzetéből adódó elérhetőségi és közlekedési kapcsolatok javítását, ezáltal válhat az ország az EU-ból kifelé és az oda irányuló gazdasági folyamatok „kapujává”.

3. Életképes vidék, bővülő agrár- és élelmiszer-gazdaság, halászat

Az agrár- és élelmiszergazdaság fejlesztése kiemelt jelentőségű, amelynek további megerősítése mind a helyi gazdaság, mind az exportcélú termelés és feldolgozás tekintetében fontos. Kiemelten kell kezelni:

- az agrár- és élelmiszergazdaság hozzáadott értékének és gazdasági teljesítményének növelését, ami a foglalkoztatás bővülését eredményezheti, illetve az élelmiszerbiztonság és a jó minőségű élelmiszerek hozzájárulhatnak az egészségpolitikai célok teljesítéséhez,
- a feldolgozási folyamat és az élelmiszerlánc fejlesztését,
- a horizontális és vertikális integrációt, az együttműködések erősítését,
- a vidéki térségek, települések gazdaságának diverzifikációját,
- a kis- és középgazdaságok megerősítését, versenyképes termelését és a piacra jutásuk esélyének növelését.

Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudásalapú társadalom felé

Hazánk versenyképességének erősítéséhez és gazdasági felzárkóztatásához elengedhetetlen a rendkívül alacsony foglalkoztatási rátánk felemelése 75 százalékra. Ez minél nagyobb arányban magas hozzáadott értékű munkahelyek teremtésével kell, hogy megoldódjon. Középtávon a munkaerő-piacról régóta – adott esetben generációk óta – kiszorult, jellemzően alacsony képzettségű vagy más szempontból hátrányos helyzetű (pl. 55 év felettiek, kismamák stb.) emberek a munka világába történő visszavezetése (pl. szociális gazdaság, közfoglalkoztatási programok, önfoglalkoztatóvá válás) a legfontosabb feladat. Ennek hiánya egyes hazai térségek gazdasági-társadalmi rendszerének teljes összeomlásával fenyegethet már középtávon is, amit minden eszközzel el kell kerülni. Elő kell segíteni a fiatalok foglalkoztatását, fontos, hogy a munkanélküli fiatalok álláslehetőséghez, képzéshez, szakmai gyakorlathoz vagy egyéb aktív munkaerő-piaci eszközhöz juthassanak a lehető legrövidebb időn belül. Elő kell segíteni a 25 év alatti fiatalok és pályakezdők munkaerőpiacra való belépést, ösztönözni, támogatni kell a fiatalok vállalkozóvá válását.

A magas arányú foglalkoztatás érdekében a foglalkoztathatóság javításával is sokat lehet tenni. Számos egyéb tényező mellett szükséges a magyar népesség mentális és fizikai állapotának javítása, piaci szükségletekhez igazodó képzése, szakképzése. A fiatalok munkaerő-piaci helyzetének, versenyképességének javítása érdekében ösztönözni kell a duális képzés elterjesztésének, illetve az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek bővítését. A lehető legtöbb, magas életkorban stabilan munkaképes állapotú, megfelelően képzett emberre van szüksége a társadalomnak. Ehhez lényeges életmód- és szemléletváltásra van szükség. Prioritást kell, hogy élvezzen népbetegségeink kockázatának csökkentése a lakosság körében.

Az állami foglalkoztatási programok szerepét egyre inkább a magánszférának kell átvennie, ezért az erősen munkaintenzív ágazatok (pl. mezőgazdaság, új zöldinfrastruktúrás építőipar) fejlesztése prioritást kell, hogy élvezzenek, különösen az országos jelentőségű foglalkoztatási gondokkal sújtott térségekben. A megváltozott világgazdasági környezetben már középtávon meg kell kezdeni egy új

foglalkoztatási rendszer kialakítását, ami igazodik az egyéneket és a családokat érintő új munkahelyi kihívásokhoz (felgyorsult élet, állandó időhiány), a világszerte csökkenő állami szociális szerepvállaláshoz (fokozott egyéni és családi szerepvállalás), és a gazdaság javuló teljesítménye mellett is egyre csökkenő élőmunka szükséglethez (egyre kevesebb teljes munkaidős állás biztosítható). Ösztönözni kell a rugalmas foglalkoztatás elterjesztését, hangsúlyosan a rugalmas munkaidő, munkaszervezés, valamint az egyéni élethelyzetet figyelembe vevő személyügyi politika alkalmazását is. A fiatalok rugalmas foglalkoztatása megkönnyíti a munka és a tanulás, a munka és a magánélet, valamint a már családdal rendelkező fiatalok esetében a munkahelyi és a családi kötelezettségek összeegyeztetését. A foglalkoztatást elsősorban a helyben történő foglalkoztatással kell megoldani. A mobilitás fontos eszköz a munkaerő-piacon, az alapvető cél azonban az, hogy az ország valamennyi térségében legyen megfelelő mennyiségű és minőségű munkalehetőség.

Fejlesztési tématerületek:

1. Foglalkoztatás, tudásalapú társadalom

Meghatározó társadalomstratégiai feladat a társadalom megújulásának elősegítése, amelynek során kiemelten kell kezelni:

- a tudásalapú társadalom feltételeinek kialakítását,
- az alap-, közép- és felsőfokú oktatás színvonalának emelését,
- a szakképzés színvonalának emelését, kiterjesztését, és a perspektivikus munkahelyi igényekkel való összekapcsolását,
- az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzések lehetőségének és elérhetőségének a biztosítását
- köznevelés integrált szemléletű, komplex fejlesztése, a köznevelés stratégiai elemként kezelése

<u>Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé</u>

A megújuló és alternatív energiaforrások szélesebb körű, fenntartható használatával, a decentralizált térségi/lokális energetikai rendszerek kiépítésének támogatásával, az energiatudatosság fokozásával, az energiatakarékosság és –hatékonyság növelésével, a geotermikus energiapotenciálunk kihasználásával, az energiabeszerzési források diverzifikálásával csökkenthető hazánk energiafüggősége, javítható az ellátásbiztonság és létrejöhet az energiahatékony, jelentős megújuló energia potenciáljával felelősen és hatékonyan gazdálkodó magyar társadalom és gazdaság.

Már energiafüggőségünk kismértékű csökkentése is jelentős lökést adhat a magyar gazdaság és az államháztartás számára, amelyben az energiaimport jelenleg

rendkívül nagy terhet, kiadási tételt jelent. A képzett és képzetlen munkaerőt egyaránt igénylő térségi energetikai rendszerek, valamint energiahatékonysági átalakítások a jövedelmek egyenletesebb elosztását és térségekben tartását is lehetővé teszik. Így nagymértékben hozzájárulhatnak a foglalkoztatási célok eléréséhez, valamint a leszakadt térségek felzárkóztatásához is. Ehhez építőipari szemléletváltás is szükséges: az extenzív (zöldmezős ingatlan- és infrastruktúrafejlesztő) irányok helyett intenzív hangsúlyokkal (az átalakítást, zöld infrastruktúrákat preferáló), az energiahatékonyságot is szolgálva.

A közösségi és az alternatív, egyéni nem motorizált közlekedés újbóli térnyerése a településeken belüli és települések közötti közlekedésben, valamint a kötöttpályás közlekedés preferálása a komplexebb élhetőségi és fenntarthatósági szempontok mellett az energiaigényünk csökkentésére is nagymértékben kihat.

Fejlesztési tématerületek:

1. Energia-hatékonyság, fenntartható erőforrás-gazdálkodás, klíma- és környezetvédelem

Meghatározó fejlesztéspolitikai területet képez gazdaságfejlesztési és környezeti szempontból, ezért kiemelten kell kezelni:

- az energiahatékonyság javítását,
- a megújuló energiaforrások súlyának növelését,
- a természeti erőforrások mennyiségét és minőségét megőrző fenntartható erőforrás-használatot,
- a környezet- és tájgazdálkodás, kiemelten a vízgazdálkodás szerepét,
- a klímaváltozással kapcsolatos, és az ebben érintett térségek felkészülését,
- a környezet minőségét megőrző és javító környezetvédelmi beavatkozásokat.

<u>Népesedési és közösségi fordulat</u>

A népesedési fordulat érdekében szükséges a gyermekvállalás, a gyermeknevelés megfelelő feltételeinek kialakítása, a köz- és gazdasági szféra családbarát szemléletének fokozása. Ehhez családbarát adózásra és közigazgatásra van szükség, a gyermekvállalást ösztönző munkarend és az atipikus foglalkoztatási formák bevezetését kell megvalósítani. A családi vállalkozások támogatására és a „családbarát települések” és szolgáltatások kialakításához szükség van a napközbeni gyermekelhelyezést és nevelést biztosító közszolgáltatások (ld. bölcsőde, óvoda és napközi) újjászervezésére.

Fejlesztési tématerületek:

1. Befogadó és gyarapodó társadalom

A társadalom megújulása elősegítésének a tudásalapú társadalom feltételeinek megteremtése mellett a leszakadó rétegek felzárkózását, a leszakadást megakadályozó, az egyéni, családi és társadalmi fejlődést lehetővé tevő szociális, oktatási, foglalkoztatási beavatkozások jelentik.

2. A gyermekvállalás ösztönzése, a népesedési kihívások kezelése

A magyar ember számára fontos érték a család, amelyre alapozva megállítható a magyar népesség csökkenése, elérhető a népesedési fordulat, amelyhez a gyermekvállalást ösztönző munkarend és atipikus foglalkoztatási formák bevezetésére, a családbarát települések, intézmények és szolgáltatások, a gyermeknevelési közszolgáltatások, bölcsődék, óvodák, iskolák, napközik családbarát újjászervezésére van szükség.

3. Hatékony végrehajtás, jó állam

Fejlesztéspolitikánk sikerének fontos előfeltétele, illetve eleme a hatékonyan, a korszerű elveken működő hazai közigazgatási és végrehajtási intézményrendszer. Prioritásként kezeljük a hatékony közigazgatást és közszolgáltatásokat, a vállalkozásbarát és polgárbarát állami szolgáltató környezet megteremtését.

Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán

A leszakadó térségek többletforrásokkal való támogatása a jövőben is fontos területfejlesztési feladat, azonban egyre fontosabb, hogy a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott külső és belső perifériák, térségek felzárkóztatása külső segítséggel, de alapvetően belső erőforrásaikra építve történhet. A humán, társadalmi, természeti és gazdasági erőforrások feltárásával, kiaknázásával és térségben tartásával, a helyi gazdaság (helyi termékek, hungarikumok, tudatos fogyasztói szokások) dinamizálásával a klasszikus versenyképesség szempontjából hátrányban lévő térségek is relatív versenyképességre tehetnek szert és egy gazdaságilag, társadalmilag és környezetileg fenntartható pályára lépve ismét bekapcsolódhatnak az ország vérkeringésébe, megállítva az ország területi szétszakadását, a szegénység újratermelődését, fokozódását.

Csökkenteni kell az életkörülményekben és a létbiztonságban az évtizedek során kialakult nagy különbségeket a térségek és esetenként településrészek között. Közös fejlesztés- és területpolitikai felelősség a leszakadt térségek hosszú távú, célzott programok keretében történő felzárkóztatása, „visszacsatolása” az ország fejlett térségeihez. Ezek hiányában az ország területi, és azzal együtt járva társadalmi szétszakadása megállíthatatlan folyamattá válhat. Lehetőség szerint a helyben való foglalkoztatással, adott esetben a mobilitás, indokolt esetben a kedvezőbb

körülmények közé való elköltözés támogatásával munkához kell juttatni a jelenleg munkanélküli embereket. Az érintett térségeket egyre kilátástalanabb helyzetbe hozó etnikai és jövedelmi alapon kialakuló térségi szegregációs folyamatokat meg kell állítani a társadalmi integrációval, és a békés egymás mellett élés kultúrájának erősítésével, az öngondoskodás és a jó közösségi példák, megoldások ösztönzésével.

Fejlesztési tématerületek:

1. Területi integráció, területfejlesztés, városfejlesztés

Központi fejlesztési és területfejlesztési feladat a magyarországi növekvő területi különbségek megállítása gazdaság- és társadalomfejlesztési eszközökkel, a leszakadó térségek területi felzárkóztatása, a kiegyenlített térségi fejlődés feltételeinek megteremtése. Fontos a város-vidék kapcsolatok erősítése, a településszerkezeti és térségi sajátosságokhoz igazodó fejlesztések, programok megvalósítása, integrált térségi és helyi fejlesztési programok megvalósítása, a vidéki térségek fejlesztésével összhangban és szinergiában történő városhálózati- és városfejlesztés.

2. Vidéki térségek, vidéki gazdaság és közösségek

Kiemelt fejlesztési területünket képezi vidéki térségeink, településeink sajátos vidéki értékeket megőrző, azokra építő fejlesztése, felzárkóztatása, beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket. Kulcsfontosságú, hogy falvaink, vidéki településeink népességmegtartó képessége erősödjék. Kiemelten fontos a vidék térségek gazdaságának megerősítése. Az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki térségek jövője szempontjából kulcsfontosságú a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztése, a gazdasági diverzifikáció, a helyi gazdaság megerősítése.

3. Budapest és térsége fejlesztése

Budapest és Pest megye EU összehasonlításban a fejlett, versenyképes régiók közé tartozik. Fontos prioritás ennek a szerepének, gazdasági teljesítményének megőrzése és az egész országra fejlesztő hatással bíró fokozása. Ennek során tekintettel kell lenni a régió belső térszerkezeti sajátosságaira, kezelve speciális térségi, települési fejlesztési igényeit.

4. Kárpát-medencei, Duna-menti nemzeti és európai területi együttműködés

Fejlesztéspolitikánk fontos eleme a makroregionális európai fejlesztési együttműködésekben való részvétel, az ilyen típusú nemzeti szerepvállalás fokozása. Ennek egyik fő térségét a Duna térsége képezi, másik fő területe a környező országokkal való együttműködés, kiemelten a Kárpát-medencei együttműködések

kiteljesítése. Egyaránt fontosak a határon átnyúló, a határ menti, nemzetközi együttműködésben megvalósuló nemzeti, térségi és helyi fejlesztési programok.

Nemzeti fejlesztéspolitikánk fontos eleme a magyar közösségek együttműködésének, az európai magyar hálózati integrációnak, helyi és közösségi fejlesztéseiknek fejlesztéspolitikai eszközökkel, direkt uniós forrásokkal történő segítése. Mindezek nemzetközi területi együttműködéseink fontos területét is képezik, a szomszédos országokkal való gazdasági együttműködés egyik pilléreként."

Szak- és területpolitikai fejlesztési irányok

Jelen fejezetrészben az egyes szakpolitikák 2014–2020-ra megvalósítani kívánt fejlesztéspolitikai céljai találhatók, amelyek a szakpolitikai elképzelések 13 tematikus specifikus célkitűzése alá rendezve azok megvalósítását szolgálják.

1. Területpolitikai irányok és teendők
   1.1. Térszerkezeti jövőképünk
   Szükséges egy több szemponton nyugvó, stratégiai térszerkezeti vízió körvonalazása
   1.2. Új területfejlesztési megközelítések
   A változó globális és hazai folyamatokhoz igazodva a területfejlesztési politika szemléletének, megközelítéseinek megújítása is szükséges. A területfejlesztés központi célját képező, a gazdasági és társadalmi fejlettségben megmutatkozó területi különbségek csökkentése, kiegyenlítése mellett új szempontok érvényesítése szükséges.
   1.3. Az ország makroregionális szerepének erősítése
   Magyarország fejlődésének egyik fontos hajtóereje földrajzi helyzetének kihasználása, makroregionális szerepének erősítése.
   1.4. Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat-fejlesztés:
   1.5. Az egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések
   1.6. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
   A természeti adottságok, a rájuk épülő gazdálkodás és az emberi építőmunka egyedi és különleges helyi szinergiákkal bíró térségek sorát hozták létre hazánkban. Ezek megőrzése nemcsak környezeti és kulturális, néprajzi értékeiket védi, de sokszor közösségi összetartozásunk jelképei is egyben. Gazdaságilag és a tág értelemben vett rekreáció, idegenforgalom és megelőző egészségvédelem szempontjából is országunk fontos és értékes színterei.
   1.7. A területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
   1.8. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
   1.9. Térszerkezeti és térhasználati elvek

1.10. A területfejlesztés és a területrendezés összehangolása

2. Gazdaságfejlesztési prioritás

2.1. Termelői-szolgáltatási kapcsolatok az európai gazdasági magterületekkel

A magyar gazdaság újra-pozicionálásának egyik eleme az európai gazdasági központokhoz (például Németországhoz) fűződő gazdasági kapcsolatainak kiszélesítése, elmélyítése, dinamizálása, valamint a gazdasági együttműködési területek bővítése.

2.2. Makroregionális gazdasági szerepvállalás:

Magyarország gazdasági növekedésének egyik eleme és eszköze a makroregionális, közép-, kelet- és délkelet-európai magyar gazdasági jelenlét erősítése. A magyar gazdaság fontos növekedési potenciálja a regionális terjeszkedés, a hazai vállalatok regionális piaci pozíciójának erősítése, és a transznacionális vállalatok regionális központi funkciói számára működési feltételek biztosítása.

2.3. Exportlehetőségek kihasználása, az export növelése

A magyar gazdaság erős export-orientáltsága következtében gazdasági növekedésünk egyik alapfeltétele és ezért kiemelt célja exportteljesítményünk fokozása, exportunk bővítése.

2.4. Sportgazdaság, aktív rekreáció és turizmus kibontakoztatása

Az ország gazdasági fellendülésében speciális gazdasági szegmensként fontos szerepet kaphat a sportgazdaság, valamint tágabban a rekreációval összefüggő gazdasági szektorok, így a rekreációs és szabadidő gazdaság, az ehhez kapcsolódó turizmus. E területek jelentős növekedési potenciált képviselnek.

2.5. Kutatás+ fejlesztés+ innováció, kreatív gazdaság és tudásgazdaság

A modern gazdasági fejlődés egyik kulcsa a szellemi hozzáadott érték, ami a magyar gazdasági megújulás, növekedés egyik legfontosabb elemét képezi. A kutatási és fejlesztési (K+F) tevékenységeket a jövőben együtt szükséges kezelni az innovációval (K+F+I). A szellemi és a gazdasági tőke ereje így összegződve új termékeket, szolgáltatásokat eredményezhet, gazdasági növekedéshez és bővülő foglalkoztatáshoz, új minőségi munkahelyekhez vezethet. A technológiai célú K+F+I mellett szükség van a kreatív, újító energiák kibontakoztatására, gazdaságba „csatornázására”, a kreatív gazdaság, kulturális gazdaság (pl. kulturális ipar) bővítésére, fejlesztésére, a tudásgazdaság megalapozására, erősítésére.

2.6. Egészséggazdaság és egészségipar

Magyarország kedvező adottságokkal (természetes gyógytényezők, pl. gyógy- és termálvíz, gyógyiszap, gyógy-barlang stb.) rendelkezik a gyógyászatra épülő egészségiparhoz és az egészségturizmushoz. Ezek kiaknázásához hagyományai, megfelelő alapjai is megvannak. Az egészséggel kapcsolatos szolgáltatások fejlesztése növekvő jelentőségű szektor, a magyar gazdaság egyik kitörési pontja, növekedési forrása. A

piacosítható egészségügyi szolgáltatások a hazai lakosság mellett az egészségturizmus egyik fontos területét is képezik (pl. fogászati szolgáltatások, plasztikai sebészet, wellness). Az egészségipar globálisan is felértékelődő piac.

2.7. Többfunkciós agrár-és élelmiszergazdaság

Magyarország agroökológiai adottságai sokszínű mezőgazdaságot, minőségi agrártermelést tesznek lehetővé. Hazánk termelési potenciálja 15–20 millió ember élelmiszerellátását teszi lehetővé, ami a kapcsolódó feldolgozóiparral és háttériparokkal együtt jelentős gazdaságfejlesztési potenciálnak tekinthető. Az emberiség lélekszámának növekedésével globálisan az élelmiszerigény növekedésére lehet számítani, az élelmiszerellátás így stratégiai jelentőségűvé válik mennyiségi és minőségi értelemben is. Ezért kiemelten fontos, hogy e területen hazai piacainkat visszaszerezzük, exportlehetőségeinket kihasználjuk.

3. Az életképes vidék – vidékfejlesztési prioritás
4. A gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészségügyi prioritás

   A jó egészség önmagában is jelentős egyéni és társadalmi érték, ugyanakkor egyéni és társadalmi erőforrás is. A lakosság jó egészsége a fenntartható gazdasági növekedés záloga. Öntudatos, magukért és utódaikért felelős, és azokért cselekvő polgárok lehetnek csak az aktív részesei és haszonélvezői a jövő sikeres Magyarországának. Ennek hátterét és lehetőségét az államnak kell megteremtenie, elsődleges felelősségét azonban az egyénnek kell viselnie. Mindezek alapjaként országos, össztársadalmi jelentőséggel bír az egészségvédelem és a betegségmegelőzés, a gyógyítás és a rehabilitáció. Lényeges szempont az egészségpolitikai irányok közötti helyes arány megtartása és a megelőzés megfelelő eszközeinek felépítése, fenntartása, fejlesztése.
5. A kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek – oktatáspolitikai prioritás
6. Az értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, a romaintegráció megvalósításának szakpolitikai feladatai – társadalompolitikai prioritás
7. A jó állam: a szolgáltató állam és a biztonság megvalósításának szakpolitikai feladatai – közigazgatási prioritás
8. A stratégiai erőforrások megőrzésének, fenntartható használatának szakpolitikai feladatai – környezetvédelmi prioritás

A megyék területfejlesztési igényei közül csak Zala megye kerül kiemelésre és bemutatásra:

Zala megye[27]

Pozícionálás

Jelentős természeti és turisztikai vonzerővel rendelkező megye, mely az Európai Unió bővítését és a határok szabad átjárhatóságát követően a szomszédos Szlovéniával és Horvátországgal kiemelkedő kapacitással bíró gazdasági térséggé válik. A gazdasági térszerkezet előnyös tulajdonságai mellett közlekedési szempontból is az ország délnyugati kapuja, négy szomszédos állam fővárosa (Pozsony, Bécs, Ljubljana, Zágráb) is közelebb fekszik a megyéhez, mint Budapest, ugyanakkor szükséges az észak-déli irányú közlekedési folyosó folyamatos fejlesztése.

A kedvező földrajzi adottságoknak köszönhetően a magas színvonalú mező-, erdő és vadgazdálkodás mellett kivételes gyógy-, termál és ivóvíz kinccsel rendelkezik, a Hévízi tó pedig Európa legnagyobb gyógyító erejű meleg vizes tava. A turizmus mellett (Balaton, termál- és gyógyfürdők) jelentős gazdasági erőt képvisel az elektronikai ipar, a fa- és bútoripar, valamint az agrárium. A 258 településen lakó 287 043 fő lakosával a megye a 16. a magyarországi megyék között. Az átlagos munkabér szintje országos összevetésben alacsony.

Fejlesztési irányok

- A megyeszékhely bekapcsolása a nemzetközi gyorsforgalmi úthálózatba, a Közép-európai Közlekedési Folyosó elemeinek kiépítésével (M9 gyorsforgalmi út, 17-es sz. vasúti vonal) Zala megye a Baltikum és az Adria közötti kereskedelmi-logisztikai tranzittérséggé fejlődhet.
- A helyzeti energiájukat kihasználó térségek gazdasági specializációja:

[27] Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztés és Területfejlesztési Koncepció

    - Zalaegerszeg térsége termelő típusú elektronikai-, gépipari- és mechatronikai gazdasági központtá fejlődik (Harmadik Járműipari és Mechatronikai Centrum).
    - A szlovén-horvát-magyar hármas határnál Nagykanizsa-Letenye térsége nemzetközi jelentőségű logisztikai központtá válik.
    - Keszthely-Hévíz térségében jelentős potenciál van a gyógyvízkészletre alapozott egészségiparban és a Balatonhoz köthető idegenforgalmi szolgáltatás területén.
    - Lenti térségében a gyógy- és gasztroturizmus kiemelt szerepe jellemző.
- Fontos feladat az aprófalvas, perifériális térségek felzárkóztatása (Zalaszentgrót), a vidéki életminőség javítása, a mezőgazdasági termelés és integráció feltételeinek javítása, a vidéki önellátó gazdálkodás, a helyi piacok, az élelmiszer helyi feldolgozása és a falusi turizmus támogatása.
- Törekedni kell az egyetemi potenciál fejlesztésére a műszaki-, logisztikai- és agrár felsőoktatás területén, valamint az önálló egyetemi kutató-, fejlesztő-, innovációs- és tudásközpont kialakítására a megyében.
- Kiemelt cél a megújuló energiaforrások szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása.

10.2.2 Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020

A stratégia célja

A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy a hazánk vidéki térségeinek nagy részén érvényesülő kedvezőtlen folyamatokat megfordítva, a fenntarthatóságot, az életképes agrár-és élelmiszertermelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép alapján kijelölje az ország vidékpolitikájának célkitűzéseit, alapelveit, valamint az azok elérését biztosító programok és intézkedések végrehajtási kereteit. A vidéki Magyarország egészének megújítását tűzi ki célul, ezért a természeti értékek és a környezet védelmére, a természeti erőforrások fenntartható hasznosítására alapozva határozza meg az agrár-és élelmiszergazdaságra, valamint a vidékfejlesztésre vonatkozó tennivalókat. Legfontosabb területei a foglalkoztatás növekedése, a kiegyensúlyozott és sokszínű mező-és erdőgazdálkodás, termelési szerkezet, a helyi élelmiszertermelés és élelmiszerpiacok helyreállítása, a helyi energiatermelés, a vidék helyi közösségeinek megerősödése, a népesedési mutatók javulása és a természeti rendszerek, a biológiai sokféleség megőrzése.

A stratégia átfogó célkitűzése: ***Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.***

Ezen átfogó célkitűzés jegyében cél egy olyan vidékfejlesztési program megvalósítása, amely az emberek és a közösség értékeire építve, a hagyományokat ápolva, a táji és épített környezet értékeit megőrizve, a természeti erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva, a mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozásokat fejlesztve nyújt esélyt a vidéki élet megbecsültségének és vonzerejének helyreállítására, a vidéken élők életminőségének átfogó javítására, a vidék, és általa az ország felemelkedésére.

Stratégiánk legfontosabb célja, hogy a vidék ne jelentsen életminőségi hátrányt. A vidéki élet választható életforma legyen, ne az anyagi kényszerek, korlátok tartsák falun, tanyán az embereket, hanem a vidéki környezetben elérhető életminőség és a megélhetés biztonsága legyen a vidéki élet alapja. Ehhez nemcsak a gazdasági és fizikai életesélyeket szükséges kiegyenlíteni, javítani, hanem azt a szemléletet is szükséges megváltoztatni, amely a vidékhez, a faluhoz, a tanyához a lemaradást, a hátrányos helyzetet köti. A stratégia köz-ponti eleme annak tudatosítása, hogy a vidék érték, a mezőgazdaság értékteremtő tevékenység.

A stratégia az alábbi öt stratégiai célt fogalmazza meg:

1. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
   - ivóvízbázisunk védelme, a vízkészletek, a talajok, a természetes élővilág és a tájak megőrzése, a környezetbiztonság növelése,
   - a helyi és őshonos állat és növényfajtáink védelme,

- a környezeti és gazdasági szempontok ellentétbe állítása helyett a táj és a benne élő ember együttműködésének helyreállítása.
- hazánk GMO mentes státuszának megőrzése

2. Sokszínű és életképes agrártermelés
   - az agrár- és élelmiszergazdálkodás életképességének növelése,
   - a növénytermesztés és állattartás egyensúlyi helyzetének helyreállítása,
   - a nemzeti földtulajdonlás védelme,
   - életképes gazdálkodást biztosító föld- és birtokpolitika kialakítása,
   - az ágazat foglalkoztatási szerepvállalásának növelése, a foglalkoztatást biztosító üzemszerkezeti formák erősítése,
   - alulról szerveződő együttműködések ösztönzése,
   - a termelési szerkezet diverzifikálása.
3. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
   - a hazai és a helyi alapanyagokra támaszkodó, fenntartható, a környezeti szempontokat szem előtt tartó élelmiszertermelés támogatása,
   - élelmezési és élelmiszerbiztonság szavatolása, a kiszolgáltatottság megszüntetése,
   - az ország lakosságának elegendő, egészséges és biztonságos élelmiszerrel való ellátása,
   - a hozzáadott érték növelésével a bel- és külpiaci jelenlét fokozása,
   - a magyar élelmiszer presztízsének javítása.
4. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
   - a vidéki térségek, települések, kiemelten a falvak és tanyák gazdasági létalapjainak megerősítése, újjászervezése,
   - a vidéki gazdaság több lábra állítása,
   - a vidéki munkahelyek megőrzése, gyarapítása, a foglalkoztatás növelése,
   - komplex helyi gazdaságfejlesztési programok támogatása,
   - a kulturális örökség érték alapú fejlesztése, bekapcsolása a turizmus rendszerébe.
5. A vidéki közösség megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása
   - a vidékről történő elvándorlás megállítása
   - a fiatalok gazdálkodásra, a vidéki élet vállalására, helyben maradásra való ösztönzése
   - a város és vidéke szoros kapcsolatának helyreállítása, területi egyenlőtlenségek csökkentése
   - a vidéki életminőség átfogó javítása
   - a vidéki helyi közösségek megerősítése, újjászerveződésének támogatása

A stratégia célcsoportjai

A stratégia célcsoportját átfogóan a vidéken élő emberek képezik, akiknek életminőségén, életesélyein a stratégia javítani kíván. A stratégia egyik célcsoportja a vidéki településeken élő aktív korosztály, akiknek megélhetése, foglalkoztatása, foglalkoztatási lehetőségeik bővítése a vidék jövője szempontjából alapvető. A másik célcsoport a vidéken élő, illetve vidékre visszamenni szándékozó, vagy odaköltözést tervező, vállaló fiatalok, fiatal családok jelentik, akiken vidéki térségeink, mezőgazdaságunk jövője múlik. Természetesen számos tervezett intézkedés irányul a vidéken élő gyerekek és idősek életének segítésére is. Mindezeken túl fontos célcsoport a város és a vidék kapcsolatában – az élelmiszer-fogyasztásban, a helyi piacszerzésben, a közösségszervezésben és egyéb vonatkozásban – érintett városi lakosság is.

A fent megjelölt társadalmi rétegeken túlmenően a stratégia az alábbi gazdasági, társadalmi, intézményi célcsoportot szólítja meg:

- mezőgazdasági termelők, családi gazdaságok, vállalkozások,
- erdőgazdaságban, halászatban, vadgazdálkodásban tevékenykedő vállalkozások, szervezetek,
- élelmiszer-feldolgozást végző termelők, vállalkozások,
- agrár- és élelmiszergazdaságot kiszolgáló ipari, kereskedelmi, szolgáltató vállalkozások,
- az agrár- és élelmiszergazdaság szereplőit összefogó szövetkezések, integrációs szervezetek,
- vidéki mikro-, kis- és közepes vállalkozások a turizmus, a kézművesség, az ipar, a szolgáltatások szektorában,
- vidéki települési önkormányzatok és társulásaik,
- vidéki civil szervezetek, helyi együttműködési kezdeményezések,
- a természet- és környezetvédelmi, vízgazdálkodási feladatokat ellátó szervezetek,
- az agrár- és élelmiszergazdasági, környezet- és vízügyi szakterületen működő kutató intézetek, oktatási-nevelési intézmények,
- városi fogyasztói közösségek.

A stratégia tehát az egészséges élelmiszerek előállításával és az ökoszisztéma szolgáltatások biztosításával túlmutat a vidéki térségeken és az ágazati szereplők érdekein, az élelmezésbiztonság, az egészség szolgála-tával az ország valamennyi lakosának életére kihatással van.

A stratégia térségi és ágazati irányultsága

A stratégia a vidéki térségek fejlesztését tűzi ki célul, ezért területi fókuszát a vidéki térségek alkotják. Ezen túl azonban szűkebb és tágabb területi vetület is jelentkezik az alábbiak szerint:

- Elsődleges területi irányultság: vidéki térségek

A vidéki térségeket a vidékfejlesztési politika eddigi gyakorlatának megfelelően az alacsony népsűrűség, a területhasználatban, a foglalkoztatásban, vállalkozási szerkezetben jelentkező mezőgazda-sági érintettség, a területhasználatban és a biodiverzitásban érvényesülő természeti környezet jelenléte, valamint a falusi és tanyai településszerkezet jelöli ki. Általánosan a vidéki térségek fő is-mérvének a 120 fő/km2 alatti népsűrűség tekinthető, a pontos területi lehatárolási paraméterek a stratégia végrehajtása során, az intézkedések megfogalmazásakor adhatók meg.

- Speciális területi irányultság: különböző szempontok szerint kiemelt vidéki térségek

  A vidéki térségeken belül a stratégia négy szempontból külön is nevesít térségeket, tájegységeket, amelyekre térségi komplex vidékfejlesztési programokat fogalmaz meg az alábbiak szerint:

  - Speciális táji, környezeti problémák, adottságok alapján kijelölt vidéki térségek
    E szempont alapján, elsődlegesen a vízgazdálkodással összefüggésben a stratégia a Tisza-völgyre és azzal összhangban a Duna-Tisza-közi Homokhátságra nevesít térségi összefüggésrendszerben kezelő feladatokat. Mindkét térség esetében komplex tájtervezésre és táj-gazdálkodásra van szükség.
  - Jelentős társadalmi hátrányokkal, problémákkal rendelkező vidéki térségek
    E szempont alapján a stratégia az észak-magyarországi Cserehát és a dél-dunántúli Ormánság térségét emeli ki, mint különösen hátrányos helyzetű térségeket. Mindkét térségben igen jelentős a munkanélküliség és a roma lakosság aránya, az eddigi fejlesztéspolitikai támogatások nem vezettek érdemi eredményhez.
  - Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségi problémák
    E szempont alapján a tanyás térségek és az aprófalvas térségek emelhetők ki, szórvány-, illetve rendkívül alacsony népsűrűségű településszerkezetük miatt. Mindkét településforma esetében jelentős az elvándorlás, az elöregedés, problémát okoz az elérhetőség, a közösségi szolgáltatások biztosítása, jellemző a funkcióváltás. Térségfejlesztési összehangolási igénye és a természeti, kulturális örökségre alapozott fejlesztéspolitikai módszertan indokolja a stratégiában a Tokaj-Hegyalja programot.

- Térségi vidékfejlesztési együttműködések
  A vidékfejlesztés nagytérségi kapcsolódásai, az agrár- és élelmiszerpolitika, a környezet- és vízügy, a vidékfejlesztés területén jelentkező együttműködési lehetőségek és kapcsolatok okán emeltük be a stratégiába a Kárpát-medencei vidékfejlesztési programot.

- Ágazati irányultság: agrár- és élelmiszergazdaság
  Az agrár- és élelmiszergazdaság mint ágazati szakpolitika fejlesztése túlmutat a vidéki térségek ha-tárain, az egész országot érinti, hiszen a fővárosban is van mezőgazdasági termelés és a főváros jelenti a legfontosabb hazai élelmiszerpiacot. Számos élelmiszeripari vállalkozás városban működik, a helyi piacok, a közvetlen értékesítés összeköti a várost a faluval. A szakpolitikai feladatok ezért természetesen országos hatáskörűek.

Stratégiai területek és vidékstratégiai nemzeti programok

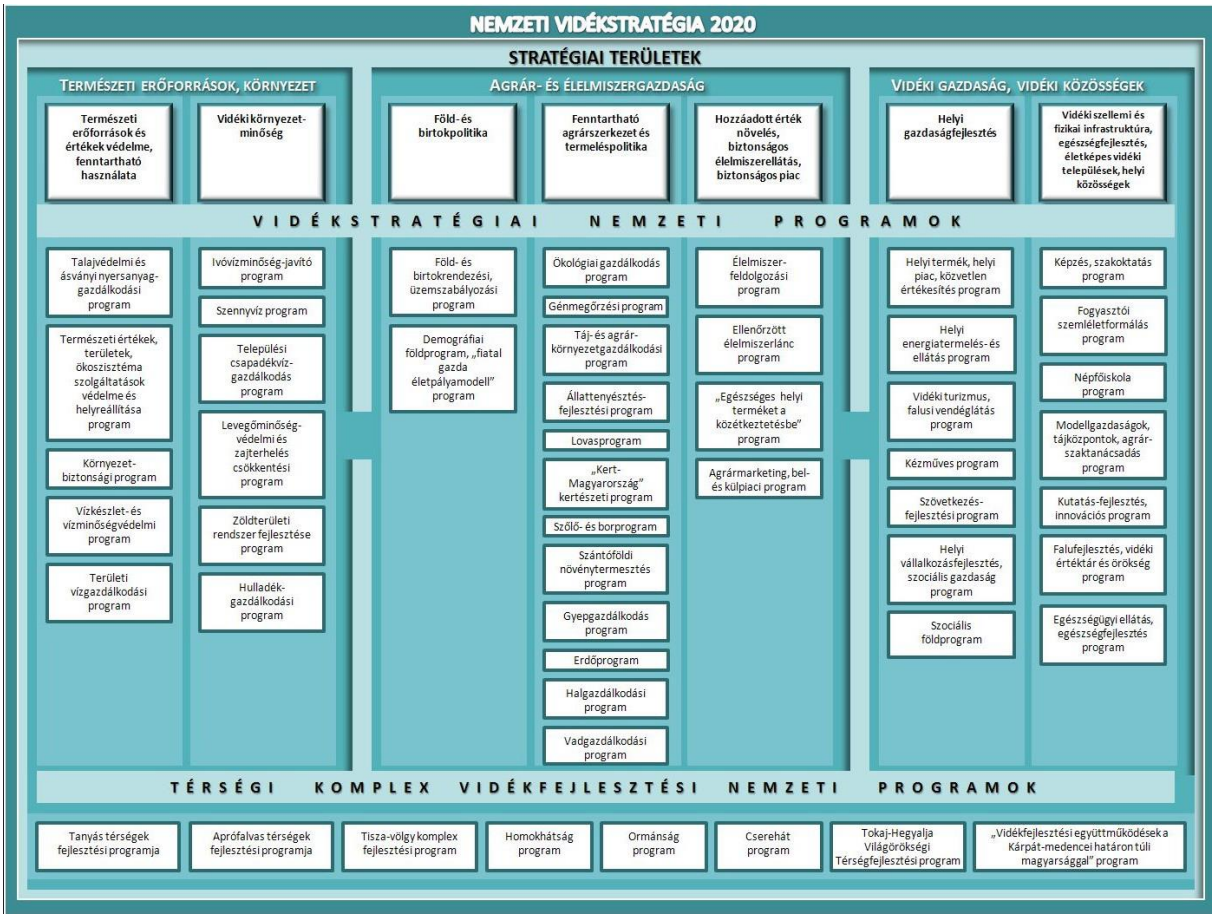

10.2.3 Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024 (Tervezet)

A 2014-2024 közötti időszakra határozza meg Magyarország egész területét lefedő a turizmus, mint gazdasági ágazat fő fejlesztési irányát. A koncepció jövőképe szerint 2024-ben Magyarország az egészségturizmus több területén Európa legnépszerűbb desztinációja kell, hogy legyen.

Koncepció felépítése

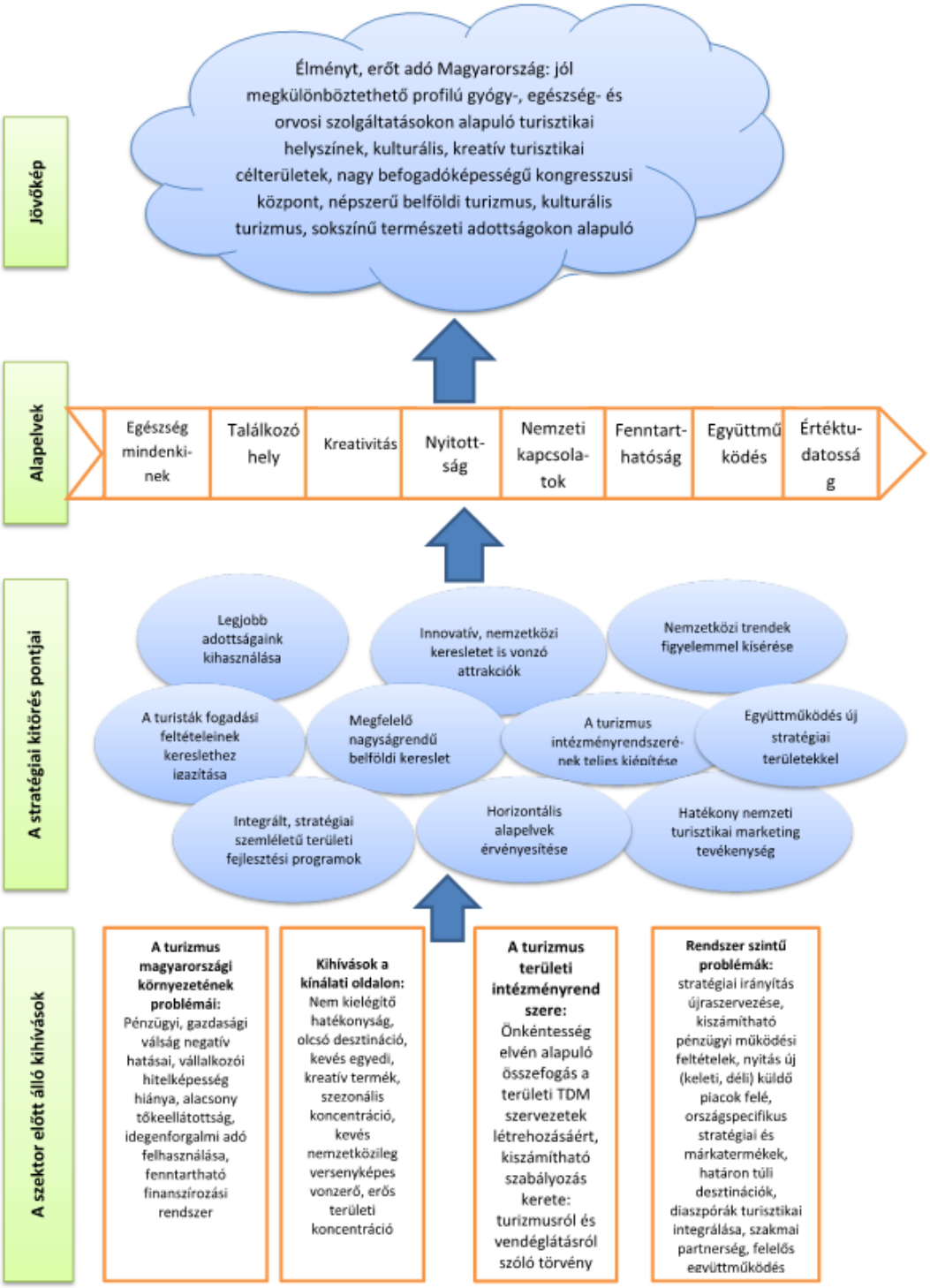

Forrás:NGM-NTH

A kívánt cél elérésének eszközei:

- Innovatív és kreatív minőségi termék és kínálatfejlesztés

- magyar turisztikai versenyképességet javító környezet kialakítása, munkahelyteremtés
- a turizmus intézményrendszerének átalakítása, a TDM rendszerre építve
- nemzetközi, keleti nyitás külpiaci marketing és értékesítés ösztönzéssel

A Koncepció célrendszere

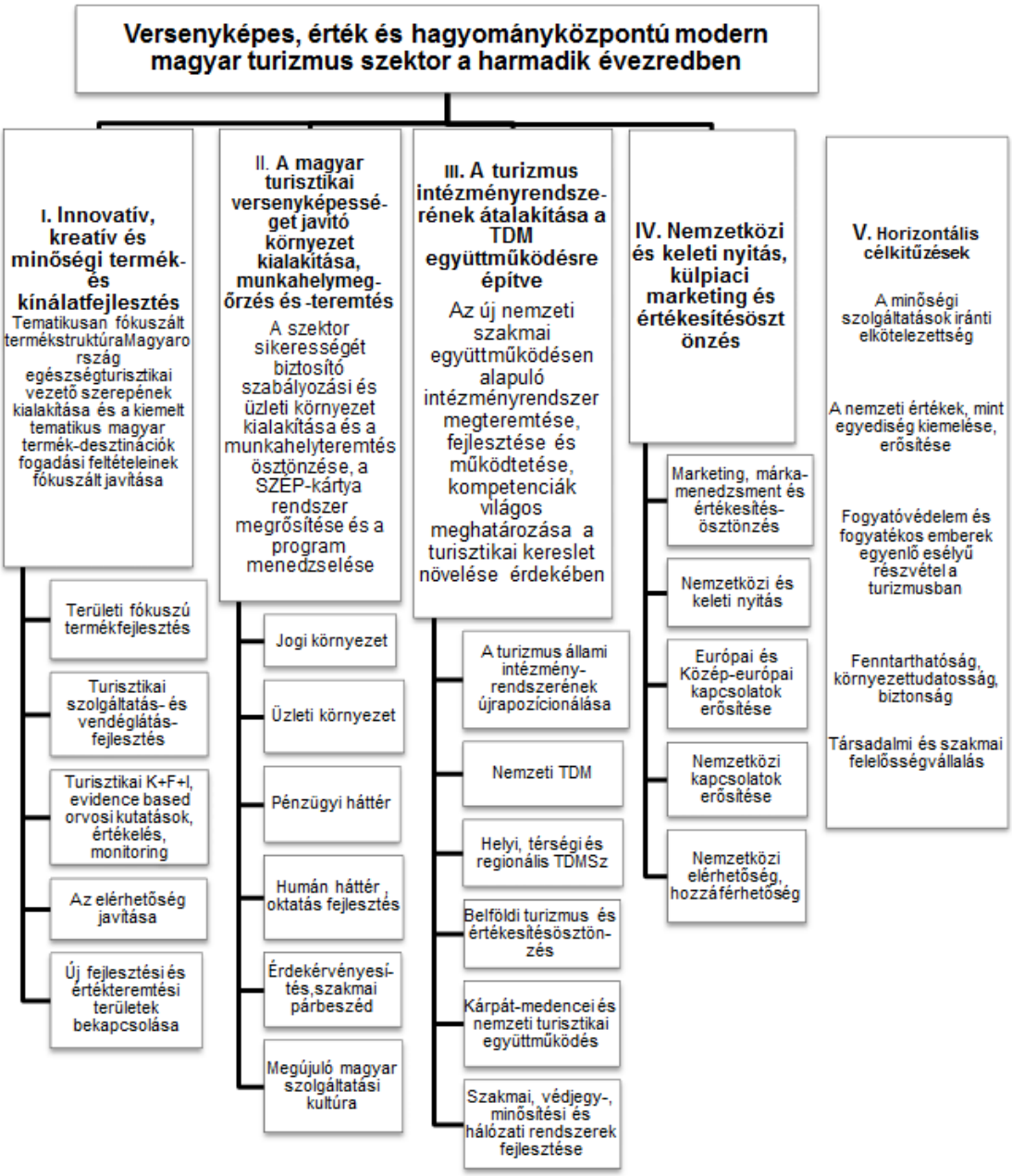

Forrás: NGM-NTH

Célkitűzések számszerűsíthető eredményei 2024-ig:

1. A turizmus közvetlen és közvetett, azaz teljes nemzetgazdasági hozzájárulásának (GDP-arány) 10%-ra növelése
2. A turizmusban és a kapcsolódó területeken dolgozó bejelentett munkavállalók számának másfélszeresre növelése
3. A turizmus versenyképességének tekintetében Magyarország legyen a világ első 30 országa között

4. A magyar turizmus pénzügyi működésének több lábra állítása – a magyar turizmus szektor fenntartható és kiszámítható pénzügyi működésének megteremtése érdekében 2016-ig.
5. Kiemelt magyar turisztikai fejlesztések előkészítése és megvalósítása 2014–2024 között:
6. a. A legfontosabb nemzeti turisztikai termékek és fejlesztési területek mentén nemzeti fejlesztési programok kidolgozása 2014-ig és sikeres, fókuszált megvalósítása 2024-ig.

   b. 3–5 nemzetközi hírű komplex gyógyhely, 8–10 regionális jelentőségű gyógyfürdő fejlesztése.

   c. 10 db kiemelt nemzetközi jelentőségű projekt kidolgozása és megvalósítása.

7. A belföldi turizmus élénkítése érdekében a stabilan működő magyar turisztikai szervezeti rendszer teljes kiépítése, a nemzeti turisztikai szervezet feladatainak (TDM) ellátása együttműködésben a kiemelt partnerekkel.
8. A belföldi turisztikai alapmutatók (költés, vendég- és vendégéjszaka szám, látogatószám) minimum 1/3-dal való javítása.
9. A Magyarországra látogató külföldi turisták magyarországi átlagos költésének és tartózkodási idejének másfélszeresére növelése.
10. Új piacok meghódítása és a keleti nyitás eredményeként a keleti országokból érkező turisták vendégéjszakái számának a háromszorosra emelése.
11. Budapest tartósan legyen tagja az európai TOP 10 és a közép-európai TOP 3 városi desztinációnak.
12. Balaton tartósan legyen tagja az európai TOP 5 családi üdülő desztinációnak.

Termék-specifikus kiemelt célok

Egészségturizmus	Örökség- és kulturális turizmus	MICE	Vallási turizmus
• a fürdő-desztinációk komplex, desztinációs, létesítményszintű és nem csak infrastrukturális fejlesztése, a tematizálásban és szegmentálásban rejlő további lehetőségek figyelembevételével • az orvosi szolgáltatásokon alapuló egészségügyi turizmus kínálatának fejlesztése, a határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások kihasználása • az E-Health területén egységes „Gyógyító Magyarország" felület és telefonos ügyfélszolgálat létrehozása • a minősített gyógyhelyek számának, komplex szolgáltatásaik bővítése • a fürdők üzemeltetési és jövedelemtermelő-képességének javítása és új munkahelyek létesítése • a természetes gyógytényezőkön alapuló egészségmegőrző, gyógyító és rehabilitációs kínálat profiljának meghatározása • gyógyvíz „evidence based" kutatása	• a kiemelt nemzeti örökség és kulturális értékek turisztikai attrakcióként való bemutatása valamint látogató-központok, tematikus útvonalak kialakításával • legendák, hagyományok, egyedi kulturális értékek megjelenítése a turisztikai kínálatban, tartalomfejlesztésben • a világörökségi helyszínek komplex desztinációként történő fejlesztése, a szellemi világörökségek figyelembe vételével • a kulturális attrakcióknak egységes módszertanon és helyi adatszolgáltatáson alapuló adatbázisban való megjelenítése • az örökségi és kulturális attrakciók összekapcsolása más termékekkel (komplex területi alapú fejlesztések)	• nagy befogadóképességű kongresszusi központ megépítése Budapesten • a konferencia-kapacitások további átgondolt bővítése (szállodák és egyetemek ilyen jellegű bővítése) • Magyarország, mint hivatásturisztikai desztináció stratégiai menedzsmentje és professzionális értékesítése • nemzetközi konferenciák, nagyrendezvények Magyarországra hozatala	• európai szinten is ismertté tehető zarándok-turisztikai hálózatok és útvonalak komplex fejlesztése (pl. Mária Út, Magyar Zarándokút) • vallásturisztikai desztinációk és vonzerők komplex fejlesztése (pl. nemzeti kegyhelyek) • a magyar turisztikai kínálat spirituális tartalom-fejlesztésének a biztosítása • zarándok- és vallásturisztikai marketing és szálláshelyi hálózatok fejlesztése • a vallási turizmus speciális szempontjainak megjelenítése a kínálat
Fesztiválok, rendezvények	**Gasztronómia és borturizmus**	**Ökoturizmus**	**Kerékpáros turizmus**

• kiemelt rendezvények nemzetközi piacra vitele • kiszámítható finanszírozási rendszer kialakítása • regionális szintű, kiemelkedő rendezvények kialakítása, promóciója amely az adott régióban minden turista számára elsődleges vonzerőt jelent • a rendezvények időpontjának összehangolása célcsoport, tematika és helyszín szerint • a minősítési rendszerben a turisztikai szempontok erőteljes megjelenítése • a rendezvények kulturális/művészeti értékének emelése	• a nemzeti gasztronómiai hálózatok és a kiemelt fesztiválok fejlesztése, támogatása • gyakorlatorientált és korszerű szakmai törzsanyagon nyugvó gasztronómiai képzési rendszer bevezetése • a tájhoz, a mezőgazdasági hagyományokhoz, a kulturális és történeti örökséghez illeszkedő egyedi kínálat kialakítása és fejlesztése, ami a helyi élelmiszerekre, növényekre, gyümölcsökre, illetve a növénytermesztés kultúrájára, az őshonos állatokra alapul, különös tekintettel a hungarikumokra és a bioélelmiszer-termelésre • minőségi gasztronómiai szakképzés	• ökoturisztikai kiemelt desztinációk komplex fejlesztése, minden nemzeti parkban egy látogatóközpont kialakítása, amely alkalmas kiállítások és rendezvények szervezésére • a természetjáró turizmus kiemelt elemeinek fejlesztése • natúrparkok, tematikus, öko - és kalandparkok fejlesztése • a természeti értékek turisztikai attrakcióként történő élményközpontú bemutatása a terület teherbíró képességének figyelembe vételével • az ökoturisztikai marketing váljon a környezetvédelmi szemléletformálás eszközévé és a védett természeti területeken élők számára nyújtson gazdasági előnyöket	• kiemelt kerékpáros turisztikai EUROVELO útvonalak komplex fejlesztése (pl. utak, útirányjelző táblarendszerek, kerékpáros attrakciók, turisztikai és kerékpáros szolgáltatások komplex fejlesztése) • a kínálat területi differenciálása – kerékpárosbarát desztinációk kialakítása és tematikus fejlesztése • kerékpárosbarát védjegy kialakítása és bevezetése • az érdekeltek együttműködésének erősítése a kerékpáros útvonalak fenntartása érdekében • szemléletformálás, a kerékpáros turizmus marketingjének erősítése

Vízi turizmus	Lovas turizmus	Falusi és agroturizmus
• nemzetközi színvonalú, az EU-s országok kikötőépítésre vonatkozó előírásainak megfelelő komplex „marina”-szolgáltatásokkal rendelkező motoros, illetve vitorlás jacht-kikötők, kikötőhálózat létrehozása • a kézzel hajtott és kisebb motoros vízi járművek fogadására alkalmas kikötőhálózat kiépítése • a kínálat hazai és nemzetközi piacon történő népszerűsítése • a vízparti vízitúra-bázisok összekapcsolása a térség kerékpáros úthálózatával • a fővárosba hajóval érkező nemzetközi turistaforgalom kulturált fogadási feltételeinek biztosítása • kiemelt figyelem fordítása a Duna Makro-regionális Stratégiához kapcsolódó	• a belföldi lakosság körében a lovas turizmus iránti igény felkeltése, tartós keresletbővítés • a turistafogadás feltételeinek javítása, nemzetközi szinten is érdekes túraútvonalak (kiemelten EUROHORSE) fejlesztése • a lovas turisztikai központok komplex fejlesztése • a lovas szakemberképzés megerősítése a megfelelő szolgáltatási színvonal elérése érdekében • hálózatszerű lovas túraútvonal kialakítása a már létező minőségbiztosítási rendszerrel összekapcsolva • lovas terápia szolgáltatások bővítésével a módszer alkalmazásának elterjesztése, a magyar lovas kultúra népszerűsítése.	• a falusi és vidéki turisztikai vonzerők és szolgáltatások sajátos arculattal rendelkező, tájba illő stílusú fejlesztése • a helyi, térségi szereplők összefogásával kialakított garantált programcsomagok kínálatának ösztönzése • a falusi és agroturizmus teljes szolgáltatási kínálatának szabályozása, a „saját portán” való helyi termék értékesítés minél egyszerűbb megvalósításának elősegítése • az agrárium és a falusi turizmus kínálatát összefogó, piacra vivő közösségi marketing centrum felállítása és működtetése • a falusi turizmus szolgáltatóinak nyelvi képzése • a falusi szálláshely-szolgáltatók szakosodásának (pl. lovas porta, ökoporta, stb.)

projektek megvalósítására		ösztönzése • a meglévő információs rendszerek korszerűsítése, az offline és online marketing erősítése

10.2.4 Zala megyei integrált területi program és fejlesztési terv 2014-2020 (Kivonat)

A Zala Megyei Területfejlesztési Koncepció teljes és végleges változatát 2013 végén fogadta el a Zala Megyei Közgyűlés (58/2013. (XII.19.) KH). Ez jelentette a kiindulópontot a Zala Megyei Területfejlesztési Program Stratégiai és Operatív Programrészeihez, amelyek 2014. október 9-én, a 34/2014. (X.9.) KH számú határozattal kerültek elfogadásra.

Zala Megye Területfejlesztési Koncepciója a megye fejlesztésének 2030-as jövőképét, azaz fő hosszú távú célját a „Gazdag és harmonikusan fejlődő, zöld Zala" megteremtésében fogalmazza meg. A Koncepció három átfogó célt és hét, 2014-2020-ra vonatkozó stratégiai ágazati célt jelölt ki a megye számára:

IV. Jól működő, fejlett gazdaság kialakítását
   1. KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
   2. Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
   3. Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése

V. A foglalkoztatás bővítését és a társadalmi kohézió erősítését
   6. A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
   7. Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára

VI. Élhető Zala megye kialakítását
   8. Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet
   9. Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A Zala megyei ITP a TOP 2014. májusi 5.0 változatával összhangban összesen hét, gazdaság- és településfejlesztési projektcsomagot és hozzájuk kapcsolódóan tervezett beavatkozási területeket határoz meg:

8) Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag
   a) Ipari parkok, iparterületek, inkubátorházak és logisztikai központok fejlesztése
   b) Zalai Beruházás-ösztönzési Program
   c) A zalai munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló kisebb léptékű közúti fejlesztések
   d) A zalai munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló hivatásforgalmi kerékpárút-fejlesztések
   e) Bölcsőde és óvoda-fejlesztés
9) Zalai turizmusfejlesztési projektcsomag
   a) Kiemelt megyei jelentőségű turisztikai szolgáltatásfejlesztés

b) Új munkahelyteremtést célzó KKV beruházások kis összegű támogatása a turizmusgazdaságban
c) Zalai turisztikai vonzerő-fejlesztés

10) Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag
a) Alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések komplex beruházásainak
b) Új munkahelyteremtést célzó térségspecifikus KKV beruházások támogatása
c) Zalai helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó menedzsment szervezet kialakítása, működtetése és műveletei (Zalai Helyi Gazdaságfejlesztési Központ)

11) Zalai foglalkoztatási együttműködési projektcsomag
a) Kiemelt megyei jelentőségű foglalkoztatás-bővítő fejlesztésekhez kapcsolódó munkaerő-piaci műveletek
b) Zalai innovatív foglalkoztatási paktum
c) Zalai Fecskeház Program
d) Zalai Talentum - komplex ösztöndíj- és gyakornokprogram
e) A zalai munkavállalók földrajzi mobilitását elősegítő program

12) Élhető, versenyképes zalai falvak és városok projektcsomag
a) Városfejlesztés
b) Városi közlekedésfejlesztés
c) Városi energiahatékonyság
d) Szociális városrehabilitáció (ERFA)
e) Szociális városrehabilitáció (ESZA)

13) Zalai közszolgáltatás-fejlesztési projektcsomag
a) Egészségügyi alapellátás fejlesztések
b) Szociális alapellátás fejlesztése
c) Akadálymentesítés

14) Otthonunk Zala - közösségerősítő projektcsomag
a) A megyei identitást és összetartozást erősítő kiemelt programok
b) Helyi közösségerősítő programok
c) Civil szervezetek erősítése

A Zala Megyei Területfejlesztési Koncepció összesen három területi célt határoz meg a 2014-2020-as időszakra.

4. Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
5. Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja
6. Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése

A területi célok a megye népességének területi elhelyezkedése és az adott területek sajátosságai szerint kerültek kijelölésre. Zala megye jellemzője, hogy a megye egészének vonzó természeti környezete és ökoturisztikai szempontból kedvező adottságai vannak, továbbá az az aprófalvas és kisvárosokkal tagolt településhálózat, amely a megye említett nagy gazdaságfejlesztési centrumaival szimbiózisban van jelen. A megye egészének fejlesztése így komplex feladatot jelent, ami a vidékfejlesztés eszközeivel, a belső erőforrások kihasználásával, a nagyobb városok nyújtotta foglalkoztatási lehetőségek érvényesítésével, az őstermelők, a mikro, kis és közepes vállalkozások támogatásával valósítható meg.

A gazdaságfejlesztés érdekében történő, a térségi foglalkoztatást hatékony növelését szolgáló munkahelyteremtő ipari fejlesztések megvalósítása során prioritást élveznek azok a munkahelyteremtő beruházások, amelyek nagy népességszámú és környezetüknél nagyobb népsűrűségű területeken valósulnak meg és kiszolgálásuk a közösségi közlekedési eszközökkel megvalósítható. Ennek megfelelően a megye területének és népességének jelentős részére kiható megyei jelentőségű - iparfejlesztésre, ipari munkahelyteremtésre épülő - gazdaságfejlesztés a két megyei jogú városban (Zalaegerszegen és Nagykanizsán), valamint a Keszthelyi járásban (Keszthely-Sármellék ipari-szolgáltató övezet) illetve a Lenti járásban valósul meg, egymást kölcsönösen erősítő kölcsönhatásban (szinergiában). Az iparfejlesztési lehetőségekkel párhuzamosan Zala megye természeti, gazdasági, térszerkezeti adottságainak specialitása a megye keleti részén, Zala balatoni térségében a nemzetközi szinten is elsőrendű célpontként ismert turisztikai és egészségturisztikai attrakciók együttese, amely a szolgáltatások területén való fejlesztési igényeket mutat.

A fejlesztések három nagyobb pólus szerint koncentrálódnak: Lenti és Zalaegerszeg vonalában, Zala megye balatoni térségében, illetve a Letenyei járás határmenti részein. Emellett Zalaszentgrót és Zalakaros területén láthatók még nagyobb volumenű és összegű fejlesztési projektek. A kistelepülési térségek leginkább településfejlesztési, vagy ágazati projekteket terveztek – ez különösen érthető annak tükrében, hogy az ágazati projektek közül a Vidékfejlesztési Operatív Program célzottan a falusi területek fejlesztését tűzte ki.

A gazdaságfejlesztési részprogram projektcsomagjainak területi kiterjedése az alábbiak szerint alakul:

- Az integrált gazdaságfejlesztési projektek a területi célokkal összhangban a megye egészére kiterjedő módon megjelennek, de összegüket tekintve különösen a nagyobb városok térségében jelentősek – így Zalaegerszeg és Nagykanizsa környező településein, valamint a Keszthelyi járás területén.
- A turizmusfejlesztési projektcsomagok illeszkednek a zalai turisztikai lehetőségekhez: a tervek szerint különösen a megye balatoni térségében,

illetve a gyógyvíz felhasználásában érintett településeken valósulnak meg legnagyobb számban és összegben.

- Az alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag alapvetően a falusias-kistelepülési területek fejlesztését célozza – így várhatóan a legtöbb projekt ennek keretében a letenyei járás kistelepülési térségében valósul meg. Ugyanakkor a projektcsomag legjelentősebb fejlesztése, a Zalai helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó menedzsment szervezet kialakítása, működtetése és műveletei projekt hatása a megye egészére kiterjed.
- A Zalai foglalkoztatási együttműködési projektcsomag Zala megye egészére vonatkozólag határoz meg fejlesztéseket, ezért az minden település számára fejlesztő hatással bír.

A településfejlesztési rész projektcsomagjaiban azonos beavatkozási célt szolgáló, azonos típusú és tartalmú projektek találhatók, ugyanakkor ezek a projektek úgy lettek kialakítva, hogy támogassák a gazdaságfejlesztési részdokumentum fejlesztési céljait is. A településfejlesztési projektcsomagok projektjeinek térbeli elhelyezkedését az alábbi felsorolás mutatja.

- A településfejlesztési részprogramhoz a gazdaságfejlesztési részprogram két projektcsomagjának egyes projektjei is kapcsolódnak. Az integrált gazdaságfejlesztési projektcsomagon belül a közszolgáltatásfejlesztési projektek legnagyobb összegben a nagyobb lakosságszámú, és nagyobb létszámban munkavállalókat foglalkoztató településeken (járásközpontok, illetve azok közelében) kerültek betervezésre.
- A turizmusfejlesztési projektcsomagon belül a turisztikai attrakciófejlesztés a településfejlesztési részhez kötődik. Legnagyobb összegű pályázati igényeket a gyógyfürdővel, vagy egyéb turisztikai vonzerővel (pl. Mura völgye, Balaton) rendelkező települések határoztak meg.
- A települések körében projektek számában és összegében is leginkább népszerű projektcsomag az élhető, versenyképes zalai falvak és városok – az összes zalai település közel 60%-a jelezte igényét a projektcsomag keretében elérhető pályázati források valamelyikére.
- A zalai közszolgáltatás-fejlesztési projektcsomag a zalai aprófalvak fejlesztési igényeivel egybevág, így a kistelepülések is összeállítottak egy-egy projektötletet a nagyobb városok (pl. Keszthely, Lenti, Hévíz) jelentősebb összegű beruházási ötletei mellett.
- Az otthonunk Zala közösségerősítő projektcsomag fő eleme a megye egészére kiterjedő identitás-építő projekt. Emellett leginkább a Zalaegerszeg környéki települések, illetve a határmenti, Letenye környéki falvak pályáznának.

Projektcsomagok leírása:

1) Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag

A projektcsomag átfogó célja a foglalkoztatás növelése, első sorban a megyébe betelepülni szándékozó és a már a megyében működő vállalkozások számára vonzó befektetési és üzleti fejlődési környezet kialakítása révén. A projektcsomag kialakítását a helyzetelemzés és a megyei területfejlesztési program alapján az indokolja, hogy a megye területi elhelyezkedéséből és közlekedési kapcsolódásaiból fakadóan különösen alkalmas a külföldi piacokra exportáló feldolgozóipari beruházások megvalósítására. Ugyanakkor Zala megye export árbevétele 2010-ben 0,7%-át adta az ország összes export árbevételének, s az egy főre jutó export árbevétel 2010-ben egynegyede volt az országos értéknek. Ezek az adatok Zala megye relatív lemaradását igazolják. A projektcsomag kialakítását indokolja továbbá, hogy a nyugat-dunántúli megyékkel összehasonlítva Zalában relatíve magas a munkanélküliség és lassabb a gazdasági növekedés üteme. A megye iparszerkezete néhány nagyvállalat meghatározó gazdasági jelentősége miatt sérülékeny, amit a 2008 utáni gazdasági válság különösen nyilvánvalóvá tett.

A Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag közvetett célcsoportját a megyében már ma is működő, itt telephellyel rendelkező vállalkozások, továbbá a megyében beruházást megvalósítani kívánó gazdasági szervezetek alkotják. A támogatások célja az, hogy a célcsoportba tartozó szervezetek olyan beruházásokat valósítsanak meg, amik rövid- és középtávon érdemi foglalkoztatás-bővülést eredményeznek. Célunk azoknak a termelő tevékenységeknek a bővítése, amik magas hozzáadott értéket állítanak elő, s a vállalkozások olyan versenyképes béreket kínálnak, amik csökkentik a megyéből az ország más részeibe és különösen a közeli külföld irányába történő elvándorlást.

A korábbi gazdaságfejlesztési tapasztalatok alapján nem várható, hogy külföldi gazdasági szereplők nagy volumenben valósítsanak meg – elsősorban gép- és járműipari – beruházásokat a térségben, így a projektcsomag szemléletében a már most is a megyében működő vállalkozások termelésének – foglalkoztatás-növeléssel járó – bővítésére fókuszál.

A gazdaságfejlesztési projektcsomag által támogatott gazdasági tevékenységek az iparra és logisztikára koncentrálódnak. Ennek oka az, hogy a megye másik két jelentős gazdasági ága, a turizmus és a mezőgazdaság egyrészt másik projektcsomagból, másrészt más OP-kból juthat támogatáshoz. A gazdaságfejlesztési projektcsomag várt eredményeinek elérése feltételezi, hogy a Nagykanizsára és Zalaegerszegre összpontosuló ipari rendszerek működésébe a megye más területein működő vállalkozások a mainál fokozottabb mértékben kapcsolódhatnak be.

A projektcsomag kialakításakor azzal számoltunk, hogy a megyei gazdaságfejlesztési tevékenységek elsődleges célterülete Nagykanizsa és

Zalaegerszeg, aminek megvalósulását részben a megyei jogú városoknak allokált TOP források, részben pedig a GINOP források szolgálják. A másodlagos célterületet a két megyei jogú városon kívüli potenciális ipari-logisztikai centrumok alkotják, ahol a TOP források mellett számolunk GINOP források bevonásával is. A harmadlagos célterületet azok a kisebb jelentőségű kisvárosi-községi iparterületek alkotják, amik vagy nagyobb üzleti hálózatok részeként vagy dominánsan hazai tulajdonú kkv-k telephelyeként működnek. Ezek esetében a TOP források fontos fejlesztési lehetőséget jelentenek.

A gazdaságfejlesztési projektcsomag a ma még kisebb jelentőségű, de komoly növekedési potenciállal rendelkező Keszthely-Sármellék ipari-szolgáltató övezetnek (beleértve a Hévíz-Balaton Airportot) a felfejlesztéséhez is hozzá kíván járulni. A Hévíz-Balaton Airport és a hozzá kapcsolódó nyugat-balatoni térség ipari-logisztikai kapacitásainak felfejlesztése évtizedek óta napirenden levő gazdaságfejlesztési kérdés, ami kihatással van a térségi turizmusgazdaság fejlődésére is. A tulajdonviszonyok tisztázása és a környezeti kármentesítés területén az elmúlt években tett intézkedések mára lehetővé teszik, hogy a volt szovjet légitámaszpont ingatlan-együttese – szorosan együttműködve Keszthely gazdasági szereplőivel – a megye keleti térségének ipari-logisztikai központjává váljon.

A gazdaságfejlesztési projektcsomag célul tűzi ki a Délnyugat-zalai ipari-szolgáltató övezet felfejlesztését is. A megye határközeli területei, elsősorban a 86-as főút és az M7-es autópálya környezetére építve komoly növekedési potenciállal rendelkeznek. Zalalövő, Csesztreg, Lenti, Lovászi, Nova és Letenye települések több olyan közép- és nagyvállalat számára biztosítanak székhelyet, vagy telephelyet, amelyek hosszú távon hozzájárulnak a helyben élő lakosság foglalkoztatásához.

Az ipari szolgáltatások fejlesztése mellett a projektcsomag munkaerő-kínálati ösztönzőket is alkalmaz. A Zala Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó Helyzetelemzés megállapította, hogy a megyében a bölcsődék és bölcsődei férőhelyek száma az elmúlt évtizedben nőtt, ezzel együtt is összesen csak 10 településen férhető hozzá a bölcsődei ellátás, miközben a Letenyei, Zalaszentgróti és a Pacsai kistérségekben nincs bölcsőde. Ezen térségek településein (és a kistérség-központoktól távol eső településeken) ezért komoly nehézséget jelent a 3 év alatti gyereket nevelő anyák munkába állása, illetve a munkába való visszatérése.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

A Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag négy gazdaságfejlesztési és egy településfejlesztési alprogramból áll:

1.1. Ipari parkok, iparterületek, inkubátorházak és logisztikai központok fejlesztése: a megyei és helyi-járási jelentőségű iparterületek fizikai

infrastruktúrájának és a helyi gazdaságfejlesztési szolgáltatások minőségének fejlesztése a KKV-k foglalkoztatás-bővítő beruházásainak megvalósítása érdekében. Az alprogram keretében integrált gazdaságfejlesztési projektek kerülnek kialakításra.

1.2. Zalai Beruházás-ösztönzési Program: a vállalkozások helyben maradását és sikeres működését szolgáló, a megye és a megyei jogú városok összefogásával megvalósuló megyei szintű befektetés- és beruházás ösztönzési program, ami már meglevő szervezeti kapacitásokra építő befektetés-ösztönzési szervezeti háttér felfejlesztésével és az ezáltal a vállalkozások számára nyújtott komplex szolgáltatás csomag támogatásával jár együtt, kiegészítve a nemzeti szintű befektetés-ösztönzési tevékenységeket. Az alprogram keretében integrált gazdaságfejlesztési projekt kerül kialakításra.

1.3. A zalai munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló kisebb léptékű közúti fejlesztések: a Magyar Közút Nonprofit Zrt. felmérése szerint Zala megyében mintegy 140 kilométernyi olyan 4 és 5 számjegyű közút található, melynek munkaerő-piaci szempontból történő felújítása indokolt. Az alprogramnak részét képezik a jelenlegi magyar-horvát és a magyar-szlovén határ mentén megnyitandó új határátkelőkhöz kapcsolódó, a határon átnyúló programok révén megvalósuló közútfejlesztések egyes, a későbbiekben kijelölendő elemei is. Az alprogram a projektcsomagon belül támogató funkciót tölt be, főként az integrált projektek részeként megvalósuló, vagy pontszerű fejlesztésekkel.

1.4. A zalai munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló hivatásforgalmi kerékpárút-fejlesztések: a gazdasági tevékenységeket, az ipart kiszolgáló, a gazdaságfejlesztési beavatkozásokhoz kapcsolódó hivatásforgalmi kerékpárút-fejlesztés, az üzleti telephelyhez vezető kerékpárutak fejlesztése, munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű települések és az ipari-gazdasági centrumok közötti hivatásforgalmi kerékpárút-kapcsolatok minőségének javítása, amelyek megvalósítására az 1.1. és 1.2. alprogram beavatkozásaival összehangoltan, elsősorban a városi igényekre fókuszálva kerül sor a Zala Kétkeréken program céljaihoz illeszkedve. Az alprogram hálózatos fejlesztés elemeit valósítja meg.

1.5. Bölcsőde és óvoda-fejlesztés: a gazdaságfejlesztési projektcsomag keretében a foglalkoztatás elősegítése, és a családbarát intézmények fejlesztése jegyében kerül sor bölcsőde- és óvodafejlesztésekre, illetve kapacitásbővítésre. A projektcsomagban megvalósuló munkaerő-keresleti ösztönzők mellett így a munkaerő-kínálat bővítése is megvalósul.

2) Zalai turizmusfejlesztési projektcsomag

A helyzetelemzési és tervezési dokumentumok vizsgálata alapján Zala megye egyik elsőszámú kitörési területe a jelentős foglalkoztatási növekedési potenciállal rendelkező turizmus. Hévíz és Zalakaros révén a megyében található az ország turisztikai kapacitásait és teljesítményét tekintve második és hatodik települése, amikhez gyógy- és élményfürdők sűrű hálózata és a Balaton társul. A turizmusgazdaság Zala lényegében minden településén jelen van: vagy a településen található attrakció és szolgáltatás-együttes révén, vagy pedig úgy, hogy az ott élő és dolgozó emberek – ingázóként, helyi termelőként – részt vesznek a turisztikai termékek előállításában, a szolgáltatások működtetésében. A turizmusgazdaság, noha a két megyei jogú városban is jelen van, azok egyetlen piaci szegmensben sem képviselnek országos jelentőséget.

A gazdaságfejlesztési program turizmusfejlesztési projektcsomagja azt a célt tűzi ki maga elé, hogy – a készítés időszakában még kellően nem körvonalazott – GINOP kiemelt fejlesztésekkel együtt, azokhoz illeszkedve, átütő előrelépést eredményezzen a megye turisztikai szolgáltatásainak területén. A turizmusfejlesztési csomag célul tűzi ki a Vidékfejlesztési Programban nevesített turisztikai célterületek integrálását (pl. horgász, erdei) is. A célok akkor érhetők el, ha

- Hévíz és Zalakaros, a fürdők megyei hálózata (ezen belül különösen Lenti, Kehidakustány és Zalacsány települései) és a Nyugat-Balaton országos szinten is kiemelt figyelmet kap a GINOP források allokálásában
- a térség megközelíthetőségében jelentős előrelépést lehet elérni (pl. Hévíz-Balaton Airport fejlesztése, Ausztria irányába vezető főközlekedési útvonalak bővítése, felújítása)
- a külpiacokon is már bevezetett márkanévnek tekinthető „Hévíz” az ország-marketingben a korábbinál lényegesen nagyobb figyelmet kap
- megerősödnek a nemzetközileg is versenyképes, magas hozzáadott értékű egészségturisztikai szolgáltatások előállítását lehetővé tevő K+F kapacitások, s ezek segítségével új, egyedi szolgáltatáscsomagok kerülnek kialakításra
- a turisztikai attrakciók és szolgáltatások további bővítése és fejlesztése a családok és a gyermekek igényei szerint valósul meg
- a kerékpáros és túraútvonalak rendszerében befejeződik a hiányzó elemek kiépítése
- az agroturizmus (termékutak, falusi szálláshelyek, gasztronómia, vadász-, és horgászturizmus) fejlesztésével a vidéki térségek is bekapcsolódnak a turisztikai vérkeringésbe
- a turizmusgazdaság mai centrumai és a környező települések közti gazdasági kapcsolatok megerősödnek, javul a közösségi közlekedés minősége, kiépülnek azok a termelői kapacitások, amik lehetővé teszik a vendéglátóhelyek helyi-térségi termékekkel való ellátását

- olyan új turisztikai attrakciók épülnek ki, ill. fejlődnek fel (pl. Mura mentén, vallási kegyhelyek, ifjúsági turizmus), amik a már meglevő, területileg koncentráltan jelen levő attrakciók tematikus és térbeli, azokkal együttműködő kiegészítései.

A megyei fejlesztési program összeállításakor kidolgoztuk a Hévíz-Zalakaros-Keszthely-Zalacsány-Kehidakustány egészségturisztikai tengely „Közép-Európa Gyógyászati és Rekreációs Központja" komplex térségi fejlesztési program alapjait, amelynek megvalósítása túllép a zalai TOP források hatókörén. A projektcsomagból ennek a térségi programnak a kiegészítő, a kkv-k szolgáltatás-fejlesztésére fókuszáló elemeit kívánjuk támogatni, amik finanszírozására a GINOP nem vállalkozik. A konkrét fejlesztések kijelölésére csak azt követően kerülhet sor, hogy a GINOP 4. és 6. prioritás részletes tartalma véglegesítésre kerül, ill. a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet is elfogadja saját fejlesztési programját.

A fejlesztési források megyén belüli területi allokációja tekintetében a harmonikus területi fejlődés szempontjai alapján jártunk el, azaz előzetesen meghatároztuk, hogy a megye keleti, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetbe tartozó településein csak a források egy része kerülhet felhasználásra – összehangolva a forrásfelhasználást a Balaton Kiemelt Térség Területfejlesztési Programjával, míg a források fennmaradó részéből a megye hátrányosabb helyzetű térségeinek turisztikai fejlesztéseit kívánjuk előmozdítani. Különösen nagy hangsúlyt helyezünk a Lenti központú Mura-térség turisztikai fejlesztéseire, amivel az a hosszabb távú célunk, hogy a megye nyugati részein a mai államhatárok túloldalán elhelyezkedő térségekkel együttműködő, új turisztikai alcentrum jöhessen létre. Ennek kiépítéséhez fel kívánjuk használni a határmenti együttműködéseket támogató ETE programok forrásait is.

Zala megyében az elmúlt években komoly ifjúsági turisztikai kapacitások épültek ki, melyek továbbfejlesztését is megcélozza a projektcsomag. A tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy a 7-14 éves korosztály számára a hagyományos, önfenntartó elemeket is tartalmazó falusi életmód tudásanyaga könnyen és eredményesen adható át közös táborozás formájában. Az ifjúsági táboroztatás ráadásul egyrészt az iskolai teljesítmény jutalmazásaként, másrészt a helyi-térségi kötődés erősítőjeként, harmadrészt a rövid ellátási láncok kialakítását támogató megoldásként is működőképes, s nem mellékesen hozzájárul ahhoz, hogy a felnőttkorba lépve a mai fiatalok turistaként visszatérjenek ifjúkori élményeik helyszíneire.

Zala megye az országban úttörő szerepet játszott a helyi-térségi turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek kialakításában, azaz az önigazgató turizmusgazdaság-közösségek életre hívásában. A TDM szervezeteket olyan értéknek tekintjük, amelyek fejlődése, bővülése érdemben szolgálja a minőségi turizmus erősödését, s amelyek összefogásával Zala önálló térségi desztinációként is felépíthető. A Zala Brand turisztikai elemeit a projektcsomag forrásainak

segítségével kívánjuk megerősíteni. Ezeket a célokat a jelen projektcsomag elsősorban a turizmusgazdaságban érintett kkv-k szolgáltatás-fejlesztése révén kívánja szolgálni.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

A turizmusfejlesztési projektcsomag – illeszkedve a TOP intézkedés-struktúrájához – két gazdaságfejlesztési és egy településfejlesztési alprogramból áll:

2.1. Kiemelt megyei jelentőségű turisztikai szolgáltatásfejlesztés: Megyei kiemelt projektek keretében azoknak a jelentős turisztikai szolgáltatóknak a fejlesztését kívánjuk megvalósítani, amik meghatározó jelentőséggel bírnak a térségi gazdaságban, s versenyképességük megőrzése érdekében szükséges a kialakított szolgáltatáspaletta továbbfejlesztése. A kiemelt projektek révén integrált gazdaságfejlesztési projektek keretében foglalkoztatás-bővítő fejlesztések valósulnak meg az önkormányzati és magántulajdonban levő turisztikai szolgáltatóknál, illetve az egyházaknál. (Eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztések, marketing tevékenységek fejlesztése, új turisztikai szolgáltatások kialakítása, meglevő attrakcióelemek minőségi felújítása, kereskedelmi szálláshelyek minőségének javítása, turisztikai termékek kifejlesztése; továbbá a helyi termékek térségi együttműködésben történő értékesítését, a termékek, ill. szolgáltatások és turizmusgazdaság összekapcsolását lehetővé tevő fejlesztések).

2.2. Új munkahelyteremtést célzó KKV beruházások kis összegű támogatása a turizmusgazdaságban: A vállalkozások eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztéseinek, marketing tevékenységeinek támogatása, melyek egyértelmű célja és elvárása a munkahely-teremtés és –megtartás. Az alprogram kiemelkedő beavatkozási területe a turisztikai szolgáltatások fejlesztése. A gyógyfürdők turisztikai célú szolgáltatásfejlesztésére csak az érintett fürdő turizmusért felelős szaktárcával egyeztetett pozícionálása után, annak betartásával adható támogatás a TOP vonatkozó iránymutatása szerint. Az alprogram integrált gazdaságfejlesztési projektek keretében támogatja a helyi érdekű kis- és középvállalkozások specifikus, térségi jelentőséggel bíró termelésének, helyi szolgáltatásainak fejlesztését, a helyi szolgáltatók közötti együttműködéseket és a helyi érdekű elsősorban kis- és középvállalkozások által előállított helyi termékek (pl. helyi kézműves termékek) térségi együttműködésben történő értékesítését, a termékek, ill. szolgáltatások és a fogyasztás összekapcsolását lehetővé tevő fejlesztéseket.

2.3. Zalai turisztikai vonzerő-fejlesztés: A településfejlesztési részprogram keretében megvalósuló, a természeti és kulturális örökség mainál jobb turisztikai hasznosítását célzó vonzerő-fejlesztés a turizmusgazdaság komplex fejlesztéséhez

járul hozzá. Az alprogramból támogatott fő tevékenység a megyei jelentőségű turisztikai attrakciók fejlesztése, valamint a turisztikai célú kerékpárutak bővítése.

3) Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag

Zala az ország egyik leginkább aprófalvas vidéke, az 500 lelkesnél kisebb települések aránya a településállományon belül több mint hatvan százalék. A múltbéli tapasztalatok arra utalnak, hogy az aprófalvak esetében a sajátos igényekhez és lehetőségekhez illeszkedő fejlesztési megoldásokra van szükség. Ehhez egyrészt jogszabályi módosítások szükségesek, másrészt pedig a dunántúli aprófalvas területek egészére kiterjedő, a korábbi időszakokban megszokottnál jelentősebb fejlesztési források biztosítására. A helyzetelemzés és a fejlesztési tervezési dokumentumok megállapításai alapján az aprófalvak újra vonzó lakóés vállalkozási térré tétele valós, jelentős és hatékony kormányzati beavatkozást kíván. A problémák megoldása a terület- és vidékfejlesztés mai szervezeti keretein messze túllép, széles körű összefogást és a korábbinál lényegesen jelentősebb figyelmet tesz szükségessé.

Az alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag az aprófalvakban is jelentkező, és főleg ott összpontosuló társadalmi-gazdasági problémák egy részére kíván válaszokat adni. A csomag célja a ma még rendkívül hiányos zalai helyi-térségi (különös tekintettel a helyi és megyei értéktárban nevesített, ill. hungaricumnak számító) termékek és szolgáltatások életre hívásának, piacra vitelének előmozdítása, a termelők-szolgáltatók önkormányzó közösségeinek megszervezése, a termelő-szolgáltató és fogyasztóvásárlói kapcsolatok kialakítása, a termékek közösségi marketingje, a kapcsolódó logisztikai háttér megszervezése, a termelők bekapcsolása a megyében működő vendéglátóipari-turisztikai vállalkozások beszállítói körébe. A beavatkozásoknak fontos célja, hogy a településeken növekedjen a helyben előállított termékek és szolgáltatások felhasználásának mértéke (pl. közétkeztetés, közintézmények energiaellátása). A beavatkozásoknak az is célja, hogy egy olyan minőségbiztosítási rendszer jöjjön létre, ami a vásárlók-fogyasztók előtt megbízható módon igazolja a termékek-szolgáltatások eredetét és minőségét. A műveletek három ágazatra fókuszálnak:

- Mezőgazdaság:
    - Helyi agrár- és élelmiszertermékek
    - Vad- és halgazdálkodási termékek, valamint gyógynövények és készítményeik
    - Erdészeti és faipari termékek
- Megújuló energia előállítása

- Egyedi, a turizmusgazdaságba integrálható termékek (pl. kézműves termékek, gyógyászati relevanciájú kozmetikumok) és szolgáltatások (pl. termálvízre alapozott gyógykezelés).

A projektcsomag műveleteiből elsősorban a megye egészét behálózó, a helyi kezdeményezések megyei szintű összefogását támogató kezdeményezéseket és egyedi mintaprojekteket kívánunk támogatni. Célunk az, hogy az EFOP forrásaiból várhatóan megvalósuló országos, és a Vidékfejlesztési Program révén megvalósuló helyimikrotérségi projektek közötti megyei szintű összehangolás létrejöjjön. A harmonikus megyén belüli területi fejlődés megvalósítása érdekében célunk az is, hogy a projektek olyan településeken valósuljanak meg, ahol a helyi gazdasági potenciál gyengesége miatt nagyobb léptékű infrastrukturális fejlesztésre nem kerül sor.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

Az alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag három alprogramból áll:

3.1. Alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések komplex beruházásainak támogatása: A támogatások révén olyan a helyi és közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések valósulnak meg, amelynek célja a specifikus, megyei jelentőséggel bíró helyi termékek kifejlesztése, előállítása és értékesítése. Az alprogram keretében helyet kap a vidéki gazdaság üzleti infrastrukturális hátterének támogatása a Vidékfejlesztési Program vidékfejlesztési akcióival összhangban, azokkal komplementer módon. A helyi termékekhez, rövid ellátási láncokhoz kapcsolódó, iparterületeket érintő logisztikai fejlesztések (pl. raktár kapacitások bővítése, hűtőházak kialakítása, a helyi termékek számára piaci terület kialakítása és biztosítása stb.) eredményeként a mezőgazdasági termékek helyi piacokra való hatékony eljuttatása, a helyi termékek értékesítési csatornáinak infrastrukturális támogatása valósul meg. Ezáltal javul a helyi vállalkozások működési környezete, amely középtávon munkahelymegőrzést, illetve –teremtést eredményezhet, és hozzájárul a város-vidék együttműködés erősítéséhez. Az intézkedés keretén belül a vidéki térségekben lehetőség nyílik – a piaci versenyt nem torzító módon, kiszorító hatást nem eredményezve - az önkormányzatok és az önkormányzati többségi tulajdonú szervezetek kisléptékű élelmiszer-feldolgozásához, termékelőállításhoz kötődő fejlesztéseinek támogatására. E fejlesztések elsődleges célja az önkormányzatok jogszabályokban rögzített közétkeztetési feladatainak helyi szintű hatékonyabb, foglalkoztatást biztosító és generáló szervezése a VP-vel komplementer módon. Ehhez kapcsolódóan a fejlesztésben érintett önkormányzatoknak közellátási szerződéssel kell rendelkezniük a térségben működő önkormányzatokkal és a területükön működő közintézményekkel, ami biztosítja e

fejlesztések üzleti fenntarthatóságát. E fejlesztések hozzájárulnak a város-vidék kapcsolatrendszer erősítéséhez és a hatékonyabb, gazdaságosabb, nagyobb foglalkoztatást biztosító települési szolgáltatásokhoz. A támogatások révén integrált gazdaságfejlesztési projektek keretében olyan helyi és közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések valósulnak meg, amelynek célja a specifikus, megyei jelentőséggel bíró helyi termékek kifejlesztése, előállítása és értékesítése. Az alprogram szorosan kapcsolódik a VP rövid ellátási lánc tematikus alprogramjához. Az alprogram hozzájárul a Zalai termékmárka kialakításához és piacra vezetéséhez.

3.2. Új munkahelyteremtést célzó térségspecifikus KKV beruházások támogatása: az alprogram célja a specifikusan zalai termékeket előállító kkv-k eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztéseinek, marketing tevékenységeinek támogatása, továbbá a helyi termelők és szolgáltatók közötti együttműködések és a helyi érdekű elsősorban kis- és középvállalkozások által előállított helyi termékek (pl. helyi kézműves termékek) térségi együttműködésben történő értékesítése, a termékek, ill. szolgáltatások és a fogyasztás összekapcsolását lehetővé tevő fejlesztések elősegítése. A beruházások integrált gazdaságfejlesztési projektek keretében valósulhatnak meg.

3.3. Zalai helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó menedzsment szervezet kialakítása, működtetése és műveletei (Zalai Helyi Gazdaságfejlesztési Központ): Az integrált gazdaságfejlesztési projekt célja egy olyan megyei menedzsment szervezet kialakítása, ami projektgenerálással, szakmai tanácsadással, marketingakciók megvalósításával (pl. vásárokon való részvétel, kiadványok készítése, helyi/térségi vásárok és piacok, weblap, tanácsadás, kereskedőház-funkció) támogatni tudja az alternatív helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezéseket. A felállítandó szervezet feladatai: a helyi gazdaság- és termékfejlesztés mentorálása, folyamatsegítése, szakértői támogatása (jó gyakorlatok feltárása és disszeminációja, kísérleti fejlesztések előkészítése, kidolgozása, megvalósítása), helyi gazdaságfejlesztési projektek megalapozása és közösségi integrálása, tudatos térségi, helyi fogyasztás és vásárlás ösztönzése (kutatások, felmérések, fesztiválok, értékesítési akciók támogatása). Az alprogram keretében megyei szintű közösségi célú fejlesztések, megyei és járási nagyrendezvények, programok, tematikus táborok (minden generáció számára, különösen az ifjúsági korosztályokban), valamint egészségügyi prevenciós programok, szociokulturális hátrányok felszámolását támogató komplex programok megvalósítására is sor kerül. Az alprogram révén kerülnek megvalósításra a megye számára kiemelkedően fontos témakörökhöz kapcsolódó események (pl. megye nap) és demonstrációs programok a megújuló energiák, kerékpáros közlekedés, helyi élelmiszer-feldolgozás, ifjúsági és szociális turizmus, a foglalkoztatás, új típusú szennyvíztechnológiák területén. Az alprogram hozzájárul a Zalai termékmárka (Zala Brands) kialakításához és piacra vezetéséhez is, aminek kialakításában a megye és a két megyei jogú város működik közre.

4) Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag

Zala megye foglalkoztatási helyzete – összefüggésben a megye gazdaságának relatív pozíció-vesztésével – csak korlátozottan mutat fel javulást. A helyzetelemzés és a fejlesztési tervezési dokumentumok alapján különösen komoly problémák mutatkoznak a munkaerő-piac hátrányos helyzetű célcsoportjainak (fiatalok, nők, 50 év felettiek és alacsony iskolázottságúak) foglalkoztatásában, amit a közfoglalkoztatás rendszerének átalakítása sem tudott teljes körűen megoldani. Mindezen megfontolásokból az aktív foglalkoztatáspolitika eszközrendszerét rugalmas, a helyi-térségi igényekre gyorsan reagálni tudó elemekkel célszerű bővíteni.

A foglalkoztatási együttműködési projektcsomag célja olyan rugalmas közösségi beavatkozások lehetőségének megteremtése, melyek egyszerre teszik a mainál vonzóbb üzleti-beruházási célponttá Zala megyét, szolgálják a munkaerő-piac hátrányos helyzetű célcsoportjainak (fiatalok, nők, 50 év felettiek és alacsony iskolázottságúak) foglalkoztatás-bővülését és hozzájárulnak a helyi-térségi innovatív fejlesztési kapacitások bővüléséhez. A projektcsomag kiemelt figyelmet szentel a súlyos munkaerőpiaci-problémákkal küzdő, az elnéptelenedés által veszélyeztetett kis- és aprófalvak demográfiai egyensúlyának helyreállítására is.

Az ESZA forrásokból megvalósuló foglalkoztatási műveletek a gazdaságfejlesztési projektcsomag keretében megvalósuló foglalkoztatás-bővüléssel is járó fejlesztések kiegészítő elemeként hozzájárulnak ahhoz, hogy a létrejövő új munkahelyeket megfelelő felkészültségű és szaktudású munkavállalók tölthessék be. A projektcsomag a korábbi programozási időszakban létrejött, elsősorban az alacsony iskolázottságúak munkaerő-piaci (re)integrációját szolgáló helyi-térségi foglalkoztatási együttműködések, kísérleti akciók újabb elemekkel történő bővülését is támogatja (pl. szociális szövetkezetek, mentor-programok). A projektcsomag műveletei a Zala Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának együttműködésével valósulnak meg.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

A projektcsomag öt alprogramból áll:

4.1. Kiemelt megyei jelentőségű foglalkoztatás-bővítő fejlesztésekhez kapcsolódó munkaerő-piaci műveletek: A projektek egy-egy nagyobb foglalkoztatási jelentőségű, a megyében megvalósuló beruházáshoz biztosítanak kiegészítő támogatást, vagyis integrált gazdaságfejlesztési projektek részeként Az országos célértékekhez képest a Zala megyei arányos célértékek. megvalósuló

ESZA forrásfelhasználást jelentenek. A projektek keretében a későbbi foglalkoztatottak előzetes kiválasztására, felkészítésére, képzésére-átképzésére, ill. a foglalkoztatás-bővítést vagy a működési profilt átalakító vállalkozásoknál a dolgozók átképzésére, az új feladatokra történő felkészítésre kerül sor. A fentiek mellett a foglalkoztatási paktumok keretein belül a megyei gazdaságfejlesztési csomag részét képező közvetett kkv támogatásokhoz kapcsolódóan (amely jellemzően telephelyfejlesztést, eszközbeszerzést célzó ERFA támogatás) lehetőség nyílhat foglalkoztatás-bővítést, a munkaerő képzését célzó ESZA támogatás igénybevételére. Az intézkedés jellemzően a TOP 1-es prioritásból származó beruházási támogatást egészíti ki célzott egyedi munkahely-teremtési és -megtartási támogatással. A támogatás célja azoknak a megyei és helyi jelentőségű beruházásoknak a kiegészítő támogatása, amelyek jelentős foglalkoztatási potenciállal bírnak. Az intézkedés keretében tervezett beavatkozások közvetlen célja ezen beruházások foglalkoztatottságot növelő hatását a beruházással érintett térségbe koncentrálni. A megyei foglalkoztatási paktum keretében egy olyan pénzalap kialakítására is sor kerül, ami lehetővé teszi akut munkapiaci válsághelyzetek gyors kezelését.

4.2. Zalai innovatív foglalkoztatási paktum: A paktum keretei közt feltárásra kerülnek a foglalkoztatási nehézségek, ezekre való gyors reagálás, lehetséges megoldások kidolgozása, a megvalósítás támogatása elsősorban foglalkoztatást elősegítő támogatási lehetőségek kihasználásával. Az önálló ESZA-forrás felhasználású projektként megvalósuló paktum széles körű összefogásra épül, munkáltatók, munkavállalók munkaügyi és képzési szakemberek bevonásával, saját menedzsment koordinálásával. A paktum tagjai az általuk képviselt szervezeten keresztül legerőteljesebb befolyást tudnak gyakorolni a helyi munkaerőpiacra, ezáltal előmozdítani a növekvő és tartós foglalkoztatást, így a gazdaság növekedését. A paktum keretén belül valós, érdemi együttműködés valósul meg, tapasztalatok cseréjével, megoldások keresésével és megvalósítással a közös érdekek kapcsán. A megvalósítók olyan szakmai tudással rendelkező személyek, akik képesek a változó környezeti kihívásaihoz alkalmazkodni, tudásukat bővíteni, új lehetőségeket integrálni a célok elérése érdekében. A szakmai megvalósítók révén létrejön az a humánerőforrás háttér, amely a projektötleteket összefogja, eredményes megvalósításukat garantálja a források leghatékonyabb kihasználásával. Célcsoportok: a paktum tagjai – munkájuk eredményességét befolyásoló workshop-ok, szakmai rendezvények keretén belül érdemi együttműködés megvalósítása, javaslatok kidolgozása; menedzsment – folyamatos képzési és ismeret bővítési lehetőségük biztosítása, foglalkoztatásuk és működési feltételeik finanszírozása; foglalkoztatottak és álláskeresők – foglalkoztatást elősegítő képzési, bér, utazási támogatások, szolgáltatások.

4.3. Zalai Fecskeház Program: A megyében letelepedni szándékozó képzett szakemberek lakhatásának elősegítése, ezáltal a foglalkoztatók munkaerő igényének

szélesebb körű garantálása. Az önálló ESZA-forrás felhasználású projekt célja a fiatal szakember házaspárok lakhatásának elősegítése, ezáltal az elvándorlás mérséklése, hiányszakmák kialakulásának megakadályozása. Zala megye az elmúlt programozási időszakban az egyik élenjáró térség volt a kisvárosi és falusi fiatalok megtartását, visszatelepülését támogató ún. Fecskeház típusú kezdeményezések elindításában. A korábban felhalmozott tapasztalatok alapján az alprogram keretében újabb Fecskeházak kialakítását tervezzük, ahol a fiatal családok néhány évre szóló elhelyezést kapnak, valamint lakhatási támogatásban részesülnek. A Fecskeházakban élők kiegészítő jelleggel munkapiaci felkészítő képzéseken, tréningeken vehetnek részt, s elvárás velük szemben, hogy aktív szerepet vállaljanak a települési közösség életében.

4.4. Zalai Talentum - komplex ösztöndíj- és gyakornokprogram: Állandó, évente meghirdetett, a megye egészére kiterjedő ösztöndíj- és gyakornok program, aminek az a célja, hogy a megyében és a megyén kívül tanuló diákok helyi munkáltatóknál szerezzenek gyakorlati tudást, valamint a foglalkoztatásuk ugyanott valósuljon meg. A gyakorlati idő alatt azokat a gyakorlati képességeket szerezzék meg, melyek nélkülözhetetlenek a tanult szakmájukban, az elvégzett feladat célszerű legyen a foglalkoztató számára. A diplomamunka vagy szakdolgozat témája illeszkedjen a munkáltató igényéhez, annak kidolgozása indokolt legyen és hasznosuljon. A munkáltatói és tanulói közös érdekeltség az ösztöndíj és gyakornoki támogatással valósítható meg. A program nyújtotta lehetőségek minél szélesebb körben való ismertetése, ezáltal gyakorlati és álláslehetőségek feltárása, mely foglalkoztatás növekedést generál. A megszerzett tudást a helyi munkáltatók hasznosítják. Az alprogram a megyei gazdaságfejlesztési tevékenységekkel összehangolt módon, az ipar, a turizmusfejlesztés és a helyi gazdaságfejlesztés területére fókuszálva valósul meg önálló ESZA-forrás felhasználású projektként, a megyei vállalkozások, képzőintézmények és a Zala Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának bevonásával. A programban részt vevő vállalkozások a gyakornokok alkalmazására egy éves támogatást kapnak, ami fedezi a bér- és járulékköltségeket. A program lezárultát követően, az egyetemet-főiskolát elvégzett és a gyakornoki helyeken elhelyezkedő diákok, ill. foglalkoztatóik támogatásban részesülhetnek továbbfoglalkoztatás esetén.

4.5. A zalai munkavállalók földrajzi mobilitását elősegítő program: A megyében foglalkoztatott munkavállalók mobilitásának elősegítése önálló ESZA-forrás felhasználású projekt keretében, annak érdekében, hogy a kistelepüléseken élők munkavállalási lehetősége bővüljön, valamint a foglalkoztatási centrumokban letelepült munkáltatók nagyobb számmal foglalkoztassanak hátrányos településen élőket. A munkavállalók képzettségüknek megfelelő munkalehetőséggel tudjanak élni. Ennek a fő eleme a lakhatási támogatás (amit a megyébe visszatérő munkavállalók, ill. a lakóhelyüktől távol, de még a megyén belül dolgozó munkavállalók kaphatnak), valamint közösségi közlekedési eszköz igénybevételével

történő ingázás támogatása, munkarendhez nem kapcsolódó közlekedési lehetőség esetén lakhatási támogatás biztosítása, egy településről történő nagyobb létszám esetén a csoportos szállítás finanszírozása.

5) Élhető, versenyképes zalai falvak és városok projektcsomag

A projektcsomag átfogó célja a megyéből való elvándorlás mértékének csökkentése, az ehhez szükséges lehetőségek bővítése és szolgáltatások fejlesztése. A Területfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó helyzetelemzés alapján Zala megyében a lakónépesség csökkenés az országos átlagot meghaladja, a legutóbbi, 2011-es népszámláláskor 15 ezer fővel éltek kevesebben a megyében, mint tíz évvel korábban. A népességcsökkenés mellett folyamatos az elvándorlás is: az országosan jó eredményű középiskolákból a diplomát szerző fiatalok nem térnek vissza. Az elvándorlás és népességcsökkenés a Lenti és Letenyei kistérség aprófalvas térségeit érintette leginkább, míg a Keszthelyi és Hévízi kistérségekben – első sorban a turisztikai vonzerő és az avval járó munkahelyek miatt – vándorlási többlet jelentkezett.

A projektcsomag célja Zala megye népességmegtartó és népességvonzó képességének erősítése a települési környezet minőségének javításán keresztül. A gazdasági prosperitás és az emberközpontú élhető környezet együttes fejlődése révén megállítható a népességfogyás és egy társadalmai-gazdasági értelemben egyaránt harmonikusan fejlődő térsége lehet az országnak Zala megye.

A projektcsomag keretében megvalósuló projektet hozzájárulnak a települések – a TOP céljaival összhangban elsősorban a kisvárosok – revitalizációjához (a községek településfejlesztésére a VP támogatásával kerül elsősorban sor). A fejlesztések fókusza a vállalkozásbarát, népességmegtartó, városi fókuszú településfejlesztés, a városközponti közterületek megújítása, a helyi együttműködéseket támogató szociális közösségfejlesztés, család- és klímabarát zöldfelületi rendszer és közlekedés kialakítása, leromlott városi területek rehabilitációja a lakosság életminőségének javítása, az élhető városok kialakítása érdekében.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

Az élhető, versenyképes zalai falvak és városok projektcsomag összesen 5 alprogramból áll:

5.1 Városfejlesztés: A városfejlesztési alprogram a városok élhetőségének javítását, így pedig a település népességmegtartó erejének növelését szolgálja. Az alprogram keretében különösen a városközpontfejlesztés, a városi zöldfelület-fejlesztés, a környezetvédelmi fejlesztések, és különböző szemléletformálási akciók valósulnak

meg – integrált városrehabilitációs projekten keresztül. A városfejlesztési projektek a KEHOP természetvédelmi projektjeit egészítik ki, az egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet Területfejlesztési Koncepcióban megjelölt stratégiai ágazati célját támogatva. Az alprogram fő kedvezményezettjei az önkormányzatok, elsődleges célcsoportja pedig a helyi lakosság.

5.2 Városi közlekedésfejlesztés: Az alprogram célja a fenntarthatósági szempontokat előtérbe helyező közlekedési fejlesztések megvalósítása, amely egyrészről a környezettudatosság növelését, másrészről a lakossági földrajzi mobilitás erősítését is szolgálja. Ennek keretében közösségi és kerékpárút-fejlesztésekre, valamint a közlekedés-biztoság javítására szolgáló, ESZA forrásfelhasználással kiegészített integrált városrehabilitációs projektekre kerül sor. A fejlesztések a Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag 1.4-es, valamint a Zalai turizmusfejlesztési projektcsomag 2.3-as alprogramjaival egymást erősítve, - ahol lehetséges - a szinergikus hatásokat is kihasználva valósulnak meg. A fejlesztések megvalósítói elsősorban a helyi önkormányzatok.

5.3 Városi energiahatékonyság: A városi energiahatékonysági alprogram egyszerre szolgálja a megújuló energia és a hatékonyabb, tudatosabb energiafelhasználás elterjesztését. A projekt a KEHOP vállalkozóknak, civil szervezeteknek, távhő szolgáltatóknak és egyéb állami szervezeteknek kínált energiahatékonysági projektjeit kiegészítve az önkormányzatok, és azok intézményei számára kínál fejlesztési lehetőségeket. Az alprogram energiahatékonysági fejlesztéseket, megújuló energia programokat, komplex energia programokat, SEAP-k (Fenntartható Energia Cselekvési Terv) megalkotását, valamint környezettudatossági kezdeményezéseket egyaránt támogat. A fejlesztések ESZA forrásfelhasználással kiegészített integrált városrehabilitációs projekteken keresztül valósulnak meg.

5.4 Szociális városrehabilitáció – ERFA fejlesztések: Az alprogram keretében megvalósuló fejlesztések a leromlott települési környezet minőségének javítását tűzik ki célul. A szociális városrehabilitációt szolgáló ERFA fejlesztések olyan komplex programok (azaz integrált városrehabilitációs projektek), amely egyszerre szolgálják a városkép átalakulását, fejlesztését, a hátrányos helyzetű csoportok (különösen a fiatalok, romák, szociálisan rászoruló családok, munkanélküliek, idősek) lakhatási helyzetének javítását, kiegészítve olyan infrastrukturális fejlesztésekkel, mint a vízellátás és szennyvíz-elvezetés helyzetének kezelése, vagy éppen az adott városrész elérhetőségének (közúti, vagy közösségi közlekedési) javítása. Az alprogram keretében különösen szociális városrehabilitációs fejlesztések, szociális bérlakás, illetve társasház-felújítási programok valósulnak meg. A szociális városrehabilitációs ERFA fejlesztések támogatják az 5.5-ös alprogramot, vagyis a TOP 6.3-as intézkedése által támogatott ESZA jellegű fejlesztések szükséges infrastrukturális hátterét is.

5.5 Szociális városrehabilitáció – ESZA fejlesztések: A szociális városrehabilitációt szolgáló ESZA fejlesztések – az ERFA beruházásokat kiegészítve, azokhoz is illeszkedve – törekszenek a helyi társadalmi együttműködések fejlesztésére, a társadalmi felelősségvállalás erősítésére. Az alprogram keretében ugyanakkor nemcsak az ERFA fejlesztésekkel érintett területek, illetve az ott élő lakosság szociális rehabilitációja történik, hanem a teljes települési közösség szociális ellátásainak fejlődése várható. Ennek érdekében integrált városrehabilitációs projektek, vagy önálló ESZA fejlesztések keretében támogatják a leromlott városi területen élők önálló jövedelemszerzési képességét, fejlesztik a szociális alapellátásokat, elősegítik a szociális közösségfejlesztést, a leszakadó diákok számára tanoda programot indítanak, mentálhigiéniás és adósságrendezési akciókat vezetnek be, továbbá városrehabilitációs célú közbiztonságerősítő akciókat indítanak.

6) Zalai közszolgáltatás-fejlesztési projektcsomag

Zala megyében a népesség egészségi állapota országos összehasonlításban kedvezőtlen, és különösen az aprófalvas térségek közszolgáltatásokkal való ellátottsága gyenge. A működő háziorvosok száma csökkent, a megye 182 településén pedig nincs helyben háziorvos, miközben az orvos-beteg találkozások száma növekszik.

Ezzel párhuzamosan az egészségügyi és szociális ellátórendszer leterheltségét növeli, hogy Zala megye népessége alapvetően elöregedő. A Területfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó helyzetelemzés megállapításai alapján a viszonylag aktívabb 60-70 év közötti idősek nagyobb arányban vannak jelen a Hévízi és Keszthelyi kistérségben, az inkább gondoskodásra, ellátásra szoruló 70 év feletti korcsoport magas aránya pedig elsősorban a megye északnyugati szegletét (Lenti kistérség) jellemzi, mely jelenség a megyehatár Vas megyei oldalán is folytatódik.

A projektcsomag átfogó célja a zalai közszolgáltatások minőségének és elérhetőségének fejlesztése a helyi lakosság életkörülményinek javítása, illetve a növekvő igények kiszolgálása érdekében. A projektcsomag keretében megvalósuló projektek így hozzájárulnak az egészségügyi és szociális alapellátás (pl. háziorvosi rendelők, védőnői hálózat, idősek otthona, falugondnoki szolgálat) infrastruktúrájának, elérhetőségének és minőségének fejlesztéséhez, valamint a meglévő önkormányzati feladatellátást szolgáló intézmények akadálymentesítéséhez.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

A Zalai közszolgáltatás-fejlesztési projektcsomag ERFA típusú pontszerű fejlesztéseket tartalmaz, amelyek – illeszkedve a TOP intézkedések struktúrájához – három alprogram keretében valósulnak meg:

6.1 Egészségügyi alapellátás fejlesztések: Az alprogram keretében egészségügyi infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg a helyi szintű alapellátó rendszer (háziorvos-, házi gyermekorvosi ellátás, fogászati alapellátás, védőnői ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) szolgáltatásai minőségének javítása érdekében.

Ennek keretében az alprogram épület-felújítási, és bővítési tevékenységeket, ehhez kapcsolódóan pedig eszközbeszerzést támogat. Az ágazati operatív programok közül elsősorban az EFOP 1. és 2. prioritás fejlesztéseivel való összhang megteremtése kulcsfontosságú. Az alprogram kiegészítő jelleggel támogatja a GINOP alkonygazdasági fejlesztéseket, valamint támogatja a KEHOP energiahatékonysági céljait is.

6.2 Szociális alapellátás fejlesztése: Az alprogram szociális alapellátás fejlesztését célzó intézkedései – összhangban az elöregedő társadalmi helyzettel – első sorban az időskorúak ellátásai elérhetőségének és minőségének javítására törekszenek. Így különösen a helyi idősek otthonának fejlesztése, a falugondnoki szolgáltatások javítása, és egyéb integrált gondozási intézmények szolgáltatásinak infrastrukturális (különösen épület-felújítási és bővítési munkálatok, eszközbeszerzés, berendezési-felszerelési tárgyak beszerzése) fejlesztése a cél. A fejlesztések hozzájárulnak az EFOP 1. és 2. prioritásához.

6.3 Akadálymentesítés: Az akadálymentesítési alprogram a közszolgáltatási intézmények elérhetőségének, illetve a szolgáltatásokhoz való hozzáférés fejlesztésére szolgál. Ennek keretében az önkormányzat hivatali épületének, valamint a kulturális, tudományos, ifjúsági, vagy foglalkoztatási intézményeinek akadálymentesítése valósul meg. Az alprogram illeszkedik az EFOP 1-4. prioritásaihoz, továbbá a KÖFOP közszolgáltatások minőségének javítása céljához.

7) Otthonunk Zala – közösségerősítő projektcsomag

Egy erős, nemzetközi versenybe szálló Zala nem képzelhető el összetartó, a fejlesztések iránt elkötelezett, megújulásra képes közösségek, aktív társadalmi szerepvállalás és önkéntes tevékenységek nélkül. A Zala Megyei Területfejlesztési Program Operatív Programjának 4. prioritása (Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében) kimondja, hogy a településfejlesztési infrastrukturális beruházások mellett szükség van azokra a szoft tevékenységekre, amelyek megteremtik a fejlesztések társadalmi

bázisát. A projektcsomag célja ezért a helyi közélet szervezésében és a kultúra ápolásában meghatározó szerepű civil és egyházi szervezetek támogatása annak érdekében, hogy bővüljön a közösségépítő tevékenységek köre, erősödjön a civil társadalom, nőjön a társadalmi aktivitás, ezzel együtt pedig fejlődjön a társadalmi kohézió.

A projektcsomag a helyi identitás megerősítése mellett a kulturális sokszínűség megtartására törekszik, hiszen Zala megyében – különösen a dél-zalai területeken – jelentős a nemzetiségek jelenléte. A megyei identitás megerősítése a helyi, változatos hagyományokra építve, azok megtartása mellett lehet életképes. A projektcsomag egyaránt támogatja a térségi, illetve megyei identitás, valamint a helyi, vagyis települési szintű identitás erősítését.

A közösségépítést elősegíti, hogy Zala megyében hagyománya van a településközi együttműködéseknek és a civil szervezeti működésnek. A megyében országos összehasonlításban is magas a nonprofit szervezetek száma, amelyek döntő többsége a szabadidő, a sport és a kultúra területén aktív. A projektcsomag célja ezért, hogy ráerősítsen a meglévő térségi közösségi kooperációkra és megerősítse a civil szervezetek ez irányú akcióit.

Projektcsomag keretében tervezett beavatkozások

Az Otthonunk Zala – közösségerősítő projektcsomag három alprogramból áll. Az alprogramok mindegyikében önállóan, vagy integrált projektek részeként megjelenő ESZA beavatkozások lehetségesek.

7.1 A megyei identitást és összetartozást erősítő kiemelt programok: a „zalaiság”, vagyis a megyéhez való kötődés erősítését, illetve a megye arculatának kiépítését szolgálják. Az alprogram keretében kiemelt szerepet kap a helyi termékek brandjének (komplex zalai brand) létrehozása, illetve ehhez kapcsolódóan a helyi termelők hálózatának kiépítése. Az alprogram összekapcsolódódik a Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomaggal – ezen belül is a Zalai Helyi Gazdaságfejlesztési Központ létrejöttével. A fejlesztések a két megyei jogú várossal szoros együttműködésben kerülnek megvalósításra.

7.2 Helyi közösségerősítő programok: a programok a települési szintű közösségépítést támogatják. Az alprogram keretében egyaránt támogatásra kerülnek a helyi, térségi, vagy akár országos jelentőségű rendezvények, fesztiválok szervezése; a helyieknek szóló közösségi programok fejlesztése; vagy a szociális szövetkezeti forma elterjesztése.

7.3 Civil szervezetek erősítése: a helyi civil közösségi élet aktivitásának növelésére szolgáló támogatások. Az alprogram keretében a helyi identitás-építését szolgáló

programokon túl különösen a helyi sportélet, a polgárőr hálózat, és a helyi gazdasági élet fejlesztése valósul meg.

10.2.5 Zala megye területfejlesztési program – Stratégiai Program (Kivonat)

A 2013-ban kidolgozásra került Zala Megyei Területfejlesztési Koncepcióban szerepelnek a megye hosszútávra szóló horizontális céljai és átfogó célja, illetve nagytávra és nagytávon túlmutatóra szólóan a jövőképe. Ennek alapján kezdődött meg a területfejlesztési programozás, melynek első szakasza a stratégiai program.

A stratégiai program alapvető célja egyrészt a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, másrészt, a területfejlesztési koncepcióban meghatározott célkitűzések és a későbbiekben kidolgozandó projektcsomagok logikai összekapcsolása. Ennek megfelelően a stratégiai program visszautal a koncepcióban rögzített célhierarchiára, majd definiálja a program fejlesztési prioritásait. A stratégia a végrehajtás keretrendszerének bemutatását követően rögzíti a program monitoring tevékenységéhez kapcsolódó feladatokat.

Zala Megye Területfejlesztési Koncepciója Javaslatételi fázis c. dokumentuma az alábbi jövőképet és célrendszert határozza meg:

Jövőkép (2030): Gazdag és harmonikusan fejlődő zöld Zala

Zala megye a ‚Zöld Zala' programra építve, gyógyturizmusra, egészségturizmusra, ipari, logisztikai és mezőgazdasági fejlesztésekre támaszkodva, a természet egyensúlyát megőrizve összetartó társadalmat és tisztes megélhetést biztosító gazdasággal, erős területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával harmonikusan fejlődik."

Zala megye fenti jövőképe a „Gazdag és harmonikusan fejlődő zöld Zala” szlogenben jól összefoglalható. Ez a kívánatos jövőbeli állapot 2030-ra Zala Megye Területfejlesztési Koncepciójában meghatározott három hosszú távú átfogó cél együttes megvalósulása esetén érhető el.

Átfogó célok és stratégiai ágazati célok (2014-2020):

4) Jól működő, fejlett gazdaság
   a) A KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
   b) Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
   c) Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
5) A foglalkoztatás bővítése és társadalmi kohézió
   a) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
   b) A társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára
6) Élhető Zala megye
   a) Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet

b) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése

Stratégiai területi célok (2014-2020):

- Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
- Dél-Zala (Nagykanizsa, Zalakaros, Lenti és Letenye térsége) diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja
- Zala balatoni térsége (Keszthely és Hévíz térsége) kreatív tudásra és természeti értékekre épülő fejlesztése

Prioritások és azok keretében tervezett intézkedések:

1. Innovatív, jövőbeni húzóágazatok fejlődésének és hálózatosodásának elősegítése

Megyei Iparfejlesztési Program - a Nyugat Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ részeként:

Elsősorban gép- és járműipari, valamint mechatronikai elektrotechnikai ipari gyártó kapacitások és K+F+I központ fejlesztése, ipari területek fejlesztése.

Területi relevancia: teljes megye, kiemelten a megye meglévő működő ipari parkjai (Nagykanizsa, Keszthely-Hévíz, Zalaegerszeg, Letenye, Lenti, Zalaszentgrót)

Megyei Integrált Gazdaságfejlesztési és Innovatív Vállalkozásfejlesztési Program

Egyrészt befektetés ösztönzési program a hazai és nemzetközi nagyvállalkozások munkahelyteremtő beruházásainak előmozdítása érdekében, másrészt komplex megyei vállalkozás-élénkítési, vállalkozásfejlesztési program megvalósítása, illetve innovatív technológián, termékfejlesztésen alapuló egyedi kezdeményezések ösztönzése a KKV szektorban. Inkubátorházak fejlesztése, vállalkozásfejlesztést elősegítő tanácsadó és pénzügyi ösztönzők fejlesztése és ezen eszközöket kezelő intézményi rendszerek fejlesztése.

Területi relevancia: teljes megye, kiemelten Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Keszthely és kisvárosok

Térségi léptékű integrált gazdaságfejlesztés

Vállalkozások letelepedését segítő terület előkészítési tevékenységek különösen a kisvárosokban felhagyott volt ipari-gazdasági (barnamezős) területek feltárása révén.

Helyi és térségi léptékű gazdaságfejlesztéshez szükséges települési háttérinfrastruktúra fejlesztése (elérhetőség javítása - út, híd, iparvágány).

Területi relevancia: teljes megye, kiemelten Zala megye a járási központok

Logisztikai, kiszolgáló és tercier szektor fejlesztése

A nemzetközi kereskedelem, a logisztika és a gazdaság innovációs bázisának erősítése és fejlesztése a kedvező térszerkezeti pozíció kiaknázásával határon átnyúló együttműködésben.

Logisztikai központok fejlesztése.

Szolgáltató szektor integrált fejlesztése továbbá információs és kommunikációs technika (IKT) termék- és szolgáltatás-fejlesztés.

Energetikai K+F+I központ a megújuló energiák hasznosítására.

Területi relevancia: teljes megye, kiemelten Nagykanizsa, Letenye, Lenti, Zalaegerszeg, Zalalövő, Rédics, Murakeresztúr, Sármellék

2. Helyi értékekre épülő versenyképes gazdaság megteremtése

Megyei Turizmusfejlesztési Program

Zala turisztikai fejlesztési terveinek középpontjában Közép-Európa legversenyképesebb gyógyászati és rekreációs térségének kialakítása áll, ami magában foglalja a turisztikai kínálat minőségének javítását, az egészségturizmus fejlesztését, és a családbarát szolgáltatások körének bővítéstét. Megyei komplex egészségturisztikai termék fejlesztése a gyógyturizmus, a sport a wellness, a rekreációs és családbarát szolgáltatások és attrakciók fejlesztése révén.

Területi relevancia: Keszthely, Hévíz, Zalakaros, Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Kehidakustány, Lenti, Zalaszentgrót, Gyenesdiás, Zalaszabar

Megyei komplex ökoturisztikai termék fejlesztése a falusi turizmus szolgáltatásai (szálláshely, horgászat, kerékpározás, természetjárás, helyi termékpiac) és az attrakciók fejlesztése révén.

Területi relevancia: Kis-Balaton, Keszthely, Mura mentén, Lenti, Letenye, Nagykanizsa és Zalaegerszeg térsége

Konferencia és üzleti turizmus fejlesztése multifunkcionális (konferencia, sport, kultúra rendezvények igényeit egyaránt kielégíteni képes) központok kialakítása, a vadászati turizmus fejlesztése és szálláshelybővítés révén.

Területi relevancia: Nagykanizsa, Keszthely, Hévíz, Zalaegerszeg

Turizmus szervezeti rendszerének átfogó fejlesztése (termék alapú klaszterizáció elsősorban a gyógy – és az egészségturizmusban, illetve területi alapú szervezeti rendszerfejlesztés), kiegészülve a helyi közösségek turistabarát szemléletének formálásával, hagyományok ápolásával, zalai identitástudat erősítésével hozzájárulva a Zala brand kialakulásához.

Területi relevancia: Teljes Zala megye

Alternatív Hálózati Gazdaságfejlesztési Program

Helyi alapanyagokra épülő élelmiszer feldolgozóipari kisüzemek fejlesztése Termálvízre alapozott kertészeti kultúrák létrehozása, élelmiszer feldolgozás hozzáadott érték növelése érdekében

Helyben termelt élelmiszerek, erdei termékek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása

„Háztáji" program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére

Bio-gazdaságok kialakításának, fejlesztésének és piacra juttatásának zalai támogatási rendszere

Fenntartható élővizi halászat feltételeinek megteremtése a Balatonon és a mesterséges vizeken.

Területi relevancia: Zalaegerszeg, Zalaszentgrót, Pacsa, Zalalövő illetve térségeik Nagykanizsa, Lenti, Letenye, Zalakaros és térségeik, Keszthely, Hévíz és térsége

Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés a bútor-, építő- és kerámia iparban, valamint a feldolgozóiparban (faipar, textilipar, élelmiszeripar) tradicionális zalai faipar revitalizációja, megújuló energetika, passzívház stb.

Területi relevancia: teljes megye, kiemelten Nagykanizsa, Lenti, Letenye, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót, Nova

3. Oktatási, képzési és közszolgáltatási fejlesztések a társadalmi kohézió és a gazdaság erősítése érdekében

Kreativitás-fejlesztés az óvodától a főiskoláig

Megyei szakmai munkaközösségek működtetése, folyamatos konzultáció a képző (középszintű intézmény) és a munkáltató (megrendelő) között.

Bemeneti és előrehaladási kompetencia szintek meghatározása és mérése.

Az idegen nyelvi és IKT kompetencia terület kiemelt fejlesztése.

Felnőttképzés fejlesztése.

Nevelési és oktatási rendszer fejlesztése (bölcsődei és óvodai intézményfejlesztés)

Területi relevancia: teljes megye

Megyei Szakképzés Fejlesztési Program

Megyei szakképzés átstrukturálása a munkaerőpiaci igények szerint, a szükséges profiltisztítás végrehajtása.

Duális képzés fejlesztése és oktató képzési program elindítása

Kiemelt szakmacsoportok: gép- és járműipar, mechatronikai, elektrotechnikai, megújuló energiák, kereskedelem és logisztika, a gyógy- és az egészségturizmus, építő- és kerámiaipar, fa és a textilipar, szociális ellátás.

Területi relevancia: teljes megye

Megyei Felsőoktatás Fejlesztési Program

A megye három városában meglévő zalai felsőoktatás bázisán új képzési irányok (járműipar, faipar, energetika, megújuló erőforrások, vízkezelési technológiák, menedzsment, logisztika) és helyi ipar-orientált tudásközpontok megteremtése.

Területi relevancia: Keszthely, Nagykanizsa, Zalaegerszeg

4. Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében

Megyei Szociális Gazdaságfejlesztési és Foglalkoztatási Együttműködési Program

Családbarát munkahelyek és a távmunka támogatása

A kisgyermekes anyák munkaerő-piaci visszatérését támogató köznevelési kapacitások fejlesztése

Menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztése

Térségi jelentőségű beruházásokhoz kapcsolódó közmunka programok

Új típusú, a munkahelyi integrálásra orientált felnőttképzési programok a leszakadó társadalmi rétegek foglalkoztathatóságának biztosítása érdekében

Falugondnoki hálózat megyei koordinációjának kialakítása

Megyei szociális háló megerősítése (figyelemmel a Zala megye aprófalvas szerkezetéből eredő igényekre)

Szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, infrastrukturális fejlesztése

Szociális vállalkozások létrehozásának ösztönzése

Területi relevancia: teljes megye

Közösségi összefogást és önfenntartást segítő helyi kezdeményezésű programok

Zalai identitás erősítése (pl. helyi fogyasztás és vásárlás ösztönzés, örökség megóvás)

Modell értékű helyi kezdeményezések a rászorulók fizikai és életviteli rehabilitációjára a közösségfejlesztés eszközrendszerével

Komplex helyi programok (pl. ösztöndíj- és gyakornokprogram)a fiatalok megtartására

A társadalom peremére szorultak integrációja

Esélyegyenlőségi kisprogramok

Bentlakásos intézményfejlesztés, ill. korai nevelés a bölcsődétől a középiskoláig („Gandhi" Program)

Gazdaképzés, gazdatanfolyamok valamint speciális agrárképesítést biztosító tanfolyamok képzések indítása

Területi relevancia: Teljes Zala megye, kiemelten a különösen hátrányos helyzetű kistérségek

5. Integrált környezetvédelmi programok a következő generációk életesélyeinek megtartása és a környezeti szempontból fenntartható fejlődés érdekében

Megyei Zöldgazdaság Fejlesztési Program

A megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelésével, a megyére jellemző megújuló energiaforrások hatékony felhasználásával, térségi potenciálok kiaknázásával

Fenntartható erdőgazdálkodás.

A fenntartható hulladékgazdálkodás változatlan biztosítása a jövő generációinak védelme érdekében, az illegális hulladéklerakók felszámolása.

Integrált vízgazdálkodási beruházások az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére

A felszíni és felszín alatti vízbázisok garantált védelme.

Területi relevancia: teljes megye, kiemelten Lenti, Letenye, Nagykanizsa, Tótszerdahely, Zalaegerszeg, Zalakaros

Természeti értékeink védelme

Komplex élőhely- és vízvédelmi program, a megye élővizei vízminőségének változatlan biztosítása.

Natura 2000 területek védelme és ismertségük fokozása.

Fenntartható tájhasználatot eredményező és GMO-mentes mezőgazdasági termelés támogatása.

Termőtalaj, termőföld védelme, nitrát irányelv gyakorlati érvényesítése.

Öko-szemléletet erősítő közösségépítő kisprogramok (pl. szemétszedés, erdőtisztítás, faültetés stb.)

Területi relevancia: a megye rurális térségei, kiemelten a Kis-Balaton és a Zala folyó vízgyűjtő bázisa

Természeti kockázatok megelőzésének, az ellenállóképesség fokozásának elősegítése

A megye természeti adottságainak megfelelő felkészülés a klímaváltozás káros hatásainak kivédésére.

A zalai víztározó-program folytatása.

Mezőgazdasági gyakorlat javítása a dombvidékeken a talajerózió elleni védelem érdekében a klímaváltozással összefüggésben.

Mezőgazdasági vízgazdálkodási létesítmények preventív fejlesztése, öntözési rendszerek fejlesztése.

Alacsony széndioxid-kibocsátásra és megújuló energiaforrások kiaknázására szolgáló komplex települési és mikrotérségi fejlesztési programok, stratégiák kidolgozása

Területi relevancia: Zala megye teljes területe, kiemelten Kis-Balaton és Zala folyó vízgyűjtő bázisa

6. A városi szövet és a települési épített környezet fenntartható fejlesztése

Integrált területi beruházások (ITI) megvalósítása a városi élet feltételeinek javítása érdekében

Energiatakarékosság elősegítése a városi szövet, a lakóterületek és a településhálózat fejlesztésével

Az aktív és egészséges élethez kapcsolódó közösségi infrastruktúra-fejlesztés

Köztér-rehabilitáció és közterület-felújítási, településbiztonsági fejlesztések

Üzleti infrastruktúra-fejlesztéshez kapcsolódó közlekedési fejlesztések belterületi utak, hidak felújítása és fejlesztése.

Csapadékvíz elvezetési hálózat fejlesztés.

Területi relevancia: teljes megye

Települési intézmények infrastrukturális fejlesztése

Energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása az intézményekben

Önkormányzati tulajdonú közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének fenntartható fejlesztése (pl. egészségügyi, nevelési, oktatási, kulturális, sport ágazatban)

Megfelelő sávszélességű gyors internet elérhetőségének biztosítása a lakosság, a vállalkozások és a hivatalok számára

Nagysebességű informatikai hálózatok kiépítése

Területi relevancia: teljes megye

Komplex térségfejlesztési programokat támogató településfejlesztési akciók

A megye integrált területfejlesztési stratégiájában és programjában meghatározott műemlékek fenntartható hasznosításának elősegítése az építészeti örökség integrált védelme révén

Barnamezős területek rehabilitációja

Szociális településrehabilitáció

Turisztikai attrakciók környezetének vonzóvá tétele

Épületállomány energiahatékonyságának növelése a hőszigetelés fokozásával, megújuló energiák hasznosításával, energiatudatos építési technológiákkal

Területi relevancia: teljes megye

7. Összehangolt infrastrukturális fejlesztések a területi kohézió erősítése érdekében

A sármelléki repülőtér, a Hévíz-Balaton Airport fejlesztése a megye nemzetközi turisztikai és gazdasági potenciáljának erősítése érdekében

A projekt általános célja a régió versenyképességének javítása a keszthelyi ipari potenciál és a Hévíz-Balaton Airport célirányos fejlesztésével, erősítésével.

A repülőtér állapotának a felmérése, ez alapján a működéshez szükséges felújítások, beruházások

Nemzetközi piacon történő megjelenést szolgáló befektetési csomag- és lobbiterv elkészítése

Térségi finanszírozási együttműködés kialakítása

Teherszállítás megalapozó felmérések készítése

Területi relevancia: Keszthely, Sármellék, Zalavár

Közúthálózat fejlesztés

A megye „gazdasági vérkeringésének" javítása, a megye valamint a Nyugat - Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ területi kohéziójának erősítése, valamint a megye székhelyének közvetlen hozzákapcsolása Horvátország, Szlovénia és Észak - Olaszország autópálya-hálózatához a Zalaegerszeg MJV és Nagykanizsa MJV közötti 2X2 sávos gyorsforgalmi út kiépítésével, az M9 – es Zalaegerszeg - Nagykanizsa szakaszának megvalósításával.

A megye „gazdasági vérkeringésének" felpezsdítése a Zalaegerszeg és a megyehatár közötti 76. sz. főút fejlesztésével, a szükséges, településeket elkerülő útszakaszok (Bagod, Hagyárosbörönd) kiépítésével.

Új közúti kapcsolatok (Szlovénia-Bajánsenye)-Zalalövő-Zalaszentgyörgy; 75. sz. főút: Pacsa, Lenti; 86. sz. főút: Zalabaksa, Kálócfa, Kozmadombja, Zalalövő) fejlesztése.

75. számú főút Lenti elkerülő út megépítése.

Nagykanizsa délkeleti és déli elkerülő útjainak megépítése.

Meglévő közutak és határmenti utak fejlesztése és karbantartása.

Területi relevancia: teljes megye

Vasúthálózat fejlesztés

Szombathely – Zalaegerszeg – Nagykanizsa vasúti kapcsolat integrált agglomerációs közlekedési rendszerré fejlesztése.

Nagykanizsai térségi intermodális gazdasági és logisztikai központ kialakítása.

Nagykanizsa-Zalaegerszeg-Szombathely vasútvonal villamosítása.

Rédics-Lendva vasútvonal kiépítése.

A sármelléki repülőtér vasúti kapcsolatának fejlesztése.

Területi relevancia: teljes megye

Városi és térségi közösségi és alternatív közlekedés fejlesztése

Zalaegerszegen és Nagykanizsán intermodális csomópont kialakítása (kötöttpályás) Nem kötöttpályás kisléptékű közösségi közlekedés-fejlesztések

Helyi és térségi kerékpárutas közlekedési rendszer (út és kerékpárosbarát létesítmények, szolgáltatások) fejlesztése.

Környezetbarát városi közlekedés különös tekintettel Keszthely-Hévíz térségében.

Területi relevancia: teljes megye

Zala Megye Területfejlesztési Programjának hét ágazati stratégiai célkitűzése:

1. A KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
2. Jövő-centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
3. A hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
4. A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
5. Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára
6. Egészséges, vonzó, emberközpontú épített és természeti környezet
7. Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, az egyenlőtlenségek csökkentése

10.2.6 Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014-2020 (kivonat)

A Vidékfejlesztési Program stratégiai keretei

A Vidékfejlesztési Program (VP) kidolgozása a Partnerségi Megállapodásban, azzal összefüggésben az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció tervezetében, valamint a Nemzeti Vidékstratégiában rögzített nemzeti fejlesztéspolitikai stratégiai célkitűzésekből kiindulva, az EU 2020 stratégiában, illetve Közös Stratégiai Keret (KSK) rendelettervezetben rögzített kohéziós, valamint a Közös Agrárpolitikára és az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapra (EMVA) vonatkozó agárpolitikai és vidékfejlesztési céljaihoz igazodva történt.

A Program biztosítja az EU 2020 és tematikus célokhoz való hozzájárulást az alábbiak szerint:

- Kiemelt figyelmet fordít a kutatás-fejlesztés-innovációt, a tudásátadást, képzést, készségek javítását, erősítését célzó fejlesztéseknek az agrár- és élelmiszergazdaságban és a vidéki gazdaságban,
- alapvető célja a fenntartható és versenyképes agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése, az agrár- és élelmiszerszektor hozzájárulása a gazdasági fejlődéshez, a foglalkoztatáshoz, a természeti erőforrások megőrzéséhez,
- átfogó célja a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben gazdasági, szociális, közösségi intézkedésekkel.

A VP a tizenegy tematikus célterületből igazolhatóan nyolc eléréséhez járul hozzá a Partnerségi Megállapodásban rögzített módon.

A Program biztosítja a Közös Agrárpolitika céljaihoz való hozzájárulást az alábbiak szerint:

- Középpontjában a versenyképes, életképes mezőgazdaság és élelmiszer-feldolgozás áll,
- Hangsúlyos elemét képezi a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, azzal összefüggésben a környezetkímélő, fenntartható gazdálkodás, agrár-környezetgazdálkodás,
- Kiemelt szempontja és beavatkozási területe a vidéki térségek és közösségek lehetőségeinek bővítése, a vidéki gazdaság és helyi közösségek fejlesztése.

A Vidékfejlesztési Program beavatkozási logikájának kapcsolódása a Partnerségi Megállapodás beavatkozási logikájához:

A Partnerségi Megállapodás számára rögzített nemzeti prioritások, amelyek a VP számára is irányadók:

5. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásának fokozása

6. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi együttműködési szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
7. Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
8. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése, valamint a Jó Állam

A Nemzeti Vidékstratégia 2014-2020-ban rögzített stratégiai célok, amelyek a VP számára irányadók:

7. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
8. Sokszínű és életképes agrártermelés
9. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
10. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
11. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása
12. A stratégia átfogó célkitűzése vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, agrárgazdasági, vidékfejlesztési és környezeti fejlesztéseken, beavatkozásokon keresztül.

A Vidékfejlesztési Program átfogó célkitűzései, prioritásai

7. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben
    a. Az innovációnak, az együttműködésnek és a tudásbázis gyarapításának az ösztönzése a vidéki térségekben
    b. A kapcsolatok erősítése a mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés és az erdőgazdálkodás, valamint a kutatás és az innováció között, egyebek mellett a környezetgazdálkodás és a környezeti teljesítmény javítása céljából
    c. Az egész életen át tartó tanulás és a szakképzés előmozdítása a mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban
8. A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása
    a. Valamennyi mezőgazdasági üzem gazdasági teljesítményének javítása, valamint a mezőgazdasági üzemek szerkezetátalakításának és korszerűsítésének a megkönnyítése, mindenekelőtt a piaci jelenlét, a piacorientáltság, és a mezőgazdasági tevékenységek diverzifikálásának fokozása céljából
    b. A megfelelően képzett mezőgazdasági termelők mezőgazdasági ágazatba való belépésének megkönnyítése és ezen belül is különösen a generációs megújulás elősegítése

9. Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása
    a. Az elsődleges termelők versenyképességének javítása, mégpedig azáltal, hogy megfelelőbb módon integrálják őket az agrár-élelmiszeripari láncba a minőségrendszerek révén, a mezőgazdasági termékek értékének növelése, valamint a helyi piacokon, a rövid ellátási láncokban, továbbá a termelői csoportokban és a szakmaközi szervezetekben folytatott promóció
    b. A mezőgazdasági üzemekben megvalósuló kockázatmegelőzés és -kezelés támogatása
10. A mezőgazdasággal és az erdőgazdálkodással összefüggő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása
    a. A biológiai sokféleség helyreállítása, megőrzése és javítása, beleértve a Natura 2000 területeken és a hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területeken, jelentős természeti értéket képviselő gazdálkodás, valamint az európai tájak állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása
    b. A vízgazdálkodás javítása, a műtrágya- és peszticidhasználat szabályozásának javítását is beleértve
    c. A talajerózió megelőzése és a talajgazdálkodás javítása
11. Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban
    a. A mezőgazdaság általi vízfelhasználás hatékonyságának fokozása
    b. A mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozó iparág általi energiafelhasználás hatékonyságának fokozása
    c. A megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése
    d. A mezőgazdaságból származó, üvegházhatást okozó gázok és ammónia kibocsátásának csökkentése
    e. A széntárolás és -megkötés előmozdítása a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban
12. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben
    a. A diverzifikálásnak, a kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének, valamint a munkahelyteremtésnek a megkönnyítése
    b. A helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben
    c. Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőbbé tétele, használatuk előmozdítása, és minőségük javítása a vidéki térségekben

10.2.7 Terület és Településfejlesztési Operatív Program (kivonat)

Magyarország Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) rögzített átfogó és hosszú távú fejlesztési irányai alapján a Partnerségi Megállapodás (PM) kijelöli a 2014–2020-as időszak öt fő nemzeti fejlesztési prioritását. Az ötödik nemzeti fejlesztési prioritás, a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása. E nemzeti prioritás a helyi adottságokra és erőforrásokra építve, célul fogalmazza meg a térségi versenyképesség és a foglalkoztatás növelését, hozzájárulva a teljes foglalkoztatottságra és munkaalapú társadalomra vonatkozó nemzeti célokhoz. E nemzeti célkitűzés fontos üzenete a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása, a leszakadó térségek, köztük a leszakadó vidéki térségek fejlesztése, társadalmi-gazdasági potenciáljuk kibontakoztatása, a népesség megtartása, a társadalmi együttműködés erősítése. E prioritás megvalósításának legfontosabb biztosítékát a területi operatív programok jelentik.

Magyarország a 2014-2020-as időszakra vonatkozóan elkötelezte magát egy erős gazdaságélénkítő fejlesztési program megvalósítása mellett, így az ebben az időszakban rendelkezésre álló európai uniós források és hazai társfinanszírozás 60%-át gazdaságfejlesztésre fordítja. A területi operatív programok ezen gazdaságélénkítő csomag részét képezik. Ezek közül is kiemelkedik a jelentős forráskeretekkel rendelkező, a fejlett Közép-Magyarországi régión kívüli összes megyére kiterjedő Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP).

A TOP stratégia céljai és keretei[28]:

A TOP elsődleges célja a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, ezáltal a foglalkoztatás növelése, a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása. Valamennyi prioritása, intézkedése közvetlenül vagy közvetetten hozzájárul ehhez a célhoz.

A TOP elsősorban az önkormányzatok fejlesztéseihez biztosít forrásokat, az önkormányzatok gazdaságfejlesztési és azzal összefüggő város- és településfejlesztési akcióit támogatja.

A TOP elsősorban a Partnerségi Megállapodás 5. nemzeti fejlesztési prioritásához, azaz a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósításához kapcsolódik. Eszerint a versenyképesség mellett a gazdaságfejlesztés másik dimenziója az ország helyi és térségi gazdasági rendszereinek megerősítése. A prioritás nagy hangsúlyt helyez a helyi gazdaság foglalkoztatási lehetőségeinek

[28] Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (Verzió: 6.0)

kiaknázására, ami esélyt kínál a munkaerőpiacról kiszorult rétegek számára is. Erősíteni kell a városok térségi gazdaságszervező erejét, egyúttal településfejlesztési akciók révén javítani kell a városok vonzerejét, a munkába járást, a leromlott területek gazdasági, fizikai és társadalmi megújítását. A TOP integrált területi programok alapján nyújt támogatást, a megyék és a megyei jogú városok szintjén összehangolt fejlesztésekre. A megyék és megyei jogú városok fejlesztéseinek végrehajtására a Területi Kiválasztási Rendszert (TKR) alkalmazza.

A TOP az EU besorolás szerint „kevésbé fejlett régiókra", vagyis az ország Budapesten és Pest megyén kívüli területére (18 megye) vonatkozik.

A TOP küldetése, hogy valamennyi megye, térség és település, így a jelenleg hátrányos helyzetű, leszakadó tendenciákat mutató térségek és települések esetében is megtalálja és erősítse azokat a fejlődési elemeket, amelyekkel potenciáljuk, erőforrásaik kibontakoztathatók és aktivizálhatók. Ennek érdekében a TOP elsődleges célja a térségi gazdaságfejlesztés és a foglalkoztatás növelése.

Az operatív program fejlesztéspolitikai céljai a fentiekkel és a bemutatott területi fejlesztési szükségletekkel összhangban:

(1) Gazdaságélénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása:

- helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése a beruházások és befektetések növelésére, a munkahelyek elérhetőségének javítására,
- helyi szolgáltatások biztosítása a gazdasági aktivitás és a foglalkoztatás segítésére,
- turisztikai vonzerőkben rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás növekedése érdekében

(2) Vállalkozásbarát és népességmegtartó település-, kiemelten városfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása

- város- és településfejlesztés a gazdasági funkciók erősítésére, a beruházások és befektetések növelésére és a népesség megtartására, a zöldfelületek és a kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése a települési környezeti minőség javítására,
- fenntartható városi közlekedésfejlesztés a települési környezet minőségének javítására és a széndioxid kibocsátás csökkentése érdekében,
- a munkába járás segítésére,
- az önkormányzati épületek energiahatékonyságának javítása a hatékony településüzemeltetés és a széndioxid kibocsátás csökkentése érdekében,

- a közszolgáltatások fejlesztése, bővítése az életminőség javítása, és a népesség, különösen a fiatalok megtartása érdekében,
- leromlott városrészek fejlesztése az alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítására,
- helyi közösségek és együttműködés erősítése a helyi és térségi gazdasági és közösségi aktivitás ösztönzésére.

A két fő stratégiai célhoz tartozó beavatkozási irányok:

(1) Gazdaságélénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása:

A helyi és térségi erőforrásokat hasznosító és gazdagító, ún. helyi gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás-ösztönzés a gazdasági ciklusok térségen belüli kialakítását szorgalmazza. Ez a gazdasági erőforrások (elsősorban munkaerő, tudás, jövedelem vagy akár a döntéshozatal) áramlásának és folyamatainak minél hosszabban egy-egy térségen belül tartását szolgálja. A helyi gazdaságfejlesztés ennek megfelelően a térség adottságai, belső erőforrásai által motivált, ezeket aktivizáló, fenntartható módon felhasználó, elsődlegesen a térség belső piacára irányuló, egymással összehangolt tevékenységeket jelenti. Mindez a belső erőforrásokra nagyobb mértékben építő, stabil és fenntartható növekedést felmutató térségi gazdasághoz vezethet, hozzájárulva a teljes foglalkoztatás és a munkaalapú társadalom nemzeti célkitűzéséhez, elősegítve a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítását. Az ország erősen nyitott és duális gazdaságának egyik következménye e helyi gazdasági rendszerek meggyengülése, eltűnése. Újjáélesztésük sokat tehet a nemzeti és ezen keresztül az uniós növekedésért és versenyképességért is. Térségspecifikus gazdaságfejlesztési beavatkozások, kiemelten gazdaságszervezési tevékenységek révén. A TOP a gazdaságfejlesztés esetében elsősorban a gazdasági növekedést és a foglalkoztatás bővítést szolgáló helyi feltételek biztosításában vállal szerepet. E tekintetben a TOP főként közvetett gazdaságösztönző eszközök támogatására irányuló beavatkozásokat tartalmaz: a helyi gazdaságfejlesztést és foglalkoztatás bővítést támogató háttér infrastrukturális és gazdaságszervezési eszközök képezik fő eszközeit.

Ehhez kapcsolódik a térségek foglalkoztatási potenciáljának bővítése, a munkaerő helyben tartása. A foglalkoztatás biztosítása ezért a TOP gazdaságfejlesztési törekvéseinek egyik fő motivációja. Elsősorban az önkormányzatok által megvalósított üzleti infrastruktúra fejlesztések köré szerveződhetnek ilyen integrált csomagok.

A stratégiai célhoz kapcsolódó TOP prioritástengelyek és fejlesztési irányok az alábbiak:

Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében

A TOP beavatkozási logikájának lényege, hogy az ágazati operatív programokban elérhető horizontális támogatásokhoz képest térség- és programalapú, a különféle fejlesztési elemeket egymással összekapcsoló, egymásra építő fejlesztéseket valósítson meg. A helyi gazdaságfejlesztés esetében ez az üzleti infrastruktúra, a vállalkozásfejlesztés, a mobilitás és foglalkoztatás támogatásának együttes, összehangolt támogatását jelenti, mely térségi igényfelmérésre és tervezésre alapozódik.

A közép- és nagyvárosokban többnyire adottak a magas hozzáadott értékű termelés bővítését célzó üzleti infrastrukturális feltételek, azonban az üzleti szolgáltatások tekintetében elmaradások tapasztalhatók. Az ipari parkok, inkubátorházak és egyéb iparterületek üzleti szolgáltatási spektruma szegényes, fejlesztésre szorul. Ezért elsősorban a közép- és nagyvárosokban szükséges a meglévő üzleti infrastrukturális kapacitások minőségi fejlesztése, valamint a kedvező vállalkozói környezet kialakításához szükséges professzionális üzleti szolgáltatási háttér fejlesztése. Szükség van továbbá a térségi gazdaságösztönzéssel foglalkozó intézményi kapacitások fejlesztésére, a vállalkozói aktivitás és térségi beruházás ösztönzés előmozdítására. Fontos, hogy e fejlesztéseknek a tágabb térségükre kihatóan valósuljanak meg, ösztönözve és segítve a leszakadó vidéki térségek fejlesztését is, biztosítva a munkavállaló lakosság helyben boldogulását.

A TOP e térségekben egyrészt a helyi gazdaságfejlesztéshez szükséges önkormányzati üzleti infrastrukturális háttér és szolgáltatások fejlesztését támogatja. Az üzleti infrastruktúra részeként a TOP – a Vidékfejlesztési Programmal komplementer módon – a helyi vállalkozói aktivitás erősítése és a foglalkoztatás növelése érdekében a helyi ellátáshoz kapcsolódó önkormányzati infrastrukturális feltételek megteremtésében, mint pl. a közétkeztetés helyi termékekre épülő megszervezésében vállalhat szerepet.

Fenti fejlesztéseket egészítik ki a célzott foglalkoztatási és képzési programok, melyek a konkrét térségi gazdasági igényekre épülve, az önkormányzatok, helyi foglalkoztatók és a képző intézmények partneri együttműködésére alapozva segítik elő a megfelelő képzettségű munkaerő biztosítását, ezáltal a térségi foglalkoztatási viszonyok javítását.

Magyarországon az ágazatok közül foglalkoztatási szempontból kiemelkedik a turizmus. A turizmus a magyar gazdaság egyik legjelentősebb ágazata (a befektetéseket, ellátási láncot és jövedelmi hatásokat is figyelembe véve 2012-ben Magyarország a GDP-jének 10,5%-át adta; WTTC, 2012). Az ágazat erősen

munkaintenzív, az átlagosnál nagyobb hatást gyakorolnak más ágazatokra, így a munkaerő piacra is jelentős további közvetlen és közvetett hatást fejtenek ki. A turizmusban közvetlenül és közvetve (például ellátási láncokban) foglalkoztatottak aránya nemzetközi szinten is jelentős (az összes hazai foglalkoztatott 9,8%-a, mintegy 360 ezer fő; WTTC, 2013). A turizmus egyes térségekben és kistelepüléseken domináns foglalkoztató. A turizmus kiemelkedő gazdasági és foglalkoztatási szerepe okán a térségi jelentőségű turisztikai attrakciófejlesztések képezik a TOP fejlesztési irányát. A 2014-2020 közötti időszakban a turisztikai fejlesztésekkel szemben a korábbinál hangsúlyosabban megfogalmazott elvárás, hogy hálózatokba szerveződő, egymáshoz is szorosan illeszkedő tevékenységek valósuljanak meg. Ezen fejlesztéseknek finanszírozó forrása a GINOP, és ezekre épülnek rá a TOP forrásából támogatható, a területi tervekben megfogalmazott kisléptékű turisztikai infrastruktúrafejlesztések, melyek illeszkednek a nemzeti koordinációt igénylő kiemelt fejlesztésekhez is.

A térségi gazdaság ösztönzése szempontjából elengedhetetlen a munkaerő földrajzi mobilitásának biztosítása. Magyarország számos térségében a közösségi közlekedés adta korlátozott lehetőségek erősen megnehezítik, sőt ellehetetlenítik a munkavállalók mobilitását, számos térségben – különösen az aprófalvas térségekben, vagy a ritka városhálózattal jellemezhető térségekben – gondot okoz a megyeközpontok, járási központok közösségi közlekedéssel történő elérhetősége. A munkaerő-piaci vonzásközpontok környező kisebb településekről való elérhetőségét szolgálja az alsóbb rendű úthálózat célzott fejlesztése, a térségek integrált gazdaság- és foglakoztatás-fejlesztését szolgáló fejlesztési csomagok részeként. A hátrányos helyzetű térségekben mindez alapfeltétele annak, hogy az elmaradott térségek képesek legyenek bekapcsolódni az ország gazdasági vérkeringésébe és esélyük legyen foglalkoztatási helyzetük javulására.

Magyarország kedvezőtlen demográfiai helyzete hosszú távon a munkaerő utánpótlását, és így a fenntartható növekedést veszélyezteti. Másrészt több olyan csoport is van a munkaerő-piacon, amely valamilyen oknál fogva nem tud hagyományos foglalkoztatási formában elhelyezkedni: pl. kisgyermek nevelése, idős hozzátartozó gondozása miatt. Magyarországon a kisgyermeket nevelő nők foglalkoztatási aránya különösen alacsony: a 6 éven aluli gyermeket nevelő nők foglalkoztatási rátája több mint 24 százalékponttal marad el az EU-országok átlagától. A lemaradást szintén jól szemlélteti a 6 éven aluli gyermeket nevelő és nem nevelő nők hazai foglalkoztatási rátája közötti magas, közel 39 százalékpontos különbség is, miközben az EU-ban az eltérés csak 16,5%. A kisgyermekes anyák alacsony foglalkoztatási arányával összefüggésben a napközbeni ellátást biztosító intézményrendszer nem rendelkezik megfelelő kapacitással a kisgyermekek ellátásához. Az 1997. év novemberében életbe lépett gyermekvédelmi törvény a kisgyermekek napközbeni ellátását az összes önkormányzat kötelezően ellátandó feladatai közé sorolja. Amennyiben az önkormányzatok számára ez nem

megoldható, kötelességük megszervezni és közvetíteni a máshol igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutást. Ennek ellenére az elmúlt 15 évben mindig volt olyan önkormányzat, amely az intézményfenntartás anyagi és egyéb nehézségei miatt e kötelezettségének nem tudott eleget tenni. A bölcsődék kihasználtsága még a 2010-ben végrehajtott 20 százalékos férőhelybővítés ellenére is több mint 100 százalékos. Évente még mindig átlagosan 4000 kisgyermeket utasítanak el férőhelyhiányra hivatkozva az ellátók.A gyermekellátási kapacitások bővítése, az általuk nyújtott szolgáltatások minőségének javítása, illetve a célcsoportok (pl.: kisgyermekes nők) munkaerő-piaci reintegrációját szolgáló célzott támogatások már rövidtávon is elősegítik a foglalkoztatási helyzet javítását a kisgyermekes szülők munkaerő-piaci részvételének támogatásával, míg hosszú távon hozzájárulnak a gyermekvállalás ösztönzéséhez, így évtizedes távlatban is biztosítják a munkaerő utánpótlását, egyaránt támogatva a középosztály erősítését és a leszakadással fenyegetett társadalmi csoportok felzárkóztatását.

(2) Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása:

Olyan városi és települési környezet, infrastruktúra és közszolgáltatási rendszer kialakítása a cél, amely ösztönzi a vállalkozásokat és a gazdasági tevékenységeket, az önkormányzat és a vállalkozások együttműködésére épül, segíti a munkavállalást és a munkába járást, továbbá kedvezőbb életminőséget biztosít, megtartja a népességet, kiemelten a fiatalokat.

A települési életminőség javítását szolgáló beavatkozások ugyancsak gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási orientációjúak. Az ország népesedési helyzetéből fakadóan már középtávon komoly munkaerőhiánnyal szembesülhet. A helyzet javításáért a fejlesztéspolitika egyik eszköze az lehet, hogy a gyermekeket nevelők számára minél élhetőbb lakókörnyezetet és a közszolgáltatások minél könnyebb elérhetőségét biztosítja. E törekvések legfőbb támogatói a gyermek és családbarát közterületi és közszolgáltatási beavatkozások lehetnek. A TOP-ban megjelenő, fenntartható és innovatív megoldásokkal fejlesztett közösségi közlekedés, valamint az energiahatékonyságukban javuló városi lakó- és közszolgáltatási infrastruktúrák a környezettudatos, modern lakó- és vállalkozói környezet kialakításához járulnak hozzá (a CO2 kibocsátás csökkentése mellett), miközben megvalósulhat korábbi környezetkárosítások felszámolása és kármentesítése. A népesség és a munkaerő helyben maradásának, illetve vonzásának fontos tényezői, hogy a napi tevékenységek ellátását minél jobban szervezett, igényekre szabott közlekedési, és egyéb közszolgáltatási (köztük hangsúlyosan a gyermekmegőrzést szolgáló) tevékenységek biztosítsák.

Nagyon fontos törekvés, hogy tudatosabbá váljanak a helyi és térségi közösségek, elterjedjen az öngondoskodó képesség. A tudatos helyi és térségi társadalmak hiányában sajnos kihasználatlan marad az egyik legfontosabb immateriális fejlesztési

erőforrás, amely a közösségformálást és a gazdasági kibontakozást szolgálhatná: a helyi és területi identitás. Ezek az identitásminták települési és megyei szinten kimutathatóan léteznek az országban, amelyekre építeni szükséges.A településfejlesztésekben és különösen a városfejlesztésekben is előnyben kell részesíteni a közösségi megoldásokat. A helyi és térségi közösségek szervezéséért a fejlesztéspolitika is tud tenni, és ennek egyik legfontosabb platformja a TOP.

A stratégiai célhoz kapcsolódó TOP prioritástégelyek és fejlesztési irányok:

Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

A program a települési, kiemelten a városi környezet vállalkozásbarát, gazdaságélénkítő, egyben fenntartható fejlesztését önálló prioritási tengely keretében támogatja. Ezen belül a gazdasági tevékenységeknek teret adó, a városok, települések üzleti, kereskedelmi, szolgáltatási funkcióit kiszolgáló, a munkába járást segítő településfejlesztés, valamint a fentiekhez kapcsolódó környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztés;a fenntartható és élhető városi környezet fejlesztése az irány. Fentiek részeként megvalósulhatnak a fokozott közlekedési és ipari környezetterhelés hatásait csökkentő környezeti fejlesztések, például környezetbiztonság javítása. A tervezett fejlesztésektől elvárt, hogy ne csak önmagukban értelmezhető, pontszerű beavatkozásként valósuljanak meg, hanem erős szinergiában az OP-n belül más olyan intézkedésekkel, amelyekkel együtt a tervezett fejlesztések a gazdaságfejlesztéshez, turizmusfejlesztéshez és más városfejlesztési célokhoz is hozzájárulnak, kiemelten a népesség megtartásához, a középosztály erősítéséhez és a fiatalok megtartásához.

Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken

Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság megvalósításában számos tényező, köztük a villamosenergia-használat magasabb foka, a kibocsátás visszafogása és a közlekedés átalakítása is központi szerepet játszik. Az emberi tevékenység okozta üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátása jelentős mértékben hozzájárulnak az éghajlatváltozáshoz, világszintű hatásai egyre nagyobbak. Az éghajlatváltozás elkerülése, az abból fakadó hatások minimalizálása érdekében a globális CO2 kibocsátást jelentős mértékben csökkenteni kell. Az Európa 2020 Stratégiában megfogalmazott célok között szerepel, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest 20%-kal csökkenteni szükséges (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek). A megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni (Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve a 14,65 %-os megújuló arány elérést tűzte ki célul), illetve az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani 2020-ig.

A klímaváltozás alapvető okainak és következményeinek jelentős része a városi térségekben összpontosul. A városok mikroklímája a globális változások hatásai nélkül is jelentősen eltér a kevésbé városiasodott térségekétől, ezek a különbségek pedig a klímaváltozás hatására a későbbiekben felerősödhetnek. Emiatt a TOP kiemelt célja a városokban a fenntartható városi közlekedés támogatása, teret adva az innovatív megoldásokra.

A megújuló energiaforrások felhasználása elmarad az EU átlagtól (HU: 9,1%, Megújuló energetikai jelentés, 2011; az EU átlaga 13% 2011-ben, Eurostat). Magyarország a természeti adottságai alapján különösen a biomassza és a geotermikus energia területén rendelkezik jelentős potenciállal. A geotermikus gradiens kimagasló (5 K/100 m), közel másfélszerese a világátlagnak. Magyarország területének közel 80%-a áll mezőgazdasági vagy erdészeti művelés alatt, így a biomassza energetikai célú hasznosítása területén jelentős, hosszú távon és fenntarthatóan hasznosítható potenciál áll rendelkezésre. Az EU-s és a nemzeti fejlesztési fókuszoknak megfelelően az energiahatékonyság és a megújuló energiát hasznosító rendszerek támogatásának fókuszában is a CO2 kibocsátás mérséklése áll. Összhangban a hazai fejlesztési dokumentumokban megfogalmazottakkal a fejlesztési irányt a települési önkormányzatok tulajdonában vagy fenntartásában álló épületekhez, ingatlanokhoz, infrastrukturális létesítményekhez köthető energiahatékonyságot, energiatakarékosságot és a megújuló energia felhasználásának arányát növelő, a CO2 kibocsátás mérséklését szolgáló fejlesztések adják. Az uniós törekvésekkel összhangban a 2014–2020-as gazdaságfejlesztés, így a TOP gazdaságfejlesztésének is fontos iránya a zöld gazdaság fejlesztése. E tekintetben a TOP fontos szerepet vállal a helyi megújuló energetikai adottságokra épülő, önkormányzatok által koordinált térségi energetikai programok megvalósításában (beleértve helyi, autonóm ellátási, energetikai rendszerek kialakítását is), melyek a CO2 emisszió csökkentésén túlmenően biztosítják az erőforrás-hatékony gazdaság előmozdítását, a térségben működő vállalkozások működési költségeinek csökkenését, ezáltal versenyképességük és foglalkoztatási képességük növelését. Az önkormányzatok energiatudatos működését és aktív szerepvállalását hivatott elősegíteni a TOP-ból támogatható Fenntartható Energia Akcióprogramok kidolgozása is.

A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése

A közszolgáltatások minősége és hozzáférhetősége tekintetében jelentős területi különbségek vannak a megyék, illetve a nagyobb városok és a kisebb települések között. Különösen a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, többnyire aprófalvas, romák lakta térségekben, leszakadó vidéki térségekben (pl. Cserehát, Ormánság) nem biztosított a megfelelő színvonalú szolgáltatás sem helyben, sem az elérhető távolságon belüli centrumokban. Ugyanakkor a nagyobb városokban

jelentkeznek a nagyobb népességszámhoz köthető speciális ellátások iránti városi és térségi igények. A városok szolgáltatásaikkal a vidéki térségeket is ellátják. A lakosság rendelkezésére álló humán közszolgáltatások – mindenekelőtt az egészségügy és a szociális ellátások – minőségét, színvonalát jelentős mértékben meghatározza a területileg, helyileg e szolgáltatások működtetésére, rendelkezésre álló épületállomány fizikai állaga, technikai felszereltség korszerűsége. Az ország elmaradottabb, gazdasági és szociális tekintetben fejlesztendő térségeiben a legrosszabb és legelavultabb az egészségügyi, szociális ellátások helyi fizikai infrastruktúrája. A nem megfelelő színvonalú fizikai infrastruktúra miatt több száz településen egyáltalán nincs mód és lehetőség az életesélyek és az életminőség javítása, a területi felzárkóztatás, a népességmegtartó képesség szempontjából is fontos szolgáltatások működtetésére. Máshol a leromlott állagú épületek és az elavult felszerelések, vagy a technikai eszközök, hiánya miatt nincs tényleges lehetőség korszerű, magas színvonalú közszolgáltatások nyújtására. A TOP az önkormányzatok számára kötelezően előírt közszolgáltatások, így az egészségügyi és szociális ellátás infrastruktúrájának fejlesztését segíti elő. Az egészségügyi fejlesztések esetében kiemelt cél a megelőzés elősegítése. Mindez szerepet játszik a népesség, kiemelten a középosztályhoz tartozók és a leszakadással fenyegetett népesség helyzetének javításában.

Emellett a TOP a közép- és nagyvárosokban integrált programokat támogat a leromlott város- és településrészek megújítása, az alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása érdekében.

Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

A TOP gazdaságfejlesztési beavatkozásainak sikeréhez szükséges, hogy a fejlesztésekhez olyan ESZA finanszírozású, humán fejlesztési programok kapcsolódjanak, amelyek helyi szinten összehangolják a munkaerő-keresletet és kínálatot, ösztönzik a foglalkoztatást, ahhoz kapcsolódva a munkavállalói mobilitást és munkaerőpiacra történő visszatérést.

A társadalmi és gazdasági folyamatokkal összefügg a helyi közösségek működése, a közösségi aktivitás és a társadalmi felelősségvállalás. A kedvezőtlen helyzetben lévő térségek jövője szempontjából különösen fontos a gyermekek és fiatalok helyzete, valamint a roma népesség helyzete. A gyermekek és fiatalok a helyi közösség jövőjét jelentik. Nem csak arról szükséges gondoskodni, hogy megfelelő iskolai képzésben és nevelésben részesüljenek, hanem arról is, hogy a helyi társadalom értékes tagjaivá váljanak, a bennük rejlő tehetséget és tudást megfelelő szinten kamatoztatva. Szükséges a helyi tehetséges fiatalok mentorálása; továbbá helyben maradást és letelepedést segítő programokkal a magasan képzettek, így a középosztály helyben tartásának segítése. A rászorulók segítése, erősebb szociális

háló, mentálhigiénés szolgáltatások kiépítése, fejlesztése szintén az életminőség és társadalmi összetartozás javítását szolgálja.

A helyi közösségeknek meg kell ismerniük közös múltjukat és végig kell gondolniuk jövőjüket. A helyi értékek megismerése és megismertetése minden térség saját érdeke. Elengedhetetlen, hogy hosszú évek elteltét követően ismét tudatos helyi (térségi és települési szintű) tervezés alapozza meg a várható fejlesztéseket, amelyekre a társadalmi együttműködést célzó akciók épülhetnek. Kiemelt irány a helyi közösségek célzott segítése, fejlesztése.

A fejlesztendő térségek, köztük a leszakadó vidéki térségek és a leromló, nagyarányú alacsony státuszú népességgel rendelkező városi területek komplex gazdasági-társadalmi problematikája a magyar terület- és várospolitika egyre égetőbb kérdése. Mindez elképzelhetetlen a helyi közösségek aktív részvétele nélkül. A korábbi tervidőszakban sajnos több felzárkóztatási célú projekt zárult sikertelenül, mert nem helyezett kellő hangsúlyt az ott élők meggyőzésére, a projektekbe történő aktív bevonására. A TOP támogatja e fejlesztendő térségek és településrészek felzárkózását, ezen belül a helyi közösségek és kohézió erősítését, a helyi és térségi gazdasági és közösségi aktivitás erősítését. Ennek érdekében a helyi igényeken alapuló esélyteremtő programok és a közösségi identitást erősítő helyi akciók megvalósítására nyílik lehetőség.

Városi közösségek erősítése a közösségi és kulturális szolgáltatások minőségének javításával

A helyi közösségek aktivitása és részvétele a fejlesztési folyamatokban, a civil aktivitás, a szektorok közötti együttműködés hatékony eszköze a városok fejlesztésének. A prioritási tengely alkalmazása a közösségi részvétel és együttműködés erősítése, a helyi civil szektor aktivitásának és ismertségének növelése, valamint a lakossági közösségépítés szempontjából indokolt. A városi közösségek identitásának, összetartozásának és elégedettségének fejlesztése prioritási tengely keretében olyan kísérleti, közösségvezérelt kezdeményezésen (CLLD) alapuló fejlesztések fognak megvalósulni ERFA és ESZA források összehangolt felhasználásával, amelyek elősegítik a városok közösségeinek fejlődését, illetve az egyes szektorok szorosabb együttműködését. E fejlesztésekre a városokban alakuló helyi akciócsoportok által kidolgozott helyi fejlesztési stratégiák alapján nyílik lehetőség. A prioritás infrastrukturális oldalát közösségi terek és szolgáltatók minőségi fejlesztése, bővítése, valamint a helyi, ill. a közösségi alapú gazdaságfejlesztést támogató beruházások szolgáltatják. Az infrastrukturális beruházásokhoz szorosan kapcsolódó közösségszervezési és -fejlesztési akciók, projektek és programok növelik a városi CLLD-k területén élő lakosság összetartozását, identitástudatát, illetve erősítik a helyi és közösségi gazdaságfejlesztés alapjainak megteremtését, valamint az egyes szektorok közötti párbeszédet és közös gondolkodást.

10.2.8 Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (Kivonat)

Az Európai Unió regionális politikája alapvető célként a fejlődésben elmaradott területek felzárkóztatását, illetve strukturális átalakítását jelöli meg a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése érdekében. E cél elérését az Unió elsősorban a Strukturális Alapok (ESB) rendszerén keresztül segíti elő, mely a nemzeti fejlesztési igények európai szintű összehangolását is végzi annak érdekében, hogy az EU teljes területe a világ fejlettebb régiói közé tartozzon a jövőben is. Magyarország - a Budapestet és Pest megyét magába foglaló Közép-Magyarország Régiót leszámítva - nem éri el az EU átlag GDP-jének 75%-át, ezért a 2014-2020-as költségvetési időszakban a korábbi hat konvergencia régió mostantól kevésbé fejlett régiónak minősül. Ez azt jelenti, az összes többi régió Magyarországon a Strukturális Alapok elsődleges földrajzi célterületébe tartozik.

A támogatás felhasználására vonatkozó szabályokat az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013 rendelete – továbbiakban: 1303/2013 (EU) rendelet – szabályozza. Ennek keretében a magyar Kormány elkészítette a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodást (PM), amely kijelöli a fejlesztések fő céljait, stratégiáját és a nemzeti fejlesztési prioritásokat. A Partnerségi Megállapodás általános célkitűzése a fenntartható növekedés és a magas hozzáadott értékű termelés és a foglalkoztatás bővítése, melyek elérésére a kormány öt nemzeti prioritást jelölt ki:

6. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
7. A foglalkoztatás növelése a gazdasági növekedés elősegítése révén és a társadalmi felzárkóztatás réven
8. Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
9. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
10. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

Ezen célok végrehajtását, a Partnerségi Megállapodás megvalósulását 7 db operatív program segíti elő. Ezek közül a legnagyobb forrásaránnyal bíró program a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP). Az operatív program tartalmát az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013 Rendeletének I. Mellékletét képező Közös Stratégiai Keret alapján, a Tanács 2010/410/EU sz. a tagállamok számára adott ajánlását figyelembe véve, illetve az Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokat szem előtt tartva készült. Az operatív program a Strukturális Alapok közül kettő, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA) támogatásaiból részesül. A program céljai, prioritásai és intézkedései összhangban állnak az Európai Parlament és a Tanács 1301/2013 az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló Rendeletében – továbbiakban 1301/2013 (EU) ERFA rendelet – rögzített szabályokkal. Ennek értelmében az ERFA fő feladata a regionális fejlődés elősegítése, a gazdasági tevékenységek

harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlesztése, valamint a versenyképesség magas fokához, a foglalkoztatottság magas szintjéhez, a férfiak és nők közti esélyegyenlőséghez és a környezet védelméhez történő hozzájárulás. A program emellett összhangban van az Európai Parlament és a Tanács 1304/2013 az Európai Szociális Alapról szóló Rendeletével – továbbiakban 1304/2013 (EU) ESZA rendelet. Ennek értelmében a GINOP a foglalkoztatás bővítését, a folyamatos tanulást és a leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatását tűzi ki célul. A Partnerségi Megállapodás, valamint a strukturális alapok integrált jellegéből adódóan, az egymást erősítő hatások kihasználása érdekében a program épít valamennyi operatív program eredményeire is. A GINOP a fenti magasabb szintű célok elérése érdekében 8 prioritástengelyt jelöl ki, melyek értelmében a (1) kkv, a (2) K+F+I, az (3) IKT, az (4) energia, (5) a foglalkoztatás, (6) a szakképzés, (7) turizmus illetve a (8) pénzügyi eszközökhöz alkalmazásának területeire terjednek ki.

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) az EU források felhasználásának irányadó stratégiai dokumentuma a gazdaságfejlesztés területén, elsősorban Magyarország Budapesten és Pest megyén kívüli részén. A 2014 és 2020 között megvalósuló program uniós forrása 2 586 milliárd forint. A Programot egyszerre formálták a hazai gazdaságstratégiai kihívások, a hazai gazdasági szereplők elvárásai, valamint az Uniós célkitűzések és a korábbi EU által társfinanszírozott programok tapasztalatai. A program arra épít, hogy a javuló gazdasági környezet, a stabilizálódó makrogazdasági helyzet a vállalkozásokat tevékenységük minőségi fejlesztésére, bővítésére ösztönözze, a szabályozói környezetet pedig a versenyképességet javító állami lépések alakítják. A GINOP egységes célok mentén hangolja összes beavatkozásait a Terület- és településfejlesztési Operatív Programmal (TOP), a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Programmal (VEKOP), az Emberi Erőforrás Operatív Programmal (EFOP), az Környezetvédelmi és Energiahatékonysági Operatív Programmal (KEHOP) illetve a Közigazgatás– és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Programmal (KÖFOP).

A program fő célkitűzése, hatóköre a hazai kis- és középvállalkozások versenyképességének fejlesztése és növekedésének elősegítése. A vállalkozások hozzáadott értékének, profitjának, méretének növekedése a gazdasági és foglalkoztatás növekedés alapja, illetve a versenyképesség megőrzésére, javítására irányuló elképzelések motivációjának és pénzügyi hátterének forrása. Versenyképes cégekre van szükség ahhoz, hogy egy térség és az ország egésze képes legyen megőrizni lakosságát. Ez a célkitűzés hozzájárul a középosztály megerősítésére vonatkozó nemzeti célokhoz. Emellett a program másodlagos célkitűzése a foglalkoztatás bővítése versenyképes munkahelyek létrehozásán keresztül. E másodlagos célkitűzés hozzájárul a teljes foglalkoztatottságra és munkaalapú társadalomra vonatkozó nemzeti célokhoz. E nemzeti célkitűzés fontos üzenete a leszakadó térségek, köztük a szabad vállalkozási zónák fejlesztése, társadalmi-

gazdasági potenciáljuk kibontakoztatása és megerősítése, valamint a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának javítása és a munkavállalók helyben boldogulásának biztosítása.

A Partnerségi Megállapodás 5 fő gazdaságfejlesztési fókuszálási szempontot jelöl meg, melyek érvényesítésével a támogatni kívánt projektekben a hazai kkv-k technológiai fejlesztéseket valósíthatnak meg. Az alábbi szempontok érvényesek minden magánvállalkozás támogatását célzó intézkedésre a GINOP keretin belül.

1. Az életben maradáshoz nincs szükségük pénzügyi jellegű állami támogatásra: a vállalkozásoknak piacképes fejlesztéseket kell megvalósítaniuk, a projekt eredményeinek pénzügyileg fenntarthatónak kell lenniük, illetve meg kell felelni a hatályos eljárásrendi szabályoknak.
2. A továbbfejlődésük gátja azonosíthatóan piaci kudarchoz vagy kiaknázatlan endogén potenciálhoz köthető: a fejlesztéseket a piacról nem lehet finanszírozni, információs aszimmetria vagy egyéb piaci elégtelenség akadályozza a fejlődést, illetve a rendelkezésre álló termelési adottságok nincsenek megfelelően kiaknázva.
3. Amelyek hozzáadottérték-növekedési potenciállal vagy exportnövekedési potenciállal bírnak: a fejlesztések eredményeként létrejövő szolgáltatások és termékek növelik a vállalkozások árbevételét, optimalizálják a költségeit, termelékenyebb termelési eljárásokat bevezetését szolgálják, az alapanyag- és energiafelhasználás hatékonyságát javítják, illetve ezeknek köszönhetően nemzetközi piacokon értékesíthetővé válnak.
4. A kutatás-fejlesztésben és a technológiai innovációban rejlő potenciál kiaknázása: a hazai tudásbázisokra is építve és azokat erősítve a vállalati K+I tevékenységet hátráltató szűk keresztmetszetek feloldása, a technológiatranszfer mechanizmusok beindítása a vállalati prototípus-, termék-, technológia-, illetve szolgáltatásfejlesztések intenzitásának növekedése érdekében.
5. A fejlesztésük eredményeként helyi, nemzeti, de főleg nemzetközi hálózatokba kapcsolódnak be vagy részvételük intenzitása ilyen tekintetben növekszik: kiemelt szerepet kapnak azok a fejleszések, melyek a nemzetközi termelési és kutatási hálózatba történő hosszútávú integrációt szolgálják (beszállítói hálózatok, üzleti és kutató együttműködések).

GINOP kiemelt célcsoportja a magyar Kormány és az Európai Unió újraiparosítási stratégiájával összhangban a termelő szektor vagy más néven feldolgozó ipar, melyet első sorban az TC3, illetve kisebb fókuszáltsággal a TC1, TC2 és TC4 alatt támogat a program. A termelő tevékenységek Európából Ázsába történő áttelepülése előnytelenül hatott a gazdasági szerkezetre, a munkanélküliségi ráta növekedett különös tekintettel az alacsonyabban képzettek körében. A 2008-as gazdasági világválság folyamán megnövekedett munkanélküliség egyik kézenfekvő módja a termelési folyamatok modernizálásán keresztül az exportképes ipari termelés

megerősítése. A fejlesztések eredményeként a vállalkozások termelékenysége növekszik, árbevételük emelkedik, új export piacokra léphetnek be. A folyamat eredményeként fenntartható munkahelyek jönnek létre, illetve az így generált gazdasági növekedés idővel növeli a fogyasztást a belső piacon is.

Magyarországon az összes regisztrált vállalkozás száma mintegy 961 ezer, ami magában foglalja az egyéni vállalkozókat és a lényegében alkalmazottként munkát végző „kényszervállalkozókat". Ebből ténylegesen 629 ezer vállalkozás működik, azaz ad be évente adóbevallást. A Közép-Magyarország Régióban 252 ezer vállalkozás működik, melyek csak akkor képezik a GINOP kedvezményezetteinek körét, amennyiben a kevésbé fejlett régiókban valósítanak meg fejlesztéseket. A kevésbé fejlett régiókban 377 ezer vállakozás működik – ezek a vállalkozások igényelhetnek fejlesztési forrásokat az operatív programból. A GINOP elsődleges célcsoportja a feldolgozóipar, amelyben 47 676 vállalkozás működik és a GDP hozzájárulásuk 22,65%. Ezekből 42 850 minősül kkv-nak, a GDP-hez történő hozzájárulásuk aránya pedig 7%. A GINOP várható kedvezményezettjeinek köre mintegy 22 ezer vállalkozás lesz, melyek képesek az EU 2020 stratégiába illeszkedő fejlesztéseket az eljárásrendi szabályok betartásával megvalósítani. Ezen a célcsoporton belül a GINOP nem fókuszál alágazatokra, mert a 7 éves megvalósítási periódus folyamán ezek köre változhat. A részletesebb fókuszt az S3 stratégia, a magyar Kormány fejlesztési prioritásai alapján a pályázati kiírások rögzítik.

A program stratégiai céljai a következők:

- Működési tényezők minőségének javítása, körének bővítése – a vállalkozások számára fontos munkaerő, tőke, infrastruktúra, információ, illetve technológiai, természeti és kulturális erőforrások köre bővüljön; a külföldi piacok elérhetősége könnyebbé váljon számukra.
- Gazdasági együttműködések erősítése – Az alacsony méretgazdaságossági adottságokból fakadó hátrányok mérséklése közös fejlesztési, termelési és piacra jutási tevékenységek, valamint tudástranszfer támogatásával.
- Versenyképességi akadályok lebontása – A finanszírozási, tőke-, információ-, tudáshiányból, illetve elavult termelési és értékesítési módszerekből fakadó versenyképességi gátló tényezők megszüntetése.

Prioritási tengelyek:

9. Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása
   - 9.1. Vállalkozói szellem, vállalkozóvá válás előmozdítása
   - 9.2. Vállalkozói ismeretek elterjesztése
   - 9.3. A kkv-k növekedési lehetőségeinek megteremtése (I.)
     - 9.3.1. Modern üzleti infrastruktúra megteremtése
   - 9.4. A kkv-k növekedési lehetőségeinek megteremtése (II.)
     - 9.4.1. Kapacitásbővítés támogatása

9.5. Piacképes és együttműködő kkv szektor megteremtése (I.)
9.5.1. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
9.6. Piacképes és együttműködő kkv szektor megteremtése (II.)
9.6.1. Nemzeti turisztikai marketing és keresletösztönző program
10. Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció
10.1. K+I tevékenységek, beruházások, kapcsolatok támogatása (I.)
10.1.1. Vállalati K+I tevékenység intenzitásának ösztönzése
10.2. K+I beruházások támogatása – együttműködés és hálózatosodás (II.)
10.2.1. Stratégiai K+I együttműködések és kezdeményezések támogatása
10.3. Kiválóságot szolgáló K+I kapacitások megteremtése
10.3.1. K+I infrastruktúra és kapacitás megerősítése a nemzetközi kiválóság érdekében
11. Infokommunikációs fejlesztések
11.1. Versenyképes IKT szektor
11.1.1. Versenyképes IKT szektor fejlesztése
11.2. Fejlett digitális gazdaság, informatizált folyamatok a KKV-knál
11.2.1. Digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása
11.3. Digitális közösségi hozzáférés erősítése
11.3.1. Digitális közösségi hozzáférés erősítése
11.4. Újgenerációs szélessávú hálózatok és hozzáférés biztosítása
11.4.1. Újgenerációs szélessávú hálózatok és hozzáférés fejlesztése
12. Energia
12.1. A környezet fenntartható és erőforrás-hatékony gazdasági fejlesztése
12.2. Energiahatékonyság és a megújuló energia használatának elősegítése
12.2.1. Energiahatékonyság és a megújuló energia használatának elősegítése
13. Foglalkoztatás
13.1. Álláskeresők és inaktívak foglalkoztatáshoz való hozzáférése
13.1.1. Álláskeresők és inaktívak foglalkoztathatóságának javítása
13.2. Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja I.
13.2.1. Ifjúsági Garancia
13.3. Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja II.
13.4. Munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodása
13.4.1. Alkalmazkodóképesség fejlesztése
14. Versenyképes munkaerő
14.1. Egész életen át tartó tanulás
14.1.1. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés javítása
14.2. Oktatási és képzési rendszerek munkaerőpiaci igényekhez való igazodásának javítása
14.2.1. Szakképzés és felnőttképzés fejlesztése

15. Turizmus
    15.1. Természeti és kulturális örökség megőrzése
        15.1.1. A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése
16. Pénzügyi eszközök
    16.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása a KFI területén
        16.1.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása a KFI területén
    16.2. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban I.
        16.2.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban I.
    16.3. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban II.
        16.3.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása az IKT szektorban II.
    16.4. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása
        16.4.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása
    16.5. Intelligens energiahasználat
        16.5.1. Megújuló energia és energiahatékonyság támogatása
    16.6. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása foglalkoztatási céllal
        16.6.1. Termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása

11. Felhasznált irodalom

Nr.	Dokumentum
1	A 2014. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység átfogó értékelése. Előterjesztés Kehidakustány Község Önkormányzata Képviselő-testületének, 2014. május 19.
2	Kehidakustány Község Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Koncepciója. Kehidakustány Község Önkormányzata, 2007.
3	Kehidakustány Község Önkormányzatának Gazdasági Programja 2011-2014, Kehidakustány, 2011.március 28.
4	Kehidakustány Turisztikai Koncepciója 2013-2018., Lázár Roland, 2013.
5	Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
6	Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020
7	Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024
8	Zala Megyei Integrált Területi Program és Fejlesztési Terv (2014-2020) (ZALA-ITP 2. Zalai turizmusfejlesztési projektcsomag) Zala Megyei Önkormányzat, 2014. október 22.
9	Zala megye területfejlesztési program – Stratégiai Program (2014. augusztus 01.)
10	Vidékfejlesztési Program (VP) 2014-2020
11	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 2014-2020
12	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program 2014-2020
13	Zala Megye Területfejlesztési Koncepciója, Zala Megyei Közgyűlés, 2013. június 5.
14	Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013) Kehidakustány Község Önkormányzata

12. A tervezés körülményeit befolyásoló jogszabályok, hatályos dokumentumok

- 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
- 1/2014. (I. 3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról
- 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól
- 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról
- 1121/2013. (III. 11.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának előfeltételeiként meghatározott ex-ante kondicionalitások teljesítésével összefüggő feladatokról
- 1143/2013. (III. 21.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználására vonatkozó programok indikatív prioritásairól
- 1545/2013. (VIII. 15.) Korm. határozat az európai uniós programok lebonyolítását támogató intézményrendszer felállításának módjáról
- 1814/2013. (XI. 14.) Korm. határozat a 2014–2020-as európai uniós programok lebonyolítását támogató intézményrendszer felállításának szervezeti kereteiről és az európai uniós fejlesztési források felhasználásához kapcsolódó egyes feladat és hatáskörökről, és az e-közigazgatás fejlesztésének jövőbeni irányairól
- 2018/2013. (XII. 29.) Korm. határozat a gazdaságfejlesztési célokat szolgáló operatív programok esetében az integrált területi beruházás eszköz alkalmazásának módjáról, valamint az eszköz használatához szükséges feltételekről
- 1058/2014. (II. 11.) Korm. határozat a „Társadalmi és gazdasági felzárkózás által vezérelt térségi integrált program” megtervezéséhez kapcsolódó feladatokról
- 1085/2014. (II. 28.) Korm. határozat a közreműködő szervezetek útján ellátott feladatokkal kapcsolatos egyes koncepcionális kérdésekről
- 1298/2014. (V. 5.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról
- A Kormány 1831/2013. (XI. 14.) Korm. határozata a 2014–2020 közötti időszakban a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei

önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról, valamint a 2014–2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III. 8.) Korm. határozat módosításáról.

- a 2014-20-as operatív programok egyeztetési anyagai
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 5.0 változata
- Útmutató a megyei integrált területi programok kidolgozásához és megvalósításához" módszertani segédlettel és tervezési sablonnal – indikatív tartalmú munkaanyag (Nemzetgazdasági Minisztérium, 2014. július 31.)